

65

Gwangeliummid

ning

Spistlid

Keige se Nasta läbbi/
ningka

1. Meie Isanda Jesusse Kristusse
Kannatamine / Surm / Üllestou-
minne ning Taewaminneminne.
2. Jerusalemma Liina, Arra-
rikimine.

Kom. Rahw. Kam. i. Peat. 16. salm.

Mul ep ölle häbbi
Kristusfe armo = öppetussfest,
fest

Se on Jummalä wäggi
önnistusfest
iggaühhele /
fest
ussub.

A 0 41

Jesus aita!

Epistel esimesel Kristusese Tullemise Püh-
hal. Rom. XIII, 11/14. salmist sadik.

Seda tehkem sepärrast, et meil
teada on se aeg, et se tund on, et
meie so olleme üllesärratud unnest;
(sest niud on meie õnnistus läh-
hem kui siis, kui meie uskime.
Se s on möda läinud, agga se
päaw on liggi tulnud,) sepärrast heitkem ennesest
ära pimmedusse teud, ja ehhitagem ennast wal-
gusse sõa riistadega. Ellagem ausaste kui pä-
wa ajal, ei mitte praßimisses egga liajomisses,
ei mitte abbiello ärrateotamisses, egga kimolusses,
ei mitte ridus egga kaddedusses, waid ehhitage
ennast Isfanda Jesusse Kristussega, ja ärge
kandke omma lihha eest hooit nenda, et hiumud
sest tousewad.

Ewangelium esimesel Kristusel Tullemis
se Põhhal. Matt. XXI, 19. salmist sadit.

Ming kui nemmad Jerusalemma lig-
gi said/ ning Petwage pole õlli-mäe
järe tullid; siis läkkitas Jesus kaks Jüng-
rit/ ja ütles nende wasto: minge süna
allemis/ mis teie kõhhal on/ ja sedda-
maid leiate teie ühhe kinniseitud emma-
eesli ja ühhe sällu temma jures/ peästke
neid lahti ja toge minno järe. Ja kui tei-
le tegi middagi ütles/ siis üttele: Jesan-
dal on neid tarwis/ siis läkkitab temma
neid seddamaid. Agga se on teit sündinud/
et piddi tõeks sama/ mis õöldud on Proh-
weti läbbi/kes ütles: üttele Sioni Tüttele:
wata/ süno Kuningas tulles sulle tasfa-
ne/ ja istub ühhe emma-eesli selgas/ ja ühhe
sällu selgas mis on koorma-landja emma-
eesli poeg. Siis läksid need Jüngrid ärra/
ja teggid/ nenda kui Jesus neid õlli käsknud/
ja tõid se emma-eesli ja se sällu/ ning pan-
nid ommad rided nende peäle/ ja pannid
tedda nende selga istma. Agga se surem
hust lautasid ommad rided tee peäle/ agga
teised raiusid õkse puist/ ja heitsid tee peäle.
Agga se rahwas/ mis eel ja tagga kais/
Hosjandas ja ütles: Hosanna Tarweti
Boiale!

Boiale! Iidatud olgo / kes tulieb Jese
da nimmel / Hofianna tõrges!

1.

Wifil. Armas Jeesus armolika.

Tehke lahti süddamed / Waggad! hüüdle keigest wäest/
Et need wäesed pattused ärkaiwad sest patto unneft.
Sa au Kuningas! nüüd tulle / Anna omma armo wulle.

2.

Wif. Oh! wagga Jummal kes.

Oh tulle JEsuke! mo süddames nüüd ella:
Oh Jeesand! kaitse mind / mo ärrapeästija olle:
So kallim ehte on arm / heidus / tassandus;
Se olgo / pallun ma / mo hinge warrandus.

3.

Mo jure tulleid sa / oh JEsus! lunnastaja;
Mo eest sa kannatand / mo hinge juhhataja.
So jure tullen ma nüüd keigest süddamest/
So ommaks jägo hing ming ihho iggawest.

Epistel teisel Aristuse Tulemisso Pühhal.
Rom XV. 413. salmst sadik.

Sest nius ial enne on kirjotud, se on meie õppe-
tuseks ennekirjotud, et meil kannatusse ja
kirja rõnustamisse labbi peab lotus ollema. Ag-
ga se kannatusse ja rõnustamisse Jummal andko-
teile, et teie ühte meest peate issekerkis Jeesuse Kris-
tuse järrele, et teie ühhe meile ja ühhe süga auust-
ate Jummalat ja meie Jeesarda Jeesuse Kristuse
Jesfa. Sepärrast worke teine te st wasto nenda
kui ka Kristus meid on wastowõtnud Jummal
auust. Agga minna ütlen, et Jeesus Kristus on
ümberleikamisse sullaseks sanud Jummalat 'de pä-
rast, et ta pididi nende wanrematre tootused kün-
nitoma. Ning et ka pagaganad hollasuse pä-
rast pididid Jummalat auustama, nenda kui kir-
otud

Uud on: sepärrast tahhan minna sind kitta pag-
 ganatte seas, ja sinno nimmele laulda. Ning
 ta ütleb temma: olge rõõmsad, pagaanad, temma
 rahwaga. Ja ta: Kiitke Jõsandat, keif p'go-
 ganad, ja kiitke ka tedda, keif rahwas! Ning
 ta ütleb Esaias: Se peab ollema Jesse juur,
 ja kes touseb wallitsema pagganatte ülle, selle
 peäle peawad need pagganad lootma. Agga se
 lotusse Jummal täitko teid keige rõms ja rahhoga
 usso sees, et teil woiks rohkeste lotust olla puhha
 Waimo wäes.

Ewangelium teisel Kristuse Tulemisel
 Pühhal. Luk. XXI. 25/36 salmist sadik.

Ning päwas / kuus ja tähtede sees pea-
 wad immetähtesid ollema / ja Ma
 peäl peab rahwal abhastust ollema ilma
 nouta / sest et merri ja wee wo-ud kobbise-
 wad. Ning need innimesed lähhä-
 wad rammotumaks kartuse ning nende
 asjade eotmisel pärrast / mis Ma peäle pea-
 wad tullemas; sest need taewa wäed peawad
 kōrutadama. Ja siis näwad nemmad
 innimesel Poega tullemad pilwes sure wäe
 ja auga. Agga kui se teie hakkab sündi-
 ma / siis seiske püsti / ja tõsike ommad
 pead ülles / sepärrast et teie ärralunnas-
 taminne liggi tulleb. Ning temma üt-
 les neile ühhe tähhendamise janna: wada-
 ge

ge wiigi . puud ja keik puud / kui nemmad
 jo pakkatawad / ja teie sedda näte / siis tun-
 nete teie issiennestest / et sui jo liggi on. Nen-
 da ka teie / kui teie näte sedda sündiwad /
 siis tundke / et se Jummal riik liggi on.
 Töest minna ütlen teile / et sesunnane rah-
 was ei löppe mitte ärra / kunni se keik saab
 sündiuid. Taewas ja Ma lähhäwad hukka /
 agga minno sannad ei lähhä mitte hukka.
 Agga hoidke ennast / et teie südda-
 med ei sa koormatud itasõmisse egga
 itajomisse / egga peatoidusse murrette-
 ga / ja et sesamma pääw äkkitselt teie
 peäle ei tulle. Sest kui linnopael tulleb
 temma keikide peäle / kennel keige se Ma
 peäl asset on. Sepärrast walwage ja
 palluge iggal aial / et teid wäart ar-
 watakse ärravõggeneda keige se eest /
 mis peab sündima / ja seista inimesses
 Boia ees.

I.

Watto unnest ärka ülles / ärra ella holeta /
 Siis sind Jesus kannab sülles Siin ning pärrast otsata ;
 Ma ning taewas hukka läwad / Temma sannad ilka jäwad.

2.

Se lohtomõistia kül jouab tulla pea /
 Ta nuhtleb kurjad keik / kes tehha head ei tea ;
 Sest pallu Jummalat ning walwa järgeste ;
 Siis temma riik saad sa wimal's rõõmsaste.

Epistel Kolmandamal Kristusse Tullemise Pühhal. 1 Kor. IV. 115. salmist sadit.

NEnda arwaga meid iggauris kui Kristusse sul-
lasid ning maiapiddajaid Jummalal sallaja-
asjade ülle. Agga peale sedda, siis küsitate maia-
piddajatte käest, et iggauris peab tru ollema. Agga
minna ei panne sedda miiski, et teist minno peale
kohhut moistetakse, ehk innimesse kohto päwast,
agga ei minnaga moista ennese peale kohhut, sest
mirna ei tea ennese peale ühtegi süüd: agga separe-
rost ep olle minna mitte bigeks arwatud: Agga se
Jesend on, kes minno peale kohhut moistab. See
pärrost ärge moistike ühtegi kohhut enne aega, kuna
ni Jesand tulleb, kes ka pimmedusse sallaja-asjad
päwa ette tõsteb, ja süddamette nouud arwalike
kuiks teeb, ja siis saab iggauris Jummalalt kitust.

Ewangelium Kolmandamal Kristusse Tullemise Pühhal. Matt. XI. 2-10. salmist sadit.

Agga Joannes kui temma wangitor-
nis kulis Kristusse tend/siis lakkitas
temma kaks ommast Jüngrittest / ning üt-
les temmale: kas olled sinna se / kes peab
tullesma / woi peame meie teist ootma?
Ning Jesus wastas ja ütles neile: Minge
ja kuulutage Joannessele / mis teie kulete ja
näte. Pimmedad näwad / ja jallotumad
kälwad / piddalitöbbised tehakse puhtaks /
ja ardid kuulwad / jurnud ärratakse ül-
les /

les/ ja waestele kulutakse armo-õppetus/
 ja õnnis on/ kes tal eumast minnust ei pah-
 handa. Agga kui need ärraläksid/hakkas
 Jesus rahwale räkima Joannesest: mis
 teie ollete wäljaläinud kõrbe waatma?
 pillirogo / mis tulest kõikutakse? ehk mis
 teie ollete wäljaläinud waatma? ühhe
 inimesse pehine riettega ehhitud? wata/
 kes pehused rided kandwad / need on tun-
 ningatte koddade sees; ehk mis teie ollete
 wäljaläinud waatma? üht Prohwetit?
 tõest minna ütlen teile / kes weel üllent
 on kui Prohwet; sest se on sesamma / ken-
 nest kirjotud on: wata / minna läkti-
 tan omma Ingli sinno palle ele/
 kes sinno teed sinno ees peab wal-
 mistama.

1.
 Ükspäinis Jesus wõib leil kirjad lautada/
 Kes tedda palluwad / neil wõib ta abbi sata;
 Kes patto wihtawad / neid Jesus rõmustab/
 Kes waene / rummal on / se temmale tarkust saab.

2.
 Oh õnnisteggia! sa olled taewast tulnud/
 Ning ello mulle toond / se on mo õnneks olnud;
 Kes pattud lahhetseb / ning ussub tõeste/
 Se peaseb patto kääst so armo rigisse.

Epistel neljandamal Kristusse Tullomise Pühhal. Wilip. IV. 4-7 salmist sadik.

Sege ifka rõõmsad Jõsandas. Ta ütlen minna: olge rõõmsad. Teie tassandus sago tutwaks keikile inimestele: se Jõsand on liggi. Urae murretsege ühtegi; waid laske keikis ommad pallumissed paltwe ja õhkamisse labbi tännoga Jummalale teada sada. Siis Jummalala rahho, mis üllem on kui keik moistus, hoib teie süddas med ja teie meled Kristusse Jõsusse sees.

Ewangelium neljandamal Kristusse Tullomise Pühhal. Joh. I. 19-28 salmist sadik.

TA se on Joannesse tunnistus / kui Juida-rahwas läkkitasid Jerusalemmast Breeskrid ja Lewitid / et nemmad temmalt piddid küsima / kes sa olled? ja temma tunnistas / ja ei salgand mitte / ja tunnistas: minna ey olle mitte se Kristus. Ja neitmad küsissid temmalt: mis siis? olled sinna Elias? temma ütles? polle mitte; olled sinna se Prohwet? ja temma kostis: ei mitte. Siis ütlesid nemmad temma wasto: kes sa Siis olled? et meie kostust woime wia neile / kes meid on läkkitanud / mis sa ütled issiennesest? temma ütles: Minna ollen ühhe hüüdja heal kõrbes: Tehke tassaseks Jõsanda teed.

teed / nenda kui se Prohwet Esaias on
 ütelnud. Ja need / kes ol id lakkitud /
 ollid Wariseride seast / ja nemmad küssi-
 sid temmalt ja ütlesid temma waeto:
 miks sa siis ristid / kui sinna ey olle se Kris-
 tus / egga Elias / egga se Prohwet? Jo-
 annes koetis neile ja ütles: minna ris-
 tin weega / agga se seisab test teie seas / ted-
 da teie ei tunne. Se on sesanuna / kes
 pärrast mind tulles / kes eume mind on
 olnud / kelle wäärt minna ey olle / et min-
 na temma kinga paela lahti peastan. Se
 sündis Petabaras teisel poold Jordani /
 kussa Joannes ristis.

1.

Kui sind Jummal sureks panneb / nona itka allandust /
 Keiz head Jummal üksi annab / oksi hinge warrandust /
 Kui sa süddant puhtaks teed / süddames siis Jesust naad.

2.

Mis aitab se / et sind / mo Jesus! subho wottan /
 Kui ollen holeta / ning kurja tehha röttan.
 Oh te / et süddamesi / ning hädda aial la /
 Sind julgesi tunnistan ning ilmakarimatta.

Epistel esimesel Joulo Pühhal.

Tit. II. 1114. salmist sadit.

Sest Jummal arm, mis õnnistusi saab,
 on itumud keikile inimestele, ja jubha-
 tao meid, et meie peame ärrasalgama se inimma-
 sakarimatta ello ja need ismalikkud hirmud,
 ja peame moistlikkust ning õiete, ja Jummalat

Tar'likust ellama sessinnatses ma. ilmas , ja
 ooma sebda õnnist lotust , ja se sure Jummal ja
 meie õnnistegaia Jeesuse Kristusse au ilmunist,
 kes isse ennast meie eest on annud, et temma meid
 piddi arralunnastama keigest üllekohtust, ja puh-
 hastama ennesele ommaks rahwaks , mis ussine
 on hea tõle.

Ewangelium esimesel Jonlo Põhhal.

Lut. II. 1:14 salmist sadit.

Aga se sündis neilsamunul päiwil/
 et sanna Keisrist Augustinusest wäl-
 jalaks / et keik ma. ilm piddi üllekirjotud
 sama. (Sesamma üllekirjotamin-
 ne sündis enne / kui Kirentus Siria-
 ma ülle wallitseja olli) ning keik läksid en-
 nast last. na üllekirjotada / iggauts om-
 ma liina. Siis läks ka Josep Kallile-
 maalt Naatsaretti liinnast alles Juda-
 le Zawett liina / mis hütakse Betlem-
 maks / (sepärrast et temma olli Zawe-
 ti kotast ja soust) et temma ennast piddi
 last. na üllekirjotada Maria omma kih-
 latud naesega / kes olli kätina peäl. Ag-
 ga se sündis / kui nemmad seäl ollid / sai se
 aeg täis / et temma piddi mahhasama / ning
 temma tõi omma esimese poja ilmale /
 ja mähtis tedda / ja panni tedda mahha-
 sime / sest et neil ep olnud muud asset mai-
 as.

as. Ning seälsammas wäljal ollid kar-
 jatsed õideses / ja hoidsid õse omma karja.
 Ja wata / Issanda Ingel seisis nende jures /
 ja Issanda au paistis nende ümber / ja
 rennivad kartsid üpris wägga. Ning se
 Ingel ütles nende wasto : ärge kartke /
 sest wata / minna kulutan teile suurt
 rõnu / mis keige rahwale peab sa-
 ma / sest talle on tänna sündinud se
 õnnisteggia / kes on Kristus se Is-
 sand / Lawett liinas. Ning se olgo
 talle tähhets : teie leiata se lapse mähti-
 tud ja sõines maggamast. Ja äkkitselt
 olli se Inglise taewa sõa-wäe hulk / need
 kütid Jummalat ja ütlesid : Au olgo
 Jummalale kõrges / ja Ma peäl rah-
 ho / inimestest hea meel!

1.

Umale sa olled tulnud / Helde Jeesus / armo täis /
 Kurja waimo woltja olund / Katki lõinud patto lõis.
 Kallis õnnisteggia! Wotta mind nüüd omma's la.

2.

Petlema lauda sees sul biget asset polnud /
 Mo helde Jeesuke / kes mulle appi tulnud ;
 Mo süddant / pallu ma / so honeks walmista /
 Ning eka selle sees / mind pattust puhasta.

3.

Et Kristus sündinud / mo südda / rõmustelle /
 Nüüd Jummal armoga meid tulnud katsma jälle
 Oh helde Jeesuke! Mo rõmuks sündsid sa /
 Ja keige rahwale / Oh õnnisteggia!

piistel teisel Joulo Pühhal.

Lic. III. 4-8 salmist sadit.

Agga kui Jummalala meie Sunisteggia heldus ja arm inimeste wasto ilmus, siis on temma meid lasaks teinud, ei mitte õigusse teggudest, mis meie õllime teinud, waid onnma hallastusse parrast, uesündimisse pessemisese ja pühha Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on wäljarwalanud meie peäle rohkestes Jesusse Kristusse meie Sunisteggia läbbi, et meie temma armo läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello parraks piddime sama lotusse järrele; se on üks tõsine sanna.

Ewangelium teisel Joulo Pühhal.

Luk. II. 15-20 salmist sadit.

Ning se sündis kui need Inglid neist said ärralainud taewa / siis ütlesid need inimessed need karjastest teine teise wasto: Et läkki nüüd Betlemma/ja wadagem sedda asja / mis on sündinud / mis Isand meile on teada annud. Ning nemmad tulid ruttuste ja leidsid Maria ja Joseppi ja sedda lapsokest sõimes maggamaist. Agga kui nemmad sedda said näinud / lautasid nemmad sedda asja laiale / mis neile sest lapsokes sest olli räkitud; ja keit'es sedda kuuksid, pannaid sedda immet's / mis neist karjastest neile olli räkitud. Agga Maria piddas keit'ed sanna meles / ning mõtles nende peäle

om

viimast süddames. Ning need viijast
laksid taggasi / auustasid ja kiitsid Jum-
malat keige se eest / mis neimad ollid
kuulnud ja näinud / nenda kui neile olli
õöldud.

Jesus maggab siige peäl /
Eest ma ollen rõmus teät;
Wacwa minno päraast näggi /
Nenda satis mulle wäggi /
Wõrgo wallust peäseada Allandikko melega.
Temma wottis allandada Ennast / et ma woiksin sada
Tassafeks siin süddamest; Allandikkus keigest wäest.
Kurrati ma nenda woidan / Patto himmo kinni koidan /
Kui ma ollen tassane / Allandit kui Jesuse.
Wimati keik wallo löppeb / Kui mo südda kirjast õppib;
Helde Jesus! aita mind / Jggawest ma tännan sind.

Epistel Kolmandamal Joulo Pühhal.
Jesaia VII. 14. ning 15. salmis.

Süna! se neitsit saab kaima peäle, ja peab ühhe
poia ilmale toima, ja peawad temmale nimme
pannema **JEMANUEL**; woid ja met peab
temma söma, kuni ta moistab kurja põlgada ja
head ärrawallitseda.

Ewangelium Kolmandamal Joulo Pühhal.
Joan. I. 14 salmisest sadit.

Algmistes olli se saana / ja se saana ol-
li Jummal jures / ja se saana olli
Jummal. Sesanna olli algmistes
Jummal jures. Keik asjad on temmas.

läbbi tehtud / ja ilma temmata ep olle et
 ühtegi tehtud / mis tehtud on. Temma
 fees olli ello / ja se ello olli inimeste wal-
 gus / ja se walgus paistab pimmedusse / ja
 pimmedus et wotnud sedda wasto. (Uks
 inimenne sai Jummalast läkitud / kelle
 nimi olli Joannes / sesamma tulli tun-
 nistusse / et temma sest walgussest pid-
 di tunnistama / et keik temma läbbi pid-
 did uskma. Temma ep olnud mitte se
 walgus / waid et temma piddi tunnistama
 sest walgussest.) Se olli se tõsine walgus /
 kes walgustab keik inimessed / kui ta ma-
 ilma sisse tulli. Temma olli ma-ilmas /
 ja ma-ilm on temma läbbi tehtud / ja
 ma-ilm ei tunnud tedda mitte. Temma
 tulli omma sisse / ja need ommaksed ei
 wotnud tedda mitte wasto ; agga ni mit-
 to / kui tedda wastowotsid / neile andis
 temma meiewalda Jummalala lapsiks sa-
 da / kes temma nimme sisse uskwad / kes
 ep olle werrest / egga lihha tahtmisest / eg-
 ga mehhe tahtmisest / waid Jummalast
 sündinud. Ja se fanna sai lihhas / ja
 wottis kui ühes maia meie seas ella-
 da (ja meie näggime temma au / kui
 Jhsast aino sündinud Poia au) täis armo
 ja töt.

Oh Jesus! Jäsa sanna / Waino tarkust mulle anna /
 Et ma wöttan wasto sind / Kui sa heldesti kutsud mind.
 Kes sind polle wastowötnud / Egga sinno jure tötnud /
 Läh'wad hukka iggawest / Ning ei peäse pörgo käst;
 Te / et sinno pole hoian / Ning so jurest armo leian /
 Eest seäl löppob pimmedus / Kus on sinno walgustus.

**Epistol Pühhapäwal pärrast Joulo Päh-
 ha. Kolae. IV. 1:7. salmist sadit.**

Agga minna ütlen: senni kui se pärria wäeti
 laps on, siis ep olle temma ja sullase wahhel
 wahhet ühtegi, ehk temma kül Peige pärrandusse
 Jsfand on, waid temma on järrelekulajatte ja
 ülleroatjatte al seks aiaks, mis issast on seatud;
 nenda ka meie, kui meie wäetimagd lapsed ollime,
 siis ollime meie kui sullased wahhaspiddiste seäde
 miste al. Aga kui aeg täis sai, läkkitas Jum-
 mal omma Poega, et temma pididi naesest sü-
 dima, ja kässo alla sama, et temma neid, kes
 kässo al ollid, pididi ärralunnastama, et meie pid-
 dime laste õigust sama. Aga et teie nüüd lapsed
 ollete, on Jummal omma Poia Waino teie süd-
 damesse läkkitanud, kes küssendab: Abba Jäsa!
 sepärrast ep olle sinna ennam sullane, waid laps;
 agga kui sa ollid laps, siis sa ollid ka Jumma!a pä-
 rria Kristusse läbbi.

**Ewangelium Pühhapäwal pärrast Joulo
 Pähha. LuK. 11, 33:40. salmist sadit.**

Sag Josep ning temma (Kristusse)
 emma pannid sedda immetis / mis
 tem-

temmast rägiti. Ning Simeon õnnistas
 meid / ja ütles Maria temma emma was-
 to: wata! sefunnane on pandud langmis-
 seks ja üllestõusmisseks mitmele Israe-
 lis / ja märgiks / kelle wasto rägitalse;
 (agga sinnoge omma hinge läbbi peab
 modt tungima) et need mõtlemised mit-
 mest süddamest peawad arwalikkus sa-
 ma. Ja seäl olli Anna üks Prohwet/
 Wanueli tüttar / Asseri sou-arrust / se
 olli wägga ellatand / ja olli omma mehhe-
 ga seitse aastat ellanud pärrast omma
 neitsi põlwe / ning temma olli liggi kah-
 hetsakümmeend peäle nellit aastat lest ; se
 ei tulnud ial ärra Jummalat koias / tenis
 Jummalat paastmisse ning palwettega
 õöd ning päwad. Sesamma tulli ka seu-
 na jure sefsammal tunnil / ja kitis ta Is-
 sandat / ja räkis temmast keikile / kes är-
 ralunnastamist Jerusalemmas wotsid.
 Ning kui nemmad keik said lõppetanud /
 mis Isanda kässo järrele piddi sündima /
 läksid nemmad taggasi Kalilea- male om-
 ma Naatsaretti linna. Agga se laps-
 te lastwis / ja sai kangeks waimus / täis
 tarkust / ja Jummalat arm olli temma
 neäl.

1.

Jesus on üks abhimces Neil' / kes pattud kahhetsewad.
 Kusso polle Jesussest Neil' / kes pattud armatsomad.
 Jesus pühhad õnsaks teeb / Pattustele wallo jääb.

2.

Ülspäinis Jesus woib keif kurja kautada /
 Kes tedda palluwad / neil' woib ta abbi sata;
 Kes patto wihtawad / neid temma rõmustab /
 Kes waene / rummal on / se temmalt tarkust saab.

Epistel Teäri Pāwal Kolat. III.

23-29. salmist sadik.

Agga enne, kui usk tulli, hoiti meid kaisso al,
 ja meie õlime kinnipandud usso peale, mis
 pididi ilmutadama. Nenda on se kaisk meie juh-
 hataja olnud Kristusse jure, et meie usso labbi pid-
 dime õigeks sama. Agga et usk on tulnud, ep ol-
 le meie mitte ennam juhhataja al; sest teie ollete
 keif Jumunala lopsed usso labbi Kristusse Jesusse
 sees, sest mitto teid Kristusse sisse on ris-
 titud, ollete ennast Kristussega ehitanud.
 Ep olle Juda: meest egga Kreka: meest, ep olle sul-
 last egga wabbat, ep olle meest egga naest, sest teie
 keif ollete üks Kristusse Jesusse sees; agga kui teie
 Kristusse pärralt ollete, siis ollete teieka Abra-
 ami seme, ja pärriad tootusse järrele.

Evangelium Teäri Pāwal.

Luk. II. 21. salmis.

Maug kui kahhelsa pāwa täis said / et
 sedda last pididi ümberleitadama / mis
 pandi temmale ninne JESUS / mis

sest Inglise olt pandud / ennego temma
emma ihhuse sat.

1.

Wis. Jesus surma ärvatvoitja.
Jesus! kanta mo patrud / Leika ärra kurja tö/
Sest sa olled mahhamatnud Meid so omma harasfe;
Jühhata mind beldeste / Et sind nouan järgester
Ella minno süddames / Armas Jesus / iggatvest.

2.

Wis. Oh! wagga Jummal les.
Wis tahhad sinna nüüd mult uels aastaks anda/
Mo helbe. Jesule? oh wotta muuret kanda/
Et ollen sinno laps / ming sinna minno hüüs/
Ma ollen rikkas kül / ning tdest önnis siis.

Epistel pärrast Neäri Päwa.
Rom. VI. 3 ning 4. salmis.

Et eks teie ei tea? mitto meid Kristusse Jesusse
se sisse on ristitud, et meie temma surma sisse
ollene ristitud? siis ollene meie temmaga mahha-
maetud ristimisse labbi surma sisse, et otseso Kris-
tus on ülesärratud surnust Jhsa au labbi, meie
ka nenda peame udes ellus laima

Ewangelium pärrast Neäri Päwa.
Matt. III. 13 salmist otsani.

Sis tullit Jesus Kahlca maalt Jordani
jõe le Joannesse jure / et tedda piddi
temmast ristitama. Agga Joannes le-
las tedda wägga / ja ütles: mul on tar-
wis / et mind sinnust peaks ristitama / ja
sinna tülled minno jure. Agga Jesus
wastas ja ütles temma wasto: olgo nüüd
nen-

nenda / sest nenda on meie kõhus teie õ-
gust täieste tehha ; siis jättis temma ted-
da. Ning kui Jesus sai ristitud / tulli
temma seddamaid weest wälja / ja wata!
need taewad tehti temmale lahti ; ja Jo-
annes näggi Jumma Watmo kui tui-
kese ennast mahha lastwa ja temma
peäle tullewa. Ja wata! üks heäl ütles
taewast : Sessinane on minno armas
Poeg / kellest mul hea meel on.

1.

Sind / Jesus / kasteti Jordani jõe sisse ;
Mo hinge rojastust õh ! pesse puhtaks isse ;
Münd pattust puhhastu / ning rõõmsa healega
Siis üle minnule : mo poeg müüd olled sa.

2.

Jummal rõõmsaid sännumid tulutab mull taewast /
Eht rist lippub minno peäl / ei ma hõli waewast ;
Kui rist tulleb / tulleb se minno Issa kääst /
Kül ta pra lõppetab sedda ommast wäest.

Epistel Kolme Kuninga Päwat.
Jesaja LX, 1-6. salmist sadit.

Suse ülles , sa walgeks , sest sinno walgaus
tulleb , ja Jehowa au touseb sinno üle.
Sest wata , pinnedus kattab maad , ning
ammarus rahwast ; agga sinno üle touseb Je-
howa , ja temma au näitse sinno peäl. Ning
pogganad peawad sinno walgusse järrel kaimo , ja
kuningad se paistusse järrel, mis sulle touseb. Tõs-
ta ommad silmad ümberkaudu ülles , ning wata,

G

need

need keif foggutasse, ja tullewad sinno jure. Sinno
uo poiad tullewad kaugelt, ning sinno tütrede kan-
tasse kaenas. Siis saad sa rõmoga nähha ning
kui söggi nende wasto joosta, ning siino südda
kohkub ning saab üpris wägga rõõmsaks, kui se
hulk merre äres sinno pole pörab, ja pagganatte
wäggi sinno jure tulleb; Kammelide hulk kattab
sind, Midia ning Ehwa nobbedad Kammelid, need
keif tullewad Saba-maalt, nemmad kandwad kula-
da, ning wirotit, ning kulutawad Jehowa kitusfed.

Ewangelium Kolme Kuninga Päwal.

Matt. II, 1-12. salmist sadit.

Wägga kui Jesus olli sündinud Betlem-
mas Juda-maal kuningas Hero-
desse ajal/wata/siis tullid targad hemiko-
poolt Jerusalemma / ja ütlesid: kus on se
sündinud Juda-rahwa kuningas? sest
meie olleme temma tähhe näinud hemiko-
maal / ja olleme tulnud tedda kummar-
dama. Agga kui Herodes se kuningas
sedda kulis / ehmatas temma wägga ärra
ja keif Jerusalemma lin temmaga. Ja
temma foggus kolto keif üllemad preesirid
ja Kirjatundjad rahwa seast / ja kulas
keilt / kus se Kristus piddi sündima. Agga
nemmad ütlesid temmale: Betlemmas
Juda-maal / sest nenda on se Prohweti
säbbi kirjutud: Ja sinna Betlem Juda-
maal /

maal / sinna ep olle milgi kombel se
wähhem Juda Würstide seas / sest
sinnust peab wälja tullesma se Wallit-
seja / kes minno Jeraelt rahwast
peab kui karjane hoidma. Siis kut-
sus Herodes need Targad sallaja / ja ku-
las neilt öiete sedda aega / millal se täht olli
vaistnud. Ja temma lätkitas neid Pet-
lemma ja ütles: minge / ja kulage hästi se
lapsokesse järrele / ja kui teie tedda leiata /
siis kulutage mulle / et ka minna tullen
tedda kummaridama. Agga kui nem-
mad said kunningast kuulnud / läksid nem-
mad ärra / ja wata / se täht / mis nem-
mad homiko-maal ollid näinud / kuis neu-
de eel / kummi temma tulli / ja seisis kōhhe
seäl illewel / kus se lapsokenne olli. Ag-
ga kui nemmad sedda tähte näggid / said
nemmad üpris wägga rõõmsaks. Ja kui
nemmad tullid siina kotta / leidfid nem-
mad se lapsokesse Maria temma emma-
ga / ja langsid mahha / ja kummardasid
tedda / ja wotsid omma warrandust lah-
ti ja wisid temmale andid / kulda / ja
wirokti ja mirri. Ning et Jummal neid
läsknud unnes / et nemmad mitte ei pid-
dand Herodesse jure taggasi minnema / läk-
sid nemmad teist teed taggasi omma male.

1.

Kui targad emmal-maal on ue tähhe näinud/
 Siis warfi warmalt need on Jesust katsma läinud ;
 Ea lutsud / Jummal / ka keik waesed paaganad/
 Eest nüüd ning iggawest meilt litust / tänno saad.

2.

Paaganad sa lutsud / Jummal / Orma Pola rigisse/
 Te / et se / kes ial rummal / Tullib fenna ruttuste!
 Te / mo armas helde Jäsa / Et ma saan so armust obfa.

**Epistel esimesel pühhapäwal pärrast
 Kolme Tunninga pihta. Rom.**

XII, 1-6 salmist sadit.

Espärrast mainitse minna teid, wennad Jum-
 mala süddamelitko hallastusse läbbi, et teie
 annate emmad ihhud ellawaks, pühha's ning
 Jummal melepärralisest ohrriks, se olgo teie
 moistlik Jummalatunistus. Ning ärge woik-
 mitte sefunnatse ma ilma sarnatsed olla; waid
 muutke ernost on ma mele uendamisse läbbi, et
 teie woiksite katsuda, mis Jummal hea ja me-
 lepärralinne ja täis tahminne on. Eest minna
 äitlen se armo läbbi, mis minnule on antud, igga-
 ühhele, kes teie seast on, et temma ei arwa ennast
 targemaks, kui sünnib arwaba, waid et iggaüks
 enneseft arwaks nenda, kui kohhus on arwata sed-
 da möda, kui Jummal iggaühhele usso mödte on
 jaganud. Eest otsego meil ühhe ihho sees paljo
 liikmid on; ogga keikil liikmetel ep olle ühtesuga-
 gust tööd: nenda on meid paljo üks ihho Kristusse
 se sees; aaga iggaüks ennese kohhal ollome meie teie
 ne teise liikmed. Aaga meil on armo anded, mis
 sedda armo möda, mis meile on antud, monnesuga-
 gused on.

Ewangeliium esimesel Pühapäeval pärrast kolme Tunninga Pühha. Luk.

11, 41-52 salmist sadit.

Sing temma wannemad käisid igaga aasta Jerusalemmas Pasa-pühhis. Ning kui temma kahhetelstümne aastaks sai / ja nemmad ütlesid Jerusalemma / selle Pasa-pühha komba pärrast / ja need päwad täts said / et nemmad jalle koto pole läksid / siis jäi se laps Jesus Jerusalemma / ning Josep ja temma (Kristusse) emma ei teadnud sedda mitte. Agga kui nemmad mõtleid tedda te-käiate seltsis ollewad / tullid nemmad ühhe päwa teed / ja otsisid tedda sugulaste ning tutwade juures / ning kui nemmad tedda ei leidnud / läksid nemmad taggasi Jerusalemma ning otsisid tedda / ning se sündis kolme päwa pärrast / et nemmad tedda leidsid Jumala koi-as istinast kesi õppetajatte seas / ja neid kuulnast ja neist küsinnast. Agga keitkes tedda kuulsid / ehmatasid ärra temma moistusse ja kostmiste pärrast. Ja kui nemmad tedda näggid / ehmatasid nemmad wägga ärra / ning temma emma ütles temma wasto : Poeg / miks sa meile nenda olled teinud ?

Wata / sinno iska ja niina olleme sind öie-
te waewaga otšinud. Ning temma ütles
nende wasto: mis se on / et teie mind ollete
otšinud? eks teie teadnud / et minna ses pean
ollemä / mis minno Jesa pärrast on?
ning nemmad ei mõistund sedda sanna/
mis temma neile räkis. Ning temma
läks nendega alla / ja tulli Raatsaretti/
ja kulis nende sanna. Ja temma emma
piddas leit needsimatset sanna ommas
süddames. Ja Jesus käsvis tarkuskes / ja
pitkuskes / ja armus Jumunala ning inni-
meste jures.

1.

Jesand / aita / et ma nouan Sinno õigust järgeste/
Et ma sedda tehha jouan / Mis sa käsib heldeste;
JEsus! aita / et / kui sa / Minna saaksin targaks ka.

2.

Sa kuulsi / Jesuke / so wannematte sanna;
Et sanna kulen ka / mull' omma armo omma/
Et minna ikka teen / mis käsib sinno Jesa/
Siis ollen biete so pärris suggutõõsa.

3.

Kui lõpped minno non / kui minnul posse tõmo/
Siis otšin / Jesus / sind; oh! anna omma armo,
Et sind / mo Jesuke / ma teian hädda seest/
Siis kaub kurwastus / kui olled abbimees.

Epistel teisel Pühapäwal pärrast Kolme
Kuninga Pühha. Rom. XII, 6:6
salmist sadie.

GH well on Prohweti kulusutamine, sis peab se
usso

usso moõdo järrel ollema; ehk meil on järrelewaat-
 misse ammet, siis olleme meie teine teise liikmed ses jär-
 relewaatmisse ammetis; ehk on, kes õppetab, se on
 teise liite õppetusse sees, ehk on, kes mainitseb, se on tei-
 se liite mainitsusse sees; kes jaggab, se tehko sedda waga
 süddamega: kes on üllewaatja, se olgo ussin; kes
 waeste ette murretseb, se tehko sedda rõmoga.
 Armastus olgo ikna karwalusfeta; hirm olgo
 teile kuria eest; hoidke sedda head tagga. Armastage
 teine teist ellaste kui wennad; teine joudko tei-
 se ette auustamissega. Urge olge laisad ses, mis teie
 peate teggema. Olge tallised waimus. Pange aega
 tähele. Olge rõõmsad lotusses, kannatlikkud
 ahastusses, olge kindlad patwes. Mitte need
 pühhad, kenneel pudo on. Püüdke heal meel roo-
 raid wastowotta. Õnnistage neid, kes teid takka-
 liusawad; õnnistage ja ärge wanduge mitte.
 Olge rõõmsad rõõmsadega, ja nutke nutjattega.
 Olge ühhemeelelised teine teise wasto. Urge noudke
 kõrki asio, kuid heitke ennast allandikkude seltsi.

**Ewangelium seisel Pühapäwal pärrast
 kolme Sunninga Pühha. Joan. II. 1-11.
 salmiste sadit.**

Sing kolmandamal päwal said pul-
 mad Kanas Galilea-maal / ja Je-
 suse emma ollt seal / agga Jesus ja tem-
 ma Tiinrid ollid ta pulma kutsitud. Ja
 kui wina pudus / ütles Jesusse emma tem-
 ma wasto: neil ep olle wina. Jesus üt-
 les temmale: maene / mis mul on sunnoga

teggemist: minno tund ep olle weel tulnud.
 Temma emma ütles sullastele: mis tem-
 ma teile tal ütseb / sedda tehke. Agga sen-
 na olli pandud kuus kirowist wee-rista
 Juda rahwa puhastamisse pärrast / ja
 iggaühhe sisse läks kaks ehk kolm modto.
 Jesus ütles neile: täitke need kirowist wee-
 ristad weega / ning nemmad täitsid neid
 äre tassa. Ning temma ütles nende was-
 to: wotke nüüd nende seest / ja wigge pul-
 ma-rahwa-tallitajale / ja nemmad wisid.
 Agga kui pulma-rahwa-tallitaja sedda
 wet maitsis / mis winaks olli sanud / (ja
 ei teadnud mitte / kust se olli; agga need
 sullased teadsid / kes sedda wet ollid tonud)
 kustus se pulma-rahwa-tallitaja peig-
 meest / ja ütles temmale: iggamees an-
 nab essite head wina / ja kui nemmad jo-
 kül sanud / siis lahjemat; sinna olled sedda
 head wina tännini hoidnud. Se olli nende
 tunneteggude hakkatus / mis Jesus teggi
 Kanas Kalilea-maal / ja nättis omni-
 au ülles / ja temma Jüngrid uskusid tem-
 ma sisse.

1.

Kui sul middagi on wala / Passu Jesust süddamest /
 ja rahhaks sulle fata / Mis sul tarwis igganest /
 teeb temma wina küll / Passu / his leit onnab sua'.

Sa wiibid saggedast / mo Jesus / hädä aial /
 Ei tunne rõmo ma siin ilmas egga maial ;
 Ma tean siiski se / et jouab sinno abbi /
 Sa tävsud wiibimist so rohke armo läbbi.

Epistel Kolmandamal Pühapäwal pärrast
 kolme Kuninga Pühha. Rom. XII,
 17 : 21 salmist sadik.

Uurige pange ennast isse targaks. Urige makske
 ühhelegi kurja kurjaga. Noudke häid asjo
 teikide innimeste nähhes. Kui se woib olla, siis
 piddage keige innimestega rahho, ni paljo, kui teie
 polest sunnib. Urige makske isse kurja kätte, ar-
 mad, waid andke maad Jummalä wihhale, sest kir-
 jorud on: minno pärrast on se kätte-makeminne,
 minna tahhan kätte maksta, ütleb Jhsand. Kui
 nüüd sinno waenlasel nälg on, siis söda tedda, kui
 temmal janno on, siis joda tedda. Sest, kui sin-
 na sedda teed, siis koggud sinna tullisid süesi tem-
 ma pea peäle. Urra anna ennast kurjast ärrawoita,
 kuid woida sinna kurja ärra heaga.

Evangelium Kolmandamal Pühapäwal
 pärrast kolme Kuninga Pühha. Mats.
 VIII, 1 : 13 salmist sadik.

Sga kui temma (Jesus) mäest mah-
 ha läks / käis paljo rahwast temma
 järrel. Ja wata / üks piddalitöbbine
 tulli ja kummardas tedda / ja ütles:
 sand / kui sa tahhad / woid sa mind p-

taks tehha. Ning kui Jesus kät olli si-
 rotanud / putus temma temmase / ja üt-
 les: minna tahhan / sa puhtaks; ja sed-
 damaid sai temma omma piddalitöbbest
 puhtaks. Ning Jesus ütles temma was-
 to: katsu / et sa sedda ühhelegi ei ütles/waid
 minne / näita isse ennast Preestrile / ja wi-
 se anni/mis Moses on kätanud / neile tun-
 nistusseks. Agga kui Jesus Kaperna-
 unna sisseläks / tulli üks söddapealik tem-
 ma juure / passus tedda / ja ütles: Jesand/
 minno sullane on alwatud koddomaas su-
 res wallus. Ning Jesus ütles temma was-
 to: minna tahhan tulla ja tedda terweks
 tehha. Ja se söddapealik kostis ja ütles: Jes-
 sand/minna ey olle mitte wäärt / et sa min-
 no kattuise alla tulle / waid ütles agga üks
 fanna / siis saab minno sullane terweks.
 Sest minna ollen ka inimenne wallitsuse
 al / ja minno al on södamehhi / ja minna üt-
 len ühhe wasto: minne / siis lähäb temma /
 ja teise wasto: tulle / siis tulleb temma /
 ja omma sullase wasto: te sedda / siis teeb
 temma. Agga kui Jesus sedda kulis / im-
 metelles temma ja ütles nende waste / kes
 järrelkäisid: tõesti / minna ütlen teile / et
 Israeliste polle minna ni suurte weto led-
 nud. Agga minna ütlen teile: mitto
 tulle.

tullewad homiõ ja õhto poolt/ja istuwad
landas Abraami ja Iisaki ja Jakobiga
taewa riikis; agga need kunningrigi lapjed
lülkatasse wälja teigesüggawama pim-
meduse sisse / seäl peab ollema ulluminne
ja hammaste kirristamine. Ning Jesus
ütles sõapealikkõ wasto: minne / ja sulle
sündko uenda / kui sinna olled uskud. Ja
temma sullane sai terweks selsammal tun-
nil.

1.

Kui sind rohhub ei woi aita / Wallu Jesust süddamest;
Ei ta wotta palwet laita / Temma peastab hädda seest;
Länna omma Jummalat / Kui sa jälle terweks saad.

2.

Kui tahhad sa / siis woid sa / Jesus / parrandada
Mo wiggadust / ning muul' so abbi rohlesi sata.
Ei ülski mu / kui sa / woi aita ilma peäl;
Kui sa ei aita mind / siis ollen hukkas teäl.

**Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast
Kohne Kuninga Pühha. Rom. XIII,
8:10. salmist sadit.**

Sõgo olgo teil ühtegi wõlga ühhegiga, kuid ei
teie teine teist armastate, sest kes teist armastab,
se on kaskõ täieste piddanud. Sest se: sinna ei
pea mitte abbiello arrarikkuma; sinna ei pea mitte
tapma; sinna ei pea mitte warrastama; sinna ei
pea mitte ülleõhto tunnistama; sinna ei pea mit-
te himmustama, ja kui weel üs teine kaskõ on, se
pannaksse sellesinnatse sanna sisse ühte, se on, selle sees:
sinna

108
Lühijummu
Sanna pead omma liggimest armastama kui isese
ennast. Armastus ei te liggimessele kurja. Siis
on müüd armastus kasso täis piddamisse.

Ewangelium neljandamal Põhhapäwal pärs
rajä kolme Kuninga Põhha. Matt.
VIII, 23:27 salmisse sadik.

SA kui temma (Jesus) laewa läks / siis
käsid temma Jüngrid temma jär-
rel / ja wata / siis tousis suur kange tuul
merre peäl / nenda et se laew laenedega
katteti / agga temma maggas. Ning
temma Jüngrid tullid temma jure / ja
ärratasid tedda üles / ja ütlesid : Jesand
aita meid/meie lähame hukka. Ning tem-
ma ütles nende wasto : miispärrast elette
teie arrad/teie nõdra-ussulised ? siis tousis
temma üles / ja ahwardas tuled ja merd/
siis sai se koggone waitseks. Agga need inni-
messid immetellesid ja ütlesid : mis sugu-
ne on ie / et ka need tuled ja se merri tem-
ma sanna wotwad kuulda ?

1.

Mita Jesus / muldo lähme hukka / kui ei aita sa ;
Patto pärrasti waewa näme / wotta meid sest peastada.
Waat ! so sanna kuulwad ka tuled / tuuli / merri / Ma.

2. Ütle

Ärka üles / armas Jesus / peästa meid nüüd häbba seest /
 Merre woud latwad pea koggodusse lacwolest.
 Se ristl tuul on suux / teeb langet kárrinat ;
 Oh Issand ! waigista nüüd nende mürrinat.

**Epistel wiendamal Pühhapáwal párrast
 Kolme Kuninga Pühha. Kolosf.**

III, 12-17 salmist sadit.

Sepárrast ehhitage ennast kui Jummalá árras
 wallitsetud, pühhad ning armastud, süü-
 dame hallastussega, heldussega, allandussega,
 tassandussega, pitka melega : kannatage teine
 teisege, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi on
 middagi kaebamist teise peäle ; kui Kristus teise ka
 on andeks annud / nende tehte ka teie. Uaga keige
 se peäle ehhitage ennast armastussega, se on õige tug-
 gew sidde. Ning se Jummalá rahho wallitsego teie
 süddamette sees, seks ollete teie ka kutsutud ühhe
 ihho sees, ning olge tannalikkud. Kristusse sanna
 ellago rohkeste teie sees keige tarkusse sees ; õppetage
 ning maenitsege isse - ennast mángi-laulude-kius-
 se ning mu waimolikko lauludega ; laulge kauniste
 Issandale teie süddames. Ja keif, mis teie ial
 wottate tehha sanna ehl tóga. Sedda tehte keif Issan-
 da Jesusse nimmel, ja tannage Jummalat ning
 Issa temma lábbi.

**Evangelium wiendamal Pühhapáwal párrast
 Kolme Kuninga Pühha Mats.**

XIII, 24-30. salmist sadit.

SHe teise táhhendamisse sanna pannt
 temma (Jesus) nende ette / ja ütles

Se taewa-riik on ühhe inimesse sarnane/
 kes head semet omma põllo peäle külwas.
 Agga kui need inimesed maggasid / tul-
 li temma waenlane ja külwas umroh-
 kest nisse selka / ja läts ärra. Kui müüd
 orras kasvris ja wilja kandts / siis nähti
 ka se umrohht. Agga mata-issanda sulla-
 sed tullid temma jure ja ütlesid temmale:
 issand / eks sa olle head semet omma
 põllo peäle külwanud / kust temmale siis
 se umrohhi tulleb? agga temma ütles nen-
 de wasto: sedda on üks waenlane teinud.
 Siis ütlesid need sullased temma wasto:
 kas sa siis tahhad / et meie peame minne-
 ma ja sedda kokkologguma? agga tem-
 ma ütles: ei mitte / et teie ühtlase sega
 sedda nisse wälja ei kisu / kui teie sedda
 umrohht kokkologgute. Easte mollemad
 ühtlase kaswada leikusets / ja leikusse aial
 tahhan minna leikiattele dölda: kogguge
 enne sedda umrohht / ja sidduge sedda wih-
 to sedda ärrapöletada / agga sedda nisse
 pange kokko minno aita.

1.

Kurrat piab sinno sanna Meie melest kikkuda /
 Jesus! woimust meile anna / Et ei sa meid rikkuda /
 Waid hea nisse olleme / Siis kui kohto tulleme.

2.

Head semet külwad sa / Mo Jesus / ütsine /
 Ei kurrat külwad ka umrohht kurjaste;

Mind walmista / et woin üls puhhas nisfo olla /
Umrohust puhtaks saan / ja woin so riki tulla.

3.

Uita kurja wasto panna Meid / oh JEsus ! keigest wäest
Kui se kurrat wottab anda Kurja nou / meid peasta sest :
Et kui kohto ette tullen / Rõmus ma ning julge ollen.

**Epistel kuendamal Pühapäeval pärast Kol-
me Kuninga Pühha. 1 Tesal. V., I & II.
salmist sadit.**

A Egga, wennad, weist aegust ning tundidest ep olle
tarwis teile kirjotada. Sest teie teate isse ots
se õiete, et se Jssanda pääw nenda tulleb kui war-
ras õfel. Sest kui nemmad ütlewad : rahho on/
ning ep olle wõtegi hädda, siis tulleb äktilinne huk-
katus nende peäle, nenda kui lapsel waew selle peä-
le, kes kaima peäl on, ning nemmad ei peäse mitte.
Egga teie, wennad, ep olle mitte pimmedusses, et se
pääw teid peaks kui warras kinnisama. Teie teit
õllete walgusse lapsed ning päwa lapsed ; meie ep olle
mitte õ egga pimmedusse lapsed. Sepärast nüüd,
ärge maggagem kui ka need teised, waid walwa-
gem ning olgem kassinad. Sest, kes maggawad,
need maggawad õfel, ja kes joobnuks sawad, need
on õfel joobnud. Egga meie, kes meie päwa lapsed
õlleme, olgem kassinad, ehitud usso ja armastusse
raudriidaga, ja raudkubbaraga, se on õnnistusse
lotussaga. Sest Jummal ep olle meid seadnud
wihha alla, waid et meie peame õnnistusse kät-
te sama meie Jssanda Jesusse Kristusse läbbi,
kes meis eest on surnud, et meis eh walwa-
m

me ehf maggame, temmaga ühtlase peame ellama.
 Sepärrast mainitsege ennast issekeskis, ning õppe-
 tage teine teist, nenda kui teie ka tete.

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal pär-
 rast Kolme Kuninga Pühha. Matt.
 XXV, 1:13. salmist sadik.

Sis on se taewa-riik kümme neitsi sa-
 nane / kes ommad lampid wotsid / ja
 läksid wälja peigmehe wasto. Agga wüs
 nende seast ollid targad / ja wõis rumma-
 lad. Kes rummalad ollid / need wotsid om-
 mad lampid / agga nemmad ei wotnud
 mitte õlli ennestega / agga need targad
 wotsid õlli omma astjade sisse ühtlase
 omma lampidega. Agga kui se peig-
 mees wibis / said nemmad keik unniseks /
 ja uiusid maggama. Agga kest õse kuul-
 di üks heäl: wata / peigmees tulles / min-
 ge wälja temma wasto; siis tõi keik
 needsammad neitsid ülles / ja walmista-
 sid ommad lampid. Agga need rum-
 malad ütlesid tarkade wasto: Andle mei-
 le teie õllist / sest meie lampid kustuwad
 ä / agga need targad kosisid ning ütlesid:
 ei mitte / et teil ja meil mitte ei püdu; waid
 minge sedda ennemaine kaupmeeste juure /
 ja ostke cunestele. Agga kui nemmad
 ärra

ärra läksid ostima / tulli se peigmees / ning
 kes walmis ollid / läksid temmaga pulma /
 ning üks pandi lutto. Agga wimaks
 tullid sa need teised neitsid ning ütlesid :
 Jesand / Jesand / te meile laht; agga
 temma kostis ning ütles : tõest minna
 ütlen teile / minna ei tunne teid mitte.
 Sepärrast walwage / sest teie ei tea sedda
 päwa egga sedda tundi / mil innimesje
 Boeg tulleb.

1.

Olla walmis innimenne / Mõtte sure hõlega /
 Et sa olled maolenne / Surma tund on teadmatta ;
 Wõlus süddant puhasta / Siis sa habbiõse ei sa.

2.

Te / et so tullemist ma ussinaste otan /
 Mo helde Jesus / et so peäle tõest lodan /
 Ning õiget usko sa mo hinges süttita /
 Et keik mo ello sin wõlks olla laimatta.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal enne Kris-
 tusse üllestõusmisse pühha. 1. Kor.

IX, 24: X, 5. salmist jädik.

Kõs teie tea, et need, kes woido jookswad, need
 jookswad kül keik, agga üks saab jooksmissõ
 woido-andi. Jooksle nenda, et teie sedda kätte
 sate. Agga iggawõks, kes wõitleb, on keikis asjus
 kassin. Nemmad on kül sepärrast kassinad, et
 nemmad kaddurwa kromi sawad, agga meie kaddu-
 matta. Sepärrast jookslen minna nüüd nenda ei
 mitte

mitte kui teadmatta asja peale. Minna woitlet
 nenda, ei mitte kui se, kes tuult petšab, waid min
 na sunnin omma ihho, ja tallitsen sedda, et min
 na muise jutlust ei ütles, ja isse ei sa kólwatumaks.
 Agga minna ei tahha, wennad, et teil peab tead
 matta ollema, et meie wannemad keif on piltwe al
 olnud, ja on keif merrest labbikainud, ja on keif
 Mofusse peale ristitud piltwe ja merre sees; ja keif
 on ühhesuggust waimolikko roga sõnud, ja on keif
 ühhesuggust waimolikko jomaaega jonud, (sest nemi
 mad joid sest waimolikkust järrele tullewast kaljust;
 agga se kalso olli Kristus.) Agga se surem hull
 nende seast ep olnud mitte Jummalale mele pärrast,
 sest nemmad on kõrbes mahhalõdud.

Ewangelium ühhesamal Pühhapäwal enne
 Kristusse ülestõusmise Pühha. Matt.
 XX, 1, 16 salmist sadit.

Sest se taewa-riik on ühhe maia-issau
 da sarnane/ kes warra hommito wäl
 jaläts tõteggiaid palkama omma wina
 mäele. Agga kui temma nende tõtegg
 giattega eeli leppinud ühhe krossiga pä
 wa palgaks/ siis läkitas temma neid uue
 ma wina-mäele. Ning temma läts wälja
 kolmandamal tunnil ja näggi teisi turro
 peäl tõta seiswad / ja ütles nende wasto:
 minge ka teie wina-mäele / ning mis tal
 dige on / tahhan minna teile anda / ning
 neing

nemmad lãksid ä. Za lãks temma wãlja
 kuendamal ja ùhheksamal tunnil/ ja teg-
 gi nendasamnoti. Agga ùhhetestkũm-
 nemal tunnil lãks temma wãlja / ja lei-
 dis teisi tõta seisnast/ ja ütles nende was-
 to : mis teie siin teige pãwa tõta seisate ?
 nemmad ütlesid temmale : meid ep olle ùks-
 ki palganud. Temma ütles neile : min-
 ge ka teie wina-mãlle / ja mis ial õige on/
 peate teie sama. Agga kui õhto sai / ütles
 se winamãe issand omma ùllewaatja
 wasto : kutsu need tõteggjad / ja anna neile
 palka / ja hakka wiimist esimesestest sadik.
 Ning kui need tussid / kes ùhhetestkũm-
 mal tunnil ollid palgatud, said nemmad
 iggãuks ùhhe krossi. Agga kui need es-
 simesest tussid / mõtlesid nemmad / et
 nemmad piddid ennam sama / ja need-
 samnad said ka iggãuks omma krossi.
 Agga kui nemmad jedda sanud / nurrisid
 nemmad se mata-issanda wasto ja ütles-
 sid : need sinatsed wiimsed on agga ùhhe
 tunni tõõd teinud / ja sinna olled neid meis
 arrolisest teinud / kes meie pãwa koorma
 ja pallawat olleme kannud. Agga tem-
 ma kostis / ja ütles ùhhele nende seast :
 sõbber / minna ei te sulle mitte liga / et sa
 olle minnoga ùhhe krossiga lep, inud ?

wotta so omma / ning minne omma te;
 agga minna tahhan sellesinnatse wiimsese
 anda nenda kui sullegi; ehk eiks mul osse
 lubba minno omnaga tehha / mis min-
 na tahhan? ehk ons sinno film kurri / et
 minna hea ollen? Nenda sawad need
 wiimsed esimeseseks / ja need esimesed
 wiimseseks; sest paljo on kutsutud / agga
 pissut ärrawallitsetud.

1.

Jummal winamägge harrib / Winapu on Jesus seäl/
 Redda Jummal lapsiks pärrib / Reid teeb pühhaiks ilma peäl/
 Te / et kui üks wõsoke Jaan so külge / Jesule.

2.

So winamälke mind / mo armas Jummal / satad;
 Oh aita / et ma teen heal meel / mis sa tahhad/
 Ehk kül on hädda / rist / ning monni kurtwastus;
 Kui löppeb ello aeg / siis löppeb willetsus.

**Epistel kahheksamal pühhapäwal enne
 Kristusse illestoumissese Pühha. 2 Kor.,
 XI, 19; XII, 9. salmist sadik.**

Sest teie sallite neid rummalaid heal meel, et
 teie targad ollete. Sest teie sallite, kui teid feigi
 sullasiks teeb, kui feigi teie omma ärrasööb, kui feigi
 palka wottab, kui feigi surustelled, kui feigi teid roas-
 to filmi lööb. Se teotusse pärrast rugin minna
 seoda, kui ollesime meie nödraiks lainud. Agga,
 mis peale feigi julge on, (ma rugin rummalusses)
 se päste ollen minna ka julge. Nemmaad on
 Ebrea

Ebrea-mehhed , minna ka : nemmad on Israeli lapsed , minna ka : nemmad on Abraami seme , minna ka : nemmad on Kristusse teenrid , (ma raagin rummalaste) minna ollen üllen : minna ollen ennani waewa näinud , paljo ennani hopa sanud , ennani wangis ning sagedaste surma häddas olnud. Juda-rahwa käest ollen minna wiiskord sanud ühe hobi wähhem kui nellikümme. Kolmford ollen minna wiisadega pekstud , üskord kowidega lobitud , kolmford on laew käest ärra hukka lainud , terwe õ ja päwa ollen minna sügawat merres olnud. Sagedaste on mul teekäimissi olnud / minna ollen olnud joggede peäl mitmes häddas , mitmes häddas mõrtsukatse seas , mitmes häddas omma rahwa seas , mitmes häddas pogganatte seas , mitmes häddas liinas , mitmes häddas förbes , mitmes häddas merre peäl , mitmes häddas walle-wendade seas. To ning waewa sees , sagedaste mitmes waltwamisses , nälia ning janno sees , sagedaste paastmistes , külmas ning allastusses ; ilma neid asjo mis muudo iggapäw hulgal minno peäle tullerwad , se on : se murre keikide koggoduste eest. Kes on nõdder , ja minna ei peaks nõdraks sama ? kedda pahhandakse , ja mul ei peaks melehaigus sest ollema ? Kui peab kütsema , siis tahhan minna need asjad , mis minno nõdruses on kitleda. Jummal ja meie Issanda Jesusse Kristusse Issa , kes on igaweste kidetud , se teab , et ma ei walleta. Tamaskusses hoidis Areta kunninga pealik Tamasko rahwa linna , ning tahtis mind kinniwõtta , ja mind lasti alnast korwi sees mahha müri möda , ja peasesin

temma kääst. Riitlemissest ep olle mul kül kasso,
 siiski tullen minna näud ja Issanda ilmutamissed
 ülles räkima. Ma tunnen ühhe innimesse Kris-
 tusse sees neiateistkümnne aasta eest, (kas tem-
 ma ihho sees olnud, ei tea minna, ehk kas temma ih-
 hust ärra olnud, ei tea ma, Jummal teab.) sedda-
 samma listi kolmandamast taewast sadik. Ning
 minna tunnen seddasamma innimest, (kas temma
 ihhus ehk ihhust ärra olnud, ei tea ma, Jummal
 teab) tedda listi Paradisi sisse, ja kulis sanno,
 mis ei woi räkida, mis innimesel ei sunni ülles-
 räkida. Eestsammast tahhan minna titelda;
 agga isse ennesest ei tahha minna titelda muido,
 kui agga omma nödruste sees. Gest kui minna
 ka tahhaksin titelda, ei olle minna sepärrast run-
 mal; sest ma tahhan töt räkida; agga ma jätkan
 sedda nenda, et ei ükski ennam minnust ei arwa
 kui temma mind näab olettewad, ehk mis temma
 minnust kuleb. Ja et minna nenda üpris suurte
 ilmutomiste pärrast ei pea surustellema, on mulle
 lihha sisse wai antud, se sadana ingel, et temma
 mind pididi ruskikaga löma, et minna mitte ei su-
 rustelle. Gesamma pärrast ollen minna kolm-
 kord Issandat pallunud, et se minnust peaks är-
 ralahkuma; agga temma on mulle ütelnud:
 Sulle saab kül minno armust; sest minno wäggi
 saab nödrusse sees tait woimust. Sepärrast
 tahhan minna paljo ennam omma nödruste sees
 titelda, et Kristusse wäggi minno ülle woiks war-
 jada.

Ewangeliuni Rahhetsemal Pühha awal eni
ne Kristusse illestoumissse Pühha.
Luk. VIII, 415. salmist sadit.

Agga kui paljo rahwast ühhes kous
Wolli / ja keikist lünadeist temma juve
tötjid / räkis temma tähhendamisse san-
na läbbi: üks külwaja läks wälja omma
semet külwama / ja kui temma külwas /
kukkus muist tee äre / ja sõtkuti ärra / ja
need linnud taewa al söid sedda ärra ja
muist kukkus kaljo peäle / ja kui temma
kousis / kuiwis temma ärra / sepärrast et
temmal ep olnud marga: ja muist kukkus
kese ohhakatte sekka / ja need ohhakatid touid
ühelase ütles ning lammakasid sedda ärra.
Ja muist kukkus hea Ma peäle / ja kui tem-
ma kousis / kandis temma saa'ortse wäl-
ja. Kui temma sedda ütles / hüdis tem-
ma: kel kõrwad on kuulda / kuulgo. Ag-
ga temma Jüngrid küsijid temmalta ja
ütlesid: mis tähhendamisse sanna se pididi
olla? agga temma ütles: tell on
Jummala rigi sallaja asjad teada an-
tud / agga neile tetstele tähhendamis-
se sannade läbbi / et nemmad nähhes
ei nä / ja kuuldes ei moista. Agga se on
se tähhendamisse sanna: se seine se on se

Jummalala sanna. Agga need tee-äärtsed
 on need / kes sedda kuulwad ; pärrast tul-
 leb se kurrat / ja wottab se sanna neu de süd-
 damest ärra / et nemmad ei pea uskma
 egga õnsaks sama. Agga need kaljo-peäl-
 sed on need / kes / kui nemmad kuulwad /
 sedda sanna rõmoga wastowotwad / ag-
 ga neil ep osse mitte juurt / ürrikeseks ai-
 aks uskwad nemmad / ning kuusatusse
 aial taggarewad nemmad ärra. Agga
 mis ohbakatte sekka luttus / needsinatied
 on need / kes kuulwad ja lähhawad omma
 tõle ja neid lammatakse ärra selle ello
 murrest / ja riikusesest / ja hümmudest / ja ei
 kaäna walmist wilja. Agga/mis hea Ma-
 sees on / need on needsinatied / kes sedda
 sanna kuulwad / ning hea ja kauni süddame
 sees peawad / ja kandwad wilja kannatusse
 sees.

1.

Ellis so hinge seme lossub / kui sa wiskad patto tööd /
 Kus se kurri hiamo wõssub / Eläst murrest kahjo nõäd ;
 Kes siin ristil kannatab / Sedda Jummal armastab.

2.

So sanna rohkeste / oh Jäsand! kulutakse /
 Ja jüski lassota kolm ossa õppetakse ;
 So Waimo läbbi mind / oh Jesus! ärrata /
 wõiksu õigusēs ning uskus lastwada.

Epistel seitsemel Pühhapäwal enne Kristus
 se Ülestoumisse Pühha, ehk Paasto
 Pühhapäwal. I Kor. XIII, 1-13.
 Salmist sadik.

Kui minna inimeste ja Inglise keeltega räägin,
 agga minnul ei olle armastust, siis olleksin
 minna üks wast, mis kummiseb, ja kelloke, mis
 helliseb. Ja kui ma woiksin ennekulutada, ja teak-
 sin keik need salaja asjad, ja keik tundmist, ja
 kui mul olleks keik se usk, nenda et ma woiksin
 mäggesid asemelt ärratosta, agga minnul ep ol-
 leks armastust, siis ei olle minnust ühtegi. Ja
 kui minna keik omma warra jaggaaksin ärra,
 ja kui minna omma ihho annaksin, et ted-
 da ärrapõlleraffe, ja minnul ei olleks armastust,
 siis ei olleks minnul sest ühtegi passu. Armast-
 tus on pirkamelelinne, ta näitab omma hel-
 dust ülles, armastus ei olle kadde, armas-
 tus ei te wallatust, temma ei surustelle. Tem-
 ma ei näita ennast kurjaste, temma ei otssi om-
 ma passu, temma ei sa wihhaseks, temma ei möt-
 le kurja peale. Temmal ep olle rõmo sest üllekoh-
 tust, agga sest tõest on temmal teistega rõdm. Tem-
 ma sallib keik, temma ussub keik, temma lodab
 keik, temma kannatab keik. Armastus ei wassi ial
 ärra. Agga olgo ennekulutamissed, need lõpwad ärra;
 olgo keled, need järwad mahha, olgo tundminne,
 se lõppeb ärra. Sest pissut on, mis meie tunne-
 me, ja pissut on, mis meie ennekulutame. Agga
 kui se tais assi tulleb, siis lõppeb se ärra, mis
 sut on. Kui minna waeti laps ollin, siis rääk

Min minna kui wäeti laps, ma ollin tark kui üs
wäeti laps, ja mul ollid wäetima lapse mõtted; aaga
kui minna mehheks sain, siis jätsin minna mahha
wäetima lapse kōmbed. Sest meie nāme nüüd
shhe silma. Klasi lābbi moistsatuses, aaga siis pol-
lest pālesse; nüüd tunnen minna pissut, aaga siis
saan minna tunda, nenda kui minna ka ollen tun-
tud. Aaga nüüd jāab ust, lotus, armastus, need
kolm; aaga surem neist on armastus.

Ewangelium seitsemel pūhhapāwal enne
Aristusse lālestousmisse pūhha, chē Paas-
so pūhhapāwal. Luk. XVIII,
31-43 salmist sadit.

Sgā temma (Jesus) wottis neid kaks
teistklūmmend ennese jure / ja ütles
kēnde wasto : wata / meie lāhhāme ülles
Jerusalemma / ja teie peab lõppetadama /
mis Prohwetide lābbi on kirjotud sest in-
nimesse Boias. Sest tedda antakse är-
ra pagganatte kätte / ja tedda naertakse ja
teotakse ja temma peäle süllitakse / ning
kui nemmad tedda sawad viitsaga peksnud /
siis tapwad nemmad tedda ärra / ja kol-
mandamal vāwal peab temma jälle üles-
tousma. Aaga nemmad ei moistsud sest
niddagi / ja sefinnane kōnne olli kēnde cest
warjule pandud / ja nemmad ei moistsud
mitte / mis sõldi. Aaga se sündis / kut-
tem-

temma Jeriko lüna liggi sat / istus ütles
 pimme se tee äres ja terjas. Agga kui
 temma rahwas külis mödaminnewad /
 kulas temma / mis se piddi ollema. Ag-
 ga nemmad kulusid temmale : Jesus
 Naatsarettist lähhäb möda. Siis kis-
 sendas temma wägga ja ütles : Jesus /
 Daweti poeg / heida armo minno peäle !
 agga need / kes eel käisid / sõitlesid tedda /
 et temma piddi wait ollema : agga tem-
 ma küssendas paljo ennam : Daweti poeg /
 heida armo minno peäle ! Agga Jesus jäi
 seisma / ja käsüis tedda ennese jure tua ;
 agga kui temma liggi sat / küssis temma
 temmalt ning ütles : mis sa tahhad / et
 ma sulle pean teggema ? agga temma
 ütles : Issand / et ma woiksin jälle näh-
 ha sada. Ning Jesus ütles temmale : et
 nä jälle / sinno usk on sind aitnud : ja sed-
 damaid näggi temma jälle / ja käis temma
 järrel Jummalat auustades. Ja keit rah-
 was / kes sedda näggi / andis Jummalale
 kiitust.

Jesus lääh Jerusalemma / Teeb / et pimme jälle nääd /
 Kannatada tahhad temma / Duma surma enne teab.
 Surma lähhäb minno heaks / Et wiind pattu lähti tees

2.

Heal meel lähäd sa / mo Jesus / surma siise /
 Miid peastad patto süüst / ning leppitad mind isse ;
 Mo süddant uells lo / et ma sind armastan /
 So auriks woimust ka siin patto peäle saan.

Epistel esimesel Pühhapäwal Paastus.

2 Kor. VI, 1-10. salmist sedik.

Aga meie kui abimehhed mainitseme teid ka,
 et teie Jummalala arms asiata ei pea wasto-
 wõtma. Sest temma ütleb : minna ollen sind
 armsal aial kuulnud , ja ollen sind õnnistusse
 päwal aitnud. Wata , nüüd on se õige armast
 aeg , wata , nüüd on se õnnistusse päaw. Meie
 ei anna ühhegi asja sees ühtegi pahhandust , et
 meie annet ei sa ärranaertyd , waid teme keikis
 ennast armsaks kui Jummalala sullased : sures kan-
 natusses , mitmes waewas , mitmes häddas , mit-
 mes ahvastusses , harous , wangis , mässamistes ,
 mitmes töds , mitmes walwamisses , mitmes paast-
 misses , puhvastusses , tundmisses , pitkas meles ,
 heldusses , puhhas Waimus , armastusses , mis
 ilmakawalusseta on , tõe sannas , Jummalala
 wäes , õigusse sõa riistade läbbi parramal ja pah-
 hemal polel. Mu ja häbbi läbbi , kurja kõnne ja
 hea kõnne läbbi , kui effitajad ja siiski tössised : kui
 tundmatta ja ommeti kül tutwad : kui need , kes
 surrewad , ja wata , meie ekame : kui need , kedda
 karristakse , ja kedda ommeti ei surmata : kui kur-
 wastud , agga ifka rõõmsad : kui waesed , agga kes
 paljo rikkaks teggewad : kui need , kenneel middagi
 ei olle , ja kelle päes ommeti keik on.

Ewangelium esimesel Pühapäwal Paas-
tus. Mat. IV, 1-11. salmist sadik.

Siis wõidi Jeesust pühast Walmust k-
be/et tedda piddi sest kurratist kiusata-
ma. Ja kui temma nellikümminend wä-
wa ja nellikümminend ööd sai paasinud/
siis tulki temmale pärrast nälg kätte. Ja
se kiusaja tulki temma jure ja ütles: kui
sa Jummalala Boeg olled / siis ütle / et
needsinatsed kiwwid leiwaks sawad.
Agga temma wastas ja ütles: kirjutud
on: inuimenne ei ella mitte ükspäinis
leiwast / waid iggäühhest sannast / mis
Jummalala si läbbi läib. Siis wöttis
tedda se kurrat ennesega pühha liina/
ja panni tedda Jummalala kolia harja
peäle / ja ütles temmale: kui sa Jumma-
la Boeg olled: siis kukkuta ennast mah-
ha / sest kirjutud on: temma tahhab om-
mad Ingiid sinno pärrast kaskida / ja nem-
mad peawad sind kätte peäle wõtma / et
sinna omma jalga kiwwi wasto ei ial
pea toukama. Jeesus ütles temmale: ta
on kirjutud: sinna ei pea Isandat
omma Jummalat mitte kiusama.
Ta wöttis tedda se kurrat ennesega ühe
wägga kõrge mäe peäle / ja näitis temma

le keik ma- ilma kuningriikid ja nende au/
ja ütles temmale: sedda keik tahhan minna
sulle anda / kui sa mahhalanged ja mind
kummardad. Siis ütles Jesus temma-
le: taggane sadan / sest kirjotud on: sin-
na pead Issandat omma Jummalat
kummardama / ja tedda ükspäinis te-
nima. Siis jättis tedda se kurrat mah-
ha / ja wata / Inglid tullid temma jure ja
tenisid tedda.

1.

Jesus! aita wastopanna / Kui meld kurrat aawatleb.
Julgust temma wasto anna / Kui ta hirmo meile teeb.
Sinna woitsid minno heäks Tedda / et muul woimus jääks.

2.

Se kurrat näitab meil'au / rikust / rõmo / warra /
Ning sega liusab meld so õige tee peält ärva;
Ma ollen nõdruke / oh Jesus! aita mind /
Et peäsen temma läest / siis säänan ilka sigo.

**Epistel teisel Pühhapäwal Paastus. 1 Tes-
sal. IV. 1-7. Islmist sadit.**

Mis muud weel, wennad, kui et meie teid pal-
lume ning mainitjeme Issanda Jesusse sees,
nenda kui teie ollete meie läest sanud sedda, mil wi-
sil teie peate ellama, ning Jummalale meile pärrast
ollema, et teie weel täiemaks sate. Sest teie tea-
te, mis käsud meie teile olleme annud Issanda
Jesusse läbbi. Sest se on Jummalale tahtminne,
teie pühitseminne, et teie ennast hoiqte porbo ello-
est,

teft, et iggawiks teie feaft teaks omma astia hoida
 pühhitsemisse ja au sees; ei mitte hinnan. tobbes,
 nenda kui pagganadke, kes Jummalat ei tunne;
 et ükski ei te üllekohto, egga petta omma wenda
 sefannatse asja sees, sepärrast, et Jssand on kättes
 maksia keige nendefinnaste asiade pärrast, nenda
 kui meiegi teile olleme enne ütelnud ning tun-
 nistanud. Eest Jummal ep olle meid mitte kutsu-
 tud rojusseks, waid pühhitsemisses.

Ewangelium teisel Pühhapäwal Paastus.
 Matt. XV, 21, 28 salmist sadit.

Jng Jesus tuli seält ärra / ja läks
 Tirusse ja Sidoniraia pole. Ning
 wata / üks Kananea-ma naene tuli seält-
 sammalt raialt wälja / ja küssendas ja üt-
 les temmale : Jssand Laweti poeg /
 hallasta minno peäle / minno tüttar
 waematakse kurjast wainust kurjaste.
 Agga temma ei lausnud temmale sama-
 gi. Siis astsid temma Jüngrid temma
 jure / ja pallusid tedda / ja ütlesid : sada
 tedda ärra / sest temma küssendas meid
 takka. Agga temma kostis ja üles : Min-
 na ep olle mitte läkitud kui agga Is-
 raeli kolia ärrakaddunud lammaste juure.
 Agga temma (se naene) tuli ja kummar-
 das tedda / ja ütles : Jssand aita mind

agga temma kostis ja ütles: se ep olle mitte hea / et laste leib woetakse ja koerte ette heidetakse. Agga temma ütles: Jah / Jhsand / kummatagi sõwad need koerokõksed need rasokõksed / mis nende Jhsandatte laua peält mahhalangewad. Eits kostis Jesus ja ütles temma wasto: oh naene! sinno usk on suur / sulle sündko / nenda kuisa tahhad. Ja temma tüttar sai terweks selsammal tunnil.

1.

Kul ma karjun / Jhsand / tulle Appi kui ma pallun sind ;
 Hädda sees mul arstiks olle Laretü Wõeg / aita mind,
 Wat on wägget / kurrat ka ; Agga surem olled sa.

2.

Ehk wottad abbi nüüd / mo Jesus / wiwitada /
 Ja siiski tahhan mä so pole kiskendada ;
 Keik mis sa tootad / kül annad toeste /
 Et pattust pedastad mind ; ma ussun julgeste.

Epistel Kolmandamal Pühapäwal Paasrus. Ewef. V, 19 salmst jadi.

Sis olge nüüd Jummalale järrelkäiad, kui armad lapsed, ja käige armastusse sees, nenda kui ka Kristus meid on armastanud, ja on isse enmast meie eest ärra-annud anniks ja ohwriks Jummalale mangusaf Haisuks ; agga horajacht ja keik rojastus ehk ahnus olgo nimmetamatta teie seas, nenda, kui puhhadele sunnib ; ning häbbematta asja

ja ja jölle kõnne ehk naljakeitminne, mis ei sünni,
 waid enneminne tännamist olgo teie seas. Sest
 sedda teate teie, et ühhelgi horopiddajal, egga rop-
 pul egga ahnel, kes on wobra jummalala tener,
 ep olle pärrimist Kristusse ja Jummalala kunningo-
 ri:is. Ükski ärgo petko teid tühia sannadega, sest
 nende asiade pärrast tulles Jummalala wihha san-
 nauulmatta laste peale, sepärrast ärge sage mitte
 nende seltsimehhi's. Sest teie ollite ennemuiste
 pinimebus, agga nüüd ollite teie walatis Jhesanda
 sees: ellage kui walgusse lapsed. Sest Waimo
 willi näitab ennast keigesugguse headusse ja
 digusse ja tõe sees.

Ewangelium Kolmandamal Pühapäwal
 Paastus. Luk. XI, 14:28. salmist sadik.

Sing temma atas ühhe kurja waino
 wälja / ning sesamina olli keleto; ag-
 ga kui kurri wain sai wäljalainud / siis
 lündis / et se keleto rälis / ning rahwas
 panni sedda immet's. Agga monningad
 nende seast ütlesid: temma atab need kur-
 jad wainud wälja Beeltsebuli kurja wai-
 nude üllema läbbi. Agga teised küsasiid
 sedda / ja küsisiid temmalt tähte taewast;
 agga temma moistis nende motted ärra
 ja ütles nende wasto: igga kunningriit/
 mis issekestis ridus on / lähhab hulla/
 ning se kodda / mis teisega ridus on / langeb;

ja kui se sadan ka isse - ennesega - ridus on
 kuis woib temma kunningriik seista? et
 teie ütlete / mind Beeltsebuli läbbi need
 kurjad waimud wälja - aiawad. Agga
 kui minna Beeltsebuli läbbi kurjad wai-
 mud wälja - aian / kelle läbbi aiawad teie
 lapsed neid wälja? sepärrast peawad nem-
 mad teie kohtomoistjad ollema; agga kui
 minna Jummalä sörme läbbi kurjad
 waimud wälja - aian / siis on Jummalä
 kunningriik teie jure tulnud. Kui se wäg-
 gew söa - riistadega ehitud söddomes om-
 ma kotta hoitab / siis on temma warra rab-
 hul / agga kui üks wäggewam tedda tem-
 ma peäle tulleb / ja tedda ärrawoidab / siis
 wottab temma ärra kelt temma söa - riis-
 tad / mis peäle temma lotis / ja jaggab
 wälja temma saki. Kes minnoga ei olle /
 se on minno wasto / ja kes minnoga ei
 koggu / se pillab ärra. Kui se rojane waimu-
 sesti inimessest on wäljalainud / siis käl-
 temma kuitwad paigad läbbi / ja otsib hin-
 gamist / ja kui temma ei leia / siis ütleb
 temma: minna tahhan ümberpöörda
 omma kotta / kust ma ollen wäljatulnud.
 Ja kui temma tulleb / siis leiab temma sedda
 luaga pühhitud ja ehitud ollemast / siis läb-
 hab temma ja wottab ennesega teist seitsse
 wat

waimo / kes kurjemad on tedda eunast / ja
 kui nemmad senna sisse tulleswad / siis el-
 lawad nemad seal / ja lahhab selle inni-
 meste wilmne luggu pahhenta's kui essi-
 menne. Agga se sündis kui temma sed-
 da rakis / tõstis üks naene rahwa seas
 omma heält / ja ütles temmale : õnnis on
 se ihho / mis sind on kannud / ja need rin-
 nad / mis sinna olled inimenud. Agga
 temma ütles : Jah ! õnsad on need / kes
 Jummalale sama kuulwad ja sedda tallele
 pannewad.

^{1.}
 Rigld / Uünad seisma jäwad Seal / kus õitses waggabus /
 Agga hukka nemmad lah'wad / Kus on riid ning kaddeus ;
 Rahho uünad ehhitab / Rahho keil maad kosjutab.

^{2.}
 Sa olled kurratit / oh Jesus ! ärrawoitnud /
 So surina läbbi on meil' armo walguis koltnud /
 Oh ! rikku minno sees ka kurja waimo tö /
 Siis ellan jün ning seal so rikis järgeste.

Epistel neljandamal pühhapäwal Paastus.
Kalat. IV, 21 : 31 salmist sadit.

Hetelge mulle, kes teie kässo al tahhate olla, üks
 teie ei kule sedda kasko ? sest kirjotud on, et
 Abrahamil kaks poega olnud, teine ümwardajast,
 ning teine wabbat naesest. Agga se teine sest
 ümwardajast on lihha polest sündinud, agga

se teine sest wabbat naesest tootusse läbbi. Need asjad tähendawad midagi. Sest need kaks naeste rahwast on need kaks seadust, se teine Sinai mäelt, mis sullase-pölvets sünnitab, se on Ugar; sest Ugar on Sinai mägi Arabia maal, ja sünnib selle Jerusalemmaga ühte, mis nüüd on, agga ta orjast omma lastega; agga se Jerusalemmis, mis üllerwet on se on se wabbat naene, mis meie keikide emma on. Sest kirjotud on: olle rõmus ja siigimatta, kes sinna ei kanna ilmaletõsta healt ja kiskenda wäga, kes sinna lapsi waewas ei olle, sest sel, kes mehhetä on, on palju ennam lapsi kui sel, kennele mees on. Agga wennad, meie olleme nenda kui Isak tootusse lapsed. Agga kui sel ajal se, kes lihha polest olli sündinud, tedda taffakiusas, kes Waimo polest olli sündinud, nenda ka nüüd. Agga, mis se kirri ütleb? lüikka ümmardaja ja temma poia wälja, sest selle ümmardaja poea ei pea mitte pärrima selle wabbat naese poia. Sepärrast, wennad, ep olle meie teps ümmardaja, waid selle wabbat naese lapsed.

Ewangelium neljandamal pühapärawal
Paastus. Joan. VI, 1:15. salmist sadik.

Pärrast sedda läks Jesus ärra sille Kana lilele merre Tiberia lüana lantol ning palju rahwast kais temma järrel, sest et nemmad temma immetähhed nägid / mis temma haigedele teggi. Agga Jesus läks illes mäe peäle / ning istus seal.

seal omma Jüngerittega. Agga se Basa
 Juda-rahwa pühha olli stggi. Kui niid
 Jesus omnad silmad illestöstis ning
 näggi paljo rahwast ennese jure tulleswad/
 ütleb temma Wilippuse wasto: kust pea-
 me meie leibo ostma / et need sinuatsed sa-
 wad süa? (agga sedda ütles temma ted-
 da kuusades / sest ta teadis kül / mis ta piddi
 teagemä.) Wilippus wastas temmale:
 leib kahhe saa tinga eest ei lö nelle ette/
 et iggäiks neist agga piisut wöttaks. Üks
 temma Jüngeritest Andreas Simona
 Beetruse wend ütleb temmale: sin on
 üks poisike / sel on wiis ohrast leiba ja kaks
 kallokest / agga mis se on ni mitmele? ag-
 ga Jesus ütles: saatke need innimesed
 mahha istma / agga seal paikas olli pahjo
 rohho; siis istusid mahha arwo järrele lig-
 gi wiis tuhhat meest. Agga Jesus wot-
 tis need leiwad / ning tannas ja audis
 Jüngeritele / agga need Jüngerid nelle / kes
 maas istid; selsammal kombel ka neist kal-
 lokest / ni paljo kui nemmad tahtsid. Ag-
 ga kui nende köhhud täis saund / ütleb
 temma omma Jüngeritele: korristage
 need illejännud pallotesjed kokko / et ühte-
 gi ei sa hukka. Siis korristasid nemmad
 kokko ning tähtsid kalsteistikümmend kor-

wi tait passokesi neist wien ohra leiwast /
 mis ollid illejänuud neist / kes ollid sõnuud.
 Kui nüüd need innimesed se immetähhe
 näggid / mis Jesus teggi / ütlesid nem-
 mad: sefännane on tõest se Brohwet / kes
 ma ilma sisse peab tullema. Kui nüüd
 Jesus mõistis / et nemmad tahtsid tulla /
 ning tedda wäggise wotta / et nemmad tedda
 piddid tunningats tõstma / läks temma
 jälle kõrwale mäe peäle ainouksi.

^{1.}
 Kui sull Jummal ridid annab / Eua / iua / rahha ka /
 Waat / et siida murret kannab Sibba mitte raiskada /
 Kui sa sedda pillatad / Siis sa totmaks hukka saad.

^{2.}
 Et sa woib toita mind / küs ollid Jesus näitnud.
 Kui wie leiwaga wiis tuhhat meest sa täitnud ;
 Ous siida uskotta ? oh sedda paarranda !
 Sest mis on tarwis muu / keit / Jäsand / annad sa.

Epissel wiendamal Pühhapäwal Paastus-
Lebr. IX, 11 / 15. salmist sadit.

A Egga kui Kristus sai tulnud kui nende tullewate
 te hea asjade üllem Preester, siis on temma
 ühhe surema ja täiema telgi läbbi, mis ei olle päätte-
 ga tehtud, se on, mis nenda ei olle ehitud, eg-
 ga sikkade egga wasfikatte werre läbbi, waid
 emma werre läbbi, ülskord senna pühha
 paiga sisse läinud, ja iggawesse ärralunnastat-
 misse leidnud. Sest kui härgade ja sikkade
 werri ja lehma tuht, mis nende peäle, kes roiasel-
 sanud /

sanud, ripputakse, puhhaks teeb lihha puhhastus
 seks: kui paljo ennam puhhastab Kristusse werri,
 kes iggawesse Waimo labbi ennast isse ilma wig
 gata Jummalale on ohwrinud, teie süddame tun
 nistust neist surno teggudest, sedda ellawat Jum
 malat tenida. Ja sepärrast on temma ue seadus
 se wahhemees, et need, kes on kutsutud, iggawes
 se pärrandusse tootust pidid sama pärrast sedda,
 kui Kristusse surm on sündinud ärralunnastamis
 seks neist effitusist, mis essimesse seadusse al oiid.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal
Paastus. Jo. VIII, 46, 59 salmist
sedik.

TEs teie seast woib patto minno peäle
 tões tunnistada? agga kui minna
 iot rägin / mißpärast ei ussu teie mind
 mitte? kes Jummalast on / se kuleb Jum
 mala sanna / sepärast ei kule teie mitte /
 sest et teie Jummalast ei olle. Siis kostsid
 Juda - rahwas ja ütlesid temmale: eks
 meie diete ei ütles / et sinna Samaria - mees
 olled / ning et sul kurri waim on? Jesus
 kostis: mul ei olle kurja Waimo / waid
 minna auustan omma Isä / ja teie teota
 te mind. Agga minna ei otfi mitte omma
 au, üks on / kes sedda otsib ja kättemak
 lab. Tõest / tõest minna ütlen teile / kui ke
 gi minno saana saab piddanud / se ei pea
 mitte

mitte surma näggema iggaweste. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: niid olleme meie tunnud/et sinnul kurri waim on. Abraham on surnud ja need Brohwetid / ja sinna ütled : kui kegi minno saana saab piddanud / se ei pea mitte surma maitsma iggaweste. Sinnaks surem olled kui meie issa Abraham / kes on surnud? ja need Brohwetid on surnud / kelleks sinna isse-ennast panned? Jesus kostis: kui minna isse-eunast anustan / siis ei olle minno au middagi; minno Issa on / kes mind anustab / kedda teie ütlete/et temma teie Jummal on. Ning teie ei olle kedda mitte tunnud; agga minna tunnen kedda / ja kui ma peatsin ütlesma: et minna kedda ei tunne/siis ollesin minna teie sarnane / üks wallelik; agga minna tunnen kedda / ja pean temma sanna. Abraham teie issa sai wägga rõõmsaks / et temma minno päwa piddi näggema / ja temma näggi kedda / ja olli rõõmus. Sepärrast ütlesid Juda-rahwas temma wasto: sinna ei olle weel wiiskümmend aastat wanna / ja olled Abrahami näinud? Jesus ütles nende wasto: tõest / tõest / minna ütlen teile / enne Abraham sai / ollen minna. Siis wotsid

wotfid neminad kirowa uilce/et neminad
tedda pidid loyina; agga Jesus petris
ennast ärra/ ja läts kestelt nende wabhest
minnes Jummalala toiaft wälja; ja nenda
peasis temma ärra.

1.

Kui sind pilkjad ärrapölgwad/ Ehk sind wotwad laitada/
Ning kui nemmad teotawad/ ärra wasto soima sa;
Sessel ei te laitja keel Rahjo/ kel on wagga meel.

2.

Ei kolba ennesest need waesid iunimesed/
Need on keit pattused ning alwad maokesed;
Sa üksi pattota/ mo kallis Jesule/
Mind pattusi puhhasta/ ning õigeks/ waggaks te.

Epistel kuendamal pöhhapöwal Paastus,
ehk Palmipöde pöhhapöwal. Wilip:
II, 5, 11 salmist sadik.

SEit sesammasuggune meel olgo teie sees, mis
Kristusse Jesusse sees ka olli, kes kui temma
Jummalala näul olli, sedda ei arwand sagiks, et
temma Jummalaga ühhesuggune olli; waid al-
landas isfeennast ja wottis sullase näggo, ja sai
innimeste sarnatsels, ja leiti wäljaspidijest kom-
best kui innimenne, ja allandas isfeennast, ja sai
sannawotlikkuls surmani, pealegi risti surmani.
Sepärrast on ka Jummal tedda wägga üllenda-
nud, ja on temmale annud ühhe nimme, mis ü-
le keige nimme on et Jesusse nimmel keit nende wä-
wed peawad ennast niikutama, kes taewas, ja

peäl, ja Ma al on, ja keikide keel peab uillestuna
nistama, et Jesus Kristus ou se issand Jum
mala Issa auuks.

Ewangelium luendamal Pühhapäwal Paas
tus, ehk Palmipude Pühhapäwal, on jesame
ma, mis leitakse eesimesse Kristusse Tulles
mise Pühhal. Matt. XXI, 19.

salmist sadit.

Ning kui nemmad Jerusalemma lig
gi said. n. t. s. wata 80 lehhe külje s.

Epistel Surel Tiejapäwal. 1. Kor. XI,
23, 32. salmist sadit.

Sest minna ollen Issandale sedda sanud, mis
minna teilegi ollen annud, et se Issand Jesus
sel õhet, mil tedda ärra anti, leiba wotus, ning tän
nas, ja murdis ja ütles: wotke, söge, se on minu
no ihho, mis teie cest murtakse; sedda tehke minno
mällestusseks. Selsammal kombel woteis temma
ka karrika pävrast õhto-sõma aega, ja ütles: se sin
nane karrikas on se uus seadus minno werre sees,
sedda tehke, ni mittokord kui teie ial sedda jote, min
no mällestusseks. Sest ni mittokord, kui teie ial
sedda leiba söte, ja sedda karrikast jote, siis kulus
tage Issanda surma, senni kui temma tulleb. See
pärrast les ial sedda leiba söbb ehk Issanda karri
kast joob koltwatumal wiisi, sel on Issanda ihhust ja
werrest süüd. Agga innimenne katsko isseennast
bi ja nenda sögo temma sest leitvast, ja jogo se
ka seest. Sest les koltwato söbb ja joob, se söbb ja
joob

ioob isse ennesele nuhtlust, sest et temma ei te wahhet Jssanda ihho wahhel. Separrast on ka paljo nõdraid ja haigid teie seas, ja paljo magga wad. Sest kui meie iskeenneste peäle kõhut moistame, siis ei moisteta meie peäle kõhut. Uga kui meie peäle kõhut moistetakse, siis antakse meile Jssandast hirmo, et meid ma ilmaga ei pea hulla moistetama.

Ewangeliumi surel Neljapäwal on pühha
Ewangelisti Joannesse ramatus XIII,
peatükis, 1-15. salmist sadik.

Uga enne Basa pühha / kui Jesus
 teadis -- -- -- -- kui minna teile
 olen tulnud. wata 278. lehhe küljes.

1.

Mo heaks Jesus wottab tulla; Sest mo kõhus põlgada /
 Mis woib Ma peäl kallis olla / Et mo sees woib ellada
 Jesus / kes muult' annab ka Omma ihho wõrrega.

2.

Kui tahhad Jesussest siin kasso / katsu läbbi
 So süddant kowwaste / sest muido saad sa häbbi;
 Kes patto armastab / ning wihtab waggadust /
 Ei sünni ueste / se sõõb / joob hullatust.

Ewangeliumi Surel Redel

on

Meie Jssanda Jesusse Kristusse
Matinisest /

mis on se wiinne tül meie Jssanda Jesusse Kris-
 tusse Kannatamisest ning surmast. wata 308. lehhe
 küljes.

Uga kui õhto kätte tulnud --

-- -- -- ja pannid se kiwri pitse-
rīga kinni.

1.

Jesust puaks rīsel lūlge / Minno heaks keif kannatab /
Wallo / teotust ning sūlge / patto woiwust kautab.
Kui ma nūld saan pūhhaks siin / Eahkud iggawenne pūin.

2.

Wō lallis Jēsus on suurt hādā / waetwa nāinud /
Et minna peāseksin / on temma surma lāinud.
Kui temma lādā nūld ma pattud surretan /
Ning ellan temmale / siis taetwa rōwō saan.

**Epistel Kristusse ūllestousmisse Pūhha es-
simesel Pāwal. 1 Kor. 7, 6, 8. salmist sadik.**

Tēie kūtleminne ep ote mitte hea. Efs teie tea,
et pišsūt happotaignat keif taignat happuaks
teeb? Sepārrast pūhlike wālja se wanna hap-
potaigen, et teie uus taigen woiksite olla, nenda
kui teie hapnematta oslete; sest ka meie Pasa. tol
Kristus on meie eest tappetud. Sepārrast pid-
dagem pūhhad, ei mitte wanna happotaignas, eg-
ga kurjusse ning larwalusse happotaignas, waid
puhta mele ja tōe hapnematta taignas.

**Ewangelium Kristusse ūllestousmisse Pūh-
ha esimesel Pāwal. Mark. XVI, 1-8.
salmist sadik.**

Ting kut se pūhha sat mōdalāinud /
Dostis Maria Mahdalena / ja Maria
Jakobusse emma / ja Salome kallid rohhud /
et nemmad piddid tullesma ja tedda woid-
ma.

ma. Ning esimesesl nãddast pãwal tul-
 lid nemmad wãgga warra pãwa toustes
 hãua jure ning ütlesid isselestis: kes we-
 retab meile se kiwwi hãua ukse peãlt är-
 ra? ning kui nemmad senna waatsid/nãg-
 gid nemmad / et se kiwwi olli ärrawere-
 tud; sest temma olli wãgga suur. Ning
 nemmad lãksid hãua sisse ja nãggid ühhe
 noremehhe parramal polel istwa / sel ol-
 li pitk walgerie selgas/ja nemmad ehmata-
 sid wãgga. Agga temma ütles nende was-
 to: ärge ehmatage/ teie otsite Jesust Naat-
 sarettist / kes olli ristil lödud. Temma
 on üllestõusnud / temma ep olle siin / wa-
 ta sedda asset / kuhho nemmad tedda olli-
 pannud. Agga minge / üttelge temma
 Jõngrittele ja Beetrussele / et temma teie
 ele lähhab Kalilea-male / seal sate teie ted-
 da nähha / nenda kui temma teile on üt-
 telnud. Ning nemmad lãksid rustruste
 wälja / ja jooksid hãua jurest ärra; sest
 nende peãle olli wãrriseminne ja ehmata-
 minne tulnud / ja ei ütelnud ühhelegi üh-
 tegi / sest nemmad kartsid.

1.

Tãna peãsis surmast lahki Jestas õnnisteggia;
 Nenda usi meil' tehtu lahki Pattust / surmast peãseda;
 Kui sa surred temmaga / Siis sind wõttab ärrata.

Oh Jeesus! meie heaks sa lantsid risti koorma /
 Et ello saakime / sa lähid meel surma.
 Se / et ma patto tööd keik jättan südamest ;
 Et surren / ommeti ma ellan iggawest.

**Epistel Kristusse ülestoumisese pühha
 teisel päwal. Apost. Teg. Rom.
 X, 34-43. salmist sadit.**

Rõõga Petrus teggi omma su lahti ja ütles : Rõõd
 moistan minna tõeste, et Jummal ei pea lug-
 gu mis sugusest soust innimenne on, waid kei-
 ge rahwa seast on se, kes tedda kardab ja õigust
 teeb, armas temma melest. Se on se sanna, mis
 temma Israeli lastele on lakkitanud, ja on last-
 nud rahho kulutada Jeesuse Kristusse labbi ; se
 samma on keikide Isand. Teie teate se asja,
 mis on sündinud keige se Juda ma labbi, ja on al-
 ganud Kalilea maalt pärrast sedda ristmist, mis
 Joannes kulus ; sest Jeesusest Naatsarettist,
 kuida Jummal tedda on woidnud pühha Waino
 ja wäega, kes on mõda maad länud, ja head tei-
 nud, ja terwist saatnud keikile, kelle peale kurrat
 olli woinust sanud, sest Jummal olli temmaga.
 Ning meie olleme keige nende asjade tunistajad,
 mis tema on toinud Juda rahwa maal ja Jerusa-
 leimas, kedda nemad on tapnud ja pu külge ponud.
 Tedda on Jummal ülesarratanud kolmandamal
 päwal, ja on tedda lastnud ilmsiks sada ei mitte keige
 rahwale, waid neile tunnistajatele, kedda Jummal
 enne olli arrawallitsenud, meile, kes meie temma-
 ga olleme sõnud ja jonud pärrast sedda, kui temma
 surnust

furnust sai üllestousnud. Ja temma on meid kask-
 nud rahwale kulumada ja tunnistada, et sesamma
 on se Jummalast seätud ellawatte ja furnutte kohto-
 moistia. Sestunnatsfest tunnistawad keik Prohwes-
 tid, et temma nimme labbi keik, kes temma siise ussu-
 wad, peawad pattude andeks andmist sama.

**Ewangelium Kristusse üllestousmisest Püh-
 ha teisel Päwal. Luk. XXIV, 12/35.
 salmist sadik.**

Ming wata / kaks nende seast ollid min-
 nemas selsammal päwal ühhe alle-
 wise / mis Jerusalemmas liggi kumskum-
 mend waggo maad olli / selle nimmi olli E-
 manus / ja nemmad rääksid issekestis keikist
 neist asjust / mis ollid sündinud. Ja se sündis /
 kui nemmad teine teisega jutto aiasid / ja
 teine teiselt küsisid / siis tulki ka Jesus is-
 se nende jure ja kaks nendega. Agga neu-
 de silmad peti / et nemmad tedda ei tun-
 nud. Ja temma ütles nende wasto:
 mis kõned need on / mis teie issekestis kõn-
 nelete kaires / ja ollete kurtwanõolised? Ag-
 ga üks / kelle nimmi Kleopas / wastas ja üt-
 les temmale: sunaks üksi kui woõras
 ellad Jerusalemmas / ja ei olle teada sa-
 nud / mis neil päwil selsammas on
 sündinud? ja temma ütles neile: mis siis?
 agga nemmad ütlesid temmale: sedda
 Je-

Jesussest Naatsarettist / kes olli üks Proh-
 wet wäggetw teust ja sanuast Jummalala
 ja keige rahwa ees / kuida meie üllemad
 Preesrid ja wannemad tedda on surmia
 hullamoistmisseks ärra-annud / ja tedda
 ristti ponud. Agga meie lootsume / et temma
 piddi sesamma ollema / kes Israeli rahwast
 pidi ärralunnastama / ja peäle se keik on
 tänna se kolmas pääw / kui se on sündinud.
 Agga ka monningad naesed meie seast on
 meid ärraehmatanud / kes warra homiko
 hana jures o'lid / ja kui nemmad temma ih-
 ho ei leidnud / tulid nemmad ja ütlesid / en-
 nast ka Inglise näo näinud / kes ütlewad /
 tedda ellawad. Ja monningad meie seast
 läksid hana jure / ja leidsid nenda / kui
 need naesed ka ütelnud; agga tedda en-
 nast ei näinud nemmad mitte. Ja tem-
 ma ütles nende wasto : oh ! teie run-
 masad ja süddamest rasked sedda keik us-
 luda / mis need Prohwetid on rätinud.
 Eks Kristus sedda piddand kannatama /
 ja omma au siese minnema? ning tem-
 me hakkas Mosessest ja keikist Prohweti-
 dest / ja selletas neile ärra keige kirjade sees
 sedda / mis temmast olli kirjutud. Ja nem-
 mad said se allewi liggi / kuhho nemmad
 ei o'lid. Ja temma teggi ennast emale
 min.

minnema. Ja nemmad pallusid tedda
 wäggise ja ütlesid: ja meie jure/ sest õhto
 joub/ ja pääw werib; ja temma läks
 siie nende jure jäma. Ja se sündis/ kui
 temma nendega laudas istus/ wottis tem-
 ma leiba/ õnnistas ja murdis ja andis
 neile; siis peäsid nende siinad lahti/ ja
 nemmad tundsid tedda/ ja temma kad-
 dus nende cest ärra. Ja nemmad ütlesid
 teine teise wasto: eks meie südda meie
 sees ei põssend/ kui temma meiega räkis
 se tee peäl/ ja kui temma meile need kirjad
 ärraselletas? Ja nemmad tousid sel-
 sammal tunnil ülles/ ja läksid taggasi
 Jerusalemma/ ja leidsid neid üle teistüm-
 mend/ ja neid kes nende jures ollid/ tous
 ollemasi/ kes ütlesid: se Jeesus on töes-
 te üllestoussnud ja ennasi Simonale näit-
 nud. Ja nemmad rääksid ülles sedda/
 mis tee peäl olli sündinud/ ja kuida nem-
 mad tedda leiwa murdmisest ollid tun-
 nud.

I.

Est sind kurtwastus sin waerwab/ Biblia ilka palto id)
 Jeesus aitab/ kui sa kaebab Dmma hädda temmale.
 Jeesus ütleb: ussu mind/ Keigest häddast päästau sind.

2.

Siid lõppeb ilma pääw / ning õhto päte ionab /
 Kõl lastwab pimmedus / ning woimust sada nouab ;
 Et ei ma eksi nüüd / münd / Jesus / juhata /
 Sest rummal / pimme on keik ilma sinnota.

Epistel Kristusse üllestouemise Pühha
 Kolmandamal Päwal. Apost. Teggy Kam.
 XIII, 26-32 salmist sadit.

Mehhed, wennad, Abrahami suggu lapsed,
 ja kes teie seast Jummalat kartwad, teile on
 Jesunnatse õnnistusse sanna läkkitud. Sest kes
 Jerusalemmas ellawad, ja nende üllemad, et nem-
 mad seddasinnast Jesust ei tunnud, siis on nem-
 mad nende Prohwetide sannad, mis igaa Pühha
 päwal loetakse, tedda hullamoistes tõeks teinud.
 Ning kui nemmad ühtegi surma siid ei leidnud
 pallusid nemmad Pilatust, et tedda pidid arrahut-
 tatama. Agga kui nemmad keik said lõppetanud,
 mis temmast olli kirjotud, wotsid nemmad tedda
 pu pealt mahha, ja pannid tedda hauda. Agga
 Jummal on tedda üllesarratanud surrust. Kes
 on nähtud mitto päwa neist, kes temmaga ollid
 löinud Kalilea-maalt Jerusalemma, kes on tem-
 tunnistajad rahwa ees. Ning meie kulutame teile
 sedda tootust, mis meie wannemuise on sanud, et
 Jummal sedda meile nende lastele, on täieste tõeks
 teinud, kui temma Jesust olli arratanud.

Ewangelium Kristusse üllestouemise Püh-
 ha Kolmandamal Päwal. Luk. XXIV,
 36-47. salmist sadit.

Agga kui nemmad jedda rääksid / seisis
 Je.

Jesus isse lest nende wahhel/ ja ütles nende
 wasto: rahho olgo teile! agga nemmad
 kohkusiid ja kartsiid/ ja mõtle siid ennast wai-
 mo näggetwad. Ja temma ütles neile: Miks
 teie ollete ni wägga ärraehmatand? ja
 miks parrast touc wad nisuggused mõtle mis-
 sed teie süddamette sees? et wadage minno
 käd ja minno jallad/ sest et minna sesam-
 ma ollen/ katske mind kättega ja wadage/
 sest et wainul ep olle mitte lihha ja luid/
 nenda kui teie näte mul ollerwad. Ja kui
 temma sedda sai ütelnud/ näitis temma
 neile omnad käd ning jallad. Agga kui
 nemmad rõmo parrast weel ei usknuud/ ja
 immet's pannid/ siis ütles temma nende
 wasto: kas teil on siin middagi süa? ja
 nemmiad pannid temma ette tükki küpse-
 tud kalla ja kerje-met. Ja temma wot-
 tis ja söi nende ees. Agga temma ütles
 nende wasto: need on need kõnned/ mis
 minna teile rääksin/ kui minna alles teie
 jures olin: Keik peab tõeks sama/ mis
 Mosesse käsus ja Prohwetide ja lau-
 ramatus minnust on kirjotud. Siis teg-
 gi temma nende moistust lahti/ et nem-
 mad need kirjad moistiisid. Ning temma
 ütles neile: nenda on kirjotud/ ja nenda
 piddi Kristus kannatama/ ja ülestou-

ma surnust koknandamal päwal ja
 femma nünne peäle piddi kulusutama pat-
 tustpöörmist ja pattude andeks-andmist
 teige rahwa seas / ja algama Jerusalemi
 mast.

1.

Kes so heldust hilja / warra / Armas Jesus / kulusab /
 Kes ei lahku sinust ärra / Murres temma rõma saab.
 Sind ma püan / Jesuke / anna rahho minnute.

2.

Oh helde Jesuke: so lassi / jalgo näitad /
 Ja sure rõmoga tüüd omma wennad täidad.
 Dia ollen uskmatka / sest wiggast peästa mind /
 Et ommas süddames ma saaksin nähha sind.

Epistel esimesel pühapäwal pärtast
 Kristuse illestoumisse pühha.

1 Jo. V. 4¹² salmist sadit.

Sest teie, mis Jummalast on sündinud, woi-
 dab ma ilma ärra, ja meie usk, se on se woi-
 mus, mis ma ilma on ärrawoitnud. Kes muida
 on, kes ma ilma ärrawoidab, kui agga se, kes
 ussub, et Jesus Jummalaga Poeg on. Se on se
 summa, kes tulleb wee ja werre läbbi, Jesus se
 Kristus, ei mitte weega ükspäimis, kuid wee ja
 werrega. Ning se Waim on, kes tunnistab, et
 se waim on tõdde. Sest kolm on, kes tunnista-
 wad taewas, se Issa, se Sanna, ning se pühha
 Waim, ja need kolm on üks. Ja kolm on, kes
 tunnistawad Ma peäl, se Waim, ja se wesi, ja
 se werri, ja need kolm on ühheks tunnistussets. Kui
 meit

meie innimeste tunnistust wastowottame, siis on
 Zummala tunnistus surem, sest se on Zummala
 tunnistus, mis temma on tunnistanud ommast
 Poiaft. Kes ussub Zummala Poia sisse, sel
 on tunnistust ennese sees. Kes ei ussu Zum-
 malat, se on tedda wallelikuks teinud, sest tem-
 ma ei olle mitte usknud sedda tunnistust, mis
 Zummal on tunnistanud ommast Poiaft. Ja
 se on se tunnistus, et Zummal meile on igga-
 west ello annud, ja sesamma ello on temma
 Poia sees. Kellel se Poeg on, sellel on se ello,
 kellel Zummala Poega ei olle, sellel ei olle sedda
 ello mitte.

**Ewangelium esimesse Pühapäwal pära-
 rast Kristusse ülestoumisesse Pühha.
 Joan. XX, 19-31. salmist sadit.**

TUli nüüd õhto. aeg olli selsammal es-
 simessele nädalile päwal / ja uksed
 lukkus olliid seäl / kus need Jügrid üh-
 bestous olliid kartusse pärrast Juda.rah-
 wa eest / siis tuli Jesus ning seisis test-
 nende wahhele / ning ütles nelle: Rahho
 olgo teile! ning kui temma sedda sai üttel-
 nud / näitis temma nelle ommad käd ja
 külje / siis said need Jügrid rõõmsaks / kui
 nemmad Issandat näggid; siis ütles Je-
 sus nelle jälle: rahho olgo teile! nenda kui
 se Issa mind on läkitanud / nenda läkei-
 tan

tan minna teid ka. Ning kui temma
 sedda sai ütelnud / puhhus temma neu-
 de peäle / ja ütles neile : wotke pühha
 Waino. Kellele teie ial pattud andeks
 annate / neile on need andeks antud : kel-
 lele teie ial pattud kinnitate / neile on need
 kinnitud. Agga Tomas üks neist kah-
 hestreisikümnest / kedda nimmetakse kaksit-
 lüks / ei olnud mitte nendega / kui Jesus
 tulnud : siis ütlesid need teised Jüngerid
 temmale : meie olleme Jesandat näinud.
 Agga temma ütles neile : ei minna ussu
 mitte / kui minna ei nä temma kätte sees
 naelte asset / ning pannen omma sõrme
 naelte asseme sisse / ning pannen omma
 kät temma külje sisse. Ning kahheksa
 päwa pärast ollid need Jüngerid jälle
 seälsammas ning Tomas nendega. Siis
 tulles Jesus / kui need üksed lüksid ollid /
 ning setkis kesi nende wahhele / ning ütles :
 rahho olgo teile ! pärast ütles temma
 Tomale : pistä omma sõrme seie / ning
 wata minno käed / ning anna omma kät
 seie / ning panne minno külje sisse / ning
 ärra olle usk mätta / waid uskli. Ning To-
 mas wastas ja ütles temmale : minno
 Jesand / ning minno Jummal ! Jesus
 ütles temmale : Tomas / sinna olled usk-
 nud /

nud / sest et sinna mind olled minud; õn-
 sad on need / kes ei nä ja süsti uskwad.
 Agga Jesus on kül muud paljo innetäh-
 tä teinud omma Jüngerite ees / mis ep olle
 illeskirjotud sesunnatse ramato sees; agga
 needsunnatse on kirjotud / et teie peate
 uskma / et Jesus on se Kristus se Jummalata
 Boeg / ja et teie peate uskma ja ello
 sama temma nimme sees.

1.

Jesus! rahho saatid meile / Kui sa toufid hana seest;
 Müid ka rahho annad neile / Kes sind noudwad süddamest
 Jummalaga leppitad Müid / ja häddas rõmustad.

2.

Ma tännan / Jesus / sind / et olled leppitanud
 Müid omma Issaga / keik wiha kantanud;
 Müid pattust lahti te / ja hoia keige rest /
 Mis sin woib alada so rahho süddamest.

Epistel teisel Pöhhapäwal pärrast Kris-
 tuse allesõumise Pühha. 1 Peet.

II, 21-25. salmist lüdit.

Sest se's ollete teie kutsutud, sest et ka Kristus
 on teie eest kannatanud, ja teile tähte jät-
 nud, et teie peate temma jälgede sees käima, kes
 ep olle patto teinud, ja kelle suust polle pettust
 leitud, kes ei sõimand wasto, kui tedda sõimati,
 kes ei ahwardand, kui temma kannatas; waib
 andis selle hõle's, kes diete kohyut moistab.
 Kes mere pattud isse on kannud ommas
 ihhus

ihhus üles pu peale, et meie piddime parrust lahri sama ning õigussele ellama, kelle werme labbi teie ollete terweks sanud. Sest teie ollite kui efsiad lambad, agga nüüd ollete teie pöördud omma hinge karjatse ja üllewaatja pole.

**Ewangelium teisel Põhhapäwal parrast
Aristase üllestousmisse Põhha.**

Joan. X. 11/16. salmist sadik.

Sinna ollen se hea karjane / se hea karjane jättab omma ello lammaste eest. Agga se palgalinne / kes ei olle karjane / kelle ommad need lambad ei olle / näeb hunti tulleswad / ning jättab need lambad mahha ja pöggeneb / ja hunt wottab neid kinni / ning pillab need lambad latale. Agga se palgalinne pöggeneb / sest et temma on palgalinne / ja temma ei holi lammastest mitte. Minna ollen se hea karjane ja tunnen ommad / ja minno ommad tundwad mind / nenda kui mind se Jesa tunneb ja minna tunnen seda Jesa / ning annan omma ello lammaste eest. Ja minnul on weel teisi lambaid / need ei olle mitte sestinnatsest laudast / ja neid vean minna ka seie toima / ja nemmad tuulwad minno heale / ning peab üts karri ja üts karjane ollema.

1.

Sinno eest kül murret kannab / Sinno hinge karjane.
 Jesus woimusi sulle annab / Hundi wasto allate /
 Kes siin todab temma peal? / Sellet on üks julge meel.

2.

Kui pääb iggapaäw se pörge hunt mind neelda /
 Kes wägga ablas on / siis wotta / Jesus / leelda;
 Eest päästnud olled sa mind temma kurgu seest /
 Müüd kants / hoia mind kui omma talleest.

**Epistel Romandamal Pühhap: wal pärrast
 Kristusse illestou misse Pühha. 1 Peetr.
 II, II:20 salmist sadit.**

Armad, minna mainitsen teid kui maialissed
 ning woõrad, et teie ennast hoiate lihhalikko
 himmude eest, mis hinge wasto sõddiwad, ja pea-
 te head ello paggana te seas, et nemmad se eest,
 mis nemmad teist kui kurjateggiatetest pahha rāgi-
 wad, teie hea teggude pärrast, mis nemmad teist
 näwad, Jummalat auustawad katsmisses päwal.
 Sepärrast heitke ennast keikide innimeste seadmisses
 se alla Jõsanda pärrast, olgo kunninga kui ülle-
 ma alla; ellik pealikude kui nende alla, kes tem-
 mast on lahkitud, kurjateggiattele kül nuhtlus-
 seks, agga heateggiattele kitusseks. Eest nenda
 on se Jummalat tahtminne, et teie head tehhes
 moistmatta innimeste rummalust kinnisullute; kui
 wabbad, ja ei mitte ofsego olleks teil se wabbadus
 kurjusse kattelks, waid kui Jummalat sullastd.
 Nuustage keiki, armastage need wõennad, kartke
 Jummalat, auustage kunningast. Teie sullas-
 sed, kuulge keige kartussega omma issandatte

sanna, ei mitte ükspäinis nende heade ja tasfoste, waid ka nende tiggedatte sanna. Sest se on arm, kui feigi sübdame, tunnistusse parrast Jummalä ees keik kurwastust heaks wõttab ja üllekohhut kannatab. Sest mis litus on se, kui teid sū parrast pekselasse, ja teie nenda kannatlikud ollete: aga kui teie head tehhes ja kurja nähhes kannataste, se on arm Jummalä jures.

Ewangelium Kolmandamal Põhhapõwal
parrast Kristusse üllestousmisse Põhha.
Joan. XVI, 16/23 salmist sadik.

Urrikesse aia parrast / siis ei nä teie
mind mitte / ja ta ürrikesse aia parrast /
siis näte teie mind / sest minna läh-
hän Jäsa jure. Siis ütlesid monningad
temma Jüngeritest issekestis: mis se on /
mis temma meile ütleb: ürrikesse aia
parrast / siis ei nä teie mind mitte / ja ta
ürrikesse aia parrast / siis näte teie mind /
ja et minna Jäsa jure lähhän? Separrast
ütlesid nemmad: mis se on / mis
temma ütleb: ürrikesse aia parrast & meie
ei tea mitte / mis temma rägib. Siis
moistis Jäsus / et nemmad temmalst taht-
sid küsida / ja ütles nende wasto: sedda
küsite teie issekestis / et minna ollen üt-
telnud: ürrikesse aia parrast / siis ei nä
teie

teie mind mitte / ning ta ürrikesse aia pär-
 rast / siis näete teie mind. Töest / töesti / minna
 ütlen teile / teie peate nutma ja ulluma /
 agga ma ilm on rõmus. Teid peab kur-
 wastama? agga teie kurwastus peab rõ-
 mus minnema. Uhhel naesel / kui tem-
 ma lapse ilmale toob / on kurwastust / sest
 temma tund on tulnud / agga kui temma
 saab lapse samud / ei mõtle temma ennast
 ahhastusse peäle se rõmo pärrast / et inni-
 menne ilmale on sündinud. Ning teil
 on kül müüd ka murret / agga minna tah-
 han teid jälle näha / ning teie südda peab
 rõmus ollema / ning üksti ei pea teie rõ-
 mo teist ärrawõtma. Ja selsamual pä-
 wal ei küssi teie mult middagi.

1.

Eh! kül pühha rahwa hädda Näisse raske ollewad;
 Süski Jesus pörab sedda / Kui need taewa tullewad.
 Nisti aeg on ürrike / Rõõm on taewas allate.

2.

Ma tahhan / Jesule / so järvel' risti kanda /
 Ning willetsusse sees sull' ilka tänno anda.
 Kes wihtab patto tödd / ning lütwab nuttoga;
 Kui löppend ära risti / siis leikab rõmoga.

Epistel nchandamal Pähhapäwal pärrast
 Kristusese üllestoumissese Pühha. Jak. 1,
 16, 21. salmist sadit.

Hige elsiige mitte, minno armsab wennad.

hea andminne, ja keif täis and on üllewelt, ja tulleb mahha walguste Issast, kelle jures ep olle muutmist egga wahhetamisse warjo. Temma on meid sunnitatud omma tahtmisse järrele tõe sanna läbbi, et meie piddime kui monned esimesesed ollema temma lomade seast. Sepärrast, minno armad wennad, olgo igga innimenne nobbe kuulma, pitkalinne räkima, pitkalinne wihhale; sest innimesse wihha ei te mitte, mis Jummalas tes õige on. Sepärrast heitke ennesest ärra keif roiuist ja kura just, mis wägga paljo on, ning wõitke tasfaste melega wasto se sanna, mis teie sisse on istatud, ning wõib teie hinged õnsaks tehha.

Ewangeliium neljandamal Pühapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.
Joan. XVI, 515. salmist sadik.

Agga müüd lähhan minna selle jure / kes mind on läkitatud / ning ütsti teie seast ei küssi mult: kuhho sa lähhad? waid et minna teile sedda ollen ütelnud / on teie südda täis kurwastust sanud. Agga minna ütlen teile sedda tõt: se tulleb teile beaks / et minna ärralähhan / sest kui minna ärra ei lähhä / siis ei tulle se rõmusta- ja teie jure; Agga kui minna saan ärraläinud / tahhan minna tedda teie jure läkitada. Nüug kui sesamma saab tulnud / nomib temma sedda ma ilma patto pärrast /

rast/ ning õigusse parrast/ ja lohto parrast.
 Patto parrast/ et nemmad ei ne-
 su minno sisse: agga õigusse parrast/
 et minna Jēsa jure lähhan ning teie mind
 ennam ei nä: Ja lohto parrast/ et se-
 sinnatse ma ilma wūrsti peäle lohhut on
 moistetud. Minnul on teile weel palio
 ütlemist/ agga teie ei woi sedda nüüd
 mitte kanda. Agga kui temma/ se tõe
 Waim/ tulleb/ se juhatab teid leige tõe
 sisse/ sest temma ei rāgi mitte isse - enne-
 sest/ waid mis temma kuleb/ sedda rā-
 gib temma/ ja tulleswad asjad kulutab
 temma teile. Sesamma auustab mind/
 sest minno ommast wottab temma ning
 kulutab teile. Keik se/ mis Jēsal on/ se on
 minno/ separrast ollen minna üttemud/
 et temma peab minno ommast wotma
 ning teile kulutama.

1.

Et ma - ilm ei karda hirmo / Wainitsussest holige /
 Parrast ei sa ennam aruo / Waewatasse järgeste /
 Tōt mind tundma õppeta; Sada pūhha Waimoga.

2.

Keik kardab Jummalat / sel polle tarwis karta
 Siin hādada surma sees: sest patto unnest ärks
 Nüüd ühes / innime: so helde Jēsurke
 On teed sull' walmistand / sind praastuud kalliste.

Epistel wiendamal Pähhapäwal pärrast
 Kristusse üllestousmisse Pühha. Jak.
 I. 22/27. salmist sadit.

Agga olge sanna teggiad ja ei mitte ükspäinid
 kuuljad, et teie wallemõlemisse labbi ennast
 ei petta. Sest kui kegi on sanna kuulja, ja ei mitte
 teggia, se on ühhe mehhe sarnane, kes omma ih-
 holikko paltet peeglis katsub: sest temma on ennast
 katsnud ja ärralainud, ja seddamaid ärra unkus-
 tanud, mis saggune temma olli. Agga, kes wab-
 badusse täie kässo sisse kummardades watab, ja
 sette jure jääb, sesinnane ep olle mitte unustaw
 kuulja, waid teo teggia, sesinnane on õnnis om-
 ma teggemisse sees. Kui kegi teie seast arwab
 Jummalat tenia ollewad, ja ei tallitse omma keelt,
 waid pettab omma süddant, selle Jummalat tenis-
 tus on tühhine. Üks puhhas ja laitmatta tenis-
 tus Jummalat ning Jäsa ees on se: waeste laste
 ja leskede järrele kulama nende willetsusses, ja
 isse-ennast puhtast sest maailmast piddama.

Ewangelium wiendamal Pähhapäwal pärr-
 ast Kristusse üllestousmisse Pühha. Joan.
 XVI, 23/30 salmist sadit.

Sest / töest minna ütlen teile: mis teie
 ial Jäsalt pallute minno nimmel/
 sedda annab temma teile. Tännint ep
 olle teie middagi pallunud minno nim-
 mel: Palluge / siis peate teie wõtma / et
 teie

teie rõõm wotks täis olla. Sedda ollen
 minna teile tähhendamisse-sannadega rā-
 kinud / agga se tund tulleb / et minna täh-
 hendamisje-sannadega ennām teile ei rāgi /
 waid kulumān teile julgeste minno Jesast.
 Seisammal pāwal peate teie palluma
 minno nimel / ning minna ei ūtle teile
 mitte / et minna tahhan Jesa teie eest pal-
 luda / sest se Jesa isse armastab teid / sest
 et teie mind ollete armastanud / ning us-
 nud / et minna Jummalast ollen wālja-
 lainud. Minna ollen Jesast wāljalainud /
 ning tulnud ma- ilma sisse / ta jāttan min-
 na ma- ilma mahha / ning lähhan Jesa
 jure. Siis ūtlesid temma Jūngrid tem-
 ma wasto: wata / nūūd rāgid sinna jul-
 geste / ning ei ūtle ūhtegi tähhendamis-
 se-sanna. Nūūd teame meie / et sinna
 leit asjad tead / ja sulle ep olle tarwis / et
 sinult kegi kūsib. Sest ussime meie /
 et sinna Jummalast olled wāljalainud.

1.

Helde Jesus / meie paltwet Suulda armust tootab ;
 Pallud pūhha Waimo anded / Jesa jure juhpatad /
 Et / kui tedda pallume / abbi same rohkeste.

2.

Kes wihtlab patto rōdd / so tahtmist tehha pūab /
 Oh Jummal ! appi ka sind keiges hāddas pūab ;
 Waat tedda tahhad sa-ka- ilka madatu /
 Ja tāsind tedda ka sind pārrast tānnada.

Epistel Aristuuse Taewaminnemisse Püh-
hal. Apost. Tegg. ram: I. II. salmijt sadit.

Se esšinessse ramato ollen minna kül teinud,
Teowilus, keigest sest mis JEsus hakkas teg-
gema ja õppetama se pöwani, mit tedda ülleswoe-
ti, kui temma neile Apostilibele (tedda temma olli
árrawallitsenud) pühha Waimo lábbi sai kässo-
annud. Kennele temma ka párrast omma kanna-
kamist isse ennast ellawalt olli náitnud mitte tös-
fise márgiga, ja olli neist náhtud nellikümmend
päwa, ja rákis Jummalala kunningrigi asjo. Ning
kui temma nendega kokko sai, käsks temma
neid, et nemmad ei pidband Jerusalemmast á-
raminnema, waid JEsu toojust dotma, mie teie
(ütles temma) minnust ollete kuulnud. Sest Jo-
annes on kül weega ristitud, agga teid peab püh-
ha Waimoga ristitama ei mitte kaua párrast neid-
sunnatsid päwi. Kes nüüd ollid kokkotulnud, küssi-
sid temmalt ja ütlesid: JEsand, kas sinna selsinnat-
sel aial jälle Israelile üllesehhitad kunningrigi?
agga temma ütles neile: teile ei sünni aego egga
tundisid teada, mis se JEsu omma ennese meele-
walda pannud, waid teie peate pühha Waimo
wägge sama, kui temma teie peäle saab tulnud, ja
peate minno tunnistajad ollema ni hásti Jerusa-
lemmas, kui keige se Juida-ja Samaria maal, ja
ma ilma otsani. Ja kui temma tedda sai ütelnud,
tósteti tedda nende náhhes ülles, ja pilw wottis ted-
da ülles nende silma eest árra. Ja kui nemmad üfsi
ilmi taewa pole waatsid, kui temma árraláks, ja
wata,

wata, siis seisiid nende jures kaks meest walgis ri-
dis, kes ka ütlesid: Kallileasma mehed, mis teie
seisate ja wataate ülles taewa? seinnane Jesus,
kes teilt on ülleswoetud taewa, peab tullema sel-
sammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa
arraminnewad.

Evangelium Kristuse Taewaminne misse
Pähhäl. Mark. XVI, 14, 20 salmist sadik.

W Imaks kui need üksteistkümmed
laudas istid / näitis temma ennast /
ja sõitles nende uskumatta ja kange süd-
dant / et neminad neid ei olnud uskud /
kes tedda ollid näinud üllestoussand olle-
wad. Ja temma ütles neile: minge
leit ma - ilma / ja kullutage sedda armo - õp-
petust teige lomaile. Kes ussub ja tedda
ristitakse / se peab õnsaks sama; agga kes
ei ussu / tedda peab hukka moistetama.
Agga neil / kes uskwad / peawad niisug-
gused tähhed jures ollema: mitano nim-
mel peawad neminad kurjad wainud
wähja - aiama / usi keli räkima / ussa tülles-
wotma / ja kui neminad ka ühhe surmajo-
maata pealsid jouna / ei pea nelle sest ühtegi
wigga sama. Haigede peäle peawad neu-
mad käd panna / siis sawad neminad
parremaks. Ja se Jesand / kui temma
L nen-

nendega sai rätinud / woeti ülles taewa /
ja istub Jummalala parramal polel. Ag-
ga nemmad lätšid wälja ja ütlesid jut-
lust keikis paikus / ja se Jesand aitas neid /
ja kinnitas se sanna nende tähte läbbi / mie
järkele tullid.

1.

Taewa ölleä lätinud sinna Meie õnneks / Jesule /
Se / et ikka tunnen minna Süddames sind tõeste ;
Jggapäwa taewa lään / Kui so järrel iggatsen.

2.

Sa / Jesus / taewa läänd / nüüd pean ikka noudma /
Mis iggawenne on / ja sinno jure joudma /
Oh! ella minno sees / mind tundma õppeta /
Mis sa mul saatnud taewaminnemisega.

**Epistel kuendamal pühhapäwal pärrast
Kristuse ülestoumisese Pühha.
1 Peetr. IV. 7:11 salmist sadit.**

Põgga keige asiade ots on liggi sanud, sepärrast
olge moistlikkud ja walrosad palwettele.
Õgga keigeennamiste piddage issekeskis ühte puht
ko armastust: sest armastus kattab pattude hulka.
Olge issekeskis woõraste westowõtjad, ilma nurris
sematta sedda möda kui iggäuks on armo-andi sa-
nud, nenda aidade teine teiji sellega kui Jummalala
monnesarnatse armo anni head maiapiddajad. Kui
kegi rägib, kui Jummalala sannad wälgo temma sedda /
kui kegi tenib, se tenigo kui sest jouust, mis Jummal
annab, et keikis Jummalat auustatse Jesusse Kris-
tusse

tusse lābbi, kessel on se au ning se wāggi iggaweste
iggawesfeks aiaks, Almen.

Ewangelium tuendamal Pāhhapāroal pār-
rast Kristusē ūllestoumisse Pāhha.

Jo. XV. 26, XVI, 4. salmist sadik.

Agga kui se rōmustaja saab tulnud /
sedda minna teile tahhan lākkitada
Jesast / se tōe Waim / kes Jesast wālja-
lāhhāb / sesanuma peab minnust tunnis-
tama / ja teie peate ka tunnistama / sest
teie ollete algmisest minnoga olnud. Sed-
da ollen minna teile rākinud / et teie en-
nast ei pahhanda. Ja nemmad lūkla-
wad teid kēggodusfest wālja; agga tund
tulleb / et iggāuks / kes teid tappab / mōt-
leb ennast Jummalale mielehead kui ūbbe
ohwriga teggewad. Ja sedda wotwad
nemmad teile tehha sepārrast / et nemmad
ei olle tunnud sedda Jesa egga mind.
Agga sedda ollen minna teile rākinud /
et kui se tund saab tulnud / teie se peale
mōtlete / et minna teile sedda ollen ūttel-
nud. Agga sedda ep olle minna algmis-
fest teile mitte ūttelud / sest et minna teie-
ga ollin.

1.

Kes sind / Jesus! armastawad neid siin naeruks petalfe;
 Sinno töt kes tunnistawad / Koho ette wetalfe;
 Ei wol tal leppida idaggad rummalattega.

2.

Kes julgesti / selgeste so sanna lulutawad /
 Oh Jummal! teotust siin ilmas palgaks satwad.
 Eest Jesust / Issa ka ma-ilm ei tunnege /
 Ei jona arwata / mis bige / kōssine.

Epistel Mellipühhi esimesel päwal. 2.
 postl. Tegg. rom. II. 123 salmist sadit.

Ma kui se Mellipühhi päcto kätte sai, siis oli
 lid nemmad keit ühhel meel kous. Ja taer
 wast sündis akkitselt üks kohhiseminne otsego kange
 tuul olleks puhhunud, ja taitis keit sedda kōdda,
 kus nemmad istid. Ja neist nähti kui lõhnutud tule
 le keled, ja ietus iggauhhe peale nende seast. Ja
 nommad said keit taitis pühha Waimo, ja hakkas
 sid räkima teisi kehi, nenda kui se Waim neile an
 dis üllesrākida. Aga Jerusalemmas ollid Judas
 rahwas ellamas Jummalakartlikud mehhed keit
 gesugguse rahwa seast, mis taewa al on. Kui nüüd
 seinnane heal sündis, siis tulli se hull kōkko, ja
 said ommas mõttes seggaseks, sest iggauks kulis
 neid omma kele-murde räkivad. Aga nemmad
 thmatasid keit ärra, ja pannid irameks, ja ütlesid
 teine teise wasto: wata, eks needsinnotsed keit,
 kes räkivad, Kalileama mehhed ei olle? kuida siis
 meie iggauks kuleme omma kele-murde, mis sees
 meie olleme sündinud. Olgo meie Parti, rahwas
 ja Media, ja Elamita, rahwas, ja kes meie elame
 Mesor

Mesopotamia, ja Juda ja Kappadokia, Pontusse ja Afsia maal, Brigia ja Pamwilia, Egiptusse ja Libia rigi sees, Kirene laudo, ja Roma rahwa wõbrad, Juda rahwas, ni hästi kui need kes Juda rahwa usko ennast heitnud, Kreeta ja Arabia rahwas, siis kuleme meie need rägitud meie omma keli Jummalas sured asjad. Agga nemmad ehmatasid keik ärra, ja ollid otsego tahhe peäl, ja ütlesid teine teise wasto: mis se kül peaks ollema? agga teised pannid sedda naeruks ja ütlesid: nemmad on teis maggusat wina.

Evangelium Mellipühhi esimesel Päwal.
Joan. XIV. 23/31 salmist sadik.

Jesus wastas ja ütles temmale: kui keigi mind armastab / kül se peab minno sanna / ja minno Jesa armastab tedda / ja meie tahhame temma jure tulla / ja ello asset temma jures tehha. Kes mind ei armasta / se ei pea minno sanna; ja se sanna / mis teie kulete / ep olle mitte minno / waid selle Jesa / kes mind on läkitanud. Sedda ollen minna teile rätinud teie jures olles. Agga se rõmustaja / se pühha Waim / kedda minno Jesa tahhab läkitada minno uimnel / se samma peab teid õppetama keik / ja teie meie tulletama keik / mis minna teile ol-

len ütteleud. Rahho jättan minna teile/
 omma rahho annan minna teile/ minna ei
 anna teile mitte nenda/ kui ma-ilm annab.
 Teie südda ärgo ehmatago/ egga sago ar-
 raks mitte. Teie ollete kuulnud/ et min-
 na teile ollen ütteleud: minna lähhan
 ärra/ ja tulles jälle teie jure. Kui teie
 mind armastaksite/ kül teie olleksite siis
 rõõmsad/ et minna ollen ütteleud: min-
 na lähhan Jäsa jure/ sest minno Jäsa on
 surem mind. Ja nüüd ollen minna
 teile ütteleud emme kui se sünnib/ et teie us-
 sute/ kui se sünnib. Minna ei sa ennam
 paljo teiega räkida/ sest sesinnatse ma-il-
 ma Würst tulles/ ja ei sa minnust ühtegi.
 Agga et ma-ilm moistaks/ et minna se
 Jäsa armastan/ ja nenda teen/ kui se Jä-
 sa mind on tästaud; touste ülles ja lät-
 ti siit ärra.

1.

Jäsand seurkoko armus ristl-rahtwa hinged/ meeli/
 Et need teniwad sind wainus/ andwad sulle süddant/ peeltä
 Sinno Waim meid pühhitsego/ meie süddant puhhastago.

2.

Kes Jäsuä armastab/ ja temma sanna peab/
 On armas Jummalat/ se temma palwe wottab/
 Ja tulles inimale/ teeb asfet temma sees/
 Et rikku tedda risti/ waat! se on õnnis mees.

Epistel Mellipõhhi reisel Pärwal. Apost. Teg-
gud, rom. X. 42:48 salmist sadit.

Semma (Jesus) on meid kästnud rahwale
kulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jum-
malast seätud ellawatte ja surnutte lohtomoisija.
Sestinnatsest tunnistawad keik Prohwetid, et
temma nimme labbi keik, kes temma sisse ussuwad,
peawad pattude andeks andmist sama. Kui Peet-
rus need sannad alles räkis, langes se pühha Waim
keikide peäle, kes sedda sanna kuulsid, ja need
usflikkud ümberleikamisest, ni mitte kui Petrus
sega ollid tulnud, ehmatasid ärra, et ka pagga-
natte peäle se pühha Waimo and olli wallatud.
Sest nemmad kuulsid neid woõraid keli rägivad,
ja Jummalat wägga auustawad; siis kostis
Peetrus: kas legi woib wet keelda, et neid ei pe-
aks ristitama, kes pühha Waimo on sanud nen-
da kui meige? Ja temma käsks neid ristida
Issanda nimmel.

Evangelium Mellipõhhi reisel Pärwal.
Joan. III. 16:21 salmist sadit.

Sest nenda on Jummal ma-ilma ar-
mistanud / et temma omma aino-
sündinud Poia on annud / et ükski / kes
temma sisse ussub / ei pea hukka sama /
waid et iggawenne ello temmal peab olle-
ma. Sest Jummal ep olle omma Poia
mitte läkkitanud ma-ilma / et temma m

Ilma piddi hukkamoiſtima / waid et ma-
 illin temma läbbi piddi önsake sama. Kes
 temma ſiſſe uſſub / tedda ei moisteta mit-
 te hukka; agga kes ei uſſu mitte / jubba
 ſe on hukkamoiſtetud / ſeſt et temma ep
 olle uſſaud Jummalala ainoſändinud Poia
 nimme ſiſſe. Agga ſe on ſe hukkamoiſt-
 minne / et ſe walgu on tulnud ma ilma ſiſ-
 ſe / ja need innimes;ed armastaſid ſedda
 pimmeduſt ennam kui ſedda walguſt; ſeſt
 nende teud ollid kurjad. Seſt iggaüks / kes
 kuria teeb / wihtab ſedda walguſt / ja
 ei tuſſe walguſe jure / et temma teggusi
 ei pea laidetama. Agga / kes töb teeb / ſe
 tuſſeb walguſe jure / et temma teud woiſ-
 ſid arwalikkus sada / ſeſt et neinnad on
 Jummalala ſees tehtud.

1.

Wötteſge oh linnmeſſed! et meid Jummal armastand /
 Temma Poeg kei hädäälisſed on jo kallist lunnastand /
 Waggod ſawad taewäſſe / kurjad lähwad pörguſſe.

2.

Mi wägga Jummal on ma ilma armastand /
 Et omma Poia meil on iſſe läkkitand;
 Seſamma römaſtab kes murreſ ellawad /
 Seſamma walguſtab kei waefed pimmedad.

Epistel Nelliſpühhi Kolmandamal Päwal.
 Apoſt. Tegg rom. VIII. 14. 17. ſalmiſt ſadiſt.

D Gga kui need Apoſtliid, kes Jeruſalemmas oiid /
 ſaid kuulda, et Samaria lin Jummalala ſan-
 na

na oli wastowornud, läkkitasid nemmad nende jure Deetrust ja Joannest. Kui need senna said, pokussid nemmad Zummalat nende eest, et nemmad pühha Waimo pibbid sama. (Sest temma ei olnud weel ühhegi peäle nende seast langenud, waid nemmad ollid agga Issanda Jeesuse nimmel ristitud.) Siis pannid nemmad käed nende peäle, ja nemmad said pühha Waimo.

Ewangelium Nellipühhi Kolmandamal Päwal. Joan. X, 1-10. salmist sadit.

Zest / tõest / minna ütlen teile / kes ei lähha uksest sisse lammaste lauta / waid astub maialt sisse / se on warras ja rõwel. Agga kes uksest sisselähhab / se on lammaste karjane. Seltele teeb uksehoidja lahti / ja need lambad kuulwad temma heäle / ja temma kutsub ommad lambad nimme pärrast / ja wõtib neid wälja. Ja kui temma ommad lambad saab wäljaatunud / siis käib temma nende eel / ja need lambad käiwad temma järrel / sest nemmad tundwad temma heält. Agga woõdra järrel ei käi nemmad mitte / waid pöggenewad temma eest / sest nemmad ei tunne woõraste heält mitte. Se tähhendamisese - janna ütles Jeesus nelle ; agga nemmad ei moistnud mitte / mis se

piddi ollema / mis temma nelleräkis. Se-
 pärrast ütles Jesus jälle nende wasto:
 tõest / tõest minna ütlen teile: minna ol-
 len lamnaste üks. Keit / kes enne mind on
 tulnud / need on wargad ja röõwliid; agga
 need lamnad ei olle neid mitte kuulnud.
 Minna olen se üks / kui tegi minno läb-
 bi sisselähhäb / se peab õnsaks sama / ja
 peab sisse ja wäljamineema / ja
 sõmist leidma. Üks warras ei tulle mu
 pärrast / kui warrastama ja tapma ja
 hukkama. Minna olen tulnud / et neil
 piddi ello ja keit rohkesti ollema.

1.

Jäse tahhad kurja tehha / puad olla karjane /
 Kristussest ka arno nähha; ei sa kolba kühoge;
 Sellel üks on Kristus isse / kes jääb kiudlast temma sisse.

2.

Warras / rõwel olled sinua / kes sa meel patko teed /
 Ei se tahha korda minna / et sa karja lihha lööd;
 Eest üks õige karjane on / kui Jesus / tõsine.

Epistel Kolm: aino Jummalala Pühhal.
 Rom. XI. 33-36 salmist sadit.

Q sebda Jummalala riikusse ja tarkusse ja
 tundmisse sügawust! kuis arwa arwamatta
 on temma kohtomõistmised, ja arwamoistmatta
 temma teede jätked! sest kes on Issanda mele tun-
 nud? ehk kes on temma nouandja olnud? ehk kes on
 tema

temmale middagi enne-annud, et sedda peaks temmale jälle tassutama? sest temma seest, ja temma labbi, ja temma sisse on keik asjad; temmale olgo au iggaweste, Amen.

Ewangelium Kolmasaino Jummalä Pöhhäl.
Joan. III. 1-15 salmist sadik.

N Sga üks inimenne olli Wariseride seast / selle nimmi olli Nikodemus / Juda - rabwa üllein. Sesunnane tulli Jeesuse jure õsel / ja ütles temmale: Öppetaja / meie teame / et sinna olled Jummalast tulnud öppetajaks: sest ükski ei woi neid immetähtesid tehha / mis sinna teed / kui Jummal ei olle temmaga. Jeesus wastas ja ütles temmale: tõest / tõest / minna ütlen sulle / kui legi ei sünni illewelt / ei woi temma mitte Jummalä kuningriki nähha. Nikodemus ütles temma wasto: kuis woi inimenne sündida / kui ta wanna on? Kas temma woi tetstõrda onna emma ihho sisse minna ja sündida? Jeesus wastas: tõest / tõest minna ütlen sulle / kui legi ei sünni weesi ja Waimust / siis ei woi temma mitte Jummalä kuningriki sisse sada. Mis lihhasi sündinud / se on liha / ja mis Waimust sündinud / se on Waim. Arra par-

ne inimeks/ et miina sulle ollen ütelnud:
 teie peate illewelt sündina. Se tuul puh-
 hub/ kuhho ta tahhab/ ja sinna kuled tem-
 ma heäle/ agga sinna ei tea mitte/ kus-
 fast temma tulles/ ja kuhho temma
 lähhab: nenda on iggaweks/ kes Waimust
 on sündinud. Nikodemus wastas ja üt-
 les temmale: kuida se wotb sündida? Je-
 sus wastas ja ütles temmale: olled sin-
 na üks Israeli-rahwa õppetaja / ja ei
 moista sedda mitte? tõest / tõest / minna
 ütlen sulle: meie rägime / mis meie tea-
 me / ja tunnistame / mis meie olleme näi-
 nud / ja teie ei wotta meie tunnistust
 mitte wasto. Kui minna teile rägim neist
 asjust / mis Ma peäl on / ja teie ei ussi
 mitte / kuida wottaksite teie uskuda / kui
 minna teile rägitsin neist asjust / mis ille-
 wel taewas on? sest ükski ei olle taewa
 läinud / kui agga se / kes taewast mah-
 hatulnud / se innimesse Poeg / kes taewas
 on. Ja nenda kui Moses ühhe ussi on kõr-
 bes illendanud; nenda peab se innimesse
 Poeg illendatama / et ükski / kes temma
 sisse ussub / ei pea hukka sama / waid et
 temmal iggawenne ello peab olkema.

Ei sa waene innimenne moista pühha Waimo tē /

Kes on helde/ armolinne/ sünnitab meid ueste;
 Kui sind Jummal walgustab/ Siis wast diget taakust saad.

2.

Mis kurrat rikkunud/ peab Jeesus parrandama/
 Sest meie peame siin ilmas pühha's sama;
 Wee/ pühha Walmuga meid kasta/ Jeesule/
 Et meie sünnime siin ilmas ueste.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärast
 kolm. aino Jummal Pühha. 1 Joan.
 IV. 16-21. salmist sadit.

Jummal on armastus, ja kes armastusse sisse
 jääb, se jääb Jummal sisse, ja Jummal tem-
 ma sisse. Kes on se armastus täiel's sanud meie ju-
 res, et meil woiks julgust olla lohto päwal, sest ot-
 sego temma on, nenda olleme ka meie sessinnat'ses
 ma. ilma's. Kartust ep olle mitte armastus'ses, waid
 se täis armastus aiab kartust wälja, sest kartus'sel
 on wallo; agga kes kardab, se ei olle mitte täiel's
 sanud armastus'ses. Armastagem tedda, sest
 temma on meid enne armastand. Kui legi üt-
 leb: minna armastan Jummalat, ja wihtab om-
 ma wenda, se on walleli's; sest kes ei armasta om-
 ma wenda, tedda temma näab, kuidas se woib
 Jummalat armastada, tedda temma ei nä mitte?
 ja sessinnane kassosanna on meil temmast, et se, kes
 Jummalat armastab, ka omma wenda peab ar-
 mastama.

Evangelium esimesel Pühhapäwal pär-
 rast kolm. aino Jummal Pühha.

Lut. XVI. 19/31 salmist sadit.

Siis üts rikkas innuwenne olli/ ja se
 ehhi.

ehbitas eunasi purpuri ja kalli linnase ri-
 dega / ja ellas iggapääw rõõmsaste ja
 sureste. Agga üts waene olli Laatsarus
 nimini / se olli maas temma wärrawa ees
 täis paisfid / ja püdis omma kõhto täis
 sada neist leiwa rasofessist / mis rikka lana
 peält mahhalangsid / agga ta koerad tul-
 lid ja lakkusid temma paised. Agga se
 sündis / et se waene surri / ja et tedda ran-
 ti neist Inglidest Abrahami rüppe: ag-
 ga ta se rikkas surri ja maeti mahha. Ja
 kui temma pörgus sures wallus olli / ja
 ommad silmad üllestõstis / näggi temma
 Abrahami laugelt ja Laatsarust temma
 rüppes. Ja temma hüdis ja ütles:
 Jeesa Abraham / heida armo minno peä-
 le / ja lakkita Laatsarust / et temma om-
 ma sõrme otsokest wette kastaks / ja min-
 no keelt jahhutaks / sest et mind waewa-
 takse wägga, sesinnatse tulle lekes. Agga
 Abraham ütles: poeg / mötle / et sinna
 omma hea ommas ellus olled kätte sa-
 nud / ja nendasammoti Laatsarus kurja /
 agga müüd rõmustakse tedda süin / ja sind
 waetwatakse. Ja peäle keit on meie ja
 teie wahhel suur wahhe kinnitud / et need /
 kes siit tahtwad senna teie jure minna / et
 woi mitte / egga need / kes seäl on / ei sa
 seält

seält temma meie jure tulla. Agga tem-
 ma ütles: ma pallun siis sind / issa / et sa
 tedda läkkitad minno issa kotta / sest mul
 on wiis wenda / et temma nelle kinnikas /
 et ka nemmad ei sa seie wallo paika. Abra-
 ham ütles temmale: neil on Moses ja
 Brohwetid / kuulgo nemmad neid. Agga
 temma ütles: ei mitte issa Abraham /
 waid kui legi surnust nende jure lähkäs /
 siis pöraksid nemmad pattust. Agga tem-
 ma ütles tetima wasto: kui nemmad
 Mosest ja Brohwetid ei tule / egga nem-
 mad siis ka wotta ustuda / kui legi surnust
 illestoufeks.

1.

Ärra noua rikkust tagga / lahjo polle waesussest;
 Se on rikkus / kui sa wagga olled leigesti süddamest
 Waesusfes sa rikka's saad / kui sa kardad Jummalat.

2.

Les ellab surreste jassureb patta ellus /
 Eiennam armo sa / waid maggab pörge wallus.
 Oh Jummal! hoia miind se hullo meie cesti;
 Oh te / et rikka tööd ma pölgau iggawesti.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast Kolmasi
 no Jummal Pühha. I Joan. III. 13-18.
 salmist sadit.

A Rge pange immels, minno wennad, kui teid
 ma ilm wihtab. Meie teame, et meie sur-
 mast olleme tulnud ello siise, sest et meie armastas
 me

me need wennad; kes wenda ei armasta, se jääb
 sarma sisse. Jggauks, kes omma wenna wihtab,
 on innimesse tapja, ja teie teate, et ühbelgi inni-
 messe tapjal ep olle iggawest ello ennese sisse jäwad.
 Ses olleme meie sedda Jummalä armastust tunnud,
 et temma omma ello meie eest on jätnud, ja meit
 peame ka ello wendade eest jätna. Ugga, kel ma-
 ilma peatoidust on, ja nääd oinmal wennal midä
 dagi tarwis ollewad, ja panned omma süddame
 temma eest kinni, kuidas jääb Jummalä armastus
 temma sisse? minno lapsokessed, ärge armastat-
 gem mitte sannaga egga kelega, waid teo ja töega.

Ewangelium teisel Pühapäwal pärrast
 Kolm:aino Jummalä Pühha. Luk.
 XIV, 16:24 salmist sadik.

Uks innimenne teggi sure õhto. sõma-
 ala / ja kutsus paljo / ja läktitas
 omma sullast õhto. sõma. aia tunnil neile /
 kes ollid kutsitud / ütles: tulge / sest leit
 on jo walmis. Ja nemmad hakkasid
 ennast leit ühbest süst wabbandama. Se
 eestimenne ütles temmale: minna ollet
 põldo ostnud / ja pean wäljaminnema ja
 sedda waatma; ma pallun sind / wab-
 banda mind. Ja teine ütles: minna
 ollet wäis pari härgi ostnud / ja lähhan
 neid katsma / ma pallun sind / wabban-
 da mind. Ja üks teine ütles: min-
 na

na ollen naese wotnud / ja sepärrast ei wot
 minna tulla. Ja sesamma sullane tullit
 taggase / ja kulutas sedda omma issanda-
 le / iis wihhastas kotta issand / ja ütles
 omma sullasele: minne warsi wälja lii-
 na laia ulitsatte ja poik-ulitsatte peäle /
 ja to sete sisse need waesed / ja wiggased / ja
 jallotumad ja pimmedad. Ja se sul-
 lane ütles: Issand / se on sündinud nenda
 kui sa lästsid / agga weel on maad. Ja
 se issand ütles sullase wasto: minne wäl-
 ja tede peäle ja aedade äre / ja sada neid
 sisse tullesma / et minno kodda täis saaks.
 Sest minna ütlen teile / et ütski neist meh-
 hisi / kes on kutsutud / ei pea minno õhtosõ-
 ma aega maitsema.

1.

Waat / keik rahwast kutsus Jummal õhtosõma-
 alale /
 Agga surem hulk on rummal / Ja ei tulle polege;
 Polle murret näggemist / Tühja tööd on teggemist.

2.

Eure Jummal meie eest kül tahhah murret kanda /
 Ja tuewa warrandust meil hinge lastuks anda.
 Kui nouad üksnes naest / ja härgi / põllo tööd /
 Siis pimmedusse sa kül iggaweste jääd.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
 kolm aino Jummalala Pühha. i Peetr.

V. 6-11. salmist sadit.

Sis allandage ennast nüüd Jum mala wägge-
 wa

wa kae alla , et temma teid woifs üllendaba
 jummal aial. Heitke keik omma murret temma peäle,
 sest temma murreteseb teie ette. Olge kasfinad,
 waalwage , sest teie waenlane , kurrat , kaid üm
 ber kui moiraja loukoer , ja otsid , kedda temma
 woifs arraneida. Selle wasto seiske kindlasti
 te uskus , ja teadke , et needsammad kannata
 misses teie wendade peäle kes maailmas on , tulle
 road. Agga se keige armo Jummal , kes meid on
 kutsnud omma iggawesse au sisse Kristusse Je
 susse sees , se parrandago , tehko waggewaks , kinni
 tago , ja tehko teid wahwaks , kui teie ürrikeste sa
 te kannatanud. Sellesammale olgo au ja waggi
 iggaweste iggawesses aia's , Amen.

Ewangelium Kolmandamal Pühapäwal
 pärrast Kolm. aino Jummal Pühha.
 Luk. XV, 1-10. Jalmist sadik.

Agga keik Tölneriid ja pattused tullid
 temma jure tedda kuulma. Ning
 Wariserid ja Kirjatundjad nurrisesid ja
 ütlesid : sesunnane wottab pattusid wasto
 ja sööb nendega. Agga temma räkis nei
 le se tähhendamisse-sanna / ja ütles : mis
 saggune innimenne teie seast on / kennel sad
 da lammas on / ja kui temma ühhe neist
 arraka-utab / et's temma jätta neid ühhe
 sakummend peale ühheksa kõrbe / ja et's ta
 lähkä selle järrele / mis on arrakaddu
 nud.

nud / kunnit temma sedda leiab: ning kui
 temma saab leidnud / siis panned temma
 sedda omma ollade peäle rõmoga. Ning
 kui temma koto saab / siis kutsub temma
 kotte sõbrad ja naabred / ja ütleb neile:
 olge minnoga rõõmsad / sest et minna ol-
 len leidnud omma lamba / mis olli ärra-
 kadunud. Minna ütlen teile / et nenda
 on rõõm taewas ühhe pattuse pärrast / kes
 pattust põrab / ennain kui ühheksaküm-
 mend peäle ühheksa õige pärrast / kelles
 pattust-põormist ei olle tarwis. Eht mis-
 saggune naene on / kennele kümme krossi on /
 kui temma ühhe krossi ärrakautab / efs
 temma kümalt ei süta / ja efs ta kedda ei
 pühhi / ja efs ta hõlega ei otsi / jenni kui
 temma sedda leiab. Ning kui temma saab
 leidnud / siis kutsub temma kotte sõbrad
 ja naabred / ja ütleb: olge minnoga rõõm-
 sad / sest et minna ollen se krossi leidnud /
 mis ma olin ärrakautanud. Nenda /
 ütlen minna teile / on rõõm Jummal
 Inglise ees ühhe pattuse pärrast / kes pat-
 tust põrab.

1.

Ärra olle surelinne / ärra arwa ollewad
 Eelsi kurjemad; eht sinna ennast mõtleb kolbatwad;
 Kes hia ommas mees kolbab / kedda Jummal kõst põlgad.

2.

Keik waesed pattused jin ekfiwad kui lambad /
 Neid pörge hundi läesi sa / helde Jesus / tommad.
 Kes kuulwad sinno heält / so jure tullewad.
 Waat / Jummal / Inglid ka siis römustellewad.

**Epistel neljandamal Pühapäwal pärrast
 Kolm-aino Jummalala Pühha. Rom.
 VIII, 18:23 salmist sadik.**

Sest minna arwan, et sellesinnatse aia kannatamisest ep olle ühtegi wäart selle au wasto, mis meie peab ilmutadama. Sest se loom otap pitki filmi Jummalala laste au ilmutust. Sest se loom on tühja põlwe alla heidetud, ei mitte hea melega, waid selle pärrast, kes tedda on senna alla heitnud se lotusse peale, et ka sesamma loom peab peastetud sama sest kadduroa asja tenistussest Jummalala laste au ilmutust möda. Sest meie teame, et keik loom ühtlase äggab, ja ühtlase sures waewas on tännini. Waga mitte ühspainis se, waid ka need isse, kellel Waimo esimeses ed andid on, ja meie isse äggame isse enneses ja otame laste õigust, se on: meie ihho ärrapeasimist.

**Ewangelium neljandamal Pühapäwal pärrast
 Kolm-aino Jummalala Pühha. Luk.
 VI, 36:42 salmist sadik.**

Sepärrast olge armolissed / nenda kui teie Issa ka armolinne on. Ja ärge moisi ke kohbut / siis ei moisteta ka mit

te teie peäle kohhut; ärge moiste hukka /
 siis ei moisteteta ka teid mitte hukka. And-
 te andeks / siis antakse teile andeks: and-
 te / siis peab teile antama / üks hea kiini-
 wantud / ja kuhja peaga ja puistatud
 moõt peab teie rüppe antama: sest sel-
 lesamma moõdoga / misga teie moõdate /
 peab teile jälle moõdetama. Agga tem-
 ma ütles neile tähhendamisse-sauna: kas
 pimme woib pimmedale teed juhhatada ?
 eks nemmad mollemad auko ei lange ? et
 Zünger olle mitte ükski kui temma õppe-
 taja; agga iggaüks täieste õppetud peab
 ollema kui temma õppetaja. Agga mis
 sa sedda pinda nääd / mis so wenna sil-
 mas on / agga sedda palki / mis sinna om-
 mas silmas on / ei panne sa mitte tähhele.
 Ehk kuis woid sa omma wennale ööda:
 wend / laste / ma kistsun sedda pinda wälja /
 mis so silmas on; ja isse ei nä sa palki mis
 so silmas on? oh sinna kawwal! kistu esite
 se palk omma silmasi wälja / ja siis selletad
 sinna wäljakistuda sedda pinda / mis so
 wenna silmas on.

I.

Teiste peäle ärre tõsta Kurja kõnnet; pakkne
 Isse olled / wotta pesta Palkust omma süddame:
 Kui sa teisi teotad / Seddasamma palka saad.

2.

Kui sõgge sõggedat siin tahhab juhhatada/
 Siis wottab teine teist tõest augo siise sata.
 Mind Jesus walgusta / siis lõppeb pimmedus/
 Kui sa mind juhhatad / siis la-ub rummalus.

**Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
 Kolm-aino Jummalala Pühha. 1 Peetr.
 III, 8:15. salmist sadit.**

Agga wimal's olge teit ühhenetelissed, ärda me-
 lega teiste wasto, wendade armastajad, süd-
 damest halledad, lahked. Ärge mak'ske mitte kurja
 kurjaga, eht sõimamist sõimamisega, waid se was-
 to õnnistage, sest et teie teate, et teie sel's ollite kutsu-
 tud, et teie õnnistust peate pärrima. Sest kes
 ello tahhab armastada, ja häid päiwi nähha, se
 waigistago omma keelt kurja eest, ja ummad mol-
 kad karmwalust räkimaist. Temma pöörgo ennast
 kurjast ärra, ja tehko head, temma otsigo rahho,
 ja noubko sedda takka. Sest Jssanda silmad wa-
 tawad õigede peäle, ja temma kõrwad kuulwad nende
 de pallumist; agga Jssanda palle on wasto neid,
 kes kurja tewad. Ja kes on, kes teile peaks kurja
 teggema, kui teie head takkanouate? Ja kui teie ka
 peaksite kannatama õigusse pärrast, siis ollite teie õn-
 sad; agga ärge kartke nende hirmo, ja ärge ehma-
 tage mitte wägga ärra. Agga pühhiisege Jssan-
 dat Jummalat omma süddamette sees.

**Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärr-
 ast Kolm-aino Jummalala Pühha.
 Luuk. V, 1:11. salmist sadit.**

Agga se sündis / kui rahwas temma
 (Je.

(Jesusse) jure tungis Jummalala sanna kuul-
ma / ja temma isse seisis Kenetsareti jär-
we äres / ja näggi kaks laewa järwe äres
seistwad / agga need kallamehhed ollid neist
wähjalainud / ja loyputasid need nodad ä.
Siis läks temma ühhe laewa peäle / mis
Simona pärrast olli / ja pallus tedda / et
temma mäelt nattukest pididi ärrasound-
ma. Ja temma istus mahha / ja õp-
petas rahwast laewa seest. Agga kui
temma löppes räkimaist / ütles temma
Simona wasto: soua senna süggawa kõt-
ta / ja wiislage ommad nodad sisse ühhe lo-
ma katses. Ja Simon wastas ja ütles
temmale: Öppetaja / meie olleme keige se
õ tödd teinud / ja ep olle ühtegi sanud / ag-
ga sinno sanna peäle tahhan minna nota
sisse wiisata. Ja kui neimad sedda
teggid / said neimad sure hulga kalso;
agga nende noot karrises löhti / ja nei-
mad tombasid läega omma seltsimeh-
hed / kes teises laewas ollid / et neimad
pididid tullesma / ja nendega weddama.
Ja neimad tullid ja täitsid mollemad
laewad täide / nenda et neimad wa-
usid. Agga kui Simon Beetrus sedda näggi /
langis temma Jesusse põlwede ette mah-
ha / ja ütles: Jesand / minne minnust ärr-

ra/ sest minna ollen üts pattune inimene.
 Sest suur ehmatus olli temma peäle
 tule tulnud / ja teikide peäle / kes temmaga
 ollid / se kallafagi pärrast / mis nemmad
 ühhes ollid sanud. Nendasammott ka
 tulli suur ehmatus Jakobusse ja Joannesse
 Sebedeusse voegade peäle / kes Simona
 seltsimehhed ollid. Ja Jesus ütles Simo-
 na wasto : ärra kardada / sest aiaft pead
 sinna innimesse püüdima. Ja nem-
 mad aiafid laewadega mäele / ja jätsid
 teik mahha / ja kätšid temma järrel.

1.

Mis sa ial wottad tehha / Kui ei Jummal-figgita /
 Käl sa siis saad pea nähha / Et so waew on asjata.
 Pallu kowast Jummalat / Ommast tööst siis kasso saad.

2.

Kes kardab Jummalat ja kuleb temma sanna /
 Sell' tahhab temma ka / mis ihhul tartwis / anda.
 Oh Jesus! aita mind / et järgest muretsen
 Mo waese hinge eest / so tahtmist ikka teeu.

**Epistel kuendmal pähhapäwal pärrast
 kolm-aino Jummalala pähha. Rõm.
 VI. 3-11 salwist sadik.**

S H eiks teie tea, mitto meid Kristusse Jesusse
 sisse on ristitud, et meie temma surma sisse ol-
 leme ristitud? siis olleme meie temmaga mahha-
 maetud ristimisse läbbi surma sisse, et otsego Kristus
 on üllesärratud surnust Jõsa au läbbi, meie ka nen-
 da

Da peame udes ellus kaima. Gesti kui meie temmaga olleme istutud temmo surma sarnatses, siis peame meie ka temma ülestoustmisse sarnatsed ollema. Et meie sedda teame, et meie wanna innimenne temmaga on ristil podud, et se patto ihho peab tühjaks minnema, et meie teps patto ei teni; sest kes surnud on, se on õigeks tehtud sest pattust. Agga kui meie Kristussega olleme surnud, siis ussume meie, et meie ka temmaga peame ellama, sest et meie teame, et Kristus surnust ülesarratud teps ei surre, surm ei wallitse teps temma üle. Gesti, mis temma on surnud, sedda on temma pattule surnud ükford; agga mis temma ellab, sedda ellab temma Jummalale. Nenda arwage ka teie ennast pattule kull surnud ollewad, agga Jummalale ellawad Kristusse Jeesuse meie Jeesanda sees.

Evangelium kuendamal Pühhapäwal pärast kolm. aino Jummalale Pühha.

Matt. V. 20, 26 salmist sadik.

Gesti minna (Jesús) ütlen teile: kui teie õigus ei ole paljo üllem kui Kirjatundjate ja Wariseride õigus / siis ei sa teie mitte taewa riki. Teie ollete kuulnud / et wannemise on räkitud: sinna et pea mitte tapma; agga kes ial tappab / on kohto wäärt. Agga minna ütlen teile / et iggaüks / kes oimma wenna peäle ilma asjata wiha kannab / on kohto wäärt.

wäärt; agga kes ial omma wenna wasto
 ütleb: Kaka / se on sure kohto wäärt; ag-
 ga kes ial ütleb: sa jölke / se on pörgo tul-
 le wäärt. Sepärrast / kui sinna omma
 anni altari peäle tood / ja seäl so mele tul-
 leb / et sinno wennal middagi on sinno
 wasto; siis jätta senna omma and alta-
 ri ette / ja minne / ja leppi enne omma
 wennaga ärra / ja siis tulle ja to omma
 and. Olle pea heamelesinne omma wi-
 ha - mehhe wasto / kunnii sinna temmaga
 tee peäl olled / et se wiha - mees siud ei an-
 na ärra kohtomoistja kätte / ja kohtomoist-
 ja siud ei anna ärra sulkafe kätte / ja siud
 ei wiisata wangitorni. Töest / minna
 ätlen sulle: sinna ei peäse seäkt wälja / enne-
 go sinna ka wiinise tinga saad ärra-
 maksnuud.

1.

Kunimeene / noua talka bigust / pähha ello ka /
 Silma kirjalik olled wagga / kui ei südda uels sa:
 Walle usf seäl töeste / Kus on nähha patto tö.

2.

Kes wihtlab liggimeest / ei tahha andeks anda
 Olin temmal eksitust / prab pärrast wallo kandma.
 Oh Jesus! targaks mind / ja bigeks / pähhaaks te /
 Et andeks annan siud mo liggimeesfele.

Epistel seitsemel Pühhapäwal pärrast kolmas
aino Jummalä Pühha. Rom. VI, 19, 23.
salmist sadit.

Minna vägin innimesse kumbel teie lihha nõb-
russe pärrast; sest otsego teie ommad liikmed
ollete annud rojastussele ja üllekohtule orjaks
üllekohtuks: nenda andke niid ommad liikmed
digussele orjaks pühitsemiseks. Sest kui teie
patto sullased ollite siis ollite teie digusfest lahti.
Mis kasso olli teil siis neist asjüst / mis pärrast teil
niid häbbi on? sest nende ots on surm. Agga
niid, et teie ollete pattust lghti ning Jummalä
orjaks sanud, on teil omma kasso, et teie pühaks
sate, ja se ots on iggawenne ello. Sest patto palk
on surm, agga Jummalä armo and on iggawen-
ne ello Kristusse Jesusse meie Issanda sees.

Evangelium seitsemel Pühhapäwal pärrast
kolmasaino Jummalä Pühha. Mark.
VIII, 19. salmist sadit.

Meil päiwil / kui wägga paljo rahwast
kous olli / ning neil ep olnud mid-
dagi süa / kutsus Jesus ommad Jügrid
ennese jure ja ütles neile: mul on wägga
halse meel se rahwa peäle / sest nemmad
on jo kolm päwa minno jures olnud / ja
neil ep olle middagi süa. Ning kui min-
na neid lassen loio minna sömatta / siis nõr-
guwad nemmad ärra tee peäl / sest mon-
ned neisi ollid kangelst tulnud. Ning
tem-

temma Jügrid wastasid temmale: kust
woib legi siin kõrbes neid leiwaga täita?
ja temma küsis neilt: mitto leiba teil
on? ja nemmad ütlesid: seitse. Ja tem-
ma lästis rahwast mahha-istuda / ja
wottis neid seitse leiba / tännas / murdis
ja andis omma Jügrittele / et nemmad
piddid ettepannema. Ja nemmad
pannid rahwa ette / ja neil olli pissut
kallokesi / ja temma õnnistas ja lästis
ka neid ettepanna / agga nemmad |õid ja
nende kõhjud said täis / ja korjasid kotto
üllejäänud kallokesi seitse korwi täit. Ag-
ga neid kes ollid sõnud / olli liggi nelli
tuhhat / ja temma lastis neid minna.

1.
Kes siin usso sanna hoiab / Ja / mis Jummal käsib / teeb /
Lobda Jummal ikka toidab / Et ka pissut ette loob;
Wis on tarwis annab ka Omma lastel keelmatta.

2.
Kes annud parremat / se wähhemat ka annab;
Kes hinge ehhitab / hoolt ihho eest ka kannab.
Mind õige usfoga / oh Jesus! ehhita;
Käl ihho toidust saab / kui pühhasi ellan ma.

Ewangelium, mis Birriko, scādusse ramato
järrel seljinnatsel seitsemel Pühhapäwal pär-
rast kolmainso Jummalala Pähha ka lästakse
ette luggeda, ja ärraselletada. Matt. XVII,
19. salmist sadit.

JA kae päwa pärrast wottis Jesus en-
neste

nesega Beetrust ja Jakobust ja Joa-
 nest temma wenda/ ja wits neid ülles
 ühhe kõrge mäe peäle issepäinist/ ja mu-
 dett nende ees/ ja temma palle patetis
 otsego se päilik/ ja temma rided said wal-
 gets otsego walgus. Ja wata/ Mo-
 ses ja Elias näitsid ennast neile/ ja
 kõnnelesid temmaga. Agga Beetrus
 wastas ja ütles Jeesusele: Jeesand/ se on
 hea/ et meie siin olleme/ kui sa tahhad/
 siis tahhame meie seie kolm mata tebha/
 ühhe sünnule/ ja ühhe Mosessele/ ja ühhe
 Eliale. Kui temma alles räkis/ wata/
 siis warjas nende ülle üks selge pilw/ ja
 wata üks heäl pilwest ütles: sesinnane
 on mo armas Boeg/ kes minno mele pär-
 rast on/ tedda kuulge. Ja kui need Jüng-
 rid sedda kuulsid/ langsid nemmad silmilt
 mahha ja kartsid wägga. Ja Jesus tul-
 li nende jure/ putus neisse ja ütles:
 tungske ülles ja ärge karike mitte. Ag-
 ga kui nemmad ommad silmad üllestõit-
 sid/ ei näinud nemmad leddagi/ kuid Je-
 sus ütspäinist. Ja kui nemmad mäelt
 allalätsid/ läskis neid JEsus ja ütles:
 teie ei pea sedda näitmist ühhelegi ütsema/
 kunni se inimesse Boeg surrust saab ül-
 lestõusnud.

Dea on so jures olla / Armas helde Jesuke!
 Kes so jure tahhab tulla / Sessel' annad selgusse.
 Oh mind wotta armastada / So au mo sees selletada.

Epistel Rahhelsamal Pühhapäwal p'rrast
 Kolm'aino Jummalä Pöhha. Rom.
 VIII, 12:17. salmist sadik.

SEpärrast nüüd, wennad, ep olle meil wölgo
 lihha, et meie peaktime lihha järrele ellama.
 Sest kui teie lihha järrele wottate ellada, siis
 peate teie surema; agga kui teie Waimo läbbi ihho
 teud wottate suretada, siis peate teie ellama. Sest,
 ni mitto kui Jummalä Waimo läbbi juhhatasse,
 needsinna on Jummalä lapsed. Sest teie ep
 oke sanud sullase põlwe waimo, et teie jälle peaksi
 te kartma, waid teie olete lapse põlwe Waimo
 sanud, kelle läbbi meie küssendame: Abba, Jesa!
 sesamma Waim tunnistab meie waimoga, et meie
 olleme Jummalä lapsed. Olleme meie nüüd lapsed,
 siis olleme meie ka päriad, jah Jummalä päriad,
 ning Kristussega päriad, kui meie temmaga kants
 natame, et meie ka temmoga au sisse same.

Ewangelium Rahhelsamal Pühhapäwal p'rrast
 Kolm'aino Jummalä Pöhha. Mate.
 VII, 15:23. salmist sadik.

ASga hoidke ennast walle. Prohwetti.
 de eesi/kes teie jure tullewad lammas-
 te ridis / agga seestpidi on nemmad kiski-
 ad hundid. Nende wiljast peate teie neid
 tundma. Kas wiina-marjo noppitasse
 kibba.

libbowitsust / ehk wigi-marjo ohhastit z
 ienda igga hea pu kannab head wilja/
 agga pahha pu kannab pahha wilja.
 Hea pu ei woi pahha wilja kanda / egga
 pahha pu woi head wilja kanda. Igga
 pu / mis head wilja ei kannab / raiutakse
 mahha ja wissatakse tullesse. Sepär-
 rast nende wiljast peate teie neid tundma.
 Ei sa keik / kes minno wasto ütleb : Is-
 sand / Isand / taewa riki / waid kes teeb
 minno Jesa tahtmist / kes taewas on.
 Paljo ütlewad minno wasto selsammal
 päwal : Isand / Isand / eks meie olle
 sinno nimmel tulleswad asjad ennekü-
 lutanud / ja sinno nimmel kurjad wainud
 wälja-atanud / ja sinno nimmel paljo
 wäggetaid teggnisid teinud ? Ja siis tun-
 nistan minna neile : minna ei olle teid el-
 lades tunnud / tagganege minuust ärra /
 kes teie üllekohto tete.

1.

Ballato! mis surustelled / Et käid Jesu lamale?
 Hinge lahjuks rõmustelled / Et sa risti-innime;
 Sui / mis Jummal tahhad / teed / Siiis wast,taewa riki laad.

2.

Ei ial libbowies woi wina-marjo anda/
 Ei woi üks ohhastit siin wigi-marjo kanda.
 Kes ellab patto sees / se seggab õppetust/
 Ning satab nendele / kes kuulwad / hukkatust.

3. Wab

3.

Dattune / mis ennast mötled Taewa riki tulleswad?
 Dattus ellad / hiiski kitled Jesu last end olleswad;
 Jesus ütleb sinuile: Stud ei tunne / taggane!

**Epistel ühheksamal Pähhapäwal pärrast
 Kolm:aino Jummalala Pühha. 1 Kor.
 X. 6-13. salmist sadik.**

Agga need asjad on meie ettetähendamissesk
 sündinud, et meie kurje asjo ei pea himmusta-
 ma, nenda kui nemmadke on himmustanud.
 Urge sage ka mitte wõdra Jummalala teenriks, nen-
 da kui monningad neist, kui kirjutud on: se rah-
 was istus mehha söma ja joma, ja tousis ülles
 mängima. Urge pidbagem ka hora ello nenda
 kui monningad neist on hora ello pidbanud, ja
 langsid ühbel päwal kolm tuhat kolmasüm-
 mend. Urge kiusagem ka Kristust, nenda kui
 ka monningad neist kiusasid, ja neid rikkuti us-
 sifest ärra. Urge nurrisege ka mitte, nenda kui
 ka monningad neist nurrisesid ja said hukka ärra
 rikkuja läbbi. Agga se keik on sündinud neile ette-
 tähendamissesk. Agga se on kirjutud meile mai-
 nitsussesk, kelle peale ma ilma ots on tulnud. See
 pärrast, kes ennast arwab seiswad, se kotsko, et
 temma ei lange. Teile ei olle weel muud kui in-
 nimesse kiusatus kätte tulnud. Agga Jummal
 on tru, kes teid ei lasse kiusata ennam kui teie sü-
 date kanda: waid tahhob kiusatussega ka sedda ots-
 sa tehha, et teie südate kanda.

Ewangelium ühheksamal Pühhapäwal päri
 rasti Kolm-sino Jumala Pühha. Luk.
 XVI, 1:9. salmijä sadik.

Sga temma ütles ka omma Jüngri-
 te wasto: üks inimenne oli rik-
 kas/ sel oli üks malapiddaja/ ja selle peä-
 le oli temma ette rönne tdstetud / kui pe-
 aks temma temma warra ärrahukkama.
 Ja temma kutsus tedda / ja ütles temma-
 le: kuis ma sedda sinust kuleu? te arro
 ommaast malapiddamissest / sest sinna et
 wot emman mitte mala piddada. Agga
 se malapiddaja ütles isse enneses: mis
 pean minna teggema? minna Jესанд
 wottab malapiddamisse minnust ärra;
 kaewada ei suda minna; häbbi on mul
 kerjades. Minna tean / mis ma tahhan
 tehha / et kui minna malapiddamissest
 lahti saan / nemmad mind wastowotwad
 omma koddade sisse. Ja temma kut-
 sus ennese jure iggauhhe omma Jესанда
 wölglasti / ja ütles esimesse wasto: pal-
 juks sul mo Jესандaga wölggo ou? ja
 se ütles: sadda woti ölli. Ja temma üt-
 les temmale: wotta omma ramat / ja
 istu mahha / ja kirjota warst wüskün-
 mend. Pärast ütles temma teisele: ag-
 ga

ga pahuks sul wõlgo on? temma ütles:
sadda wakkä ütso. Ja temma ütles tem-
male: wotta omma ramat/ ja kirjota
kabbelsakümmend. Ja se isfand kitiš
sedda üllekohtust matapiiddajat/et temma
targaste olli teinud/ sest sesinnatse ma-
ilma lapsed on targemad/ kui walgusse
lapsed omma sou-rahwa seas. Ja
minna ütlen teile ka: tehke ennestele sõb-
ro üllekohtusest Mammionast/ et kui teie
teikist lahti sate/ nemmad teid wastowot-
wad iggawesse matadesse.

1.

Waat/ ma-ilma lapsed tewad üllekohhut ilka peäl/
Pewad/ künni wannaks läwad Teine teisi kui kermesi teisi/
Wimaks löppeb katwalus/ Tulled lange hukatus.

2.

Kui teisi ussinasi se ahne wottab petta/
Ni kermesi lasse mind mo wennal' appi tötta;
Mind peästa ahnusest/ et head teen waestele/
Kes woitwad wotta mind so taewa malasse.

Epistel kinnemal Põhhapõwal parrast
Kolmaino Jummalala Põhha. I Kor.
XII, I-II salmüst sadit.

Agga waimolikkuiš andišt, wennad, ei tahha
minna mitte, et teie peab teadmatta ollema.
Teie teate, et teie ollite pagganad, ja läksite teletu-
matte woõraste jummalatte jure, nenda kui teid
sadeti. Separrast annan minna teile teada, et

ušt

ülski, kes Jummalale Waimo läbbi rägib, Jesust ärra ei nea. Ja ülski ei woi Jesust Issandaks nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. Küt armo annid on mitmesuggused, agga sesamma Waim. Ja ammetid on mitmesuggused, agga sesamma Issand. Ja teud on mitmesuggused, agga sesamma Jummal on, kes keik keikide sees teeb. Agga iggauhhele antakse Waimo walgustamist teiste kasuks. Sest ühhele antakse Waimo läbbi tarkusse sanna, agga teisele tundmisse sanna sesamma Waimo järrel; agga teisele antakse usko sesamma Waimo sees; agga teisele annid terweks tehha sesamma Waimo sees; agga teisele wäggeraid teggusid tehha; agga teisele tullesa asjade ennetulutamisse; agga teisele waimusid ärraawata; agga teisele antakse monnesuggusid keik; agga teisele keelte ärraselletamist. Agga sedda keik teeb se üls ja sesamma Waim, ja jaggab iggauhhele omma, nenda kui temma tahhab.

Evangelium kunnemal pühhapäwal pärrast kolmaso Jummalale Pühha. Luk.

XIX, 41, 48. salmist sadik.

JA kui temma (Jesús) liggi sai / ja lüna näggi / nuttis temma temma pärrast / ja ütles: kui ka sinna tealsid sedda ja weelgi selsinnatset ominal päwal / mis sinno rahhule tarwis lähhäks! agga nüüd on se sinno filma eest warjale pandud. Sest se aeg tulles sinno peäle / et sinno waenla-

sed sinno ümber wassi tewad / ja sinno
 ümber piirwad / ja sind teiktipiddi wae-
 wawad; ja nemmad löwad sind mahha/
 ja sinno lapsed sinno sees / ja ei jätta kiw-
 wi kiwwi peäle / sepärrast / et sinna ei olle
 tunnud omma armo-katsmise aega. Ja
 temma läks Jummalala kotta / ja hakkas
 wälja aiama neid / kes selle sees müsid ja
 ostsid / ja ütles nende wasto: kirjotud en-
 minno kooda on palwe kooda / agga teie
 ollete sedda rööwli auguks teinud. Ja
 temma olli iggapäädw Jummalala kotas-öy-
 petamas. Agga need üllemad Preeßrid
 ja need Kirjatundjad ja need rahwa ülle-
 mad püüdsid tedda hukka sata / ja ei leid-
 nud mitte / mis nemmad piddid teggema;
 sest keik rahwas / mis tedda kulis / hoidsid
 temma pole.

1.

Kui sa pallud / soed kirja / Patto sisse siiski jääd /
 Siis so palwe lähhab nurja / Süddant rööwli auguks ted,
 Süddant pattust puhhasta / Siis wast wagga ells ja.

2.

Kes põlgab Jummalat ja patto fanna kuseb /
 Se lähhab söggedaks / ka kunnit nupitus tullib,
 Oh Jesus! aita / et ma wottan mainust /
 Ellis polle karta mul siin / ei seäl õnnust.

Epistel ihheteistkümmeal pühhapäwal
pärrest kolmains Jummalas pühha.
I Kor. XV, 1:10. salmist sadit.

Agga minna annan teile teada, wennad, sedda
da armsõppetust, mis minna teile ollen kulu-
lutanud, mis teie ka ollete wastowotnud, mis sees
teie ka seisate, mis läbbi teie ka õnsals sate, kui
teie sedda nenda peate, mil wiisil minna teile ollen
kulutanud; olgo siis, et teie ollete ilma asjata
ustnud: Sest minna ollen teigeesite teile sedda
annud, mis minna ka ollen sanud, et Kristus on
surnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et tem-
ma on maetud, ja et temma on ülestõusnud kol-
mandamal päwal kirja järrele. Ja et temma on
nähtud Kewast, pärrest neist kahhestreistküma-
nest. Pärrest on temma nähtud ennam kui wiest-
saast wennast ühhel hobil, kelle seast weel siitsadit
surem hull ellus on, agga monningad on ka mag-
gama lainud omma ello sees. Pärrest on temma
nähtud Jakobussest, pärrest keikist Apostlidest. Ag-
ga wimal's keikide järrel on temma ka minnust kui
ühhest enneaegsest nähtud. Sest minna ollen se kei-
gewähhem Apostlide seast, kes ep olle wäart, et
mind Apostliks hütakse, sepärvast, et minna Jum-
mala koggodust ollen tallakiusanud. Agga Jum-
mala armust ollen minna, mis ma ollen, ja tem-
ma arm minno wasto ep olle mitte rühine olnud,
waid minna ollen paljo ennam tööd teinud kui
nemmad keik; agga ei mitte minna, waid Jum-
mala arm, mis minnoga on.

Ewangelium õhhetekistkümniemal Pühhapä
wäl pärrast kolm. aino Jummalala Pühha.
Lut. XVIII, 9: 14. salmist sadit.

Jõga temma (Jesús) ütles ka monne
de wasto / kes isse ennest peäle loot-
sid / et nemmad piddid õiged ollema / ja
muud põlgfid / se tähhendamisse. Ianna:
Kaks innimest läksid üles Jummalala kotta
palkwet teggema / teine oli üks Wari-
seer / ja teine üks Tõlner. Se Wari-
seer seis / ja lugges isse enneses sedda:
oh Jummal! minna tännan sind / et min-
na ep olle nenda kui muud innimesed /
risujad / üllekohtused / abbiellorikjad / egga
nenda kui sesinnane Tõlner. Minna
paastun kaks tord nädaldas / minna
annan kümnest teikst / mis mul on.
Ja se Tõlner seis emalt / ja et tahtnud
omma silmige taewa pole üllestõsta /
waid löi omma rinna wasto / ja ütles:
oh Jummal / olle mulle selle pattusele
armolinne! minna ütlen teile: sesinnane
läks alla omma kotta parreminne õigeks
moistetud kui teine. Ses iggaüks kes en-
nast isse üllendab / tedda allandakse / ag-
ga kes ennast isse allandab / tedda üllen-
dakse.

1.

Ärra ennast digeks arwa Teisi ärrapölgades /
 Ei sa posse ühte karwa Parram ommas süddames ;
 Saites näitad katowalusi / Ning ka omma tiggedust.

2.

Kes ennast üllendab / kõi tedda allandakse /
 Kes emrast allandab / tõest tedda üllendakse /
 Oh olle allandik / ning üse usso sees :
 Mo peäle hallasta / oh Jesus abbimees !

Epistel kahheteistkümneal pühhapäwal
pärrast kolmainso Jummalapühha.

2 Kor. III, 4:9. salmüst sadik.

Dõga nisuggune lotus on meil Kristusse läbbi
 Jummalapõle, ei mitte, et meie isseennes-
 test kolbame middagi arwata kui isseennestest,
 waid meie kolbdus tulleb Jummalast, kes meid ka
 on teinud kolbowaks ue seadusse sullasiks, ei mit-
 te kirja-tähhe, waid Waimo jullasies. Sest kirja-
 täht surretab, agga Waim teeb ellowaks. Ja kui
 surma ammet kirja-tähtes, mis kirwõide sisse olli
 märgitud, au sees olnud, nenda et Israeli lapsed
 ei woinud mitte üffi silmi Mosesse pallet wadata,
 temma palle au pärrast, mis sisse yidd: ärralop-
 ma: kuis ei peaks paljo ennam Waimo ammet
 au sees ollema? sest kui hukkamõistmisse amme-
 til au olnud, paljo ennam on üpris surema au sees
 se digusse ammet.

**Evangelium kahheteistkümneal pühhapä-
 wal pärrast kolmainso Jummalapühha.**

Mark. VII, 31, 37 salmüst sadik.

Sing kui temma (Jesus) jälle Cirus-
 se

se ning Sidoni raatadest wäljaläks / tullit
 temma Kallilea merre äre kesi künne-
 na rata peäle. Ning nemmad töid tem-
 ma jure übbe kardi / kel kudda keel olli / ja
 passusid tedda / et temma piddi kät tem-
 ma peäle pannema. Ning temma wot-
 tis tedda rahwa seast ärra kōrwale / ning
 pistis omad sõrmed temma kōrwo / ning
 sühtas / ja wutus temma kelesse / ning wa-
 tis ü'es taewa / ohkas ning ütles temma-
 le: Ewata! se on: sa lahti! ning sedda-
 maid said temma kōrwad lahti / ning
 temma kele-kōidil weäsis lahti / ja temma
 räkts selgeste. Ning temma kelis neid
 sedda übbelegi räkimaast; agga sedda en-
 nam temma neid kelis / sedda ennani ku-
 lutasid nemmad sedda. Ning nemmad
 ehmatasid üpres wägga ärra / ning ütles-
 sid: Temma on keil hästi teinud / need
 kurdidke teeb temma kuulma / ja need ke-
 letunjad räkima.

1.

Kelato ning kurt ma ollen / Kes mind wottab omda?
 Sinno jure minna tullen / Jesus oh! mind pawanda!
 Et so sunna kullen ma / Siud ka jouan kirada.

2.

Went on suur hädda kã / et minno emma sanud
 Mind patto himmo sees / ning ilmale ni tonud;
 Eest rummal on mo weel / mo moistus / wõtted ka;
 Eels ütles / Jesus / sa mo wasto: ewata!

Epistel Kolmetesskümneimal Pähhapärowal
pärraft tolm-amo Jummalal Pähha.
Kalat. III, 15, 22. seimist sadit.

Mennad, minna rägin-innimeste kombel. Ei
innimessege wimist seadust põlga ükski ärra,
kui se kinnitud on, egga panne middagi senna kõr-
wa. Agga müüd on need tootused Abraamile
ja temma seemnele rägitud. Temma ei ütse mitte:
ja sinno semettele, kui mitmest, waid kui ühhest:
ja sinno seemnele, kes on Kristus. Agga min-
na ütlen sedda: se käft, mis nellisadda peäle
kolmekümne aastat pärraft on antud, ei te mitte
kolwatumaks sedda seadust, mis Jummalast Kris-
tusse peäle on enne kinnitud, et se käft sedda tootust
pidi tühjaks teggema. Sest kui pärRANDUS käft-
sust olets, ei se siis olets ennam tootussest; agga
Jummal on sedda Abraamile tootusse läbbi ar-
must annud. Mis tarwis on siis se käft? se on
ülleasimiste pärraft senna jure antud, (kunni se
seme pidid tulles, kennele se tootus olli sundinud)
ja on seatud Inglise läbbi ühhe wahhemehhe kae
läbbi. Agga wahhemees ep olle mitte rihe ainurwa
wahhemees; agga Jummal on üks. Kas siis käft
on Jummalal tootuste wasto? ei olle witte. Sest
kui käft ollets antud, mis woiks ellawaks tehha,
siis tulles õigus tõeste käftsust. Agga firri on
keit patto alla kinnipannud, et tootus pidid us-
sust Jესusse Kristusse hisse antama neile, kes
usuwad.

Ewangelium kolmeteistkümnemal Pühapä-
 wal pärast kolmaino Jummalapühha.
 Lut. X, 23-37. salmist sadik.

S Jug temma (Jesüs) pöris ennast
 Jüngeritte pole / ja ütles neile isse är-
 ranis: õnsad on need silmad / kes näwad /
 mis teie näte. Sest minna ütlen teile / et
 paljo prohwetid ja kunningaid on taht-
 nud nähha / mis teie näte / ja ei olle sedda
 mitte näinud / ja kuulda / mis teie kulete /
 ja ei olle sedda mitte kuulnud. Ring wa-
 ta üls käsotundja tousis ülles / kuusas
 sedda ja ütles: õppetaja / mis ma pean
 teggema / et minna iggawesse esko pär-
 rin? agga temma ütles temmale: mis
 on käsus kirjutud? kuuda sa loed? agga
 temma wastas ja ütles: sinna pead Jē-
 sandat omma Jummalat armastama
 keigest ommast süddamest / ja keigest om-
 mast hingest / ja keigest ommast wäest / ja
 keigest ommast melest / ja omma liggimest
 kui isse-ennast. Agga temma ütles tem-
 male: sinna olled õiete wastanud / te sed-
 da / siis pead sa ellama. Agga temma
 tahtis isse-ennast õigeks panna / ja ütles
 Jesusse wasto: kes siis on minno liggi-
 misme? agga Jesus wastas se sanna peä-
 se

le/ ja ütles: üks inuimenne läks Jerusa-
 lem mast alla Jeriko pole/ ja sattus rööw-
 litte kätte: kui need temma rided said är-
 raritud ja peälegi pekstud/ läksid nem-
 mad ärra / ja jätsid tedda pool surnud
 mahha. Agga üks Preester läks kogge-
 matta seddasamma teed alla / ja kui tem-
 ma tedda näggi / läks temma möda / ja
 nendasammoti ka üks Lewit / kui temma
 senna paika sai / tulli temma ja watis /
 ja läks möda. Agga üks Samaria mees /
 kes sedda teed läis / tulli temma jure: ja kui
 temma tedda näggi / sai temma südda
 halledaks. Ja temma tulli temma jure /
 ja siddus temma hawad kinni / ja wallas
 ölli ja wina sisse / tõstis tedda ka omma
 ennese weikse selga / ja wiis tedda kõrtsu /
 ja kandis hoolt temma eest. Ja kui tem-
 ma teisel päwal ärraläks / wottis temma
 kaks krossi wälja / ja andis kortsmikkule /
 ning ütles temmale: kanna hoolt temma
 eest / ja mis sa tal weel pealsid tullutama /
 tahhan minna taggasi tülles sulle maks-
 ta. Redda sa nüüd neist kolmest arwad
 selle lähhema ollewad olnud / kes rööwlitte
 kätte olli sattund? Agga temma ütles:
 se kes temma peäle hallastas. Siis üt-
 les

les Jesus temma wasto : minne / ja te
sinna nendasammott.

1.
Urmasta sa keigest melest / Keigest ommaast siibbamest
Jummalat ja keigest hingest / Pärast omma liggimest
Si kul isseennast sa Urmastad hea melega.

2.
Kes iat ilma peat / se on so liggimenne ;
En olgo halle meel / kul on üks inimenne ?
Kel hädda / waetwa sees so abbi tartwis laab /
Si tedda armasta / et ta so abbi naab.

Epistel neljateistkümmemal pühapäeval
pärast kolmainsa Jummalapäeva.
Galat. V, 16:24 salmits sadit.

Agga minna ütlen : käige Waimus, siis ei te
teie mitte lihha himmo järrele. Sest lihha
hinnustab Waimo wasto, ja Waim lihha was-
to, agga needsinnatsed on keine teise wasto, et teie
sedda mitte ei te, mis teie ial tahhate. Agga kui
teid Waimust juhhatakse, siis ei olle teie mitte käs-
so al. Agga arwalikkud on need lihha teud, mis
on needsinnatsed : abbiellorikminne, horus, rojus,
Pimalus, woobra jummalat tenistus, noidus, waen,
riud, kadde wihha, wihhastellemissed, riidlemissed,
lahkumissed, seggased oppetussed, kaddedus, tap-
missed, liigjominne, prassiminne, ja mis nende sar-
natsed on mis minna teile enne ütlen, nenda kui min-
na ka enne ollen ütelnud, et kes nisuggust tewad, ei
pea Jummalat riki pärrima. Agga Waimo willi on
armastus, rõõm, rahho, pitk meel, heidus, hea-
dus

bus, truus, tassandus, *assinus; nisugguste wiisid
de wasto ep olle kais mitte. Agga kes Kristusse
parrast on / need on omma lihha wisti ponud hima
mude ja ihaldamistega.

**Ewangelium nejhateistkunnemaal Pühapä-
wal parrast kolm. aino Jummalas Pühha.
Lut. XVII, 11-19. selmist sabit.**

Sing se sündis / kui temma (Jesus)
Jerusalemma lüks / siis kais temma
kes Samarita ja Galilea-ma läbbi / ja
kui temma ühhe allewisje sai / tullid tem-
ma wasto kümme piddalitõbbist meest /
kes emalt seisid. Ja nemmad tõstsid
omma heäle ja ütlesid : Jesus õppetaja /
heida armo meie peäle ! ja kui temma
neid näggi / ütles temma neile : minge är-
ra ja näitke ennast Preestridele. Ja se
sündis / kui nemmad ärraläksid / said neu-
mad puhtaks. Agga üks nende seast / kus
ta näggi / et ta olli terweks sanud / lüks tem-
ma taggasi / ja auustas Jummalat sure
heäleaga ; ja temma langes palle peäle mah-
ha temma jalge ette / ja tännas tedda / ja
sesammas olli üks Samaria-ma mees. Ag-
ga Jesus wastas ja ütles : eks kümme
volle puhtaks sanud ? agga kus need üh-
hetsa

helsa on? ees niid polle leitud / kes ollet-
sid taggasi tulnud Jummalale au andma /
kui agga seimane woõras? ning temma
ütles temmale: touse ütles ja minne /
sinuo ust on sind aitnud.

Armas Jesus / te mind puhtaks / Minna olen rojane /
Eluna Isand oh! mind pühhaks Ning ka pattust lahti te.
Jesus kallis õppia / Minno peäle hallasta.

2.
Mõ usso linnita / sefi usso peäle waatwad
So filmad / Jesuke; sa nelle abbi sadad /
Kes õige ussoga so peäle lodawad
Ning abbi sinno kääst ükspainis otawad.

Epistel wietestkõnnemal Pühhapäwal pär-
rast kolmainso Jummalala Pühha. Kalat.
V, 25. VI, 10. salmist sadik.

Rüi meie Waimus ellame, kaigem ka Waimus.
Urge olgem tühja au peäle ahned, teine teist
ärritades, ja teine teist kaetsedes. Wennad, kui
innimenne ka ühhe efsitusse sisse sattuks, siis par-
randage nisuggust jälle tassase Waimoga, kes teie
waimolikkud ouete, ja wata hästi isse-ennese peäle,
et sind ka ei kiusata. Kandke teine teisse koormad,
ja nenda taitke Kristusse kasko. Sest kui legi
mõtleb, ennast middagi ollewad, kui temma
ühtegi ep olle, se pettab ennast omma mõttega.
Agga iggauks näitko omma teggo laitmatta ol-
lewad, ja siis on temmal ennesesi ükspainis
kitlemist, ja ei mitte teisest. Sest iggauks peab
om!

omina koorma kandma. Uggaga kedda õppetab, se sannaga, se jaggago keik head sellile, kes kedda õppetab. Urge efsige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada; sest mis innimenne ial külwab, kedda temma ka leikab. Sest kes omma lihha peale külwab, se leikab lihast hukkatust; agga kes waimo peale külwab, se leikab Waimust iggawest ello. Uggaga kui meie head teme, siis ärge wässiagem mitte ärra, sest meie peame ommal aial leikama, kui meie järrele ei omma. Sepärrast müüd, et meil aega on, tehkem head keikile, agga teigsennamiste neile, kes meiega ühhes uskus on.

Ewangelium wieteistkännemal Pühhapäwal pärrast kolmains Jummalapühha.
Matt. VI, 24-34. salmist sadik.

Urksti ei woi kahte Isandat tenida / sest eht temma wihtab ühhe / ja armastab teise; eht hoitab ühhe pole / ja põlgab teist ärra. Teie ei woi mitte Jummalat tenida ja Mammonat. Sepärrast ütlen minna teile: ärge murretsege mitte omma ello ette / mis teie peate sõma / ja mis teie peate joma / egga omma ihho ette / mis teie peate selga pannema. Eks ello ennant olle kui toidus / ja ihho ennant kui rided? pange tähhele need linnud taewa al: sest neimnad ei külwa egga leika / egga

egga panne kotto aitade siese / ja teie taewane
 Jēsa toidab neid. Ees teie olle paljo
 üllemaid kui need? agga kes on teie
 seast / kes omma murrega ennese pitkuse
 jure woib ühhe küünra jätkata? ja
 mis murretsete teie riete pärrast? pange
 tähhele need lillikesed wälja peäl / kuida
 nemmad kaswawad / nemmad ei te tööd eg-
 ga lehra. Agga minna ütlen teile / et Salo-
 monki keige omma au sees ep olle mitte neu-
 da olnud ehhitud kui üks neitsisinnatsist. Kui
 wüüd Jummal sedda rohto wälja peäl /
 mis tänna on / ja home abjo wissatasse /
 nenda ehhitab / ees siis paljo enam teid /
 teie nõdra usklikud? sepärrast ei pea teie
 mitte murretsema ja ütlemä: mis peame
 meie sõma? ehk mis peame meie joma?
 ehk misga peame meie ennast katma? sest
 sedda keik nõudwad need pagganad takka
 sest teie taewane Jēsa teab / et teile sedda
 keik tarwis lähhab. Agga nõude essite
 Jummal kunningriki ja temma õiguse /
 siis sedda keik peab teile peälegi antama.
 Sepärrast ärge murretsenge mitte homse
 ette / sest küi home pääw omma ette
 murret peab. Iggal päwal saab küi
 omnast waetwast.

1.

Oh! sa waene Inimene / Kes sa liast muretsed /
 Et sa olle Inimelinne / Et sa mures waewa naab;
 Jummal ommad armatsed / Nende esi ka muretsed.

2.

Keit murre setta on / mis inulmenne kannab
 Siin omma ihho eest; käl Jummal toidust annab.
 Oh! Jummal aita mind / et nouan siino õigust /
 Kui ellad hinge sees / ei yudu ihhut toidust.

Epistel lucteistkännemal Põhhepämal pärrast Kolm-aino Jummalala Pühha.
 Ewef III, 13 + 21. salmist sadit.

Sepärrast pallun minna, et teie ei wässi ärra minno willestuste sees teie pärrast, mis teie au on Sepärrast niikutan minna ommad põlweid meie Issanda Jeesuse Kristusse Issa pole, kellest keit sugguwoõssa taewas ja Ma peäl nimmetakse, et temma teile annaks omma au rikkusse järrel, wäga ga kangel's sada temma Waino labbi seest woõsse innimesse polest, et Kristus usso labbi teie süddas mette sees woiks ellada, ning et teie Jummalala armastusse sees juretud ja kinnitud ollete, et teie woiksite ärramoista keige pühhadega, mähhärdune se armastusse laius, ja pitkus, ja suggarous ja kõrgus on, ja tunda Kristusse armastust, mis üliem on kui keit moistus, et teie keige Jummalala rohke onnettega saaksite täidetud. Mõga kellele, kes ennant kui rohkeste woib tehha ülle keige se, mis meie palume ehk moistame, sedda wäga misda, mis meie sees wägger on; sellesammale õigs au kõrgus
 D dusjes

dusses Kristusse Jesusse sees keiges rahwa põlwes
iggawessels aiaks iggaweste, Amen.

**Ewangelium lueteistkümneal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummalapaähha.**

Luuk. VII, 11:17. salmist sadik.

TA se sündis teisel päwal / et temma
J(Jesus) ühte liina läks / mis hütaise
Nainiks / ja temmaga läksid paljo tem-
ma Jüngrid ja paljo rahwast. Agga kui
temma liggi liina wärrawat sai / wata /
suis kanti surnud wälja / se olli omma em-
ma ainus poeg / ja temma isse olli lest /
ja paljo liina rahwast olli temmaga.
Ja kui Jssand tedda näggi / hallastas
temma temma peäle / ja ütles temmale:
ärä nutta. Ja kui temma liggi sai /
hakkas temma pufarkist kinni / agga need
kandjad seisid. Ja temma ütles: noor-
mees / minna ütlen sulle: touse ülles! ja
se surnud touseis istma / ja hakkas räkima /
ja temma andis tedda temma emmale.
Ja nende keikide peäle tulli hirm / ja au-
ustasid Jummalat / ja ütlesid: suur Prob-
wet on meie seas tousenud / ja Jummal
on omma rahwast tulnud katsma. Ja
sesimane kõnne temmast widi laiale keige
Juda-ma läbbi / ja keiki paiko seäl ümber-
kaudo.

1.

Surm on patto palgaks sanud / Müüd keik peab surema /
 Kristus on meid arwitanud / Et surm ei sa teggema
 Rahjo weil? / kui ussume / Ellame ka pühaste.

2.

Oh alta Jesuke! et minna ellan sulle /
 Ja surren sinnule: mo haura jure tulle.
 Kui wiimne pääw on lä / mind armust ärrata /
 Et õnna rõmo sees ma saan siis ellada.

**Epistel seitseteistkännemal Pühapäwal
 pärrast kolm-aino Jummal Pühha.**

1. Kor. IV, 1-6. salmist sadit.

Sepärrast maenitsen minna teid, kes minna
 Issanda pärrast wang ollen, et teie nenda
 kaite, kui teie kohhus on, se kutsmissesse järrele, misga
 teie ollete kutsutud, teige allandusse ja tassandus-
 sega, ja pitkamelega teine teist sallides armast-
 tusse sees. Ja olge ussinad üht meelt pidama
 waimus rahho, siddeme läbbi. Üks ihho ja üks
 waim, nenda kui teie ka ollete kutsutud ühhes lo-
 tusses teie kutsmissesse polest; üks Issand, üks ust,
 üks ristminne, üks Jummal ja keikide Issa, kes on
 keikide ülle, ja keikide läbbi, ja teie keikide sees.

**Ewangelium seitseteistkännemal Pühha-
 päwal pärrast kolm-aino Jummal Pühha.**

Luk. XX, 1-11. salmist sadit.

TA se sündis / kui temma (JESUS)
 ühhel pühapäwal ühhe Barijeri-
 de üllemä kotta tulli leiba wotma / siis
 waht.

wahtsid nemmad tedda. Ja wata / ütš
 weetöbbine innimenne olli temma ees / ja
 Jesus wastas ja räkis Räsotundjatte ja
 Wariseride wasto / ja ütles: kas pühha-
 päwal sünnib terweks tehha? agga nem-
 mad jäid wait. Ja temma hakkas
 temnast kinni / ja teggi tedda terweks / ja
 lastis tedda minna. Ja temma was-
 tas neile / ja ütles: kes on teie seas / kelle
 esel ehk härk laewo langeb / et temma ted-
 da warsi wälja ei tomma pühhapäwal? ja
 nemmad ei woinud temmale se peäle mit-
 te wastada. Agga temma ütles neile /
 kes ollid kutsitud / ühhe tähhendamise-
 sanna / et temma moistis / kuida nem-
 mad wassitšesid üllemas paikas istuda /
 ja ütles neile: kui sind kellesiki pulma on
 kutsitud / siis ärra istu mitte üllema pai-
 ka mahha / et ei olle wahhest kegi ausant
 sind temnast kutsitud / ja se / kes sind ja
 tedda on kutsnud / tulles ja ütles sulle:
 anna sellesinnatsese maad / ja sinna siis
 peaksid häbbiga allama paika istma. Ag-
 ga kui sinna olled kutsitud / siis minne ja
 istu allama paika mahha / et kui se tul-
 leb / kes sind on kutsnud / ütles sulle: söb-
 ber / minne senna üllemale; siis on sul au-
 nende ees / kes sinuoga laudas istwad.

Sest iggäuts / tes ennast isse üllendab /
tedda peab allandatama / ja tes ennast
isse allandab / tedda üllendakse.

2.

Ärra olle inimeime Ommas mees kool ja uhl;
Ärra olle surelime / Küllab peastulle puhl /
Et sind Jummal allandab / Allandikko üllendab.

2.

Ei aita katowalus; se langeb kaewo sisse /
Kes sedda muldele on kaewand; temma isse
Lääb hukka äktselt / ta laub ärra ka /
Sest ei nisuggust woi suur Jummal sallida.

3.

Ärra arwa pattuks sedda / Kui sa altab liggimeest /
Kellel on suur risti ja hädda / Olle helde südamest;
Pühhapäwa pühitsed / Kui head ommat wennal' teed.

4.

Kes surelised on / neid tahhab allandada /
Suur Jummal; agga neid ta tahhab üllendada /
Kes nõudwad allandust / ja äigust teggewad /
Ka tarkust üllewelt heal meel õppiwad.

Epistel Rahhelsateistkõnnemal Pühhapääl
wal pärrast Kolm-aino Jummalala Pühha.
1 Kor. I, 4:9. salmist sabil.

Minna tännan ilka omma Jummalat teie pärrast se Jummalala armo, eest, mis teile on antud Kristusse Jesusse sees, et teie temma sees leis list ollete rikkaks sanud keige õppetusse ja keige tundmisse sees. Nenda kui Kristusse tunnistus teie sees on kinnitud, nenda et teil ühheski armo andest ei olle püdo, ja otate meie Issanda

Jesusse Kristusse ilmunist; kes ka teid tahab
 kinnitada otsani, et teie laitmatta woiksite olla meie
 Issanda Jesusse Kristusse päwal. Jummal on
 tru, kelle labbi teie olete kutsutud temma Poia meie
 Issanda Jesusse Kristusse osasamiseks.

Ewangelium kahhesadeistkümneal Püh-
 hapäwal pärrast kolmains Jummalal Püh-
 ha. Matt. XXII, 34, 46. salmist sadik.

Nõga need Wariserid / kui nemmad
 said kuulda / et temma (Jesus) Sad-
 duseride suud olli kinnisulgnud / siis tulsid
 nemmad ühhel meel kolko. Ja üks nen-
 de seast üks käsotundja küsis ja küsas
 tedda / ja ütles : õppetaja / mis süggune
 on se suur käsosanna käsus? agga Je-
 sus ütles temma wasto: sinna pead Is-
 sandat omma Jummalat armastama
 keigest ommast süddamest / ja keigest om-
 mast hingest / ja keigest ommast melest.
 Sesanma on se esimenne ja suur käsos-
 anna. Agga se teine on temma sarna-
 ue: sinna pead omma liggimest armas-
 tama kui isse ennast. Neis kahhes käsos-
 annas on keik se käs ja Prohwetid ko-
 us. Agga kui need Wariserid ühhes kous
 ollid / küsis neilt Jesus ja ütles : mis
 arwate teie Kristussest / kelle poeg tem-
 ma

ma on? nemmad ütlesid temmale: Tarweti poeg. Temma ütles nende wasto: kuida siis Tarwet tedda waimus Jesandaks hüab / kui temma ütleb: Jesand on ütelnud minno Jesandale: istu minno parrema pole / kunnit minna sinno waenlased saan pannud sinno jalge alluseks järjeks. Kui nüüd Tarwet tedda Jesandaks hüab / kuida ta siis temma poeg on? ja ütsti ei woinud temmale sannagi wastada / egga julgnud ütsti sest päwast temmalt middagi ennani küsida.

* * *

Sa olled inime ja Jummal / Jesukenne;
 Sa olled sündinud / ja siiski iggawenne;
 Suur on so wallitus / suur on ka sinno au.
 Oh! rikku waenlased / ja nende kurja nou.

**Epistel ühhetateistkümmemal Pühhapäwal
 pärrast kolm-aino Jummal Pühha.
 Ewes. IV, 22 : 28. salmist sadit.**

S teie ennest peält peate ärraheitma endise ellu polest sedda wanna innimest, kedda rikkutakse pettusse himmude läbbi; agga et teie peate uelk sama omma mele waimus, ja ennest peäle wotma sedda uut innimest, kes Jummal sarnatseks on lodud tõssise õigusse ja pühhitsusse sees. Sepärrast jätke mahha wallet ja rägige töt, iggawil's omma liggimessega, sest et meie olleme teine teise liikmed.

med. Olge wihsased, agga ärge tehke patto. Üs-
ge andke päwa loja miina teie wihsastamisse ülle,
ja ärge andke maad kurratile. Kes warrastanud
on, ärge warrastago ennam teps, waid tehke en-
neminne tödd, ja saatko lättega head, et temmal
olleks sellele jaggaba, kennele tarwis on.

Ewangelium ühheksateistkümmemal Pühha-
päwal pärast kolm-aino Jummalal Pühha.
Matt. IX, 1:8. sahnist sadik.

TA temma (Jesus) läks laewa ja
läks ülle järwe / ja sai omma lü-
na. Ja wata / nemmad kandsid tem-
ma jure ühhe alwatud / kes wõdis maas
ollt. Ja kui Jesus nende usko näggi / üt-
les temma selle alwatud wasto: olle jul-
ge minno poeg / sinno pattud on sulle an-
deks antud. Ja wata / monningad kir-
jatundjatte seast rääksid isse- enneses: se-
sinnane teotab Jummalat. Agga kui
Jesus nende mõtted näggi / ütles temma:
miks pärast mõtlete teie kurja ommas
süddames? Sest mis on kergem öölda:
need pattud on sulle andeks antud / ehk
öölda: kouse ülles ja kõnni. Agga et
teie peate teadma / et inimesse Peial
meie wald on pattud Ma peal andeks an-
da / (siis ütles temma selle alwatud, was-
to:)

to:) touse üles / tõsta omma wodi üles /
ja minne omma kotta. Ja temma
tousis üles / ja läks omma kotta. Agga
kui se rahwas sedda näggi / pannid nem-
mad sedda inimeks / ja auustasid Jumma-
lat / kes niisuggust melewalda netle inni-
mestele annab.

1.

Suur on minno hinge hädda / Ei woi üleski parrata /
Kui ei Jesus põra sedda / Siis lään hukka häbbiga.
Tulle / Jesus / arsti mind; Siis ma tahhan kitta sind.

2.

Ei woi üks inimene neid patto andeks anda /
Suur Jummal ükspäinis woi sedda head meil' tehha.
Ja peastab pattusi meid / kui tedda pallume /
Ja pühha Waimo wäest ja kindlast ussume.

**Epistel kahhekümmemal Pühhapäwal pä-
rast Kolm-aino Jummalala Pühha.**
Wes. V, 15 = 21, salmist sadit.

Sepärrast katske, kuida teie diete kätte, ei mitte
kui rummalad, waid kui targad. Ja pidage
aega kalliste, sest need päwad on pähhad. Ses
pärrast ärge olge rummalad, waid moistke, mis
Jesanda tahtminne on. Ja ärge joge ennast täis wi-
na, kust üks õnneto ello tulleb, waid sage täis Wai-
mo, ja rägige issekeskis laulude ja kitusse luggude-
ga, ja waimolikko lauludega; laulge ja laulge män-
gides Jesandale ommas süddames, ja tännage ikka
teige asjade cest Jummalat ja Jesa meie Jesanda

Jesusse Kristusse nimmel. Ja olge allandikkud teine teise wasto Jummalala kartusse sees.

Ewangelium kahhekümneimal pähhapäwal
pärrest kolmains Jummalala Pähha.
Matt. XXII, 1-14. salmist sadik.

JA JESUS wastas ja rätis neile ta
tähhendamisse. sannade läbbi/ ja
ütles: se taewartik on ühhe tunninga
sarnane/ kes omma potale pulmad teggi/
ja temma läkkitas ommad sullased wäl-
ja neid kutsitud pulma kutsma/ ja nem-
mad ei tahtnud mitte tulla. Ja läkkitas
temma teisi sullasid wälja/ ja ütles: üt-
telge neile kes on kutsitud: wata omma
sõma-aija ollen miina walmistanud/ min-
no härjad ja nuumweiksed on tappetud/
ja teik on walmis/ tulge pulma! agga
nemmad ei holind sesti/ ja läksid ärra/ tei-
ne omma põssule/ teine omma kauba ju-
re. Agga need teised wötsid temma sul-
lased kinni/ naersid ja tapsid neid ärra.
Agga kui se tunningas sedda kulis/ sai
temma wihhaseks/ ja läkkitas omma sda-
wäed wälja/ ja hukkas needsammad tap-
jad ärra/ ja sütas neude liina põssema.
Süis ütles temma omma sullaste was-
to: pulmad on kül walmistud/ agga need
kut-

kutsutud ep olnud mitte sedda wäärt. Se-
 pärrast minge tee-lahkmide peäle / ja kut-
 sige pulma ni mitto kui teie tal leiate. Ja
 needsammad sullased läksid wälja tede
 peäle / ja koggusid keik kokko / ni mitto kui
 nemmad leidsid / kurje ja häid / ja pul-
 ma kodda sai täis neist / kes laudas istid
 Siis läks kuningas sisse neid waatma /
 kes laudas istid / ja näggi seäl ühhe inni-
 messe / kennel pulma-riet ep olnud selges.
 Ja temma ütles temma wasto: söbber /
 tuida sinna seie olled sisse tulnud / ja sin-
 nul ep olle pulma-riet; agga temma ei sa-
 nud sannagi suust. Siis ütles se kunning-
 gas sullaste wasto: sidduge temma käd
 ja jallad / ja wotke tedda / ja heitke tedda
 keigesüggawama pimmedusse sisse / seäl
 on ulluminne ja hammaste kirristamin-
 ne. Sest paljo on neid kutsutud / agga
 piisut on neid ärrawallitsetud.

1.

Jummal / armust olled sinna Pulmale mind kutsunud /
 Aita / et woin senna misina Pulma widis ehhitud /
 Keik maailm on kutsutud / agga piisut wallitsetud.

2.

Uks suur au kuningas sa olled Jesuse /
 Sa wottad süskel mind so pendi's heideste ;
 Ei yndu rómo mul mo sure's ristis teäl /
 Ja soga iggawest ma ollen ühhes seäl.

Epistel esimesel Pühhapäwal Kolmatküm-
mend pärrast Kolm-aino Jummalä Pühha.
Ewes. VI, 10-17. salmist sadik.

Mis muud, mo wennad, kui sage wäggewalt
Jesanda sees, ja temma kange wäe sees. Wot-
te ennest peäle keik Jummalä sōa-riistad, et teie
woite seista kurrati kawwalatte nouude wasto.
Sest et meil ep olle mitte woitlemist werre ja lihha
wasto, kuid suurte würsti-rikide ja waldade was-
to, sellesinnatse masilma pimmedusse wallitsejatte
wasto, selle waimolikko kurjusse wasto taewaste
asjade sees. Sepärrast wōtke keik Jummalä sōa-
riistad kätte, et teie woite wastopanna sel kurjal
päwal, ja woite seisma jada, kui teie keik sate ärra-
tallitanud. Sepärrast seiske, ja teie niuded olgo tōe-
ga kui wōga ümberpandud, ja ehhitage ennast õi-
gusse raudridega, ja lingad olgo teie jalges kui
need, kes walmis on rahho kui ühhe rōõmsa sans-
nume kulutama. Keigeennamiste wōtke usso kōpē
kätte, misga teie woite ärrakustutada keik selle tige
geda tullised noled. Ja wōtke õnnistusse raud-
kōbbarat ja waimo modka, mis on Jummalä
sanna.

Ewangelium esimesel Pühhapäwal Kol-
matkümmand pärrast Kolm-aino Jummalä
Pühha. Joan. IV, 47-54. salmist sadik.

En üks kunnuga-mees olli / selle
poeg olli haige Kapernaumas.
Kui sesinnane sai kuulnud / et Jesus olli
tul-

tulnud Juda-maalt Galilea-male / läks
 ta temma juure / ja pallus tedda / et tem-
 ma piddi alla tullesma / ja temma pots
 terweks teggema / sest ta piddi jo ärrasurre-
 ma. Siis ütles Jesus temma wasto:
 kui teie ei nä immetähtä ja immeteggu-
 sid / siis ei ussu teie mitte. Se kunnin-
 ga-mees ütles temma wasto: Jeesand
 tulle alla / ennego minno poioke surreb.
 Jesus ütles temmale: minne / sinno poeg
 ellab. Ja se innimeene uskus se sanna /
 mis Jesus temmale ütles / ja läks ärra.
 Kui temma jo olli alla tullesmas / tullid
 temma sullased temma wasto / ja kulsuta-
 sid ja ütlesid: sinno poeg ellab. Siis tu-
 las temma neilt sedda rundi / mil tem-
 ma olli parramaks sanud / ja nemmad
 ütlesid temmale: eile seitseme tunni ajal
 lahkus se soetöbhi temmast ärra. Sus
 moistis se isja / et se olli sündinud selsamma
 tunnil / mil Jesus temmale ütelnud: sin-
 no poeg ellab. Ja temma uskus / ja teie
 temma kodda. Selinnatsse teise imme-
 tähhe teggi Jesus jälle / kui temma Ju-
 da-maalt tulli Galilea-male.

1.

Mis sull' Jummal wägga armsast Ommas sannas tootab /
 Sedda ussu sinna kindlast / Jummal usko linnitab.
 Kui sa ussud hädda sees / Siis on Jummal abimees.

2.

Eh' püsti hädda lä / Kui raske risti sind waewab /
 Kui Jummal peälegi sull' lennast hirmsaks näitab;
 Sa / olle kannatlik / siis sull' ei tulle häbbi /
 Kui lodad / pallud la / küll siis sa tunned abbi.

**Epistel teisel Pühapäeval Kolmteistkümmend
 pärrast Kolm-aino Jummalala Pühha.
 Wilip. I, 3, 11. salmist sadik.**

Minna tännan omma Jummalat ni sagedaste
 kui minna teie peäle mõtlen, (kes minna igi-
 gakord teiges minno palwes teie keikide eest rõno-
 ga palwed teen) teie ossasamisest pärrast armo-õp-
 petusfest, esimesest päwast siit sadik. Ja ollen
 se peäle julge, et se, kes teie sees on alganud sedda
 head tööd, sedda lõppetab Jesusse Kristusse pä-
 wani, nenda kui se ka minno lohhus on sedda teist
 keikist mõttelda, sepärrast et teie ollete minno süd-
 dames minno wangipõlwe ja minno kostmisest ja
 armo-õppetusest linnitamisest sees, sest et teie keik
 minnoga sest armust ossa sate. Sest Jummal on
 minno tunnistaja, kuida minna teid keik süddamest
 igatsen Jesusse Kristusse süddamelikko harras-
 tussega. Ja sedda pallun minna, et teie armastus-
 weel enam ja enam rohkemaks saaks moistemis-
 ses ja teiges tundmises, et teie woite katsuda, mis
 parrem on, et teie ollete selged, ja teisi ei pahhanda
 Kristusse päwast sadik, täidetud õigusest wiisaga,
 mis

mis Jeesuse Kristusse labbi tulles Jummalaga auuks
ja litusseks.

Ewangeliium teisel Pähhapäwal kolmas
kümmeend pärrast kolm-aino Jummalaga
pühha. Matt. XVIII, 23, 35. salmist
sabit.

Sepärrast on taewariik ühhe kummitu-
ga sarnane / kes omma sullastega
tahtis arwo pidada. Agga kui temma
hakkas arwama / todi üks temma ette / sel
olli temmaga kümme tuhhat Talenti
wõlgo. Agga kui temmal ep olnud mak-
sta / kästis temma Jeesand müa tedda ja
temma naest ja lapsed / ja keik / mis tem-
mal olli / ja maksta. Siis langes se sul-
lane mahha / kummardas tedda ja ütles:
Jeesand kannata minnoga / ja minna tah-
han sulle keik maksta. Siis olli Jeesandal
hulle meel sesamma sullase peäl / lastis
tedda lahti / ja se wõlla jättis temma
temmale mahha. Agga sesamma sullane
läks wälja / ja leidis ühhe ommast ka-
sullasist / sel olli temmaga sadda krossi
wõlgo; ja temma wottis tedda kinni / kä-
gistas tedda ja ütles: maksa mulle / mis
sul wõlgo on minnoga. Siis langes tem-
ma kasullane temma jalge ette mahha /
passus

pallus tedda / ja ütles; kannata minno-
 ga / ja minna tahhan sulle keit makssta.
 Agga temma ei tahtnud mitte/waid läks
 ärra / ja heitis tedda wangitorni / kunnit
 temma omma wölga ärramaksis. Ag-
 ga kui temma kasullased näggid / mis sün-
 dis / said nemmad wägga kurwaks / ja
 tullid ja dördasid omma Jesandale keit /
 mis olli sündinud. Siis kutsus temma
 Jesand tedda ennese ette / ja ütles temma
 wasto : sinna tigge sullane / keit sedda
 wölga ollen minna sulle mahhajät nud /
 sest et sinna mind pallusid ; ehs siis sinna
 ka piddand armo heitma omma kasullase
 peäle / nenda kui minna ka sinno peäle
 ollen armo heitnud ? Ja temma Jesand
 sai wihsaseks / ja andis tedda ärra wae-
 wajatte lätte / kunnit temma piddi maks-
 ma keit / mis temmal temmaga wölgo
 olli. Nenda teeb ka minno taewane Je-
 sa teile / kui teie iggawils ommaast südda-
 mest andeks ei anna omma wennale tem-
 ma eksitusfed.

1.

Kristus meie pattud maksnud / Annab andeks patto süüd
 Neil/kes rahho te peält eksind / Kui neeb pattust pöörwad müüd /
 Nenda peab sinuust ka Wennal andeks antama.

2.

Käl raske on se wölgo / mis minna ollen teinud.
 Sest on so wihsa muul ni wägga kangeks läinud.

Ma pallun: hallasta / ei joua minna maksta /
Oh! anna järrel / mind patto koormast peästa.

Epistel Kolmandamal Pühapäeval Kolmas
Lühmend pärrast Kolm-aino Jummal
Pühha. Wihp. III, 17 + 21. sal
mist sadit.

Säige minno järrel, wennad, ja wadage nenn
de peäle, kes nenda käiwad, kui meie teile mär-
gits olleme. Sest mitto käiwad, kellest minna
teile sagedaste ollen ütelnud, agga nüüd ütlen
minna ka nuttes, neid Kristusse risti waenlased
ollewad / kelle ots on hukatus, kelle Jummal on se
kõht, ja kelle au on nende häbbi sees, kes mapälsed
asjad noudwad. Sest meie ellaminne on tae-
was, kust meie ka otame õnnisteggiat Jõsondat
Jesust Kristust, kes meie alwa ihho tahhad muta,
ei se temma ärrafelletud ihho sarnatsel's peob sama
tedda wägge möda, misge temma ka keif asjad
woib ennese alla heita.

Evangelium Kolmandamal Pühapäeval
Kolmas Lühmend pärrast Kolm-aino Jum-
mala Pühha. Matt. XXII, 15 + 22.
salmist sadit.

Sis läksid need Wariserid ärra / ja
piddasid nou ühhesteus / kuid
nemmad tedda (Jesust) temma sannast
piddid wõrkutama / ja läkkitasid temma ju-
re ommad Jüingrid Her. dese seltsiga /
ning ütlesid: Oypetaja / meie teame / et
B sin

sinna tössine olled / ja öppetad Jummalale
 teed töe sees / ja ei holi ühhesi / sest sinna
 ei pea inimeste surussest luggu. Se-
 pärrast ütles meile / mis sinna arwad / kas
 sünnib koto-rahha Keisrile anda / woi mit-
 te? agga kui Jesus nende tiggedust moisi-
 tis / ütles temma : teie katwalad / mis
 teie mind küsate? näitke mulle ühhe koto-
 rahha tüki / ja nemmad töid temma
 kätte ühhe krossi. Ja temma ütles nen-
 de wasto : kelle kuis ja peälekirri se on
 nemmad ütlesid temma wasto : Keisri-
 süs ütles temma nende wasto : andke
 süs Keisrile / mis Keisri kohhus / ja Jum-
 malale / mis Jummalale kohhus on. Ja
 kui nemmad sedda kuusid / pannid nem-
 mad immeks / ja jätsid tedda mahha ja
 laksid ärra.

1.

Oh armas Jummal! aita mind / Et armastan ja kardan sind
 Ja / et ma wannematte sanna Ei ial põlga / armo anna :
 Süs teen ma / kuni ellan teäi / Mis sinna tahhad ilma peä-

2.

Ei lihha tarkus woi so walgust / Jesus / petta /
 Sa selle katwalust ei ilmunatta jätta ;
 Sa temma kurja nou jo laugest ärranääd /
 Kes tark on / pimmedaks / kes pimme / targaks teeb.

Epistel neljandamal pühapäeval kolmas-
 kümme pärrast kolm-aino Jummalapüh-
 ha. Kolos. I, 9-14. salmist sadik.

Sepärrast ka meie sest päwast, kui meie sedda ole-
 leme kuulnud, ei jätta meie mitte mahha teie
 rest palwet teggematta, ja pallumatta, et teid peab
 täidetama temma tahtmisse tundmissega keiges
 tarkusses ja waimolikkus mõistmises. Et teie nenda
 woiksite ellada, kui kohhus on, Jssanda ees keige
 temma meleheaks, ja wilja kanda keige hea töö sees,
 ja kaswada Jummalatundmisse sees, ja keige
 wäega wäggewaks sada temma au wägge möda
 keiges kannatusses ja pitkas meles rõmoga; sedda
 Jssa tännades, kes meid on kolbawaks teinud,
 et meil pididi ossa ollema pühade pärrandussest
 walgusse sees. Kes meid on ärrapeastnud pim-
 nedusse woimussest, ja on meid saatnud omma
 armsa poja kunningriki, kelle sees meil on se lun-
 nastamine temma werre läbbi, se on pattude an-
 deks-andmine.

Evangelium neljandamal pühapäeval kol-
 makümme pärrast kolm-aino Jummalapüh-
 ha. Matt. IX, 18-26. salmist sadik.

SLi temma (JEsus) sedda neile rätis/
 wata / siis tullit üks üllem / ja kum-
 mardas tedda ja ütles: minno tüttar on
 praego ärrasurnud / agga tulle ja panne
 omma kät temma peäle / siis saab temma
 ella.

ellawaks. Ja Jesus tousis illes / ja kais
 temma järrel / ja temma Jüngrod. (Ja
 wata / üts naene / kennei kateteistim-
 mend aastat weritöbbi olli olud / tuffi
 temma selja tohha / ja puus temma kwe pal-
 listusse. Sest temma ütles isse-enneses:
 saaksin minna agga temma kweesse putuda /
 siis saan minna terweks. Agga JE us
 pöris ennast lümbel / ja näggi tedda / ja üt-
 les: olle julge / tättar / siano us en siad
 aitmud. Ja se naene sai terweks jek am-
 mal tunnil.) Ja kui Jesus selle illema
 kotta sai / ja näggi need willepuhhujad ja
 rahwast mässawad / siis ütles temma nen-
 de wasto: tagganege / sest se neit / kenne pol-
 le mitte surmud / waid temma maggab.
 Ja nemmiad naersid tedda. Agga kui
 rahwast wälja-æri / läts temma isse ja
 hakkas temma kätte kiini / ja se n. issi enne
 tousis illes. Ja sesinnane kōane läts lak-
 ale keige sesamina Ma labbi.

1.

Nende surm on maggus unne / Kes siin waggast ellawad /
 Ei need surmasti kahjo tunne / Et käl arwasurwad /
 Kelle ello Kristus isse / Neid surm satad illo juse.

2.

Ma putun sinusse mo usso kōega
 Oh Jesus! wõta sa mind heldest putuda
 Eo talli abbiga / siis lah'us wõdda ärra /
 Esi janno waggi on kut surm rughat wõrra.

Epistel wiendamal pühapäwal kolmas
 künneid pärrast kolm-aino Jummal
 pühha. 1 Tessal IV, 13, 18. sal-
 must sadit.

Dega minna ei tahha, et teil peab teadmatta
 olla ma, wennad, nende sarg, kes magama läin-
 nud on ma ello seest, et teie ei lahha kurwaks, nenda
 ka kui need teised, kennele ep olle lotust. Seest kui
 meie ussume, et Jeesus on surnud ning uilestous-
 nud, nenda tahhab Jummal ka neid, kes Jeesusse
 labbi on läinud magama, temmaga ettetua. Seest
 sedda uileme meie teile kui Jeesanda sanna, et meie,
 kes meie ellame ning uilejame Jeesanda tullemisse
 aiani, ei pea nende ette joudma, kes on magama
 läinud. Seest et Jeesand isse tahhab mahhatulla
 taewast, sda lissendamisse, Pea Ingli heale ning
 Jummalas passunaga, ning need surnud Kristusse
 sees peawad uilestousma esmalt; pärrast peab
 meid, kes meie ellame ning uilejame, uhtlase neri-
 dega pilwede sees kistama Jeesanda waisto taewa
 alla; ja nenda peame meie ikka Jeesandaga olle-
 ma. Nõmustage nüüd teine teist nendefinnaste
 sannabega.

Evangelium wiendamal pühapäwal kol-
 mas künneid pärrast kolm-aino Jummal
 pühha. Matt. XXIV, 15, 28. sal-
 must sadit.

Sei teie nüüd näte sedda kautamisse
 hirmo / mis ööldud on Prohwett
 B 3

Danielt läbbi / et temma seiab seäl püh-
 has paikas (les sedda loeb / se pango tähhe-
 le) siis pöggenego need / les Juda-maal
 on / mäggede peale. Kes kattukse peäl on /
 ärgo tulgo se mitte mahha middagi ärra-
 wõtma ommast kojast; ning les wäl al
 on / ärgo mingo se mitte taggasi ommad
 rided ärrawõtma. Agga hädda neile /
 les kätima peäl on / ja neile / les inuneta-
 wad nell päiwil. Agga palluge / et tete
 pöggeneminne ei juhtu talwel / egga püh-
 hapawal. Sest siis tulleb suur willet-
 sus / mähhärdust ep olle olnud ma-ilma
 algmissest siit sadil / egga peage mitte tul-
 lema. Ja kui need päwad ei saaks
 lühhendatud / siis ei peäseks ükski lihha;
 agga nende pärrast / les on ärrawallitse-
 tud / lühhendatakse need päwad. Kui siis
 tegi teile ütleb : wata / siin on se Kristus
 ehk seäl / ärge uskuge mitte. Sest walle-
 Kristused / ja walle-Prohwetid sawad
 üllestousma / ja suri tähtä ja inime-
 meteggusid teggema / et nemmad wottal-
 sid ärraeksitada ka need ärrawallitsetud
 (kui se woiks sündida.) Wata / minna ollen
 teile sedda enne ütelnud. Sepärrast kui
 nemmad teile ütlewad : wata / temma
 on kõrbes / ärge minge mitte wälja : wa-
 ta /

ta / temma on lambride sees / ärge ustuge
mitte. Sest otsego wale touseb homiko
poolt / ja patstab õhto pole / nenda peab
ka se innimesse Boia tulleminne ollema.
Sest kus ial se raibe on / senna koggutwad
lottaad.

1.

Sinna õige pühha Jummal / Ei woi kursa sallida /
Alta Jeesus / et ma rummal Boiksin õigust tehha ka;
Eiis / kui tulled nuhtlema / Mulle arwo annad sa.

2.

Nuud keikis paikus on suur rist / waewa / hädda;
Ep olle innimest / kes mitte tunnek's sedda /
Sest jowa / Jeesuke / ning peasta lahti mind /
Et pallest pallesse seal saak'sin nähha find.

Epistel Luendamal Pühhapärawal Kolmat-
kümmed pärrast Kolm-aino Jummal
Pähha. 2 Peetr. III, 3-13. salmist
sabit.

SA sedda peate teie keige esite' teadma, et wiime
sil pärowil tullewad pilksad, kes omma ennest
himmude järrele ellawad, ja ütlewad: kus on tem-
ma tullemisse tootus? sest sest aiast, kui wannes-
mad maggama lainud ilmafi ärra / jaab keik nenda
kui loma algmissest on olnud. Agga meel on se neil
teadmatta, et taewad ennemuiste olnud, ja Ma-
weest ja wee läbbi ühhes seisnud Jummal sanna
peal. Nende läbbi on se ma-ilm, mis siis olli, weega
ärra upputud ning ärrarikkutud. Agga need tae-
wad ja se Ma, mis nuud on, on sesamma sanna läbbi
tallele pandud, ning hoitakse tulle tarwis, kohto

ja jummalafartmatta innimesse hullatusse päwas ni. Agga se üks assi ärgo olgo teile mitte teada matta, minno armad, et üks päärw Jofanda jur's on kui tuhhat aastat, ja tuhhat aastat kui üks päärw. Se Jofand ei wistota mitte tootusi, (nenda kui monningad sebba wimutusse's pannerwad,) waid temma on pitka melega meie wasto, ja ei tahha mitte, et monned peawad hullaminnema, waid et keik peawad pattustpöörmist lätte sama. Agga Jofanda päärw tulled kui warras öse, mil taewad rakkus missega peawad mödaminnema, ja need ilmalikud asjad ärrapöllema ja löpma, ja Ma ja need teud, mis temma sees on, peawad ärrapöllema. Et nüüd se keik peab ärralöbma, mis suagused teie siis peate öllema keiges pühhas ellus ja Jummalafartusses, ötes ja töttades Jummalapaäwa tulles misse pole, mil taewad tulle läbbi peawad ärralöpma, ja ilmalikkud asjad ärrapöllema ja ärrasülama? Agga meie otame ued taewad ja uut maad temma tootusse järrele, mis sees digus ellab.

Ewangelium tuendamal Pühhapäwal Kolmattinnend pärrast kolm-aino Jummalapaühha. Mart. XXV, 31-46. salmist sadik.

Agga kui se Innimesse Boeg tulled omma au sees / ning keik need pühhad Inglid temmaga / siis istub temma omma au järje peäl. Ja siis peab keik rahwast temma ette koggutama / ja temma lahbutab neid lähhest ärra / nenda kui karjane

jane lambad árralahbutab sikkudeñ / ja
 temma panneb need lambad onnma par-
 rema káele / agga need sikkud pahhama
 káele seisma. Siis ütleb se Kunningas
 neile / kes temma parremal káel on: tulge
 tenna / minno Jesa ómistud / párrige
 sedda kunningrifi / mis teile on walmit-
 tud ma ilma asfutamisest. Sest mul
 on nálg olnud / ja teie ollete mulle sua an-
 nud : mul on janno olnud / ja teie ollete
 mind jootnud : minna ollen woóras ol-
 nud / ja teie ollete mind wastowotnud :
 minna ollen allasti olnud / ja teie ollete mind
 katnud : minna ollen haige olnud / ja
 teie ollete tulnud mind katsima : minna
 ollen wangis olnud / ja teie ollete minno
 jure tulnud. Siis wotwad need óiged
 temmale wastada : Jesand / mil ajal
 olleme meie náinud sul nálja ollewad / ja
 olleme sind sóótnud / ehk sul janno olle-
 wad ja olleme sind jootnud ? mil ajal
 olleme meie sind náinud woóra ollewad /
 ja olleme sind wastowotnud ? ehk allas-
 ti / ja olleme sind katnud ? mil ajal olle-
 me meie sind náinud haige ollewad / ehk
 wangis / ja olleme sinno jure tulnud ?
 Siis wastab se Kunningas / ja ütleb net-
 le ; tdest / minna ütlen teile / mis teie tal

ollete teinud ühhele nendesinnaste minno wähhematte wehdade seast / sedda ollete teie mulle teinud. Siis wöttab teinma ka dölda neile / kes pahhamal kael on: minge ärra minnust / teie ärranetud / iggawesse tullese / mis walnistud on kurratile ning teinma inglidele; fest mul on nälg olnud / ja teie ep olle mulle süa annud: mul on janno olnud / ja teie ep olle mind jootnud: minna ollen woõras olnud / ja teie ep olle mind mitte wastowotnud: minna ollen allasti olnud / ja teie ep olle mind katnud: minna ollen haige ja wang olnud / ning teie polle tulnud mind katsma. Siis wöttwad ka needsammad teinmale dölda: Isand / mil atal olleme meie näinud nälia ehk janno sul ollewad / ehk woõra / ehk allasti / ehk haige / ehk sind wangis ollewad / ja ep olle sind mitte teinud? Siis wöttab teinma neile wastada ja dölda: tdest / minna ütlen teile: mis teie ep olle ial teinud ühhele nendesinnaste wähhematte seast / sedda ep olle teie ka mulle teinud. Ja needsinnatsed lähhawad iggawesse wallusse / agga need õiged iggawesse ellusse.

1.

Pea mees / innimenne / Et saab Jesus tullema /
 Keige innimeste peale Kohhut moista aunga /
 Sels sa ennast walmista / Siis saad taewast pärrida.

2.

Oh Jesus! aita mind / siis ollen sinuo karjas
 Siin Ma peäl laitmatta / üks hea ning wagga lammas /
 Ning ollen õnnistud / ei putu minusse
 Se hirmus põrgo piin / ma saan so rigisse.

Matteusse Kamato seitemes Peatükis

24:27. salmist sadik,

ütleb meie Jhsand Jesus Kristus:

SEpärrast iggäuks / kes need minno san-
 nad kuleb / ja teeb neid / tedda pean
 minna ühhe moistlikko mehhe sarnat-
 sels / kes omma kooda ühhe kaljo peäle on
 ehitanud.

Ja raske saddo tulli mahha / ja wolas
 wessi tulli / ja tuled puhhusid ja läpsid sel-
 le koia peäle / ja temma ei langend mitte
 mahha: sest temma allus olli ühhe kaljo
 peäle tehtud. Ja iggäuks / kes need sinnat-
 sed minno sannad kuleb / ja neid ei te / tedda
 peab jölleda mehhe sarnatsels petama / kes
 omma kooda liwa peäle ehitanud;

Ja raske saddo tulli mahha / ja wolas
 wessi tulli / ja tuled puhhusid / ja löid wasto
 sedda kooda / ja temma langes mahha /
 ja temma langminne olli suur.

Swangeliummiid

ja

Spistlid

mis

Apostlide ning mu Pühade Päi-
wil ärraselletakse.

Epistel pühha Andrusse Pöwal. Rom.
X. 9:18. salmisi sadik.

Sest kui sinna omma suga saad illestun-
nistanud Isfandar Jeluist, ning saad
uskud ommas süddames, et Jummal
tedda on surmüst illesdratanud, siis pead sin-
ni õnsaks sama. Sest süddamega ustakse
õnneks, ja suga tunnustakse illes õnnistus-
seks. Sest se kirri ütleb: ükski, kes temma
hõse ussub, ei pea mitte habbi sisse sama. Sest
waha

wahhet ep olle Juida ning Krefa mehhe wahhet,
 sest sesamma on keikide Jssand, rikkas keikide he-
 aks, kes tedda appi hüüdwad. Esi jagauks, kes ial
 Jssanda nimme appi hüab, peab onfaks sama.
 Kuida peawad nemmad müüd appi hüüdma tedda/
 kelle sisse nemmad ep olle usknuud? Agga kudda
 peawad nemmad uskma, mis nemmad ep olle kuul-
 nud? agga kudda peawad nemmad kuulma ilma
 kulutajata? agga kudda peawad nemmad kuluta-
 ma, kui neid ei olle lakkitud? nenda kui kirjotud
 on: kui illusad on nende tallad, kes rahho kuluta-
 wad, kes head kulutawad! Agga keik ei wotta
 armsõppetusse sanna mitte kuulda. Eest Jesaia
 ütleb: Jssand, kes on meie kulutamist usknuud?
 sepärrast tulleb usk kulutamisest, agga kulutamis-
 ne Jummalala sanna läbbi. Agga minna ütlen:
 eks nemmad posse sedda kuulnud? küll ikka, sest
 keige Ma sisse on nende heäl wärsalainud, ning
 nende sannad ma ilma otsani.

Evangelium pähha Andrusse Päwat
 Matt. IV, 18. 22. salmist sadik.

Agga kui JEsus Kalilea merre äres
 kõndis/ näggi temma kaks wenda/
 Simon t/tedda nimmetakse Petrusset/
 ja Andrust temma wenda wõrko merres-
 se heitwad/ sest nemmad ollid kallameh-
 hed. Ning temma ütles neile: tulge minu
 järrele/ ja minna tahhan teid rüümes-
 te

te püüdjaks teha. Ja ni kohhe jätsid
nemmad need wörgud mahha / ja käisid
temma järrel. Ja kui temma seält e-
male läks / näggi temma teist kaks wen-
da / Jakobust Sebedeuse poega ja Joan-
nest temma wenda laetwas omma isä
Sebedeussoga ommad wörgud parran-
dawad; ja temma kutsus neid. Ja ni
kohhe jätsid nemmad laetwa ja omma isä
mahha / ja käisid temma järrel.

Epistel Toma Päwal Ewes. I, 3, 6.
salmist sadit.

Jdetud olgo Jummal ia meie Isanda Jee-
susse Kristusse Isä, kes meid on õnnistanud
keige waimolikko õnnistamisega, mis taewas on
Kristusse sees; nenda kui temma meid on ärrawal-
litfenud temma sees enne ma ilma aasutamist, et
meie pidime ollema pühhad ja ilmalaitmatta
temma ees armastusse sees, ja on meile enne sead-
nud laste õigust Jeesusse Kristusse läbbi ennese
pole omma tahmisse hea mele järrel, omma ar-
mo-ai katusseks, misga temma meid on ennesele
armsaks teinud se armisa Poia sees.

Ewangelium Toma Päwal. Joan. XX,
24, 31. salmist sadit.

Sga Tomas üks neist kahhest teist küm-
nest n. t. s. wata 150 lehhe külges --
-- ning

ning ello sama temma
nimme sees.

Epistel Tehwanusse Päwal ehk teisel Joulo
Pühhal. Apost. Tegg. rom. VI, 8:15.
VII, 51:60. saluist sadik.

Aega Tehwanus täis usko ning wägge teggi
immeteggusid ja furi immetähta rahwa seas.
Siis tousid monned ulles neist, kes oiid sest kogo
godussfest, mis hütakse Eipertinide, Kirenide, ja
Aleksandride koggodussfeks/ ning neist, kes oiid Kilikia
ning Asia:maalt, kes waidlesid Tehwanussfega,
ja ei woinud mitte seista selle tarkusse ja Wais
mo wasto, kelle läbbi temma räkis. Siis seadsid
nemmad Pärowalaste mehhi, kes ütlesid: meie olles
me tedda kuulnud teotamisse sanno rägitwad Mo-
sesse ja Jummalä wasto. Ja nemmad kih-
hutasid ni hästi rahwast kui wannemad, ja
Kirjatundjad, ja kippusid temma peale, kisku-
sid ja wiisid tedda sure kohto ette. Nemmad
seadsid ka senna wassetunnistusmehhi, need üt-
lesid: sesinnane inimenne ei jätta järrele teotamis-
se sanno räkimatta sesinnatse pühha paiga ja kais-
so wasto. Sest meie olleme kuulnud tedda ütlewad,
et sesamma Jesus Naatsarettist peab sesinnatse pai-
ga ärrarikkuma, ja teisiti seadma need kumbed, mis
Moses meie kätte on annud. Ja kui keik, kes su-
res kohtus isid, ütli silmi temma peale waatsid,
siis näggid nemmad temma palle ofsego Ingli pal-
le ollewad. Kui nüüd Tehwanus paljo nende wasto sal-
rätis

väinud / ütles temma: Teie kangekaelsed ja ümberlei-
 kamatta süddamest ja kõrvoust, teie pannete ikka
 pühha Waimo wasto, kui teie wannemad, nenda
 teiega. Redda Prohvetide seast ei olle teie wana-
 nemad tallakiusanud? ja tapnud neid, kes enne-
 kulusastid jelle õige tullemist, kelle ärraandjaks ja
 tapiaks teie nüüd ollete sanud; kes teie ollete kasto-
 sanud Inglise tenistusse läbbi, ja teie ei olle sedda
 mitte pidanud. Agga kui nemmad sedda kuulsid,
 leikas se läbbi nende süddamette, ja kirristasid hama-
 bad temma peale. Agga kui temma pühha Wai-
 mo täis olli, ja üksi silmi taewa pole watis, siis
 näggi temma Jummalä au, ja Jesust seiswad
 Jummalä parramal polel, ja ütles: enna! minna
 nään taewad lahti ollewad, ja innimesse Poia
 Jummalä parramal polel seiswa. Siis kisse-
 dasid nemmad sure healega, pidasid ommad kora-
 wad kinni, ja kuis ühhes nouus kargasid temmas-
 peale, ja lükkasid tedda linnast wälja, ja lopisid
 tedda kirowidega; ja need tunnistusmehhed pan-
 nid ommad rided mahha ühhe nore mehhe jalge-
 ette, kedda hüti Saulusfeks. Ja nemmad lopi-
 sid Tehwanust kirowidega, kes appi hüdis ja üt-
 les: Issand Jesus, wotta minno waimo wasto.
 Agga temma langes põlweli mahha, ja kisse-
 das sure healega: Issand, ärra ärwa sedda patto-
 neile mitte süüks! ja kui temma sedda sai ütelnud,
 minus temma maggama.

Ewangeliium Tehwanusse Pawal, ehk Teis
 sel Joulo Pühhal. Matt. XXIII, 34-39.
 salmiste sad. 8.

S Epärrast / wata / minna läkitan teie
 jure Prohwetid / ja targaid / ja kirja-
 tundjaid / ja muist neist tappate teie irra /
 ja löte risti / ja muist neist pe'sate teie
 pi tsaga omma koggoduste koddade sees /
 ning küsate neid tappa lünäsi lüna. Et
 teie peäle tulles keit se wagga werri / mis
 ärrawallatud on Ma peal / selle wagga
 Abeli werrest Salaria Parakia poia
 werrest sadit / kudda teie ollite tapnud
 Jummalä koi ja Altari wahhel. Edest
 minna ütlen teile / se keit tulles seinnatse
 sou peäle. Jerusalem / Jerusalem / kes
 sa tappad need Prohwetid / ning lebid
 kiwwidega need surnuks / kes sinno jure
 on läkitud / kui mittokord ollen minna
 sinno lapsed tahtnud kogguda / otsego lau-
 na kot otoggub ommad potad tibade
 alla / ning teie ep olle mitte tahtnud. Wa-
 ta / teie kudda peab teile tühjaks jäetama.
 Sest minna ütlen teile / teie ei sa mind si-
 aiast mitte nähha / ennego teie ütlete: ei-
 detud olgo se / kes tulles Jesanda nimmel.

1.

Se pühha Lehwanus / mis tõssi / tunnistab /
 Kristusse pärrasi / sest üht raskest surma saab :
 Oh wägga õusad on / kes tõe tunnistawad /
 Ehl nemmad palgaks lül siin ristil surma sawad.

2.

Mull' anna kinnitust / kui Ma peäl kufatasse
 So nimme pärrasi mind / ning hirmsasti waetwatasse.
 Kui Lehwanussega ma pean surema /
 Mind sata taewa siis ka lahti näggema.

Epistel Joannesse Õppetaja Päwal. Sir.
 XV. 1. 8. salmest sadil.

JEs Jssandat kardab, teeb sedda, kes kowwast
 te. Kasko kinnipeab, saab sedda tarkust kätte.
 Se tulleb kui helde emma temma wasto, ning
 wottab tedda wasto kui prunt omma neissi põl-
 wes. Temma sõdab tedda moistusse leiwaga, ja
 jodab tedda tarkusse weega. Tedda kinnitasse tar-
 kusse pesle, ning ei liugu; temma toetab ennast
 temma peäle, ning ei sa mitte häbbiks. Ning tem-
 ma wottab tedda üllendada üle temma liggimesse,
 ja teeb temma suud lahti koggodusse sees. Tem-
 ma peab rõmo ning hüppawa rõmussomisse krom-
 ni ning iggawesse nimme pärrima. Agga rum-
 malad ei sa tedda mitte kätte, ja pattused ei sa teda
 da nähha. Temma on kangel ärra uhkussist, ja
 walleliffitud rahwas ei tulletagi tedda omma mele.

Ewangelium Joannesse Õppetaja Päwal.
 Joan. XXI, 19-24. salmest sadil.

Jing kui temma (Jesús) sedda sai rõ-
 ti.

kinnud / ütles temma temmale (Beeruuse-
 le) : Käi minno järrel. Agga Beeruus
 võis ennast ümber ning n. ggi sedda
 Jüngerit / sedda Jesus armastat / järrel
 käivad / kes ka oli õhto-sõma-atal ennast
 Jesusse rinna peäle lastnud / ning ütlen-
 nud : Jesand / kes se on / kes sind ärraon-
 nab ?) kui Beetrus sedda näggi / ütles
 temma Jesusse wasto : Jesand / agga mis
 sesunnane peab pannatama ? Jesus ütles
 temmale : kui minna tahhan / et temma
 peab jäma / kuni minna tullen / mis sin-
 na sefi holid ? Käi sinna minno järrel. Siis
 tõi se kõne wendade seas / et jesin-
 nane Jünger ei piddand surrema. Agga
 Jesus ei olnud mitte temmale ütelnud /
 et temma ei piddand surrema / waid : kui
 minna tahhan / et temma peab jäma /
 kuni minna tullen / mis sinna sefi holid ?
 sesunnane on se Jünger / kes neissunnat list
 asjusi tunnistab / ja sedda on ülestirjota-
 nud / ja meie teame / et temma tunnistus
 on tõstne.

Epistel Enastica Lastetapumise Põwal.

Roma. VIII, 31 / 39. salmuse sadä.

Mis peame meie nüüd senna jure ütlemä ? Ous
 Jummal meie eest, kes woib meie wasto-

panna? Kes omma ennese poialegi polle armo annud, waid on tedda meie keikide eest ärraannud, kuis ei peaks temma ka temmaga meile keik kinkima? Kes woib Jummalä ärrawallitsetutte peale siid tösta? Jummal on, kes bigeks teeb. Kes se, kes woib hukka moista? Kristus on, kes surmud, ning mis weel ennam on, kes ka üllesärrastud, kes ka on Jummalä parramal säel, kes ka meie eest pallub. Kes woib meid lahhutada Kristusse armastussest? willetsus, ehk ahvastus, ehk taffakiusaminne, ehk nälg, ehk allastus, ehk häda, ehk mook, (nenda, kui kirjotud on: sinno pärrast tappetakse meid keige se pärra, meid ärrawallitse lambuks, mis peab tappetama.) Ugga selle keige sees same meie woimust kül selle läbbi, kes meid on armastanud. Gesti minna ollen se peale julge, et ei surm, egga ello, ei Inglid, egga wärrastid, ei wäggerwad, egga need asjad mis praego on, egga mis tullerwad; ei kõrgus, egga süggawus, ei ükski mu loom ei woi meid lahhutada Jummalä armastussest, mis on Jesusse Kristusse meie Isfanda sees.

Ewangelium ümasüta Laste wärrastise pärra wal. Matt. 21, 13, 23. salmist sadil.

Ugga kui nemmad said taggasi läinud/ wata/ siis nättis ennast Isfanda Ingel unnes Josepile, ja ütles: touse ülles ja wotta se lapioleenne ning temma emma ennesega/ ja pöggene Egiptusse-male/ ja
olle

olle seal/ kunnit minna sulle saan ütteleitud ;
 sest Herodes otsib sedda last ärrahukkata.
 Agga temma toufis ülles ja wottis sedda
 lapsokest ennesega ja temma emma õsel/
 ja põggenes Egiptusse-male/ ja olli seal/
 kunnit Herodes sai ärrasurnud / et pidid
 tõeks sama / mis Jesandast on räkitud
 Prohwetit läbbi/ kes ütli: Egiptusse-
 maalt ollen minna omma poega kuts-
 nud. Kui nüüd Herodes näggi/ et tem-
 ma olli pettetud neist Tarladest/ sai tem-
 ma wägga wihasel's / ja läkkitas wälja/
 ja laekis ärratappa keit poeg-lapsed Bet-
 lemmas / ja keige temma raiade sees / kes
 ollid kahhe-aastased ja nende järgmised
 sedda aega möda/ mis temma hästi neilt
 targilt olli kulanud. Siis on tõeks sa-
 nud / mis Prohwetist Jeremiast on räki-
 tud/ kes ütles: Ramas on heäl kauldud/
 palju kaebmist ja nutmist ja ullumist.
 Kael nuttis ommad lapsed / ja ei taht-
 nud ennast mitte lasta rõmustada / sest
 nemmad ei olnud teips ellus. Agga kui
 Herodes sai ärrasurnud / wata / siis nä-
 tis ennast unnes Jesanda Ingel Josefile
 Egiptusse-maal / ja ütles: touse ülles / ja
 wotta se lapsokenne ja temma emma en-
 nesega / ja minne Israeli male / sest need

da suraud / tes lapsollesse hingse pñidjid.
 Siis tousis temma ülles / ja wottis se
 lapsollesse ja temma emma ennesega / ja
 tullit Jeraeli male. Agga kui temma
 kulis / et Arkelaus Juda-maal kummin-
 gas olli omma issa Herodesse assemel /
 kartis temma senna minnes. Agga kui
 temma Juunmalast käsko sai unnes / pög-
 genes temma Kalilea-male / ja tullit / ja
 e las ühhes lünas / mis hütasse Naat-
 saretiks / et pididi töeks sama / mis räkitud
 on Prohwetide läbbi / et tedda peab Naat-
 sareusseks hütama.

Epistel pühha Pauluse ümberpöörmisses Pää-
 wal. Apof. Teg. IX, 11 22. salmist sadik.

Agga Saulus turtus weel ikka dhwardamisse
 ja tapmissesega Jofanda Jungritte wasto, ja
 üks üllema Preeswri sure, ja pallus temmalst ra-
 mahuid Samalusse liina koggobuste kätte, et kui
 temma ial monned pididi leidma selle usso tee peäl
 olemast, ni hästi mehhed kuni naesed, temma neid
 woiks linnisiduda ja Jerusalemma wia. Agga kui
 temma olli minnemas, siis sündis, et temma Samal-
 usse liggi sai; ja äkkiselt paistis temma ümber
 üks waljust taewast, ning temma langes Ma peäle
 mahha, ja kulis ühhe heale, mis temmale ütles:
 Saul, Saul, miks sa mind tallakiusad? agga tem-
 ma

ma ütles : Jesand, kes sa oled ? agga se Jesand ütles : minna ollen Jesus, kedda sinna rakkatiusgab, se tulleb sulle rasket's astla wasto rakk'a ütlesida. Siis ütles temma wärristes ja ehmatas : Jesand, mis sa tahhad, et ma pean teggema : ning Jesand ütles temmale : touse ütles ja minne lifina, ja seal peab sulle õõldama, mis sinna peab teggema. Agga need mehhed, kes teummaga tee peäl ollid, seisid ja ollid ehmatud, kuusid küll kedda heält, agga ei näinud keddagi. Agga Saulus touis ütles maast, ja kui temma onnad silmad lahti teggi, ei näinud temma keddagi. Agga nemmad tallutassid kedda kassipiddi, ja wiisid kedda Tamastusse lifina, ja temma ei näinud kolmel päiwel, ja ei sõnud ega jorud middagi. Agga Tamastuskes olli üks Jünger Ananias nimmi, ja Jesand ütles temma wasto uhhe näo sees : Ananias ! agga temma ütles : Jesand, wata sin ma ollen. Agga Jesand ütles temma wasto : touse ütles ja minne semma ulitsale, mis õigeks hukatse, ja küssi Jüda toias uhhe järrele, Saulus nimmi Tarseti, sest wata, temma pallub Jummalat. (Ning temma on uhhe näo sees näinud uhhe mehhe, Ananias nimmi, sisse tullera ja kät ennese peäle pannerwa, et temma omma näggo piddi jälle sama.) Agga Ananias wastas : Jesand, minna ollen mitmest kuulnud sest mehhest, kui paljo kurja temma sinno pühkadele Jerusalemmas on teinud. Ja temmal on sin lubba ülemilt Prästridelt keit sidduda, kes sinno nimme appi hüüdroad. Agga Jesand ütles temma wasto : miune, sest sefinnane on mul

üks ärrawallits-tud asti, et temma minno nimme paagana-te ja kannin-atte ja Israeli laste ette peab kandma. Eest minna tahhan temmale näi data, kui pallo temma peab kannatama minno nimme pärrast. Siis läks Ananias ärra ja sai sensa kotta. Ja kui temma kät sai temma peäle pannud, ütles temma: Saul, wend! Jõsand on mind läkkitanud, (Jesus, kes sinnust on nähtud tee peäl, mis sinna tullid) et sinna omma näo pead iälle sama, ja täis sama pühha Waimo. Ning sebdamaid puddus temma filmade peält otsego somukses, ja temma sai warsti omma näo jälle, ja wusis ülles, ja risiti. Ning kui temma sai leiba wotnud, sai temma tuggewamaks. Ja Saulus olli monda päwa Zingritte jures Tamaskusfes. Ning warsti kulutas temma kogo godusse koddade sees Kristust, et sesinnane on Zummala Poeg. Agga keik, kes tedda kuulsid, ehmatasid ja ütlesid: eks se olle sesinnane, kes Jerusakemmas neid pillutas, kes selle nimme appi hüüdsid, ja on sepärrast seie tulnud, et temma neid pididi finnisidduma, ning ärrawima üllemas Preestride jure? agga Saulus sai ifka wägges wamaks, ja wõitis Zummala sannaga ärra neid Judda rah wast, kes Tamaskusfes ellasid, ja teggi tō eks, et sesinnane on se Kristus.

Ewangelium pähha Pauluse ümberpöör-
misse päwal. Matt. XIX, 27 + 30. sal-
mit fadiit.

Sis wastas Petrus ja ütles temma
Je.

(Jesusse) wasto: wata / meie olleme keik mahhajät nud / ja olleme sinno järrel kät nud / mis meil nüüd sest on? agga Jesus ütles nende wasto: töest minna ütlen teile / et teie / kes teie minno järrel ollete kät nud jällesündimises / kui se inimessse Boeg istub omma au-järje peäl / siis peate teie ka istma kahhetelkümme järje peäl / ja kahhetelkümme Israeli sou-arro peäle kobbut moistma. Ja iggawest / kes on mahhajät nud loiad ehk wemad / ehk öed / ehk issa / ehk emma / ehk naesi / ehk lapsed / ehk pö luid minno nimme pärrast / peab sedda saddaworra sama / ja iggawest ello pärrima. Agga paljo / kes on esimesesed / peawad wiimised ollema / ning need wiimised esimesesed.

Epistel Maria Puhastamisse ehk Kün-
la Päwal. Malak. III, 174. salmist sadik.

WAta, minna läkkitan omma Ingli, ning temma peab minno eel teed walmistama. Ning pea tulleb omma kirriko jure se Issand, kedda teie orfite, ning se seadusse Ingel, kedda teie ihaldate. Wata, temma tulleb, ütleb wäggede Jehowa, Agga kes sallib temma tullemisse päwa? ning kes seisab ees, kui temma ilmuh? sest et temma on otsego sullataja tulli, ja nenda kui wannutajatte seep.

Temma istub ja sullatab ning puhhastab hõbbes dat. Temma puhhastab Lewi lapsed, ning sullatab neid kui kulda ning hõbbedat. Siis towad nemmad Jummalale digusse ohwri digusses, siis on Juda ning Jerusalemma ohwer Jehowa mele pärrast kui ennemuiste ning ammuft aiaft.

Ewangelium Maria Puhhastamisse ehk
Aõunla Päwal Luuk. II, 22 - 32. salmist sadit.

Sing kui temma (Maria) puhhastamisse päwad Moiese kässo järrele täts said/ siis wisid nemmad tedda Jerusalemma/ et nemmad tedda piddid Jesanda ette seadma. (Nenda kui Jesanda käsus on kirjotud: igga poeglaps/ kes emma esmine laps on/ peab Jesandale puhhaks hütama.) Ja et nemmad piddid ohwri andma sedda möda / kui Jesanda käsus on ööldud: üks paar Turteltuikessi/ ehk üks tuikeste poega. Ja wata/ üks innimine olli Jerusalemmas/ kelle nimmi Simeon/ ning se innimenne olli öige ja Jummalakartli/ ja otis Israeli rdmo/ ja pühha Waim olli temma peal. Ning temma olli kässo sanud puhhast Waimust/ et temma ei piddand mitte enne surra näggema/ enne kui temma piddi Jesanda Kristust sama nähha. Ja
tem.

temma tulli se waino läbbi Jummalala
kotta. Ja kui need wannemad sedda lap-
sofest Jesust semma Jummalala kotta tbid / et
nemmad temä pärrast piddid lässo rombe
järrele teggema: siis wottis temma isse
tedda omma süksesse / ja kitis Jummalat /
ja ütles: Jesand / nitud lasted sinna om-
ma sullast rahhus ärraminna omä samma
järrel. Sest minno filmad on sinno öu-
nistust näitud / mis sinna olled walmis-
tamud kette rahwa nähhes / walgustess
pagganad walgustama ja omä Israelt
rahwa auuks.

1.

Pöra pattust / innimenne / Surma wasto walwista /
Wata / sinno minnemine Jmasti sul on teadmatta ;
Karda Jummalat / ning te Lemma tahtiwisi rõõmsaste.

2.

Kui kuida puhhastab se Iullaseppa tulli /
Seep riet puhhaks teeb ; ni puhhastajaks olle
Wull' Jesus ! üksnes utnd so wäggi puhhastab /
Et patto sündmisest mo südda lahti saab.

Epistel Maddiose Päwal. 2. post. Teggud.
ram. I, 15 / 26. salmist sadit.

U neil päiwil toutsis Peetrus ülles kist Jungs
ritte seast, ja ütles: (agga sedda rahwa hul-
la olli ühhes kous liggi sadda peale kaksümme
waino.) Mehhed, wennad, se kirri piddi tbeis
sama, mis puhha Waim on enne ütelnud
Ea

Erweti su labbi Judasi, kes juhhatajaks sai neile
 kes Jesust kinniwõtsid. Sest temma olli meie sel-
 la arwatud, ja olli sefinnatse ammeti ossa sanud.
 Sesamma on nüüd küt saatnud ühhe pollo sest
 üllekohrusse palgast / agga temma on ülle kaela
 mahhatukunud ja keskelt lohki lainud, ja keik tem-
 ma sissefond on wäljapuistetud. Ja se on teada
 sanud keikile, kes Jerusalemmas ellawad, nenda
 et sesamma pöid nende omma kele murde järrele
 hütakse Alkeldamaks, se on: werre-pöid. Sest Lau-
 lo-ramatud on kirjutud: temma ello-maia sago tüh-
 jaks, ja argo olgo sedda, kes seal sees ellab, ja
 teine sago temma üllewaatja ammeti. Siis peab
 üks neist mehist, kes meie jures on olnud keige
 se aia, mil se Jssand Jesus meie seas sisse ja wäl-
 jalainud, ja hakkanud Joannesse ristmiseses tänua
 päwani, mil temma meilt on üllestoetud) tem-
 ma üllestousmisse tunnistajaks meiega sama. Ja
 nemmad seäbsid kaks ette, Josepit sedda hütakse
 Barsabaks, kelle liignimmi olli Justus, ja Mattia-
 ast. Ja nemmad luggesid ja uttesid: Sinna
 Jssand keikide siddame tundja! näita ülles üht
 neist kahhest, kumma sinna olled ärrawallitsenud,
 et temma se tenis:usse ja Apostlide ammeti ossa
 piddi wotma, kust Judas on ärratagganenud, et
 temma omma ennese paika piddi minnema. Ja
 nemmad heitsid liisko nende pärrast, ja se liisk
 langes Mattia peäle, ja tedda arwati nende ühhe
 teisikümne Apostli seffa.

Ewangelium Maddise Päwal. Matt.
XI, 25, 30. salmist sadit.

SEl atal wastas Jesus ja ütles: Min-
na kidan sind / Jesa / taewa ja Ma
Jesand / et sinna sedda tarkade ja moosilik-
tude eest olled warjule pannud / ja olled sed-
da wäetumile teada annud. Edest Jesa /
sest se on nenda sinno mele pärrast olnud.
Keik on minno kätte antud minno Jesast /
ja ütseti mu ei tunne Boega / kui agga
Jesa / ja ütseti ei tunne Jesa / kui agga
Boeg / ja kennele se Boeg sedda tahhab
teada anda. Tulge minno jure keik / kes
waetwatud ja koormatud ollete / ja minna
tahhan telle hingamist sata. Wõtke en-
neste peäle minno ikke / ja õppige minnust /
et minna ollen tasfane / ja süddamest al-
landit / siis leiata teie hingamist enneste
hingedele. Sest minno ikke on hea / ja
minno koorm on kehja.

Epistel Maria Aulutamise ehk Paasi Ma-
ria Päwal. Jesaja VII, 10, 15. sal-
mist sadit.

Sing Jehowa räkis weel Ahasi wasto, ning
ütles: küssi ennesele tähte Jehowa omma
Jummala keäst, ehk süggawat: ehk üllewelt; agga
Ahas ütles: minna ei tahha mitte küsida, egga
Jeho

Jehowat kuusata. Sepärrast ütles (Jesaja :) et kuulge teie Daweti süggu, welaß se teie me-
lest pißut on, et teie inimessi waewate, et teie ka
minno Jummalat tahhate waewada? Sepärrast
annab Jesand isse teile ühhe tähhe: Ennä! se
neitsi saab kaima peale, ja peab ühhe poia ilmale
toma. ja weawad temmale nimme pannema JMa
MARIU; woid ja met peab temma söma kuni
ni ta moistab kurja põlgada ja head ärrawallita
seda.

**Ewangelium Maria Eulwamiosse eht Peast,
Maria Päwal. Luk. I, 26, 38. salmissi
sabit.**

ASga kuendamal kuul läkkitatti Ingel
Raabriel Jummalast ühte liina mis
kalllea-maal/kelle nimi olli Raatfuret/üh-
he neitsi jure / kes olli kihlatud ühhe meh-
hega / kelle nimme olli Josef Daweti koi-
ast / ja selle neitsi nimme olli Maria. Ning
se Ingel tulli temma jure / ja ütles: terre/
kes sa olled armo samud / Jesand olgo sin-
noga / sinna õnnistud naeste seas. Ag-
ga kui temma tedda nähha sai / ehmatas
temma temma sanna pärrast wägga är-
ra / ja wötles / mähkardune terretamin-
ne se piddi ollema? Ning se Ingel ütles
temma wasto: ärra kardda Maria / sest
sinna olled armo leidnud Jummalas ju-
rest.

rest. Ja wata/ sinna pead ääma peäle
 sama/ ja ühh: poja ilmale toma/ ja sinna
 pead temmale minne panneisa Jē.
 SUS. Sesimane peab suur ollema /
 ja keigeförgema potaks hütama. Ning
 Jēfund Jummal tahhab temmale anda
 temma isä Laweti ou. järge. Ning
 temma peab kui Kuningas wallitsema
 Jakobi kōia ülle iggaweste / ja temma
 kuningrigil ei pea otša ollema. Agga
 Maria ütles Ingli wasto: kuidas se peab
 sündima? Sest et ma miehhest ei tea.
 Ning se Ingel wastas ja ütles temmale:
 Pähha Waim peab sinno peäle tullemä/
 ja keigeförgema wäggi sinno ülle war-
 jama / sepärrast peab ka se pähha/ mis
 sinust peab sündima / Jummalä Potaks
 hütama. Ja wata/ Elisabet sinno sug-
 gulane sefannä ou ka ühhe potaga lät-
 ma peäl omma wanna ea sees/ ja se on
 temmale se kues ku/ kedda döldi sigginat-
 ta ollewad/ sest Jummalä jures ei olle
 ühtegi asja woinatta. Agga Maria üt-
 les: wata/ sin on Jēfarda ämmardaja;
 mulle sündko siano sanna järrel. Ja se
 Ingel läl's temmalt ärra.

1.
 Baat / mis immet kulutakse / Jummal inimeseks saab /
 Se da loma's nimmetakse / Kes ma-ilmä ehhitab.
 Jummal teeb / mis tootab / Ehk kül aega wiwitab.

2.
 Oh! ponue tähhele / sa waene inimenne /
 Mis ütled Kaadriel 4. et waene neitsikenne
 Peab toma ilmale / kes olnud iggawest /
 Kes peastab kurratist / ka patto surma läest.

Epistel Wilippuse ning Jakobuse Päwal.
 Ewes. I, 19, 22. salmist sadik.

S Epärrast ei olle teie ennam wõbrad egga maia-
 listed, waid pühade sel'si rahwas, ja Jum-
 mala koddakonsed, Aposllide ja Prohwetide raia
 peäle ülesehitud, kus Jesus Kristus ise nurga-
 kirowi on, kelle sees keik se hone on kokkolidetud, ja
 kaswab pühaks Jummalä koiaks Issanda sees.
 Kelle sees ka teid ühtlase ülesehitakse Jummalä
 honeks Waimo sees.

Ewangelium Wilippuse ning Jakobuse
 Päwal. Joan. XIV, 1-14. salmist sadik.

S Ing temma ütles omma Jüngeritte wasto:
 Teie jüdda ärgö ehmatago mitte;
 kui teie Jummalä sisse ussite / siis ussite
 teie ka minno sisse. Minno Issä maia's on
 mitto ello asset. Kui se nenda ep olleks / siis
 ütletjin minna teile: minna läbhän teile
 asset walmistama. Ning kui minna
 jaan

saan läinud / ning teile asjet walmista-
 nud / siis tullen minna jälle / ja tahhan
 teid ennese jure wotta / et teie ka ollete / kus
 minna ollen. Ning teie teate / kuhho
 minna lähhan / ja sedda teed teate teie.
 Tomas ütleb temma wasto: Jhsand
 meie ei tea / kuhho sinna lähhad / ning kui-
 da woi me meie sedda teed teada? Jesus üt-
 leb temma wasto: Minna ollen se te / ja se
 tödde / ja se ello; Uski ei sa Jhsa jure muudo
 kui minno lähbi. Kui teie mind tunneksite /
 siis tunneksite teie ka minno Jhsa / ning
 sest aiast tunnete teie tedda ning ollete tedda
 näinud. Wilippus ütleb temmale: Jhsand /
 näita meile sedda Jhsa / siis jaab weil sest
 küs. Jesus ütleb temma wasto: ni kaua
 aega ollen minna teie jures / ning sinna
 ei olle mind tunnud; Wilippus / kes mind
 on näinud / se on Jhsa näinud / küda ütled
 sinna siis: näita meile se Jhsa. Eks sa
 ussu / et minna Jhsa sees / ja se Jhsa min-
 no sees on? minna ei rāgi mitte isse enne-
 sest neid sanno / mis minna teile rāgin;
 waid se Jhsa / kes minno sisse jääb / se-
 samma teeb need teud. Uskuge mind /
 et minna Jhsa sees ollen / ja et isse min-
 no sees on / agga kui teie ep ussu / siis us-
 kuge mind, neudesamma teggude parrast.

Edes/ Edes minna ütten teile: kes minno
 stäse usub/ se teeb ka need tend/ mis
 minna teen/ ja teeb weel suremad küt
 need on/ sest et minna omma Jäsa juure läh-
 han. Ning mis teie tal passute minno
 nimmel/ sedda tahhan minna tehha/ et
 Jäsa saaks auustud Bota sees. Kui teie
 middagi minno nimmel passute/ sedda
 tahhan minna tehha.

Epistel Joannesse se Kristia ehl Jani Päwal.
 Jesais XL, 1-5. salmisk sadik.

SMustage, römustage minno rahwast, ütleb
 teie Jummal, rägige Jerusalemma mele pär-
 rasi ning kulutage temmale, et temma täpleminne
 täsjo al orsa sanud, et temma üllekohhus on leppis-
 tud, et temma on sanud kahherorra Jehowa
 käest keige omma pattude sees. Hüüdja heäl on
 förbes: walmistage Jehowa teed, tehke wälja
 peäl teeradda tassafeks meie Jummalale. Keif
 orkusid peah üllendatama, ning keif mäggessid
 ning mäefinko peah allandatama, ning mis wäts
 lik on, peab täes-feks sama, ning mis konnarik on,
 peab silledaks teeks sama. Guis ilmub Jehowa
 au, ning keif lihha nääd ühtlase, et Jehowa si
 on rästinud.

Ewangeliium Joannesse Kristia ehl Jani
 Päwal. 2. l. I, 57-80. salmisk sadik.

Mäga Elisabeti aeg sat täis/ et tem-
 ma

ma piddi mahhasama / ja temma tõi üh-
 he poja ilmale. Ning temma naabred
 ja sugulased kuulsid / et Jofand omma
 hallastust olli suureks teinud temma was-
 to / ja ollid rõõmsad temmaga. Ja se
 sündis / et nemmad kullid labbeksamal
 päwal sedda lapsokest ümberleikama; ja
 nemmad niminetasid. tedda temma isä
 nimine peäle Sazarias. Agga temma
 emma wastas ja ütles: ei mitte / waid
 temma nimi on peab Joannes ollema.
 Ning nemmad ütlesid temma wasto: sin-
 no suguwõssa sees polle ühtki / kel ses-
 nane nimi on. Agga nemmad näitsid
 kääga temma Isä pole / kudda temma
 tahtis / et tedda piddi niminetama? ning
 temma küsis ühhe laualesse / ja kirjotas /
 ja ütles: Joannes on temma nimi; ja
 nemmad keik pannid sedda inimeks. Agga
 seddamaid peasis temma su ja temma keel
 lahti / ja temma räkis ja kirjutas Jumma-
 lat. Ning karkus tuli keikide peäle / kes
 nende ümberlaudo ellasid / ja keik need
 asjad räkiti ärra keige Juda wägge se Ma-
 sees. Ja keik / kes sedda kuulsid / pannid
 sedda omma süddamesse / ja ütlesid: mis
 peab sest lapsest sama? ning Jofanda las-
 si olli temmaga. Ning Sazarias tou-

ma Jēsa sai täis pühha Waimo / kulusas
 enne ja ütles: Kidetud olgo Jēsand Jē-
 raeli Jummal / et temma on tulnud kats-
 ma / ja ärralunnastamist saatnud omma
 rahwale; ja on meile ärratunud õnnis-
 tusse sarwe / omma sullase Tarweti ketaist /
 (nenda kui temma on rākinud omma
 pühha Prohwetide su läbbi / kes ma-ilmā
 algmisest on olnud.) Et temma meid pid-
 di ärrapeästama meie waenlaste läest /
 ja keikide läest / kes meid wihtawad ;
 ning meie wannematte peäle hallasta-
 ma / ja omma pühha seadusse meie tul-
 letama se wande järrele / mis ta on wan-
 dunud meie isjale Abraamile ; meile
 anda / et meie / kui ärrapeästetud omma
 waenlaste läest / ilmalartmatta tedda
 piddime temma pühhituseses ja õiguseses
 temma ees keige meie ello aia. Ning /
 sunna lapsote / sind peab keigeförgema
 Prohwetiks hütama ; sest sinna pead Jē-
 sanda palle eel kāmā temma teed wal-
 mistama / õnnistusse tundmist andma
 temma rahwale nende pattude andeks-
 andmisese sees ; meie Jummalā süddame-
 likko hallastusse läbbi / misga meid on
 tulnud katsma se touseminne kõrgest ; ja
 paitma neile / kes ihwad pimmeduseses

ja iirma warjus / ja meie jallad rahho
tee peäle seädma. Agga se lapsokk kas-
wis / ja sai kangeks Waimus / ja ollt kõr-
bes selle päwast / kui temma ennast Is-
raeli rahwale piddi näitma.

1.

Kunmal teeb käl töeks sebda / mis ta ammusti tootand /
Temma pbrab meie hädda / seks ta Poeg metd lunnastand ;
Abbi patto wasto saad / kui sa Jesust dimmustad.

2.

Eind peästma patto seest so helde Jesus tulleb ;
Kui pallud hädda sees / so palwe temma kuleb /
Ning rahho tele sind ta wottab juhjata /
Et keige risti al woid wahhesti puhkada.

Epistel Petrusse ja Pauluse Päwal. Apost.
Leggud. rom. XII, 1-11. salmist sadit.

Agga sel aial wottis kuningas Herodes kätte
monnik seft koggodusseft kurja tehha, ning
temma tappis ärra Jakobust Joannasse wenda
mohgaga. Ning kui temma näggi, et se Judas
rahwa meie pärrast olli, siis hakkas temma ka Peetrus-
rust kinniwotma; agga siis ollid hapnematta lei-
bade päwad. Ning kui temma tedda sai kinnis-
wotnud, hekkis temma tedda wangi-torni, ja an-
dis tedda nelja neljandikko sõamesse kätte hoida,
ja tahtis pärrast Pasa puhha tedda rahwa ette tua.
Ning Peetrust peti käl wangis; agga koggodus-
seft tehti lõpmatta palwet Jummalala pole temma
teft. Ning kui Herodes tedda tahtis wäljatua,

siis maggas Peetrus sel õsel kahhe sõamehhe wah-
 hel kahhes raud-ahelas kinni, ja hoidjad ukse ees
 hoisid wangi-torni. Ja wata Jesanda Ingel
 seisis seal, ja walgus paistis seal toas. Aga
 temma löi Peetrusse külge, ja ärratas tedda ülles
 ja ütles: touse ussinaste ülles. Ning temma ah-
 helad langsid temma kätte peält mahha. Ning se
 Ingel ütles temma wasto: panne wõ wõle, ja
 panne ommad kingad jalga, ja temma teggi nen-
 da. Ja se Ingel ütles temmale: panne ennese kumb
 selga, ja käi minno järrel. Ning temma tuli
 wälja, ja käis temma järrel, ja ei teadnud mitte,
 et se pididi tõssi ollema, mis Ingeli läbbi fündis,
 waid temma mõtles ennast nõo näggenaw. Aga
 kui nemmad esimesest ja teisest wahhist said
 läbbilainud, said nemmad raud-wõrrawa ette, mis
 liina lähhab, se loks isse-ennesest neile lahti. Ja
 nemmad läksid wälja ja käisid üht ulitsat möda
 edasi ja se Ingel lahkus sebbamaid temmast ärra.
 Ning kui Peetrus enneses hakkas jälle diete mõist-
 ma, ütles temma: nüüd tean minna tõeste, et Je-
 su d oanna Ingeli on läffitanud, ja mind on ärra-
 peastnud Herodesse kdest ja keigest Juda-rahwa
 wotmisest.

Ewangelium Peetrusse ja Paulusse Pärwal.
 Matt. XVI, 13, 20. salmist sadit.

Aga kui Jesus tuli Sefarea Wistip-
 puse liina ratala/käsis temma om-
 ma Jurgittelt ja ütles: kedda mind inui-
 messe

messe Boega/ need inntimes ed ütlewad ol-
 lewad? agga nemmad ütlesid: monned ütles
 wad/ et ja olled Joannes se ri. tia; agga teised
 Elias/ agga teised/ Jeremias/ ehk ües neist
 Prohwetidest. Temma ütles nende was-
 to: agga kedda teie mind ütlete ollewad?
 Agga Simon Peetrus wastas ja ütles:
 sinna olled e Kristus se ellawa Jummal
 Poeg. King Jesus wastas ja ütles tem-
 male: õnnis olled sinna Simon Jona
 poeg/ sest lihha ja weurt ep olle sulle sedda
 mitte kedda annud/ waid minno Jesu/ kes
 taewas on. Ja minna ütlen sulle ka: sinna
 olled Peetrus ja se sinnatse kaljo peäle tah-
 han minna ehhtada omma koggodust/ ja
 pörgo warrawad ei pea sedda mitte woi-
 ma/ ja minna tahhan sulle taewa- rigt
 wotmed anda/ ja/ mis sinna Ma peäl
 kiuniseud/ se peab taewas kinniseutud ol-
 lema/ ja mis sinna Ma peäl peäs-
 tad/ peab ka taewas peästetud ollema.
 Siis kelis temma ommad Jüngrid/ et
 nemmad ühhelegi ei piddand ütlema/ et
 temma on Jesus se Kristus.

Epistel Maria Batsmannimiesse ehk Zei-
 na Maria Päwal. Rom XII, 9:16. sal-
 mist sabel.

H Kristus, olgo ilma kawwalusseta -- --
 -- -- --
 -- -- --
 -- -- --

--- -- -- -- -- Luid heitle emast allandikkude
s:ml. Wata 103 lehhe külges.

Evangelium Maria Katomannimemisfe
ehl Zeina Maria Pawal. Luk. I. 39, 56.
Schufft sodik.

N Sga neil päitwil toussis Maria ütles /
ja läis ruskoga kenna mäggise male
Juda linna. Ning temna tulli Saka-
ria kotta / ja terretas Elisabeti. Ning se
sündis / kui Elisabet Maria terratamisi ku-
lis / et se laus temna ihhus hüppas. Ja
Elisabet sai täis pähha Watino ning kis-
sendas sure heäleaga / ja ütles: õnnistud
olled sinna naeste seas / ja õnnistud on sin-
no ihhosuggu / ja kust se mulle sünnib / et
minno Jsfanda emma minno jure tulleb /
sest wata / kui sinno terretamisse heäl min-
no rõrwo sai / siis hüppas se lausole wäg-
ga rõmustes minno ihhus. Ning õnnis
on se / kes on uskand / sest se peab tõeks sa-
ma / mis temmale Jsfanda kääst on õõl-
dud. Ja Maria ütles: Minno hing auus-
tab wägga Jsfandat / ja minno waim on
wägga rõmus Jummalala minno õnnis-
tegja peäle. Sest et temna on waat-
nud õnna kinnwardaja allandusse peäle /
sest wata / sest atast kistwad mind õnnaks
kai-

keige põlwe rahwas. Sest mulle on surt
 asjo teinud se wäggeto/ ja kelle nimmi päh-
 ha on. Ning temma hallastus on põlwe
 põlweni nende ülle / kes tedda kartwad.
 Temma on omma kätewarrega surt wäg-
 ge üllendäitnud/temma on laiale pillanud
 neid/ kes uhked on omma süddame mees.
 Temma on mahhatoukkanud wäggetaid
 au-järgede peält ning allandikud üllen-
 danud. Kennel nälg on/ neid on temma
 täitnud hea annettega / ja rikkaid tähjal
 ärrasaatnud. Temma on wastowot-
 nud omma sullase Israeli/ et ta piddi om-
 ma hallastust mele tullebama iggaweste /
 (nenda kui temma on rākinud meie wan-
 nematte wasto / Abraamile ja temma
 seemnele.) Uggā Maria jāt temma jure
 kiggi kolm kuud/ ning läts taggasi omma
 kotta.

1.

Kuhho lot Jeesus tulleb / senna toob ta rõmüstust /
 Sedda iggawests kūt tunneb / kel ta annud walgustust:
 See on õnnts ilma peal / ning ka taewas üllewel.

2.

Ea hästi waddalaks / ja ärra minne kõrgets /
 Jeesuse arm ning õn siis sünale saab selgets;
 Kes uhkust armastab / ei nä se middagt /
 Keil palwed / litusjed ei maksa ühtegi.

Epistel Jakobuse Päwal. Rom. VIII,
28, 39. salmisse sadik.

Agga meie teame, et kii heaks tulleb neie,
 kes Jummalat armastawad, kes temma en-
 nepetud nou labbi on kutsutud. Eest kedda tem-
 ma enne on ärratunnud, neid on temma ka enne
 seadnud, et nemmad peawad olla temma Poia-
 ndo sarnatsed, et temma pidbi olla se esimenne
 sündinud mitme wenna seas. Agga, kedda tem-
 ma on enneseadnud, neid on temma ka kutsud,
 ning kedda temma on kutsud, neid on temma
 ka õigeks teinud, ning kedda temma on õigeks tei-
 nud, neid on temma ka auustanud. Mis peame
 meie nüüd serua jure üttema? on Jummal meie
 eest, kes woib meie wasto panna? kes omma ennese
 Poialegi ep. olle armo annud, waid on kedda
 meie keikide eest ärraannud, kuis ei peaks temma
 ka tommaga meie keik kinkima? kes woib Jumi-
 mala ärrawalliserutte peale siid tõsta? Jumo-
 mal on, kes õigeks teeb. Kes se, kes woib hul-
 kamoista? Kristus on, kes surnud, ning mis weel
 ennam, kes ka ütlesärratud, kes ka on Jummal
 parremol kiel, kes ka meie eest pallub. Kes woib
 meid lahutada Kristusse armastussest? willetsus,
 eh' ahjastus, eh' takkafiusaminne, eh' nalg, eh'
 allastus, eh' hädda, eh' möök? (nenda kui kirjo-
 tud on: sinno pärrast tappetakse meid keige se pä-
 wa. Meid arwatakse lambuks, mis peab taps-
 petama.) Agga selle keige sees same meie woimust
 kii selle labbi, kes meid on armastanud. Eest
 minna olla se peale julge, et egga surm, egga ello,
 legga

egga Inglid, egga Birstid, egga waggewad, egga need asiad mis praego on, egga mis tusseroad; egga förgus, egga süggarus, egga ülfski mu loom ei woi meid lahutada Jummalal armastusfest, mis on Jeesuse Kristuse meie Jofanda sees.

Ewangelium Jakobuse Pämal. Matt. XX,
20 + 23. salmist sadit.

Sis astus Sebedeuse poegade emma temma (Jeesuse) jure omma poegega / kunnardas ja pallus temmal midagi: agga temma ütles temma wasto: mis ja tahhad? temma ütles temmale: kääsi needsumatsed minno kals poega istuda / teist sinno parrema / ja teist pahhema pole sinno kunnaringriks. Agga Jeesus wastas ja ütles: teie ei tea mitte / mis teie pallute / kas teie woi te sedda karrikast jua / mis minna pean toima / niaga se ristimisega enmast lasta ristida / niiega mind peab ristitama? nemmad ütlesid temma wasto: jah woi me. Ja temma ütles uelle: minno karrist peate teie käl joma / ja se ristimisega / niiega mind ristitakse / peab teid ristitama: agga / minno parrema ja minno pahhema peale istuda ep oile minno kääs teile anda / wald kennele se on walauistud minno Jeesust.

Epistel Lauritsa Päwal. 2. Kor. IX,
6:10. salmist sadet.

Agga sedda ütlen minna: Kes kassinaste kull-
wab, se peab ka kassinaste leikama, ja kes
rohkeste kullwab, se peab ka rohkeste leikama. Ig-
gäüts nenda kui temma ommas süddames ettevot-
tab, ei mitte kurva melega, egga wäggise, fest Jum-
mal armastab ühhe rõõmsa andia. Agga Jum-
mal on wäggew teil arms rohkeste teile anda, et
teie ilka teikis teigega woite rahhul ja rohkeid olla
teige hea tõle, nenda kui kirjotud on: temma on
kullwand; temma on waestele armud; temma
bigus testab iggaweste. Agga kes semet annab
kullwale, se andko ka leiba woidusseks, ja liisago teie
semet, ja kaswatago teie bigusse twilja.

Ewangelium Lauritsa Päwal. Joan.
III, 24:26. salmist sadet.

SDet / tõest minna ütlen teile / kui se
nõiso-üwroa Ma sisse ei lange / ja är-
ra ei surre / siis jääb temmug ülest; agga
kui ta surreb / siis kannab temma paljo
wilja. Kes omma ello armastab / se ka-
utab sedda / ja kes omma ello wihtab siin
ma-ilmas / se hoitab sedda iggawesseks el-
luse. Kui legi-mind tenib / se kätigo min-
no järrel / ja kussa minna ollen / seal peab
mia-

minno sullane ka ollema. King kui legi
 mind tenib / sedda tahhab minno Jsa
 auustada.

Epistel Perli Pawal. 2 Kor. IV, 7:10.
 salmist sadit.

Agga meil on sesinnane warra soue riistade
 sees, et se üpris suur wäggi Gummala pär-
 rait olles, ja ei mitte meitest. Meid wogewa'at-
 se keikippiddi, agga meie ei abhastta ennast. Meie
 olleme kui ilma nouta, agga meie ei olle mitte kog-
 goniste ilma nouta. Meid kiusatakse takka, agga
 meid ei jädeta mahha. Meid wissatakse mahha, agga
 meie ei sa hukka. Meie kanname ikka eunesega
 Jsfanda Gesusse surretamist ommas ihhus, et ka
 Gesusse ello meie ihhus woi's arowalikkus sada.

Ewangeliium Perli Pawal. Luk. XXII,
 24:30. salmist sadit.

Agga nende seast tousis ka se riid / kes
 neist piddi suremaks arwatama? ag-
 ga temma ütles neile: paggana rahwa
 kunningad wallitsewad nende ülle / ja kes
 nende peäle wotmust wotwad / neid hütat-
 se armolikkaks Jsfandaks. Agga teie mit-
 te nenda / waid se surem teie seast olgo kui
 norem / ja se üllem kui se / kes tenib. Seit
 kes on surem? se / kes laudas istub / woi se /
 kes

kes tenib? efs se/ kes laudas istub? agga
 minna ollen best teie seas nenda kui se/ kes
 tenib. Agga teie ollete need/kes minno jure
 jaud minno kiusafuste sees. Agga minna
 sean teie se kunnigriat/ nenda kui minno
 Xesa sedda muulle on seadnud/ et teie peate
 sõna ning ioma minno laudas minno kun-
 nigriat/ ja ilma järgede peäl/ ja kabbe-
 teistkõnne Israeli sou-arro peäle kohbut
 moisma.

Epistel Matteuse Päwal. I Kor. XII,
 4° II. salmiss sadit.

Wata 195. lehhe külges.

Sül armo annid on mitmesegused, agga ---
 --- nenda kui temma
 tahhab.

Ewangelium Matteuse Päwal. Mats. IX,
 9° 13. salmiss sadit.

Sing kui Jeesus seält ärvaläks/ näggi
 temma übbe inimesse tolli jures
 istwa/ Matteus minni/ ja ütles temma
 wasto: kõi minno järrel. Ja temma
 tõiis külles ja läks temma järrele. Ja se
 sindis/ kui temma (Matteuse) koias lau-
 das iesus/ wata/ jüs tuulid paljo Tõlnerid
 ja pattuid/ ja ussid senna lauda Jeesuse
 ja

ja temma Jüngeritega. Ja kui Wartsrid
 sedda näggid / ütlesid nemmad temma
 Jüngeritele: mis parrast sööb teie õppeta-
 ja tõlneride ja pattustega? agga kui Je-
 sus sedda kulis / ütles temma nende was-
 to: neile / kes terwed on / ep olle arsti tar-
 wis / waid haigedele. Agga müge ja õp-
 pige / mis se on: minna tabhan hallas-
 tust / ja mitte ohwri / sest minna ep olle
 tulnud õgid / waid pattusid pattustpõör-
 misse pole kutsma.

Epistel Miheli Päwal Jean: Imutamisse
 ram. XII, 7-12. salwist sadik.

U södda touis taewas: Mihkael ja temma
 Englid söddisid lendwa mao wasto, ja se lene-
 daw madde söddis ja temma inglid, ja nemmad
 ei saand woimust, ja nende asset ei leitud mitte
 ennem taewast. Ja se suur lendaw madde
 heideti wälja, se wanna us, tedda hütaffe kura-
 uks ja sadanaks, kes keik ilma-maad arraekstas,
 tedda heideti Ma peale ja temma inglid heideti
 mahha temmaga. Ja minna kuulsin sure heale,
 se ütles taewas: nüüd on se õnnistus ja se wäggi,
 ja se kuningriik meie Jummal, ja se melewald
 temma Kristusse parrast sanud. Sest et mahha
 heiderud on meie wendade pealekaebaja, kes nende
 peale kaebab meie Jummal ees õõd ja pätoad. Ja
 needsammad on tedda arrarõimud Talle werre
 parrast,

párrast, ja omma tunnistusse sanna párrast, ja ei
 olle omma ello mitte ormastan d surmani. Ses
 párrast olge wágga roõmsad, taewad, ja teie, kes
 wende sees ellate.

Ewangelium Mihkli Páwal. Matt.
 XVIII, 1-11. sahmist sadit.

S Elsammal tunnil tullid Jüngrid Je-
 susse jure/ ja ütlesid: kes on käl se su-
 rem taewa-riiki? Ning Jesus kutsus ühhe
 lapsokesse ennese jüre/ ja panni sedda seisma
 nende keskele/ ja ütles: tõest minna ütlen
 teile: kui teie ei pödra ünber/ ja ei sa kui
 need lapsokessed/ siis ei sa teie mitte tae-
 wa-riiki. Kes nüüd isse-ennast allandab kui
 seimane lapsokle/ se on se suurem taewa-ri-
 iki. Ning/ kui legi ühhe nisugguse lapsokes-
 se minno nimnel wastowottab/ se wottab
 mind wasto. Agga kes pahhandab ühhe
 neistinnatsist pisjokessist/ kes minno sisse
 ustiwad/ sel on parrem/ et westli-kirowi tem-
 ma kaela peaks podama/ ning tedda ärra-
 upputadama suggawama merre kohta.
 Hädda ma t'male pahhanduste párrast!
 Pahhandused prawad käl tullema/ agga
 hädda selle inimessele/ kelle läbbi pah-
 handus tulleb. Agga kui sinno kässt eht
 sano jälg sind pahhandab/ siis raiu neid
 ärra

ärä nting heida ennesest ärä; parrem
 on sul / et sinna jallota eht wigone ello
 siese lähhäd / kui et sul kaks kät ch^h kaks
 jalga on / ja sind iggawesse tu lesse heide-
 takse. Ja kui sinno film sind pahhandab /
 ktsu tedda wälja / nting wiska ennesen är-
 ra; parrem on sul / et sinna übbe filmaga
 ello siese lähhäd / kui et sul kaks filma on /
 ja sind pörgo tullese heidetakse. Katsel /
 et teie mitte üht neissinnatsist wiesotesist
 ärä ei põlga; sest minna ütlen teile / et
 nende Ingrid taewas allati näwad min-
 no Jäsa palge / kes taewas on. Sest in-
 nimesie Boeg on tulnud õusats teggema /
 mis on ärrakaddunud.

1.

Hosa ennast / innimenne; Ärra anna pahhandust
 Noortele / ei wannadele / Noua talle pühitust /
 Et ka õmma elloga Wahwast woiksid parrata.

2.

Neid Ingridessi on se armolline Jürmal
 Weit' annud heidiaks; sest ärä olle rummal /
 Ning ärä aia sa neid ärä paffoga /
 Waid katsu / et so jure jäwad lõpmatta.

Epistel Simona Juda P^hwal. i Peetr.
 1, 3 9 saimist sadit.

Sümmal ja meie Jäsand Jesusse Kristusse
 Jäsa olgo kidetud, kes õmma sure hallastusse
 pärs

pärrast meid ueste on sünnitanud ellawaks lotuse
 seks Jeesuse Kristusse ülestoumissse läbbi surrust,
 ühheks pärrandussöks, mis ei woi hukka minna
 egga rojaseks sada, egga ärranärsida, mis taewas
 on tallele pandud meile, kedda Zummala wäes
 usso läbbi hoitakse õnnistussöks, mis walmis on,
 et se peab ilmuma wiimsel aial mil teie peate wäga
 rõõmsad ollema, kes teie nüüd pissut (kui se tar-
 wis löhhäb) kurwad ollete monnesarnaste kiusa-
 tuste sees. Et teie usk, kui se saab katsutud, peab
 leitama paljo üllema ollemast kui kuld, mis kaub
 ja siiski tulles katsutakse, kitussöks ja auuks, ja
 auustamissöks, kui Jeesus Kristus ilmub. Keda
 da teie ei olle näinud, ja siiski armastate, kelle siis
 se teie nüüd ussute, ehk teie tedda nüüd mitte ei
 nä, ja ollete wägga rõõmsad kalli rõmoga, mie
 ükski ei woi üleskräida, ja sate omma usso otsa
 kätte, se on hingede õnnistust.

Ewangelium Simona Juda Päwal. Joan.
 XV, 17, 21. salmist sadik.

Sedda käsfin minna teile / et teie te'ne
 teist armastate. Kui ma ilm teid
 wihtab / siis teädke / et temma mind enne
 teid on wihtanud. Olleste teie ma-ilm-
 mast / siis armastaks ma-ilm omma; agga
 et teie ma-ilmast ep olle / waid minna
 ollen teid ma-ilmast ärrawastsenud / se-
 pärrast wihtab teid ma-ilm. Mötteige se
 sanna peale / uis minna teile ollen ütelnud:

Julia-

sullane ep olle surem kui temma Isfand.
 Ons nemmad mind takkatusanud / siis
 kiisarwad nemmad teidki takka ; ons nem-
 mad minno sanna piddanud / siis peawad
 nemmad telegi sanna. Agga sedda keit te-
 wad nemmad teile minno utimme parrast/
 sest et nemmad tedda ei tunne / kes
 mind on lakkitanud.

Ebraea rahw. ram. XII, Peas 1. ning 2. salm.

S Eparrast meiegi / et meil ni
 suur hulk tunnistajaid meie
 ümber on / pangem mahha keit
 koormat ja sedda patto / mis kow-
 waste meie ümber seisab / ja joos-
 tem kannatusse läbbi sedda woido-
 jooksmist / mis meie ette seä-
 tud / ja wadagem
JESUSSE peäle /
 kes meie usso

üllemsaatja ning Lõppetaja
 on.

Meie Isanda JEsusse
Kristusse

Rannatamine

ning Surm

Nelja Ewangelisti Ramatust
kollopandud.

~~~~~

Nõga hapnematta leibade pühha tulli ligi, mis hütakse Vasa, Pühhas. Siis ütles JEsus omma Jüngerite wasto: teie teate, et kahhe päwa pärrast Vasa pühha on, ning se innimesse Poeg antakse ärra, et tedda peab ristist lödama.

Siis tullid kolko need üllemad Preestrid ja need kiriatundjad ning need rahwa wannemad selle lei-ge üllema Preestri kotta, tedda huti Ka:rwaks, ja pidassid issekeskes nou, et nemmad Jesust kawwa-lusfega woiksid kinniwotta ning tappa, sest nemo-
mad

mad karisid rahwast. Agga nemmad ütlesid: ei mitte pühhade aial, et mässamine rahwa seas ei touse.

Kui minid Jesus Petanias olli Simona se pida dalitöbbise koias, kulli temma jure üks naene, sel olli üks klaas selget ja kallist Nardi salwi, ja temma murdis se klaas katki, ja wallas sedda temma pähhä, kui temma laudas istus. Agga kui temma Gungrid sedda näggid, sai nende meel pahhaks ning ütlesid: mis tarwis on sesinnane hukkamine? sest sesinnane salwo olleks woinud ennam kui kome saa krossi eest ärramüia / ja waestele anda. Ning nemmad said wägga kuriaks temma peäle. Agga kui Jesus sedda moistis, ütles temma nende wasto: mis teie selle naesele waewa tete? temma on head tööd minno wasto teinud; sest wafsed on ikka teie jures, ja kui teie tahhate, wõlke teie neile head tehha, agga mind ep olle teil mitte ikka. Temma on teinud, mis ta woinud, sest et temma sedda salwi on minno ihho peäle wallanud, sega on temma enne isudnud minno ihho woida minno mattusseks. Tõest minna ütlen teile, kus ial sesinnane armo õppetus kulutakse keiges maailmas, seal peab ka rakitama temma mällestusseks, mis sesinnane on teinud.

Agga Sadanas olli lainud Zuda sisse, sedda lia, nimmega hütakse Zakarriotiks, kes olli nende Pahheteistkümne arrust. Ning temma läks ärra ja rakis nende üllema Preestride ning soa-pealiskubega, kudda temma sedda tahtis ärra anda nende kätte, ja ütles: mis teie tahhate mulle anda, siis

tahhan minna tedda teie kätte ärrasanda. Agga kui nemmad sedda kuulsid, said nemmad rõõmsaks ja pakkusid temmale kolmkümmend hõbbetükki. Ja temma tootas sedda, ja sest aiast otsis temma parast aega, et ta tedda neile woiks ärrasanda ilma tülita.

Agga enne Pasa-pühha, kui Jesus teadis, et temma tund olli tulnud, et temma siit ma-ilmast piddi ärraminnema omma Jäsa jure, otsego temma olli armastanud ommaksed, kes ma-ilmast olli, nenda on temma neid armastanud otsani. Ning kui õhto-sõma-äeg k'ä olli, (kui kurrat so olli Juda Simona poia Jästarioti süddamesse annud, et ta piddi tedda ärrasandma) ja Jesus teadis, et Jäsa keit temma kätte olli annud, ning et temma Jummalast olli tulnud ja Jummalajure läks: siis toufis temma õhto-sõma-aiast ülles, ja panni ommad risbed mahha, ning wottis ühhe rättiko ning sidbus ennese ümber. Pärast wallas temma wet ühhe pekki sisse, ning hakkas Jungritte jalgo pessema, ning se rättikoga kuiratama, mis temma ümber olli seutud. Siis tulleb temma Simona Peetruse jure, ning temma ütleb temma wasto: Jäsand, sinna's minno jalgo pessed? Jesus wastas ning ütles temma wasto: mis minna teen, sedda ei tea sinna nüüd mitte, agga pärast sedda pead sinna teada sama. Peetrus ütleb temma wasto: ellades ei pea sinna minno jalgo pessema. Jesus wastas temmale: kui minna sind ei pesse, siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jäsand, ei mitte ülspäinis min-

no jalgo, waid ka kassi ning pead. Jesus ütles temmale: Kes pestud on, sellel ep olle tarwis muud kui jalgo pesta, sest temma on illeültse puhhas, ning teie ollete puhtad agga mitte keif; sest temma teadis, kes tedda piddi ärra andma; sepärrast ütles temma: teie ep olle keif puhtad.

Kui temma müüd nende jalgo sai pestud, ja omad rided wotnud, siis istus temma jälle mahha ja ütles nende wasto: Kas teie teate, mis minna teile ollen teinud? teie huate mind: õppetaja ja Jssand! ning ütlete õiete, sest minna ollen se. Kui müüd minna se Jssand ning se õppetaja teie jalgo ollen pestud, siis peate teie ka teine teise jalgo pesema; sest ühhe õppetusse märgi ollen minna teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna teile ollen teinud. Tõest, tõest minna ütlen teile: sullane ep olle mitte surem kui temma Jssand, egga Apostel surem kui se, kes tedda on lakkitanud. Kui teie tedda teate, õnsad ollete teie, kui teie tedda tete. Minna ei üle teist keikist; minna tean, tedda minna ollen ärrawallitsenud, waid sepärrast, et se kirri piddi tõeks sama: Kes minnoga leiba sööb, se tõstab omma kanda minna wasto alles. Sest aiast ütlen minna teile: enne kui se sünnib, et kui se saab sündinud, teie usfute, et minna se ollen. Tõest, tõest minna ütlen teile: kes wasto wottab, kui minna teddagi lakkitan, se wottab mind wasto, agga kes mind wastowottab, se wottab tedda wasto, kes mind on lakkitanud.

Kui Jesus tedda sai ütelnud, sai temma kura waks waimus, ning tunnistas ja ütles: tõest, tõest

tõ st minna ütten teile, et üt's teie seast mind õrra
 annab. Siis waat'sid need Jüngrid teine teise sil-
 mi ning ollid kahhe wäbbel, kennest temma piddi
 räpina. Agga Jesusse fülles olli maas laudas üt's
 temma Jüngriteist, tedda Jesus armastas, selle
 pole nüüd löi Simon Petrus peaga / et temma
 piddi kulama kes se kül piddi ollema. Kenest tem-
 ma räp's. Agga sestanane lastis ennast Jesusse
 rinna peäle, ning ütles temma wasto: Jesusand,
 kes se on? Jesus wastos: se on sesamma kenne-
 se minna sedda pallokest sisse astan ja annan.
 Ning temma lastis sedda pallokest sisse ja andis
 sedda Judale Simona poiale selle Jõkariotile, ning
 se pall kesse järrele last's se sadan temma sisse. Siis
 ütles Jesus temmale: mis sa teed, sedda te ussinaast.
 Agga sedda ei moistnud üt'ski neist, kes laudas
 maas is'ustid, mi'spärrast temma sedda temmale
 ütles: sest monned mõtlehid, et Juda käes se kullur
 olli, et Jesus temmale piddi üt'lema: osta, mis weil
 tarwis on pühhiks, eh' et temma waestele midda-
 gi piddi andma. Kui temma nüüd pallokesse sai
 wotnud, last's temma seddamaid wälja, agga õ olli.

Kui temma nüüd olli wäljalainud, ütles Jesus:
 nüüd on se innimesse Poeg auustud, ning Jum-
 ma on temma sees auustud. Ois Jummal
 temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jumi-
 mal isse enneses, ning auustab tedda pea.

Lapsokessed, minna ollen weel ürrikeses aia
 a's teie iures, kül teie ostite mind, ning ofsego
 minna Juda rahwa wasto ollen üt'leitud: kuhho
 miana lähhan, senna ei woi teie mitte tulla, nenda
 ütlen

ütlen minna nüüd teile ka. Uut kässu sanna annan minna teile, et teie teine teist peate armastama, nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie ka teine teist peate armastama. Ees sammast tundwad keif, et teie minno Jüngrid ollete, kui teie teine teist armastate.

Simon Petrus ütli b temma wasto: Issand, kuhho sa lähhad? Jesus wastas temmale: kuhho minna lähhan, ei woi sa nüüd mitte minno järrel käia, agga pärrast pead sa mo järrel käima. Petrus ütleb temma wasto: Issand, miß ma nüüd ei woi sinno järrel käia? minna tahhan omma hinge sinno pärrast anda. Jesus wastas temmale: tahhad sinna omma hinge minno pärrast anda? tõest, tõest, minna ütlen sulle: kui ei laula mitte enne, kui sinna mind jo kolmkorda saad ärrasalganud.

Agga esimesesl hapnematta leibade päwal, mil nemmad Pasa-talle tapsid, tullid need Jüngrid Jesusse jure, ning ütlesid temma wasto: kus sa tahhad, et meie peame mi-nema nina sulle walmistama, et sa Pasa-talle woid süa? Ning temma lähitas Paks ommost Jüngrittest Petrust ja Joannest, ning ütles: minge ja walmistage meile se Pasa-talle, et meie söme, agga nemmad ütlesid temmale: kus sa tahhad, et meie walmistame? agga temma ütles neile: minge sinna, ja wata, kui teie senna sisse tullete, siis tulleb teie wasto üks inimenne, kes ühhe roe-kruusi kannab, käiae temma järrel seal Poias, kuhho temma sisse lähhad, ja ütsetelge selle loia issandale: se õppetaja ütleb sulle:

minna aea on liggi : minna tahhan sinno jüres
 Pasa-p: hha piddada omma Züngrittega ; kus on
 se woopraste tubba , kus ma sedda Pasa-talle om-
 ma Züngritega woin süa ? Ning sesamma näitab
 teile üht suurt ehitud tubba , mis walmis on ,
 seal walmistage meile . Ning need Züngrid tegi
 gib nenda , kui Jesus neid olli käsknud , läksid ärra
 ning tullid lifina , ja leidsid nenda , kui temma neid
 le: olli ütelnud , ja walmistasid Pasa-talle .

Agga kui õhto sai , tulli temma nende kahheteiste
 kümnega senna , ning kui se tund tulli , istus tem-
 ma mahha laua jure , ja need kaksteistkümmend Ap-
 postlit temmaga . Ning temma ütles nende wasto :
 minna ollen süddamest iggatsenud se Pasa-
 talle teiega süa enne kui minna kannatan . Sest
 minna ütlen teile : et minna sest ennami mitte ei
 sö / künni keik saab sündinud Zummala riis . Ja
 kui temma karrikast sai wotnud ; kannas temma
 ja ütles : wotke sedda , ja jaggage ennestele , sest
 minna ütlen teile , et minna ei jo mitte sest wina-pu
 wiljast , künni Zummala riik tulleb sest päwast sa-
 di , kui minna sedda teiega ueste soon omma Josa
 riiki .

Ning kui nemmad laudas istsid ja söid , ütles
 Jesus : toest minna ütlen teile , ü^s teie seast , kes
 minnoga sööb , annab mind ärra . Ning nem-
 mad söid waagga kurwaks , ning hakkasid iggauls
 nende seast järrestikko ü: lema temma wasto : Jsa
 sand , minnaks se ollen ? ja teine jälle : minnaks
 se ollen ? agga temma wastas ja ütles neile : ü^s
 meist kahheteistkümmest , kes minnoga kat waaga
 wase

nasse pistab, se annab mind ärra. Se innimesse
 Poeg lähhab kül ärra, nenda kui temmast on kir-
 jotud, agga hädda selle innimessele, kelle läbbi se
 innimesse Poeg ärra-antakse, hea olle's temmale,
 et se innimenne ei olle's sündinud. Siis wastas
 Judas, kes tedda ärra-andis, ja ütles: minnak's
 se ollen, Rabbi? temma ütles temma wasto:
 olled, jah!

Agga kui nemmad söid, wottis Jesus leiba,
 õnnistas ja murdis, ning andis neile Jäng-
 rittele, ja ütles: wõtke, söge, se on minno
 ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke min-
 no mällestusfeks. Selsammal kombel wot-
 tis temma ka se karrika pärrast õhto-sõma-
 aega, tãmmas ja andis neile, ja ütles: joge
 teie seãle seeft, ja nemmad jõid teie seãle seeft.
 Ning temma ütles neile: sesinnane karrikas
 on se uus seãdus minno werre sees, mis mit-
 me eest ärrawallatakse paetude andeks, and-
 misfeks; sedda tehke, ni mittokord, kui teie
 sedda jote, minno wällestusfeks. Agga tõest,
 minna ütlen teile, et minna ei wotta mitte sest aiast
 sestinnatseft wina:pu wiisast jua sest päwast sadit,
 kui minna sedda uut teiega joon omma Jõsa rikis.

Siiski wata! minno ärra-andja kãssi on min-
 noga laua peal. Ning se innimesse Poeg lähhab
 kül, nenda kui on seatud; hädda siiski selle inni-
 messele, kelle läbbi tedda ärra-antakse. Ja nem-
 mad hakkasid teine teise kãest kussima, kes se kül
 nende seast pididi ollema, kes sedda pididi teggema.
 Agga nende seas tõusis ka se riid, kes neist pidi

di suremaks arwatama; agga temma ütles neile: pagganatte kunningad wallitsewad nende üle, ja kes nende peale woimust wotroad, neid hütakse armolikkus Jesandaks, agga teie mitte nenda, waid se surem teie seast olgo kui se norem, ja se üllem kui se, kes tenib. Sesi kes on surem, se, kes laudas istub, woi se, kes tenib? et se, kes laudas istub? agga minna ollen kest teie seast, nenda kui se, kes tenib. Agga teie olete need, kes minno jure jä nud minno kiusatuste sees. Ja minna sean teile se kunningriigi, nenda kui minno Jessa sedda muule on seadnud, et teie peate sama ning joma minno laua juures minno kunningriiks, ja isima järgede peäl ning kahheteiskümne Israeli sou arwo peäle kohhut moistma.

Agga se Jesand ütles: Simon, Simon, wata, sadanas on teid wägga püüdnud soluda kui nisso; agga minna ollen sinno test pallunud, et sinno ust ei pea arwolepma, ja kui sa päerast saad ümberpöörnud, siis kinnita ommad wennad. Agga temma ütles temmale: Jesand, minna ollen walmis sinnoga ni hästi wangi kui surma minnema. Agga temma ütles: minna ütlen sulle Petrus: kui ei lauda mitte tärna enne kui sinna kolmord saad arwasalganud, et sinna mind ei tunne.

Ning temma ütles nende wästo: Kui minna teid ollen läkkitanud kukrota ja paunata, ja kingita, ons teil üiddagi waia oitud? agga nemmad ütlesid: ei ühtegi. Siis ütles temma neile: agga nired, kannel kakkur on, se wotko sedda, nenda sanmoti ka pauna, ja kannel ep olle, se mügo ar

ra omnia fue ja osiko mooga; sest minna ütles
teile, et ka se weel minnule peab sündima: tem-
ma on üllekohhutuste seffa arvatud, sest ka sel, mis
minnust on kirjotud, on ots. Agga nemmad ütles
sid: Jssand, enna! siin on kaks mooka, agga tem-
ma ütles neile: kül on.

I.

Ja kui nemmad litusse laulo said laulnud, läks
Jesús wälja omma komba pärrast ülle Kiidroni jõe
õlli mäele, agga temma Jungriid käisid ka temma
järele senna paika. Siis ütles Jesús nende was-
to: selhinnatsel õsel wottate teie keik ennast minnust
pahhandada; sest kirjotud on: ma tahhan sedda
karijast lüa, ja karja lambaid peab laiale pillata-
ma: agga pärrast, kui minna saan üllestousnud,
siis tahhan minna teie ele minna Kalilea male.
Agga Peetrus kostis ja ütles temma wasto: ehk
ka keik peaksid ennast minnust pahhandama, ei min-
na tahha ennast polegi pahhandada. Jesús ütles
temma wasto: tõest minna ütles sulle: tänna sel-
hinnatsel õsel, enne kui kül saab kaksokord laulnud,
salgad sinna mind kolmkord ärra. Agga Peetrus
ütles weel ennast pealegi temmale: ehk ma sinno-
ga peaksin surrema, ei tahha ma sind mitte ärrasala-
lata; nendasammoti ütlesid ka keik need Jungriid.

Siis tulli Jesús nendega ühte moisa, mis hü-
takse Kersemanek's, seal õlli üks aed, senna sisse läks
Jesús ja temma Jungriid. Ning kui temma sen-
na tulli; ütles temma omma Jungritte wasto:
istte seie mahha, kunnä minna saan senna laitud

ja luggenud; luggege ta teie, et teie kiusatusse sisse ei sa. Ja temma võttis ennesega Peetrust ja Jaakobust ja Joannest, neid kaks Sebedeusse poega, ja hakkas kurbaks minnema, wägga wärrisema, ja ahastadama. Siis ütles temma nende wasto: minno hing on wägga kurb surmani, jäge seie ja walwage minnoga.

Ning temma isse lahkus neist ärra, läks pissutemale, ni kaugele, kui kiuwiga woib süsta, ja langetes esmale põlwele, parrast omma palle peäle. Ma peäle mahha, ja lugges, et kui se woib olla, se tund temmast pididi mödaminnema, ja ütles: Abba, minno Jäsa! sinna woid keik tehha, kui se woib olla, ning sa tahhad, siis wotta se karrikas minnust ärra, agga ommeti mitte, mis minna tahhan, woid mis sinna tahhad. Ning temma tulli Junguritte jure ja leidis neid maggamaist, ja ütles Peetrusse wasto: Simon, maggad sa? eks sinna ei suda ühhe tunni minnoga walwada? walwage ja palluge, et teie kiusatusse sisse ei sa; se waim on küi walwmis, agga se lihha on nõdder.

Ta läks temma teistkorda ärra, lugges ja ütles: minno Jäsa! kui sesinnane karrikas ei woi muido minnust möda misna muido kui minna sest ei sa jonud, siis sündko sinno tahtminne. Ning temma tulli, ja leidis neid ta maggamaist, sest nende silmad ollid rasked unnest, ja nemmad ei teadnud mitte, mis nemmad temmale pidid wastama. Ning temma jättis neid, ning läks ta ärra, ning lugges kolmat korda, ja rakis needsammad sannad. Agga üks Ingel taewast näitis ennast temmale, ja kinnitas

tedda

tedda. Ja kui temma surmaga olli woitlemas, passus temma Jummalat kangeminne. Agga temma higgi olli kui werre pissarad, need langsid, Ma peale. Ning temma tousis ülles Jummalat pallumast, ning tui'i omma Jungritte jure, ja leidis neid maggamast kurrastusse pärrast, ja temma ütles nende wasto: maggaga weel peale ning hingage! mis teie maggate? kü' seft saab. Wata, se tund on joudnud, ja se innimesse Voeg antasse ärra pattuste kätte. Touske ülles, lätki ärra. Wata minno ärra-andja on liggi tulnud, ja palluge, et teie kiusatusse sisse ei sa.

Agga Judas, kes tedda ärra-andis, teadis ka sedda paika, seft et Jesus sagedaste senna omma Jungrittega olli kokkotulnud. Ja seddamaid, kui Jesus alles rakis, wata siis tulli Judas üks neist kahhesteiškümnest. Kui temma nüüd ennese jure olli wotnud se hulga, ja nende üllema, Preestride ja Wariferide ja kirjatundjatte ning wannematte sullased, kais temma nende eel, ja tulli senna lühide, lampide, mooplade, nuiade, ning söa-riistadega. Kui nüüd Jesus teadis keif, mis temma peale pidi tulles, läts temma walja, ning ütles nende wasto: kedda teie otsite? nemmad wastasid temmale; Jesusi Naatsaretist. Jesus ütles neile: minna ollen se. Agga Judas, kes tedda ärra-andis, seisis ka nende jures. Kui nüüd Jesus neile ütles: minna ollen se, siis lätsid nemmad tagga si ja langsid mahha. Siis küsis temma neilt ta: kedda teie otsite? agga nemmad ütlesid: Jesusi Naatsaretist. Jesus wastas: minna ollen teile

ühtelnud, et minna se ollen. Kui teie nüüd mind
 otsite, siis laske neid ärraminna, et se sanna piddi
 toeks sama, mis temma olli ütelaud: minna ep
 olle keddagi ärrakautanud neisi, mis sa mulle ol-
 led annud. Agga se, kes tedda ärra andis, olli nei-
 le tahhe annud ning ütelnud: kellese ma sund an-
 nan, se on sesamma, tedda wotke kinni, ja wiige
 julgeste ärra. Ja seddamaid, kui temma senna
 sai, tulli temma Jesuse jure temmale suud and-
 ma, ja ütles temma wasto: terre R bbi! ja an-
 dis temmale suud. Agga Jesus ütles temma was-
 to: Judas, mo söber, millepörrast olled sinna siin?
 annad sinna su andmissiega innimesse Poia ärra?
 siis tullid nemmad temma jure, piisid kat temma
 külge, ja wotsid tedda kinni.

Agga kui need, kes temma ümber ollid, sedda
 näggid, mis pidid sandima, ütlesid nemmad tem-
 ma wasto: Jesand, kas meie peame möögaga sel-
 ka löma? siis olli Simonal Peetruse üs mod^o,
 ning temma sirotas kat ning tombas omma möö-
 ga wälja, ning loi üllenna Preestri sullast, ja rai-
 us temma parrema kõrwa ärra; agga selle sullase
 nimmi olli Malkus. Agga Jesus wastas ja üt-
 les: jätke siit sadid, ning ütles Peetruse was-
 to: pista omma möök tüppe seki kei, kes mööga wot-
 wad. peawad mööga löbbi hülka sama. Woi möök
 led sinna, et minna praego ei wotks omma Jesa pal-
 luda, et temma mulle sie sataks ennam kui katsteist.
 Kimmend Leioni inlid? es minna sedda karrifast
 pea löma, mis mulle Jesa on annud? agga kuida
 peastid need kirjad toeks sama? se peab wenda sundi-
 ma.

ma Ning temma putus temma kõrvasse, ja teggi tedda terweks.

Selsammal tunnil ütles Jeesus nende üllema Preestride ning Zummala koia pealikute ja wanematte wasto, kes temma peale tullid: teie ollete wähalainud otsego rõdoli peale mookade ja nuia dega mind kinniwotma. Minna ollen iggapäi teie jures olnud, ja istnud, ja õppetand Zummala koias ning teie ep olle mitte kässi minno tülge pistnud; agga se on teie tund, ja pimmedus, se woimus. Agga se on keik sündinud, et Proh: wetide kirjad pidid toeks sama.

Agga se hull ning se üllem pealik ning Zuda rahwa sullased wotsid Jeesust kinni ja sidusid tedda, siis jätsid tedda keik Züngrid mahha ja põggenesid ärra.

Ja üks poisimees käis temma järrel, sel olli kallis linnane rie selgas palja ihho peal, ja poisimehes hed wotsid tedda kinni, agga temma jättis sedda linnast riet mahha, ja põggenes allasti nende käest ärra.

II.

Agga need, kes Jeesust ollid kinniwotnud, wotsid tedda esite Hanna jure, sest se olli Ka:itwa ai, kes sel aastal üllem Preester olli. Agga Ka:itwas olli se, kes Zuda rahwale nou annud, et se pidid heaks tulles, et jht innimest rahwa eest pidid hullatama.

Ning nemmad wisid tedda se üllema Preestri

Ka: iwa iure, kuhho keik' üllemad, Preestrid, ja kir-
jatundjad, ja need wannemad ollid kokkotulnud.

Agga Simon Peetrus kais kaugeft Jesusse iä-
rel se üllema Preestri koiast sadit, ja üks teine Jün-
ger temmaga; agga sesamma Jünger olli üllema
Preestriga tuttaw, ja läks Jesussega üllema Preest-
ri kotta, agga Peetrus seisis wäljas ukse ees. Siis
läks se teine Jünger kes üllema Preestriga tuttaw
olli, wälja ja rakis uksehoidjaga, ja wiis Peetrust
sisse se üllema Preestri kotta.

Agga need sullased ja teenrid seisid ning ollid
süttetuld teinud kesket kotta, et külm olli, ning so-
jendasid ennast. Agga Peetrus seisis nende jures,
ja sojendas ennast, ning temma istus sullastega
ühhes mahha ning sojendas ennast tulle äres, et
temma sedda otsa pididi nähha sama. Agga
se üllem Preester küsis Jesussest temma Jünge-
ritte ja temma oppetusse pärrast. Jesus kosti
temmale: minna ollen julgeste rägimud selle
ma ilmale, minna ollen ilka oppetanud koggo-
dusse, ja Jummalala koiast, kuhho keikist paikust
Juda-rahwas kokkotulleb, ja sallaja ep olle min-
na ühtegi rägimud. Mis sa mult küsid? küsi
neilt/ kes kuulnud, mis minna neile ollen rägi-
mud; wata, need teadwad, mis minna ollen rä-
ginud. Agga kui temma sedda sai ütelnud,
Ibi üks neist teenridest, kes seal jures seisid, Je-
susst keppiga ning ütles: nendaks sinna üllema
Preestrite wastad? Jesus kostis temmale: kut-
ma kurjaste ollen rägimud, siis tunnista sedda kur-
ja ollwad; agga kui ma hästi ollen rägimud, mis
ja

sa mind loob? (agga Hannas olli tedda läkkitanub
kinnisekutud üllema Preestri Kaiva jure.)

Agga need üllema Preestrid ja need waano-
mad ja keif se suur kohhus oisid wassetunnistust
Jesusse wasto, et nemmad tedda pidid surma
saatma, ja ei leidnud mitte, ja ehk kül paljo wal-
letunnistusse mehhi ette tullid, ja paljo wallet t m-
ma peale tunnistasid, süski ei olnud need tunnis-
tused ühhesuggused, ja nenda ei leidnud nemmad
middagi temma wasto. Agga wimaks tousid ülles ja
tullid kaks wassetunnistuse meest ette, ja tunnis-
tasid wallet temma peale, ja ütlesid: meie olime
kuulnud tedda ütlewad: minna woin ja tahhan
se Jummalale kooda, mis kättega on tehtud, mah-
hastkuda, ja kolme päwaga teise üllesehitada,
mis ei olle mitte kättega tehtud. Ja nendagi ei
olnud nende tunnistus ühhesuggune.

Ning se üllema Preester tousis ülles nende kes-
kelt ja küsis Jesusest, ja ütles temma wasto:
eks sa middagi wastas? mis tunnistawad need sin-
nased sinno wasto? agga Jesus jäi wait, ja ei
wastand middagi. Ja se üllema Preester küsis
temmalt jälle, ja ütles temma wasto: minna wan-
nutan sind selle ellawa Jummalale jures, et sinna
meile ütled, kas sinna olled se Kristus, se Jum-
mala Poeg: sinna olled se Kristus selle kudetud
Jummalale Poeg! agga Jesus ütles temma wasto:
ma ollen. Ommeti ütlen minna teile: sest aiast
peate teie näggema innimesse Poia isitwa Jum-
mala wae parremal kael ning tullewa taewa pil-
wedega.

wedega. Siis kiskus se üllem, Preister ommad ribed lohki ning ütles: temma on Jummalat teotanud, mis meil ennom tunnistusse mehhi taprois on? wata nüüd ollete teie temma Jummalat teotanud, mis teie orwate? agga nemmod moisiid keik lohhut, et temma pididi surma wäart ollema.

Siis hokkasid monningad temma silmi süllitama, ja temma silmad kinnikatma, ja tedda rusfikaga löma ja temma wasto ütles: moista meile Kristus, kes se on, kes sind loi? Ja need sulalased löid tedda leppidega.

Ning kui Petrus al koias olli, siis tulli üks neist üllema. Preestri tüdrokuiwi se ulsehoidja ja näggi tedda tulle äres istwad, ja tulli temma jure, ning kui temma tedda näggi ennast sojendawad, watis temma üffi silmi temma peäle, ja ütles temma wasto: sa sinnagi ollid se Naatsaretti Jesussega Kalileamaalt; agga temma salgas tedda ärra keikide ees, ning ütles: naene, minna ei tunne tedda, ei moistagi, mis sa rägid.

Agga Simon Petrus seisis ja sojendas ennast alles, ja läks wälja oue, ning kul laulis. Ja ürribesse aia pärrast, kui temma jälle wärrawa pole läks, näggi tedda üks teine jälle, ja hakkas ütles nende wasto, kes seäl ollid ning seisis: sesinnane olli ka se Naatsaretti Jesussega; ja Petrusse wasto: sinna olled ka nende seast. Siis ütlesid need, kes seäl seisis, temma wasto: üks sinna ka olled temma Jungritte seast? agga temma salgas ta ühhe wana

wandega ning ütles: innimenne, ei ma olle, minna ei tunne sedda innimest.

Ja ühhe ürrikesse aia pärrast liggi ühhe tunni aega wahhet kinnitas sedda üks teine, ja ütles: tõe polest, ka sesinnane olli temmaga, sest temma on Kolileas ma mees. Siis tullid temma jure need, kes seal seisid, ja ütlesid ka Peetrusse wasto: tõeist, sinna olled ka nende seast. Sest sinna olled Kolileas ma mees, ja sinno keel läib sedda wissi, ning tunnistab sind ülles. Siis ütleb üks neist illemas Peestri sullasist, kes selle suggulane olli, kelle koro wa Peetrus olli ärraraiunud: eks minna siud temmaga näinud aedas? Siis salgas Peetrus ka, ning ütles: innimenne, ei ma moista mis sa rägib. Siis hakkas temma ennast wägga ärras needma ning wandma: ei ma tunne sedda innimest, kellest teie rägite. Ja seddamaid, kui temma alles räkis, laulis kul teiskorda. Ning se Jssand pöris ennast ümber, ja watis Peetrusse peäle; siis tulli Jssanda sanna Peetrusse mele, kui ta temma wasto olli ütelnud: enne kui kul kaks kord laulab, salgad sinna mind kolmkord ärra. Ning temma läks wälja ja nuttis ärdaste.

Agga need mehhed, kes Jesust kinnipiddasid, naersid ja peksid tedda, ja nemmad karsid tedda ja löid tedda wasto silmi ja küesisid temmalt, ja ütlesid: moista meile, kes se on, kes sind löi? ja paljo muud asjo rääksid ja teotaksid nemmad temma wasto.

Agga warsi warra hommiko, kui walge sai, tullid need rahwa wannemad, need illemad, Peestrid,

ja need kirjatudjad kofko, piddasid nou Jesusse wasto, et nemmad tedda piddid surma saatma, ja wiisid tedda ülles omma sure kohto ette, ja ütlesid: olled sinna se Kristus? ütles meile. Agga temma ütles neile: kui minna teile peaksin ütles, ei ussu teie polegi; agga kui minna ka peaksin kuis sinna, siis teie ei wasta mulle polegi, egga lasse mind lahti. Sest atast peab se innimesse Woeg istuma Jummalala wäe parramal kael. Agga nemmad ütlesid keil: olled sinna siis se Jummalala Woeg? agga temma ütles nende wasto: teie ütlete, sest minna ollen se. Agga nemmad ütlesid: mis meil ennam tunnistust tarwis on, sest meie olleme isse temma suust kuulnud.

III.

Ning keil se hull touffis ülles ja sibdufid Jefust, ja wiisid tedda Kaiwa jurest kohto kotta Pilatusse ette, ja andsid tedda Pontsiusse Pilatusse ma-walitseja kätte; agga se olli warra.

Kui nüüd Judas näggi, kes tedda olli ärraanud, et temma olli surma moistetud, siis kahhetes temma sedda, ja toi neid kolmekümmeend hõbbetükki jälle nende üllema-Preestride ja wannematte kätte, ning ütles: minna ollen patto teinud, et minna ollen wagga werd ärraanud; agga nemmad ütlesid: mis meil on sega teggemist? katsu sinna isse. Ning temma heitis need hõbbetükid seal Jummalala loias mahha, läks ärra, ja kui ta ärralainud, poos ta enmast ülles; agga temma on ülle kaela mah-

mahhatukunud, ja kiskelt lohki lainud, ja keit
temma sissefond on wäljapuiistetud.

Agga need üllemad. Preesrid wotfid need hõb-
betükid ja ütlesid: neid ei sunni mitte ohwri kirsto
panna, sest se on werre hind; agga nemmad wot-
sid nou, ja ütlesid nende eest ühhe pottiseppa põllo
marmisse paigaks wõdrastele, sepärrast hütakse se-
samma põld werre-põlluks tännapäwani. Ja se
on teada sanud kellele, kes Jerusalemmas ellowad,
nenda et sesamma põld nende omma kele hütakse
Afeldamaks, se on: werre põld. Siis on tõiks
sanud, mis sõldud on Prohweti Jeremia läbbi,
kes ütleb: ja nemmad on wotnud Jerach las-
te kääst need kolmekümme hõbbe-tükki selle
kallist arwatud hinda keddä nemmad m'kall-
se te arwamud, ja on needsammad annud se pot-
tiseppa põllo eest, nenda kui se Jösand mind
on käästnud.

Agga Juda-rahwas ei lainud isse mitte kohto-ko-
ta, et nemmad ei saaks rojasel's, waid et nemmad
pidid Pasatalle söma. Siis läks Pilatus nende
jure wälja ning ütles: mis teil on kaebamist selle
innimesse peäle? nemmad kostsid ning ütlesid tem-
ma wasto: kui ep olleks sesinnane üks kurjateggia,
siis ei olleks meie tedda sulle ial ärra-annud. Siis
ütles Pilatus neile: wotke teie tedda, ja moisi-
ke omma kääso järrel temma peäle kõhnut. Siis
ütlesid Juda-rahwas temma wasto: meil ep olle
lubba keddägi ärratappa, et Jesusse fanna pidid
tõeks sama, mis temma olli ütelnud, kui temma
tähhendas, mis-suggust surma temma pidid sur-
rema.

Agga nemmad need üllemad Preestrid ja Kirjatundjad hakkasid temma peale laebama, ja ütlesid: tedda olleme meie leidnud, et ta rahvast ärrapõrab, ja kelad Keisrile kohhut andmast, ja ütles ennast Kristuse ühhe kunninga ollerwad.

Süis läks Pilatus jälle kohtobotta, ja kutsus Jesust, agga Jesus seisis se ma-waallitseja ees, ning se ma-waallitseja küsis temmalt ja ütles temma wasto: olled sinna se Juda-rahwa kunningas? agga Jesus wastas temmale, ja ütles: rägid sinna sedda isse-ennesest, woi on sulle teised sedda minnust ütelnud? Pilatus wastas: ollen minna üks Juda-mees? sinno rahwas, ja need üllemad Preestrid on sind mulle ärra-annud, mis sa olled teinud? Jesus kostis: minno kunningriik ep olle mitte sestinnastest ma-ilmast; olleks minno kunningriik sestinnastest ma-ilmast, kui minno sullased taplesid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärra-antud; agga nüüd ep olle minno kunningriik mitte siit. Süis ütles Pilatus temma wasto: olled sinna süis ommeti üks kunningas? Jesus kostis: sinna ü'led, sest minna ollen kunningas, minna ollen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud / et minna nõele pean tunnistust andma. Aggaüks, kes nõe seest on, se kuleb minno heale. Pilatus ütles temmale: mis on süis tõdde?

Ning kui temma sedda sai ütelnud, läks temma jälle wälja Juda-rahwa jure, ning ütles üllemad Preestride ning rahwa wasto: minna ei leia üh-tegi sõid seest innimesest. Ning need üllemad Preestrid laebasid paljo temma peale, ning kui temma

peäle neist kaebati, siis ei kostnud temma ühtegi. Agga Pilatus küsis temmalt jälle ning ütles: ees sa middagi wasta? wata kui palju nemmad sinu wasto tunnistawad, ees sa kule? agga Jeesus ei wastand ennam middagi, ei ühhe ainuwa sanna peäle, nenda et ka se ma, wallitseja sedda wägga inimel's panni.

Agga nemmad aiasid peäle ja ütlesid: temma tõstab mässamist rahwa seas, ja õppetab keil mada Juda maad, ja on algand Kalilea maalt siit sadik. Agga kui Pilatus Kalilea maad küsis, küsis temma, kas se inaimenne Kalilea ma mees pl'di ollema. Ning kui temma teada sai, et temma Herodesse wallitusse alt olli, lahkitas temma tedda Herodesse jure, kes ka neil päiwoil Jerusalemmaas olli. Agga Herodes sai wägga rõõmsaks, kui ta Jeesust nähha sai, sest temma ollel's tedda hea melega jo ammogi näinud, sepärwast et temma olli paljo temmast kuulnud; ja temma lotis ühhe immetähhe nähha sama, mis temmast widdi tehtama. Ning temma küsis temmalt mitme sannaga, agga temma ei wastand temmale ühtegi. Agga need üllemad, Preestrid ja kiriatundjad seisis ja kaebasid korwaste temma peäle. Agga kui Herodes omma soa meestega tedda ollid teotanud ning naerunud, panni temma ühhe walge ride temma ümber, ja lahkitas tedda jälle Pilatusse jure, agga sel päiwal said Pilatus ja Herodes teine teisega sõbraks, sest enne ollid nemmad teine teisega wihhased olnud. Agga Pilatus kutsus need üllemad, Preestrid ja need pealikud ja sedda rahwast kofko, ja ütles nende

wasto: teie ollete sedda inimest minno ette tonud
 ofsego rahwa ärrapõrjat, ja wata, minna ollen
 tedda teie ees kulanud, ja ep olle sest inimestest
 ühtegi süüd leidnud; mis teie temma peale kaebate,
 egga Herodeski; sest minna ollen teid temma jure
 lastitanud, ning wata, temmale posse ühtegi teh-
 tud, mis surma wõart on; sepärrasi tahhan min-
 na tedda parristada ning lahti lasta.

Ugga Wasa pühiks olli ma wakkitsejal se wiis
 rahwale: ühhe wangi lahti lasta, tedda nemmad
 tahtsid. Ugga neil olli sel aial üks kulus wang,
 tedda huti Parrabaks, kes olli kinnipandud nende
 mässajatega kes mässamisest sees ollid ühhe ärra-
 tapnud. Ning se rahwas küssendas, ja hakkas
 palluma, et temma nenda pididi teggema, kui tem-
 ma ikka neile olli teinud. Kui nüüd nemmad üh-
 kes korus ollid, ütles Pilatus nende wasto: Kum-
 ba teie tahhate, et ma teile pean lahti lastma,
 Parrabast woi Jesust, tedda hütakse Kristusseks?
 Kas teie tahhate, et ma teile se Juida rahwa kun-
 ninga pean lahti lastma? sest temma teadis, et
 need üllemad Preestrid tedda kadbedusse pärrast
 ollid ärraannud. Ning kui temma kōhtojärje peäl
 istus, lastitas temma naene temma jure, ja lastis
 sõlda: argo olgo sul ühtegi teggemist sesinnatse di-
 gega, sest minna ollen tänna unnes paljo kannata-
 nud temma pärrast. Ugga need ühemad Preestrid,
 ja need wannemad andsid rahwale nou, et nemmad
 Parrabast pididid lahti palluma ja Jesust hukka
 saatma, ja kihutasid sedda rahwast, et Pilatus en-
 neminne Parrabast neile pididi lahti lastma. Siis
 kostis

Kostis se ma-wallitseja ja ütles nende wasto: kumba teie tahhate neist kahhest, et ma teile pean lahti lastma? nemmad ütlesid: ei mitte Jesust, huffa tedda ärra, ja lasse meile Parrabast lahti! agga Parrabas olli üs rõwel, kes olli ühhe mäsfamisse pärrast, mis liinas olli sündinud, ja tapimisse pärrast wangitorni heidetud. Siis wastas Pilatus, ja ütles jälle nende wasto: mis siis teie tahhate, et ma pean teile teggema selle Jesussega, kedda hütakse Kristusseks, ning kedda teie ütlete Juda rahwa kunninga ollewad? Agga nemmad küssendasid ta, ning ütlesid keil: sago temma risti! po tedda risti! Siis hüdis Pilatus ta nende wasto/ ning tahtis Jesust lahti lasta. Agga nemmad kariusid ja ütlesid: po tedda risti! po tedda risti! agga se ma-wallitseja ütles kolmat puhko nende wasto: mis se siis kurja teinud, minna ep olle temmast ühtegi surma süüd leidnud, sepärrast tahhan minna tedda karristada ja lahti lasta. Agga nemmad aiasid peäle sure küssendamissega/ ja pallusid weel ennam, et tedda piddi risti podama. Ning nende ja üllema Preestride küssendaminne wöttis woi must.

Agga kui Pilatus näggi, et temma ei woinud ühtegi parrata, waid et weel ennam k'arra sündis, wöttis temma wet, ja pessis k'assi rahwa nähhes, ja ütles: minna ollen wagga fellefinnatse õige werest, katske teie isje. Siis wastas keil se rahwas, ja ütles: temma! werri olgo meie peäle, ja meie laste peäle. Agga Pilatus tahtis rahwa mele pärrast tehha, ning moistis kohut, et nende palwe järrele piddi sündima. Siis lastis temma neile Parrabast

bast lahti, kes mässamisse ja tapmisse pärrast oli wangitorni heidetud, kenne pärrast nemmad palusid, agga Jesust andis temma ärra nende mees walda, et tedda piddi piitsaga pekstama ja risti podama. Siis wottis nüüd Pilatus Jesust ning pekis tedda piitsaga.

Agga selle ma-wallitseja sõa mehed wiisid teda ärra ennesega kohto kotta, ning kutsusid ja kogu gusid temma peäle keif sebda hulka kotte, ja wottsid temma riidid seljast ärra, ja pannid temma ümber ühhe purpuri mantli. Ja nemmad punnused ühhe kroni kibborwitsust, ja pannid sebda temma pähhä, ja andsid pilli roo temma parrema kätte, ja langsid temma ette põlsweli mahha, naersid tedda, ning hakkasid tedda terrutama. ja ütlesid: terre Juida rahwa kuningas! ja löid tedda lappiga, ja wottsid se pilli roo, ja löid sega temma pähhä, ja sülitasid temma peäle, ja langsid põlsweli mahha, ja kumardasid tedda.

Siis läks Pilatus jälle wälja, ja ütles nende wasto: wata, minna toon tedda teise wälja, et teie tunnete, et minna temmast ühtegi süüd ei leia. Siis läks Jesus wälja, ja kandis se kibborwitsa kroni ja purpuri mantli. Ning (Pilatus) ütles nende wasto: enna innimest! kui nüüd need ütles mad Preestrid ja sullased tedda näggid, kiffens dasid nemmad, ja ütlesid: po risti! po risti! Pilatus ütles nende wasto: wotke teie tedda ja poge tedda risti, sest minna ei leia süüd temmast. Juida rahwas kostsid temmale: meil on käik, ning meie kässo järwele peab temma surema, sest temma

on isse ennast Jummalal Poial's teinud. Kui nüüd Pilatus se sanna kulis, kartis temma weskennam, ning läks jälle kohto kotta, ja ütles Jeesusse wasto: kust, sinna olled? agga Jeesus ei annud temmale wastust. Siis ütles Pilatus Jeesusse wasto: k's sa rägi minnoga? k's sa ei tea, et maul melewald on sind ristil pua, ning melewald on sind lahri lasto? Jeesus kostis: sinnul ep olle k's ühtegi melewalda minno üle, kui se sinnule ei olle k's antud üllerwelt, sepärrast on sellel, kes mind sulle on ärra annud, surem pat. Sest aiast ot'sis Pilatus tedda lahti lasta. Agga Juida rahwas k'ssendasid ning ütlesid: kui sa tedda lahti lasted, siis ep olle sinna Keisri söbber mitte, sest iggaul's kes isse ennast kui kunninga's teeb, on Keisri wastane.

Kui nüüd Pilatus tedda sanna kulis, wiis temma Jeesust wälja, ja istus mahha kohto järse peale senna paik'a, mis hütak'se kirowi pörmandu's, agga Ebrea, kele Kabbata. Agga se olli Wapapühha walmistamis'se pääro liggi kuendamal tunnil, ning temma ütles Juida rahwa wasto: ennä teie kunningast! agga nemmad k'ssendasid: wi ärra! wi ärra! po tedda ristil! Pilatus ütles neile: kas minna pean teie kunningast ristil poma? need üllemad, Preestrid wast'sid: meil ep olle kunningast kui Keiser. Siis andis temma nüüd tedda nende kätte, et tedda pidil ristil podama.

IV.

Agga soa mehhed wot'sid Jeesust, ning k'ki
nemo

nemmad tedda said naernud, wotfid nemmad se Purpuri mantli temma seljast ärra, ja pannid temma ommad rided temma selga, ja wišid tedda wälja, et nemmad tedda pidid risti poma. Ning temma kandis omma risti ning läks wälja. Agga kui nemmad wälja läksid, ja tedda ärrawišid, leidfid nemmad ja said kätte ühhe mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, Kireni linnast, (kes wäljalt tulli, Aleksandri ning Kuhuwi isä) tedda sundsid nemmad wäggise, ning pannid risti temma peäle, et temma sedda pidid Jesuse järrele kandma.

Agga temma järrel käis suur hull rahwast, ja naesi, kes ka kaebasid, ja tedda nuršid. Agga Jesus pöris ennast ümber nende pole ning ütles: Jerusalemma tütted, ärge nutke mind, waid nutke isse ennast ning ommad lapsed. Sest wata, need pärowad tullerwad, mil dölkakse: onsad on need sigaimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need nissad, mis ep olle immetanud. Siis hakkarwad nemmad ülema mäggede wasto: langoge meie peäle, ja mäelinkude wasto: katke meid; sest kui sedda torele pule tehakse, mis siis kuirwale peab sundima? agga temmaga widi kaks muud kurjateggiat wälja ärrahulkata.

Ja nemmad wišid tedda senna päika, mis hüatakse Ebrae, kehe Kolgataks, se on ärraselletud: pealae asse. Ning kui nemmad senna said, andsid nemmad temmale jua mirri, wina ja adikast saypiga seggatud, ja kui temma maitsis, ei tahtnud temma jua, ning ei wötnud sedda mitte. Seäl pöfid nemmad tedda risti, ning temmaga kaks rödwolit

teist parrema, ja teist pahhema pole, agga Jeesust
 keskele. Siis sai se kirri tõeks, mis ütleb: ja
 temma on üllekohtuste sekk arwatud. Ning se
 olli kolmandama tunni ajal, kui nemmad tedda
 risti posid. Agga Jeesus ütles:

Jõsa/anna neile andeks/sest nem-
mad ei tea/ mis nemmad tewad.

Agga Pilatus kirjotas ka ühhe pealekiria, mis
 temmale süüks olli antud, ning panni se ülle temma
 pea risti peale. Agga se kirri olli kirjotud Hebra-
 Laddina- ja Ebrae-kele tähtedega: Se on Jeesus
 Naatsfaretist se Juda rahwa Kuningas.
 Sedda pealekiria luggesid paljo Juda rahvast,
 sest se pais olli liggi liina, kus Jeesust risti podi. Siis
 ütlesid Juda rahwa üllemad, Preestrid Pilatusse
 wasto: ärra kirjota: se Juda rahwa Kuningas,
 waid et temma ütlesnub: miina ollen Juda rah-
 wa kuningas. Pilatus kostis: mis ma kirjota-
 nud, ollen ma kirjotanud.

Kui nüüd need sõa-mehhed Jeesust ollid risti
 ponud, siis wotsid nemmad temma rided, ja jag-
 gasid neid, ja teggid nelli ossa, (igga sõa-mehhele
 ühhe ossa) ning se tue; agga se kuub olli õmble-
 matta üllewelt ülleültse ko-utud. Siis ütlesid
 nemmad teine teise wasto: argem listugem sedda
 mitte lohki, waid heitkem liisko jelle pärrast, kelle
 pärrast se peab ollema; ja nemmad h'itsid liisko,
 mis iggaüks pididi sama, et se kirri pididi tõeks sama,
 mis ütleb: nemmad on minno r' ded isfetes-
 tis jagganud, ja minno tue pärrast liisko
 heit-

heitnud. Sedda teggid nüüd need sõa, mehhed, ja istisid, ja hoidisid tedda seal; agga se rahwas seisis seal waatmas. Ja need üllemadke naersid tedda nendega, ja ütlesid: muid on temma aitnud, nüüd aitko temma isse, ennast, kui temma on se Kristus se Zummala ärrawallitsetud. Agga ka need sõa, mehhed naersid tedda, ja lassisid temma iure, ja wisid temmale adikast, ning ütlesid temmale: kui sinna olled se Juda rahwa kunningas, siis aita isse, ennast. Agga need, kes möda lassisid, teotasid tedda, wangutasid ommad pead, ja ütlesid: woi! kes sa Zummala kodda mahhastisid, ja kolmil päiwil ülessehitad, aita isse ennast, olled sinna Zummala Poeg, siis astu risti peält mahha. Agga nendasammoti naersid ka need üllemad, Preestrid issekeskis nende kirsjatundjatte ja wonnemattega, ja ütlesid: muid on temma aitnud, isse, ennast ei woi temma mitte aidata, kui temma on Kristus Israeli kunningas, siis astko temma nüüd risti peält mahha, et meie näme, siis tahhame meie tedda uskuda. Temma on Zummala peäle lootnud, se peastko tedda nüüd kui ta tedda tahhab peasta; sest temma on ütelnud: minna ollen Zummala Poeg.

Agga nendasammoti naersid tedda ka need rõdrosid, kes temmaga ollid risti podud. Agga üks neist kurjateggiaist, kes ollid üllespodud, teotas tedda ja ütles: kui sa olled se Kristus, siis aita isse, ennast ja meid. Agga se teine kostis ja nomis tedda ja ütles: eks sinnagi ei larda Zummalat, sest et sinna seksammas hukatusses olled, ja meile kül õiguse

gusse polest, sest meie same kätte, mis meie tö
 wõart on; agga seinnane ep olle lhtegi pahha
 teinud. Ning temma ütles Jesusse wasto: Is-
 sand, mõtle minno peale, kui sa omma rigi sees
 tulled! ning Jesus ütles temma wasto:

Tõest minna ütlen sulle: tanna
 pead sinna minnoga Paradisis ol-
 lema.

Agga Jesusse risti jures seisis temma emma,
 ning temma emma õdde Maria Kleopa naene, ja
 Maria Mahdalena. Kui nüüd Jesus omma em-
 ma näggi, ja se Jüngri seal jures seiswa, kedda
 temma armastas, ütles temma omma emma
 wasto:

Naene, wata/ se on sinno Poeg.
 Pärast ütles temma selle Jüngri wasto:

Wata/ se on sinno emma.

Ning seissammast tunnist wottis se Jünger ted-
 da omma kotta.

Agga kuendamal tunnil sei pimmedus üle
 teige, se Ma ühheksamast tunnist sadil, ning päilit
 läks pimmedaks. Ning ühheksamal tunnil kis-
 sendas Jesus sure healega ja ütles:

Eli! Eli! lama sabahyani?

se on ärrafelletud:

Minno Jummal! minno Jum-
 mal! mis sa mind olled mahha-
 lätanud?

Ugga monningad meist kes seal iures seisid, kui
nemmad sedda kuulsid ütlesid nemmad: wata, tem-
ma kutsus Eliast. Pärast sedda, kui Jesus teadis,
et jo keel olli lõppetud, et kirri pidid tõeks sama
ütled temma:

Mul on janno.

Ugga seal seisid üks asti täis ädikast, ja warri
looksis üks nende seast, wõttis ühhe kätäna ja täitis
sedda ädikaga, ja pistis sedda Isopi pilli-roo otse
ning panni sedda temma sai ette, ja jotis tedda, ning
ütles teistega: Dotte, same nähha, kas Elias tulled
tedda mahhawõtma. Kui nüüd Jesus sedda
ädikast sai wotnud, ütles temma:

Se on lõppetud.

Ugga Jesus kiskendas jälle sure healega ning
ütles:

**Isa! sinno kätte annan minna
omma Waimo.**

Ja kui temma sedda sai ütelnud, siis nõtkutas
temma pead ja heitis hinge.

Ja wata, se ettepodud tei koige-pühhana. kes Jum-
mala loias karrises lõhki kahhet's tükkis üllemast
o sasi allamast sadil. Ja se Ma warrises, ja need
kaijud lõhkid lõhki, ning need haueid lõksid lahki
ja tousid ütles paljo nende pühhade ihhusid, kes ol-
lid maganud. Ja pärast temma ülestouemist
tusid nemmad haudadest wäija ja lõksid pühha-
lõhna, ja näitsid ennast mitmele.

Agga se pealik, kes temma kohhal seisib, ja need, kes temmaga ollid, ja Jesusi hoidsid, kui nemmad näggid, et temma nenda küssendades hinge heitis, ja näggid sedda ma-wärrisemist, ja neid sündinud asjo, kartsid nemmad wägga, ja auustasid Jummalat, ja ütlesid: tõest, sesinnane innimenne ollibige ning Jummalat poeg. Ja keil rahwas, mis senna tuli sedda waatma, kui nemmad näggid, mis sündis, loid nemmad omma rindade wasto ja lalsid taggasi. Agga keil temma tutwad seisid laugelt. Agga seal ollid ka paljo naesi laugelt waatmas, kes Jesusse järrel ollid káinud Kalileamaalt, ja tedda teninud; nende seas oli Maria Mahdalena, ja Maria se weike Jakobusse ja Josesse emma ja Salome Sebedeusse poegade emma, kes ka ollid temma järrel káinud ja tedda teninud, kui temma Kalileamaal olli, ja paljo muud naesi, kes temmaga ühtlase ollid üllestáinud Jerusalemma, näggid sedda.

Agga Juba-rahwas, et need kehhad pühhal risteti peale ei pidand jáma, sest et walmistamispeaw olli, (sest sesamma pühhapáaw olli suur) palusid nemmad Pilatust, et nende sáre-luud pidid murtama, ja neid mchhawetama. Siis tullid need sóa-mehhed, ja murdsid selle esimesse sáre-luud, ja selle teise, kes temmaga olli risteti podud. Agga kui nemmad Jesusse jure tullid, ning näggid tedda is furnud ollewad, ei murdnud nemmad temma sáre-luud mitte, waid üks neist sóa-mehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulesi wari ja wessi wálsa; ning kes sedda on náinud,

se on sedda tunnistanud, ning temma tunnistus on tõsine, ning sesamma teab, et temma rägib, mis tõsi on, et ka teie peate uskma. Sest se on sundinud; et kirri pididi tõeks sama: temmale ei pealudki katki murtama. Ning ta ütles teine kirri: Nemmad peavad näggema, kelle sisse nemmad on pistnud.

Ewangelium Surel Redel.

Agga kui jo õhto kätte tulnud, (sest et se walmistamise päaw olli, se on se puhhade laupäaw) wata, siis tuli üks rikkas mees Arimatiast ühhest Judarahwa linnast, Josef nimmi, se olli üks aus raeisand, üks hea ja õige mees, se ei olnud mitte nendega ühhes nous, egga nende tõ kiitnud, kes isse ka Jummalal riki otis, kes ka Jesuse jünger olli, agga sallaja hirno pärrast Juda-rahwa eest, se julges ja läks Pilatusse jure, ja palus, et temma pididi sama Jesuse ihho mahhawõtta. Agga Pilatus pani immeks, et temma jo olli ärrasurnud, ning kusus se pealikko ennese jure, ja küsis temmalt, kas temma jo ammogi ärrasurnud; ja kui temma sedda pealikkult teada sai, siis käskis Pilatus ning andis se ihho Joseppile; siis tuli Josef ja wõttis Jesuse ihho mahha ning ostis kallist linnast riet. Siis tuli ka Nikodemus. (kes enne õsel Jesuse jure olli tulnud) ning tõ seggatud mirri ja oloe liggi sadda naela. Siis wõtsid nemmad Jesuse ihho ning mahksid sedda puhta linnaste-riete sisse kalliste rohtudega, nenda kui Juda-rahwal se wiis on mahhamatta. Agga seal paikas, kus temma olli

risti lödud, olli üks aed, ning aedas üks uus haud, ning temma panni tedda ennese hauda, mis kalio siise olli raiatud, kuhho ep olnud üksti ial pandud, senna pannid nemmad siis Jესasi Jüda-rahwä walmistamisse päwa pärrast, fest et se haud liggi olli, ja Joesep weretas ühhe sure kirowi haua ukse ette ja läks ärra, ja se pühhapäärw tulli peäle. Agga naesid kaisid ka järrel, kes temmaga ollid Kalilea=maast tulnud.

Agga seäl olli Maria Mahdalena, ja se teine Maria Joesesse emma, need istusid haua kohhal, ja waatsid sedda hauda, kuhho ja kuida temma ihho mahhapandi. Agga nemmad läsid taggasi, ja walmistasid kallid rehhud ja saltwi, ja sel pühhapäwal seisid nemmad rahhul kasso järrel.

Agga teisel päwal, mis tulleb walmistamisse päwa järrele, tullid need üllamad=Preestrid ja need Wariserid koks Pilatusse jure, ja ütlesid: Jესand, meie meie on tulnud, et temma, se pektis, ütles, kui ta weel ellus olli: minna touseu kolme päwa pärrast ülles. Sepärrast kassid sedda hauda hästi hoida kolmandama päwani, et temma Jüingrid ösel ei tulle, ja tedda ärra ei warrasta, ja ei üttele rahwa wasto: temma on surrust üllestounud, siis on se wiimne pektus kurjem kui se esimesne. Agga Pilatus ütles nende wasto: hoidiaid on teil, minge ja hoidke hästi nenda kui teie tunnete. Ja nemmad läksid ärra, ja hoid sid hästi sedda hauda hoidjattega, ja pannid se kirowi pitseriga linni.

✠ X(o):(✠

Prohweti E-a-ta Namatust

Se LIII, Peatit.

13. **M**Alta / mo sukane wottab targaste tehha / tedba peab
 üllendatama / kõrgeks peab ta sama / ja wägga
 kõrgeks tõstetama.

14. Nenda kui palju on sinno pärrast ehmatanud ärra /
 nenda olli temma teggomood ärrarikkutud ennam kui ühje-
 gi mehhe teggomood / ja temma näggo / ennam kui inimeste
 laste näggo.

15. Nenda peab temma palju pagganaid lastma / need
 kunningad peawad omma suud temma pärrasi kinni / sest
 mis neile ei olle mitte kullutud / sawad nemmad nähha / ja
 mis nemmad ei olle kullunud / moisiwad nemmad ärra.

1. Käs usub meie kullutamist / ja kennele on JEsanda
 Pääsiwars ilmutud?

2. Sest ta on tõusnud kui wõssoke temma nähhes / ja
 kui juur kuitwast maast. Ei olnud temmal näggo egga au;
 kui meie näggime tedda; agga temmal ei olnud mitte illust
 näggo / et meie piddime tedda hirmustama.

3. Ta olli ärrapõstud ja wäcti meeste seast; üks mees /
 kes olli wallo täis / ja kulus haigussest / ja kelle pärrasi inimete
 piddi filmad kõrwale pörama; nenda ärrapõstud / et meie
 teramast ei hoiind.

4. Tõeste / meie haigusfed on ta isse ennese peäle wõetud /
 ja meie wallo / sedda on ta kannud. Agga meie arwastime
 tedda waawatud / Jummalast pekstud ja pinatud ollewad.

5. Agga se jamma on meie ülleastimiste pärrast kibbedaste
 waawatud / ja meie üggeduste pärrast on ta ruskuks pek-
 tud / se nahtlus olli temma peäl / et meil peaks rahho olle-
 ma / ja temma wermette läbbi on meile terwis tulnud.

6. Meie leit ekstimate kui lamaste hulk / meie waastime
 iggaurks omma tee peäle / agga JEsand on meie leitide ülle-
 kohhut lastnud temma peäle tulla.

7. Ta on togga sunnitud / ja temma on waawatud; ag-
 ga temma ei teinud, omma suud mitte lahti / kui tal mis
 wialle

tolakse ärratappa / kui lammast / mis wait on omma niigatte
ees. Nenda ei osle temma omma suud mitte lahti teinud.

8. Abhastussest ja kohtust on ta ärrawoetud / kes woib
nüüd temma ello ea üllesträgida? ta on ärraka-utud el-
latwatte ma peält / mo rahwa üllekohto pärrast pibdi neil se
nuhtius olla.

9. Ja temma on Jummalakartmatumad pannud temma
Bawa jure / ja ühhe rikka temma kibbeda surma jure / sest et
temma ei teinud üllekohhut / egga olnud pettust temma suus.

10. Agga JSanda hea meel olli se / et ta pibdi tedda
kalki rõhuma ja waewama. Kui temma hing ühhe sü-
ohwri saab annud / siis peab temma semet sama nähha / ta
peab paljo päiwi saatma / ja JSanda hea meel peab tem-
ma kae läbbi korda sama.

11. Kui ta omma hinge häddast saab peasnud / peab tem-
ma head sama nähha / ta peab täis sama. Temma tund-
misse läbbi peab se dige / mo sullane / digust mitmele saatma /
sest temma on meele üllekohhut isse kannud.

12. Sepärrast tahhan minna temmale ossa anda sure
rahwa sekk / ja nende wäggewattega jaggab temma saki ;
sest et ta omma hinge surma jisse ärra-annud / ja on ülle-
kohtustega arwatud / ja on isse mitme patto kannud / ja on
üllekohtuste eest pallunud.

Meie Isanda Jesuse
Kristuse

Wilestousminne

Nelja Ewangelisti Ramatust
kottopandud.

Sina kui se pühha sai möda läinud, ostsid Maria Mahdalena ning Maria Jakobuse emma ja Salome kallid rohhud, et nemmad pidid tulles ja tedda wõdma. Uuga pühhapäwa õhtul, mil esimesse nädali päaw hakkas, tulli Maria Mahdalena ja se teine Maria sidda hauda katsma. Uuga esimesel nädala päwal tulli Maria Mahdalena warra, kui alles pimme olli hawa jure, ja need teised naesed tullid ka wägaa warra päwa toustes hawa jure, ja wisid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud, ja monningad nendega.

Za wata, suur ma: wärrifeminne sündis, sest Isanda Ingel tulli taerwast mahha, läks senna jure, ja weretas se kiwri ukse eest arra, ja istus senna peäle. Za temma näggo olli otsego walf, ja temma rided walged kui lummi. Uuga hirmo pärrast temma eest wärrifesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Uuga

Agga need naesed senna minnes ütlesid issekeskis : kes weretab meile se kirwi hawa ulse pealt ärra ? ning kui nemmad senna waatsid , siis näggid nemmad , ja leidfid , et se kirwi hawa pealt olli ärraweretud , sest temma olli wägga suur . Agga kui Maria Mahdalena näab , et se kirwi hawa cest olli ärrawoetud , siis joolseb temma sedda teada andma ; agga need teised naesed läksid hawa sisse , ning ei leidnud mitte Jssanda Jesusse ihho . Ja nemmad näggid ühhe nore mehhe parramal kael istwad / sel olli piit walge rie selgas , ja nemmad ehmatasid wägga ; agga se Ingel kostis ja ütles nende wasto : ärge ehmatage , sest minna tean , et teie otsite Jesusst Naarsaretist , kes risti olli lödud , tedda ep olle siin , sest ta on üllestousnud , nenda kui temma on ütelnud : tulge tenna , wadage sedda asset , kus Jssand on magganud , ja minge ussinaste ärra , ja üttelge temma Jüngrittels , ning Petrusse , et temma on surnust üllestousnud , ja wata , temma lähhab teie ele Kalilea-male ; seal sate teie tedda nähha , nenda kui temma teile on ütelnud . Wata , minna ollen teile sedda ütelnud .

Ja se sündis , kui nemmad sepärrast alles kahhe wahhel ollid , siis wata , kaks meest seisid nende kõrwas hülgawa rietega . Agga kui nemmad wägga kartsid , ja ommad silmad mahhalbid , siis ütlesid nemmad nende naeste wasto : mis teie sedda elawat surnutte jurest otsite ? ei ta polle siin , waid ta on üllestousnud ; tulletage mele , kuida temma teile on rägitud , kui temma alles Kalilea-maal olli , üteldes : se innimesse Poeg peab ärra-antama

pattuste innim:ste lätte, ja risti lödama, ja kolmandamal päeval jälle ülestousta. Ning temma kannad tullid nende mele. Ning nemmad lätid ruttuste wälja, ja jooksid hawa juurest ärra Kartuuse ning sure rõmoga, sest nende peäle olli wõarise mine ja ehmarus tulnud, ja ei ütelnud ühhelegi tee peäl ühhegi, sest nemmad latsid, waid jooksid sedda temma Jüngeritele kulutama.

Agga Maria Mahdalena, kes hawa juurest olli ärra jooksnud, ulli nüüd Simona Petrusse ning se teise Jünger juure, kedda Jesus armastas, ning ütleb nalle: nemmad on Jesandat hawa seest ärra wõetud, ja meie ei tea, kuhho nemmad kedda on p. n. id. Siis lät's Petrus wälja ning se teine Jünger, ning tullid hawa juure; agga need molle:mad jooksid ühtlaste, ning se teine Jünger jooksis ele ussinamine kui Petrus, ning tulli enne hawa juure, ning temma näab kummarkülle need surno: linnad seal olla, agga temma ei lainud mitte sisse. Siis tullib Simon Petrus, kes temma järrel lät's, ning lät's hawa sisse, ning näab need surno: linnad maas olla, ning et se higgirätt' k' mis temma pea peäl olli, mitte ep olnud surno: linnadega maas, waid issepäinis mässitud ühte paika. Siis lät's nüüd ka se teine Jünger sisse, kes enne olli tulnud hawa sisse, ja näggi, ja uskus, sest nemmad ei moistnud weel mitte sedda kirja, et temma pidsi surmuse ülestousta. Siis lät'sid need Jüngerid alle emmade juure. Agga Maria seisis hawa juure wäljas, ning nuttis; kui temma nüüd nuttis, watis temma kummarkülle hawa sisse / ja näab

nääb kaks Ingli wolge rietega istwad, teist peo ja teist jalge otjas, kus Jeesusse ihho olli magganud. Ning n. m. ad ütlerwad temmale: naene, mis sa nutatad? temma ütles neile: nemmad on minno Jeesandae ärrawinud, ning minna ei tea, kuhho nemmad tedda on pannud. Ning kui temma sedda sai ütelnud, pöris temma ennast ümber ning näab Jeesust seiswad, ning ei teadnud, et se Jeesus olli Jeesus ütles temmale: naene, mis sa nutatad? sedda sa otfid? temma mõtles, et se pididi kärner ollema, ning ütles temmale: Jeesand, kui sinna olled tedda ärrakannud, siis ütles minnule, kuhho sinna tedda olled pannud, ja minna tahhan tedda ärrawotta. Jeesus ütles temmale: Maria. Temma pöris ennast ümber ning ütles temmale: Kabbuni, se on: Dypetaja. Jeesus ütles temmale: ärra putu minnusse, sest minna ep olle wael ülleslainud omma Jeesa jure; agga minne minno wendade jure ning ütles neile: minna lahhan ülles omma Jeesa ja teie Jeesa jure, ning minno Jummalaja teie Jummalaja jure.

Agga kui temma [Jeesus] olli üllestougnud warra esimesesl näddali päwal, näitis temma ennast essite Mariale Mahdalenale, kellest temma seitse kurga waimo olli wälja-aianud, se kaks ärra Jüngeritte jure.

Agga kui need teised uaesed hana jurest ärraläksid temma Jüngeritele sedda kulyutama, siis wata, Jeesus tulli nende wasto ja ütles: terre! agga nemmad tullid temma jure ja hakkasid temma jalge ümber ja kummardasid tedda. Siis ütles Jeesus nende

nende wasto: ärge kartke mitte, minge, kulutaag
m nno wendadele, et nemmad Kabilia male läh-
häwad, ja seal peawad nemmad mind näggema.

Agga kui nemmad ärraläfsid, wota, siis tullid
monned sest wahhst liina, ja kulutasid neile üle-
ma Preestridele keik, mis sündinud oli. Ning
nemmad tullid nende wannemattega kolkko ja wot-
sid nou, ja andsid neile söa-meestele rahha kül, ja
lätlesid: üttelge: temma Züngrid tullid öse, ja war-
rastasid tedda ärra, kui meie maggastime. Ning
kui se ma-wallitseja tedda saab kuulda, tahhame
meie tedda melitada, ja sata, et teie peate ilma mur-
reta ollema. Agga nemmad wotsid se rahha, ja
teggid nenda, kui nemmad ollid öppetud, ja se kön-
ne sai kulus Juda-rahwa jures tännapärwani.

Maria Mahdalena tulles wüüd, ning kulutab nei-
le Züngridese, kes temmaga ollid olnud, kes kur-
wad ollid ja nutsid, ja ütles: et ta olli Gesandot näi-
nud, ning et ta temmale tedda olli ütelnud. Ja need
teised naesed tullid ta senna, ning kulutasid tedda keik
neile ühheteißkümnele ja neile teistele keikte. Ag-
ga Maria Mahdalena ja Zoanna ja Maria Za-
kobusse emma ja need teised naesed ollid nendega, kes
tedda Apostlidele rääksid, ja need samad, kui nem-
mad kuulsid, et ta pididi ellama, ja olli temmast
[Mariast Mahdenast] nähtud, ei uskand mitte,
ja nende [naeste] kõnned ollid nende melest otsego
tühhi jut ja ei usknud neid mitte.

Agga Petrus touzis ülles ja jooksis hawa jure;
ja kui temma kummarkülle senna sisse watis, näg-
gi temma need furno linnad üfsi maas ollewad, ja
tem-

temma lät's ärra, ja panni isse-enneses iammets
sedda, mis olli sündinud.

Õing wata, pärrast kaks nende seast ollid min-
nemas selsammal päwal ühhe allerwisse, mis Je-
rusalemmast liggi kuuskümmend waggo maad
olli, selle nimmi olli Ema-us. Ja nemmad rääksid
issekeskis keikist neist asiust, mis ollid sündinud.
Õing se sündis, kui need kaks löndisid, ja teine teise-
ga jutto aiast, ja teine teiselt küssisid, siis tulli ka
Jesús isse nende jure ja temma näitis ennast teiselt
näul, kui nemmad male lät'sid, ja kais nendega;
agga nende silmad peti, et nemmad tedda ei tun-
nud. Ja temma ütles nende wasto: mis lönned
need on, mis teie issekeskis lönnetele kais ja ollete
kurwaniolissed? Agga ütles, selle nimmi Klopas,
wastas ja ütles temmale: sinna's ütsti kui wõoras
ellad Jerusalemmas, ja ei olle teada sanud, mis
neil päiwil sealsammas on sündinud; ja temma
ütles neile: mis siis? agga nemmad ütlesid temma-
le: sedda Jesussest Naatsarettisi, kes olli ütles Prohe-
wet wäggero teust ja sannast. Jummal ja keige
rahwa ees, kuida meie üllemad-Prestriid ja wan-
nemad tedda on surma hull moistmiseseks ärra-
annud ja tedda ristilönnud. Agga meie lootsi-
me, et temma pididi sesamma ollema, kes Israelli
rahwast pididi ärralunnastama, ja peale se keik
on tanna se kolmas päaw, kui se on sündinud. Ag-
ga ka monningad naesed meie seast on meid ärra-
ehmatanud, kes warra homiso haua jures ollid, ja
kui nemmad temma ihho ei leidnud, tullid nan-
mad ja ütlesid, ennast ka Inglise näitmist näinud,
kes

kes ütlevad tedda ellavoad. Ja mõningad meie
 feast läl'sid haua jure, ja leid'sid nende kui need
 naesed ka ütelnud; agga tedda ennast ei näinud
 nemmad mitte. Ja temma ütles nende wasto:
 oh! teie rummalad, ja süddamest raskeb sedda keik
 uskuda, mis need Prohvetid on räginnud. Eks
 Kristus sedda pidband kannatama, ja omma au
 sisse minnema? ning temma hakkas Moysesest ja
 keikist Prohvetidest, ja selletas neile ärra keige kiro
 jade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja
 nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad läl's
 sid, ja temma teggi ennast emale minnema. Ja
 nemmad pallusid tedda wäggise, ja ütlesid; ja meie
 jure, sest õhto souab ja päärw werib; ja temma
 läl's sisse nende jure läma. Ja se sündis, kui
 temma nendega laudas istus, wottis temma leiba,
 õnnistas ja murdis, ja andis neile; siis peäsid nend
 de silmad lahti, ja nemmad tundsid tedda, ja tem
 ma laddus nende eest ärra. Ja nemmad ütlesid
 teine teise wasto: eks meie südda meie sees ei põla
 lend, kui temma meiega räkis se tee peäl, ja kui
 temma meile need kirjad ärrafelletas? ja nemmad
 tousid selfammal tunnül ülles, ja läl'sid taggasi Je
 rusalema, ja leid'sid neid ülsteiskämmend ja neid,
 kes nende jures ollid, kosus ollemast, kes ütlesid:
 se Isand on tõest üllestousnud ja ennast Simo
 nale näitnud. Ja nemmad vääl'sid ülles, ja kulus
 tasid sedda teistele, mis tee peäl olli sändinud ja luda
 da nemmad tedda leiwa murdmisest ollid tun
 nud, agga nemmad ei usknud neidke mitte.

Kui näid wimaks õhto aeg olli selfammal es
 mek

messel näddali päwal, ja need üksteistkümme
 Zünarit ühhes kaus ollid, laudas istsid, ja sedda
 rääksid, ning kui üksed lullus ollid kartusse pärrast
 Zuda-rahwa eest; siis tuli Jesus ja seisis isse k-
 n n de wahhele, näitis ennast ning ütles neile: rah-
 ho olgo teil! Ugga nimmad k- hkusid ja kartsid ja
 mõtlesid, ennast waimo nägeward. Ja temma
 ütles neile: miis teie ollete ni wägga ärra-
 tand? ja miis pärrast toustwad nifuggused mõt-
 misjed teie süddamette sees? et wadage minno käd
 ja minno jallad, sest et minna sesamma ollen, katske
 mind kättega, ja wadage, sest et waimul ep olle mit-
 te lihha ja luud, nenda kui teie näte mul olleward. Ja
 kui temma sedda sai ütelnud, näitis temma neile
 ommad käd, jallad ja külge, siis said need Züngrid
 rõõmsaks, kui nemmad Zesandat nägid. Ugga
 kui nemmad rõõmo pärrast weel ei usknud ja im-
 mels pannid, siis ütles temma nende wasto: kas
 teil on siin midbogi süa? ja nemmad pannid tem-
 ma ette tülki kupsatud kalla ja kerje-met, ja temma
 wottis ja söi nende ees, ja sõitles nende uskotta
 ning kange süddant, et nemmad n- id ei usnud
 usknud, kes tedda ollid näinud üllestouenud olle-
 wad. Ugga temma ütles weel nende wasto: need on
 need kõnned, mis minna teile rääg- sin, kui minna al-
 les teie jures ollin; k- k peab t- k- k sama mist-
 sesse k- k- k ja Prohwetide ja lawloramatus
 minust on kirjotud. Siis teggi temma nend-
 de moistust lahti, et nemmad need kirjad moist-
 ning temma ütles neile: nenda en kirjotud ja nend-
 da pididi Kristus kannatama ja üllestouema siis-
 must

nust kolmandamal päeval, ja temma nimme peäle piddi kulumata pattustöödormist ja pattude andeksandmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmas; agga teie ollete nende asiade tunnistajad. Siis ütles Jesus neile jälle: rahho olgo teile! nenda kui se Jõsa mind on läkitanud, nenda läkitan minna teid ka. Ning kui temma sedda sai ütlenud, puhhus temma nende peäle ja ütles neile: wõlke puhha Waimo, kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitub.

Agga Tomas üt's neist kahhestest kümnest, kedda nimmetakse kaksikuts, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud. Siis ütlesid need teised Jüngerid temmale: meie olleme Jõsandat näinud. Agga temma ütles neile, ei minna ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ning pannen omma sõrme naelte asseme sisse, ning pannen omma kät temma külje sisse. Ning kahheksa päwa pärast ollid need Jüngerid jälle seälsammast ning Tomas nendega. Siis tulles Jesus, kui need ütlesid luttus ollid, ja seisis kesi nende rahhele, ning ütles: rahho olgo teile! Pärast ütles temma Tomale: pista omma sõrme seie ning wata minno käd, ning anna omma kät seie, ning panne minno külje sisse, ning ärra olle uskmatta, waid usklik. Ning Tomas wastas ja ütles temmale: minno Jõsand ning minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sinna ollid usk nud, sest et sinna mind ollid näinud; õnsad on need, kes ei nä ning süski usk wad. Agga Jesus on küi muud

pal

paljo immerähä teinud omma Jüngritte ees, mis
 ep olle üllekirjutud seinnatsse ramato sees; agga
 needseinnatsid on kirjutud, et teie peate uskma, et
 Jesus on se Kristus se Jummala Poeg, ning et
 teie peate uskma ning ello sama temma nimme
 sees.

Pärrast kedda näitis Jesus ennast jälle neile
 Jüngrittete Tiberia merre äres; agga temma näi-
 tis ennast nenda: Simon Petrus ning Tomas,
 kedda hüatse kassikaks, ja Natanael, kes oli Ka-
 naliinnast Galilea-osaalt, ning Sebedeusse poiad,
 ja weel kaks teist temma Jüngrittest olid seal
 kous. Siis ütles Simon Petrus neile: minna
 lähhan kallo püüdma. Nemmaid ütlesid temma-
 le: meie tulleme ka sinnoga. Nemmaid läksid
 wälja, ja läksid waarsi laewa peale, ning se-
 sammal öfel ei sanud nemmaid üh'egi. Agga kui
 jo waige sanud, seisis Jesus merre äres, ning need
 Jüngrid ei teadnud, et se pididi Jesus olla.
 Siis ütles Jesus neile: lapsokessed, e's teil polle
 üh'egi leiwa-korwast? nemmaid kosisid temmale:
 polle mitte. Agga temma ütles neile: heitke nota
 wälja parrama pole laewa, siis peate teie leidma.
 Nemmaid heitsid siis, ning ei sudand enam kedda
 weeddada nende kallade hulga pärrast.

Siis ütles se sama Jüngrid, kedda Jesus ar-
 mastas, Petrussele: se on Jeesus. Kui nüüd
 Simon Petrus kulis, kedda Jeesus olla, siis
 panni temma särki ennese ümber, (sest temma
 oli allasti) ning heitis ennast merresse. Agga
 need teised Jüngrid tullid laewokessiga (sest nemmaid
 X
 mad

maad ei olnud laugel mäest ärra, waid liggi kaks sadda künart maad) ja weddasid sedda nota kalledega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, näggid nemmad sütte-tuld seal maas, ning kalloesse peale pandud ollewad ning leiba. Jesus ütles neile: toge neist kalloessist, mis teie praego ollete püüdnud. Simon Peetrus läks ning weddas sedda nota mäele täis suri kallo sadda ning kolm kuetkummend, ning se noot ei lainud mitte katti, et neid kül ni paljo olli. Jesus ütles neile: tulge, wotke lounat; agga üksti neist Jung-ritteft ei julgend temmalt küssida: kes sinna oled? sest nemmad teadsid, tedda Jssanda ollewad. Siis tulli Jesus ning wottis leiba, ja andis neile, ning se kalloesse selsammal kombel. Tubba se olli kolmas kord, et Jesus ennast näitis omma Jung-rittele, kui temma olli surnust ülestougnud.

Agga kui nemmad said lounat sõnub, ütles Jesus Simon Peetruse wasto: Simon Zona poeg! armastad sinna mind enam kui needfinnatsed? Temma ütles temmale: jah, Jssand, sinna tead, et minna sind armastan. Temma ütles temmale: olle mo tallekste karjane.

Temma ütles temmale jälle teistkorda: Simon Zona poeg! armastad sinna mind? temma ütles temmale: jah, Jssand, sinna tead, et minna sind armastan. Temma ütles temmale: hoia mo lam- bad kui karjane. Kolmatkorda ütles temma temmale: Simon Zona poeg! armastad sinna mind? Peetrus sai kurwaks, et temma temmale kolmatkorda olli ütelnud: armastad sinna mind? ning ütles

Ütleb temmale: Jesand, sinna tead keik, sinna tun-
ned, et minna sind armastan. Jesus ütleb tem-
male: olle mo lammaste karjane. Edest, töest,
minna ütlen sinnule: kui sinna nozem ollid, siis
ponnid sinna isse omma wõ wõle, ning kõndisid
kuhho sinna tahtsid; agga kui sinna saad wannaks
sanud, siis pead sinna ommad käd wä'jastrutat-
ma, ning üks teine panneb wõ so ümber, ja wiib
sind, kuhho sinna ei tahha. Agga sedda ütles
temma tähendabes, mis sagguse surmoga temma
pidi Jummalat ouustama. Ning kui temma
sedda sai räginud, ütleb temma temmale: kái min-
no järrel; agga Peetrus pöris ennast ümber, ning
näggi sedda Jüngerit, kedda Jesus armastas, jär-
rel káirwad, (kes ka olli õhtosõma-aial ennast Je-
susse rinna peale lastnud, ning ütelnud: Jesand,
kes se on, kes sind ärra-annab?) Kui Peetrus tedda
näggi, ütles temma Jesusse wasto: Jesand, ag-
ga mis sesinnane peab kannatama? Jesus ütleb tem-
male: kui minna tahhan, et temma peab jáma,
kunni minna tullen, mis sinna sest holid? kái si-
na minno järrel. Siis toufis se kõnne wendade
seas, et sesinnane Jünger ei piddand surrema. Ag-
ga Jesus ei olnud mitte temmale ütelnud, et tem-
ma ei piddand surrema, waid kui minna tahhan,
et temma peab jáma, kunni minna tullen: mis
sinna sest holid? Sesinnane on se Jünger, kes neists-
sinnatsist asjust tunnistas, ja sedda on üllestirjo-
tanud, ja meie teame, et temma tunnistus on
tõsine.

Agga need ülsteistkärminend Jüngerit lastid pär-

rast ärra Kalileamale senna mäe peale kuhho Jes-
 sus neid olli käsknud. Ning seal on temma näht-
 tud erinam kui wie saast wennast ühhel hobil, ning,
 kui nemmad tedda näggid, kummardasid nemmad
 tedda, agga monningad ollid kahhe wahhel. Ning
 Jesus tulli nende jure, ja rälis neile, ja ütles nen-
 de wasto: Minnule an antud keif melerwahd tae-
 was ja Ma peal, sepärrast minge keif mailma, ja
 kulutage sedda armo-öppetust leige lomale, ja öp-
 petage keif rahwast ning ristige neid Jummalale se
 Issa, ning se Poia, ning se pühha Weimo nim-
 mel; ja öppetage neid piddama keif, mis minna
 teid ollen käsknud. Kes ussub, ning tedda ristit-
 talse, se peab õnsaks sama; agga kes ei ussu, ted-
 da peab hukka moistetama. Agga neil, kes ussu-
 wad, peawad nisuggused tähhed jures ollema:
 minno nimmel peawad nemmad kurdad waimud
 wälja-aiama, usi keli rägima, ussa ülestootma, ja
 kui nemmad ka ühhe surma jomaaia peaksid joma,
 ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Naigede peale
 peawad nemmad käd pannema, siis sawad nem-
 mad parramaks. Ja wata, minna ollen igga
 päwa teiega mailma otsani. Närrast on temma
 ka nähtud Jakobusfest, pärrast keikisi Apostlidest.
 Nenda on temma pärrast omma konnatamist isse-
 ennast ellawalt näitnud mitme tõssise märkiga, ja
 on neist nähtud nellikümmend päwa, ja rälis
 Jummalale kunningrigi asjo.

Meie Issanda Jesusse
Kristusse

Daewaminne-
minne

Ewangelistidest üllespandud.

Sing kui temma (Jesus) nendega kol-
to sai, ütles temma nelle: wata, minna
lääpitan teie peäle omma Issa too-
tust, ja siis läskis temma neid, et nemmad pid-
did Jerusalemma linna jama, ja sealt mitte ar-
raminnu ma, waid Issa tootust ooma, sennikõ-
kui neid ehhi'akse wäega kõrgest, mis teie (üle-
temma) minnast ollete kuulnud. Sest Joannes
on kül weega ristitud, agga teid peab pühho
Wainoga ristutama ei mitte kawa parrasi
nad

neid päivi. Kes nüüd ollid kottotulnud, kuis
 sild temmalt ja ütlesid: Jeesand, kas sinna
 selsinnatsel ajal jälle Jerakile ütleschhitad kun-
 ningriki? agga temma ütles neile, teie ei sün-
 ni aego egga tundisid teada, mis se Jeesa
 omma ennese melewalda pannud, waid teie
 peate pühha Waimo wägge fama, kui tem-
 ma teie peale saab tulnud, ja peate minno tun-
 nistajad ollema ni hästi Jerusalemmas kui
 keige se Juda- ja Samaria- maal ja ma- ilma
 oisani.

Agga temma wiis neid wälja Petaniast sa-
 dil, ja tõstis ommad käed ülles ja õnnistas
 neid. Ja se sündis, kui temma, se Jeesand, sed-
 da sai ütelnud, ja nendega sai rägined, ja
 neid õnnistas, lahkus temma neist ärra, ja ted-
 da tõsteti nende nähhes ülles, ja woeti ülles
 taewa, ja pilw wõttis tedda nenda ülles nende
 silma test ärra, ja ta istub Summala parra-
 mal kael.

Ja kui nemmad ülli silmi taewa pole waat-
 sid, kui temma ärralaks, ja wata, siis seisid
 nende jures kaks meest walgis ridis, kes ka üt-
 lesid: Kalilea- ma mehhed, mis teie seisate ja
 wotate ülles taewa? selsinnane Jeesus, kes teie
 on ütlesroetud taewa, peab tullema selsammal
 kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärra-
 raminnewad. Ja kui nemmad tedda said
 kumardanud, läksid nemmad taggasi Jeru-
 alemma sure rõmoga sealt mäelt, mis õlli-
 mäelt

mäeks hütasse, mis Zerusalemma liggi ühhe püha hapawa tekond olli.

Ja kui nemmad sisse tullid, siis läksid nemad üles ülema tuppä, kus asst ollid Petrus ja Jakobus, ja Joannes ja Andreas, Wiliippus ja Tomas, Partolomeus ja Matteus, Jakobus Alweusse poeg ja Simon Selotes, ja Judas Jakobusse wend. Need teik ollid ühhes meles allati ühheskous palwes ja pallumisfes waestega ja Maria Jესusse emma ja temma wendadega. Ja nemmad ollid allati Jummalä loias, kiisid ja tännasid Jummalat.

Agga nemmad (need Apostlid) läksid wälä ning ütlesid jutlust teikis palus, ja se Jესand aitas neid ja pinnitas se sanna nende tähtede läbbi, mis iärrele tullid.

Agga weel palis muid asio on, mis Jესus on teinud, kui need teik isse-ärranis saaksid üleskirjotud, siis arwan minna, (Joannes) et ta maailm isse ei iouaks need kirjotud ramastud lätte sada.

Sedda keif /
 mis

Meie Jossanda Jesusse
 Kristusse

Kannatamisfest / Surmast / Ülles-
 tousmisfest
 ning

Taewaminnemisfest

need nelli Ewangelistit on kirja üllespannub,
 linnitawad nemmad kui nelli tunnistajat
 uhelase selle wiimse sannaga:

Amen. Amen. Amen. Amen.

Zerusalemma Linna
hirmisast

Arrarifmisfest /

Mis nellikümmend aastat
pärrast Kristusse Täewamin-
nemist on sündinud.

Süi aeg hakkas lätte jõudma, et Zum-
mal Zerusalemma Linna ning Juda-
rahwa peate omma wimist wiikka taba-
tis lasta tulla, nenda kui Prohwerid
ja Jofand Kristus isse neile ähwardades ollid
enne ütelnud, siis on nisuggused tähhed enne näht-
ud: üs sawwaga täht otsego mood on taewas
nähtud, sejamina on terve aasta linna kohhal
seisnud, nenda et iggäü's sebda näinud. Mahla
ku kohhesamal päwal, ose kello ühheksa / otse hap-
pimarka leiva päiwil on Zummalala koias oltari
juures niuggure walge paisiminne paisinud, et taga-

mees möttelnud päwa ollewed. Suur wass
 lange wärraw Jummalä koiä seestpiddisel polel,
 mis kahhelümne mehhe sai tösta, kui sedda lahti
 pididi tehtama, ja keel pididi raudlukko ja rongastes
 ga olli linnipandud, se on ennast öse kuendamal
 tunnii isse lahti aianud. Jani ku essimesseel päwal
 kolmatkümmed on mitmes paikäs, taewas ja pil-
 wed s, wantrid nähtud, ning otsego suur hull hoos-
 te ning jallawägg: kolkominnewad, ia öse taples
 wad sure karrinaga. Nellipühhi laupäwal, kui
 Preestrid Jummalä koiäs tahtsid walmistada,
 mis pühhad aegus tarwis olli, siis on nemmad
 suurt mürrinat ja karrinat kuulnud, wärrast on üks
 heäl kuuldud, se on küssendanud: LÄKKI SIT ÄRRA!
 Eht kül monningad ütlewad, et se siis on sündinud,
 kui se ettepodud tel keigepühhamä paiga ees Jum-
 mala koiäs Kristusse kannatamisä aial on katkes-
 nud. Üks innimenne on seäl olnud, kelle nimmi olli
 Jesus Anani, ühhe alwa ning waese mehhe poeg,
 kui sesamina olli nellipühhiäs Jerusalemma tuls-
 nud, siis on temma sure heäleaga hüüdnud: oh! ÜKS
 Küssendaminne kulaesse homiä, ÜKS Küssenda-
 minne öheo poolt, ÜKS Küssendaminne neljä tu-
 le poolt, oh! ÜKS Küssendaminne ülle keige Jee-
 rusalemma ning Jummalä koiä; häddalinne
 kaebaminne tulleb prudi ja peigmehhe peäle,
 Küssendaminne keige rahwa peäle. Ni halle-
 daste küssendas temma ööd ja päwad järrestikko,
 ning jooksis hullo kombel möda lüüna. Ning
 eht monningad tedda kül witsa ning piitsadega
 pekfid, kes sedda karjumist kui kurja tähhendamist

linnu peäle heal meläl ei tahtnud kuulda, siiski ei
 jätanud temma mahha nenda küssendamast. Ja
 kui se innimenne Roma-rahwa ma-wallitseja eite
 widi, kes tedda piist dega nenda lastis peesta, et
 temma ümber werrine olli; ep olle temma omme-i
 ühhegi sannaga armo palunud, egga ühhegi wees-
 piista temma silmist wäljatunud, waid temma
 on allati sure heälga küssendanud: hädda, häd-
 da, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jeru-
 salem! Se lohto-issand A binus on tedda, kui
 üht jöppedat innimest naeruks pannud. Siisse aas-
 tat järresikks ei olle sesama innimenne mu rah-
 wa seltsis paljo olnud, waid on ilka issepäiwis käi-
 nud, nenda kui innimenne, kes ommas meles ühhe
 asja peäle idab mõtlema, ehk tedda pilab ärra-
 mõttelda. Ning on ilka nenda küssendanud: häd-
 da, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jeru-
 salem! ei olle ka mitte ärrawässinud nenda
 küssendamast. Agga kui Roma-rahwas linna
 al ollid, siis on temma wallimuri peäl ümberlau-
 do käinud, ja on ilka küssendanud: hädda Jum-
 mala Koia peäle, hädda keige se rahwa peäle!
 Wimal's on temma ka neid sanno, mis enne ep
 olle temmalt kuulnud, fenna kõrwa ütelnud:
 hädda ka mo emese peäle! Ja orsego se sanna
 temma suus weel olli, siis on temma loogematta
 waenlastest mahhalastud ja nenda ärrasurnud.
 Neid ja wuid immetähtesid on enne nähtud, enne-
 go Jerusalemi on ärrariklutud. Nüüd tullab sest
 ärrarikmisest rägida.

II.

Kui Jüda-rahwas nenda kui pühha Tehwanus ütleb Apostliide Teggude ramatus VII. peatükis 52 salm.) kui tapjad ja ärra-ondjad sebba diget ning wägga Kristust said ärratapnud, siis on keige se Jüda-rahwa rigi luggu keikipiddi ikka kurjemaks lainud. Üllemaad-Preestrid hakkasid wäeskaupa ning üllekohhut teistele Preestriile teggema, teiste üllematte wahhel olli selge wihtamist ja kad-dedust, ning keik wallitsejad hakkasid kahlased nouud pidama, nenda et nähha olli, et se wallitusse järg peagi piddi tristi tullesma. Nisugguse üllematte rio ning wihtamisse pärrast, mis neil issekestis olli, hakkas monni hull neist ärrataggane-ma, ja isse selesti kolkolõma, se läbbi tehti monni-suggust kurja, nenda et rahwast risuti ja tappeti nisammoti linnas sees Jerusalemmas kui wallas, ning keikist asjust olli nähha, et kiriko-ning kohio asiad pidid nurja ning hukka minnema. Se-pärrast läkkitas ka Keiser Nero Sestust korust Jüda-male Jüda-rahwa wallitsejaks, ja kui temma wägga walli olli mitmes asjas Jüda-rahwa wasto, ning omma ahnust, kerkust ja wallatust takka aias, siis aiasid Jüda-rahwas temma ärra. Kui temma pärrast nendega sai söddinud, siis lödi temma wäest wiis tuhhat meest mahha. Nenda mässfisid Jüda-rahwas Summala sallimisse se läbbi, et nemmad ka Roma-rahwa wasto wotsid panna, ja tagganesid neist ärra. Uggä kui Keiser Nero

Nero sedda sai teada, siis läkkitas temma Lat. iust
 Wespasianust omma poja Titusega Siria-me-
 le. Sellsammal aial on keige se homiko-maal se-
 suggused kōnneid ja sannumid kōinud, et otse sel
 aial monningad Juda-maalt p. hbid tulles, kes
 pibbid keige mailma fees sur. ks ja wägga wägge-
 wa's sama. Eh' se kül Kris. usse wainoli'ko rigi
 polest töeks sai, kui Kristusse nimmi (kes Juda-
 rahwa so-ust on sündinud) E. wangeliummi kulu-
 tamisse läbbi keit' ille ilma-ma sureks läks, siiski
 on monningad sedda nende kahhe Wespasianus-
 se peale arwanud. Uuga Juda-rahwas selletasid
 sedda ennekulutamist ennese kasjaks. Ning kui nei-
 le kolm lahingi nende waenlaste wasto korda
 läksid, siis läksid nemmad surelisseks, töstid kolm
 meest omma sõa-pealikuks, ja pilüdsid Askaloni
 linna wäggise ärrawotta. Siis lödi neid kōhe
 he puhhoga mahha, ning nemmad kautasid
 (peale se weel, et need sõa-peolikkud hukka said)
 liggi kaks kümme tuhhat meest ärra. Siis läks
 Wespasianus Keisri fanna peale Kahilea-ma-
 sisse, mis wäggero ja rikkas olli ma-rahwa po-
 lest, risus, rikkus, ja põlletas keit' ärra, nenda et
 tapmissel, risumissel, ning põlletamissel otse egga
 mära ei olnud. Siis löid mitto tuhhet Juda-
 rahwast hukka, ja tappeti ühhel hobil liggi wiie-
 kümme tuhhat meest, mis ollekd kolbonud
 sötta miina, ilma naesed ning lapsed, mis
 alro ning tallo-rahwas olli. Sedda-wäggi
 ei annud seal armo wannale egga norele egga
 lastele, kes läkis magganud. Kuus tuhhat
 noort meest läkkitas Wespasianus ühhel harwal
 pärris-

pärris-orjaks Afaja-male sedda kitsasi moad kahs
 he merre wahhel labbikaewama. Kolmkümmend
 tuhhat Juda-rahwa sõameest müdi sel aial ühhel
 hobil ärra pärris-orjaks. Wiis tuhhat on sure hirs-
 ins labbi ennast kõrge kirowi mäelt isse mahha kuf-
 kutanud, ja isse ennesele otfa peale teinud. Sel
 aial olli üks tark ja moistlik mees Juda-rahwa
 seas, Josep nimmi, se olli neile Preestriks ja sõa-
 pealiküks, sesamma põggenes esimeses hirmus
 nattelusse rahwaga ühhe augo sisse liggi Gota-
 ba Kalilea-ma linna, seält sadi tedda kätte ning
 widi Wespasianusse jure. Kui temma Wespas-
 ianussele kulutas, et temma piddi Keisriks sama,
 siis heitis temma temma peale arms. Ja sesamma
 Josep on sedda kirjotanud, mis meie sest asiast tea-
 me. Kui se Kalilea-maal sündis, siis koggus üks
 suur hull rahwas, mis liigjulged ning mõrtsu-
 pad ollid, Jerusalemma linna; neid olli üks neist
 suremist Isandist kokkosaatnud, et temma se lab-
 bi keil wallitsust ennese kätte piddi sama, siis on
 taas paljo sallaja tapnist, rõõwlimist ja risumist
 Jerusalemmas olnud, ning näitis keikpidi, et
 weel surem kahjo piddi tullesma, nenda et se wae-
 ne lin keikpidi on waawatud. Sel aial on mon-
 ningad üllemad Preestrid ärratappetud, ning
 sagedaste on werd ärrawallatud Zummala koi-
 aste. Josep kirjotab, et kaksteistkümmend tuh-
 hat parralat ja üllemat Juda-rahwas sessinnat-
 ses mässamisses on ärratappetud, ja nende war-
 ra ning koiad antud alwa rahwale ja sõameestele
 isjuda. Monningad mõtlewad, et Roma-rah-
 was

was kawwala nouga sebba teinud. Nonda wae-
 wati jo Jerusalemma, ennego bige libbe assi weel
 temma peale tulli, kolmesugguse habdaga (1) Ro-
 ma-rahwa soast, (2) keigejuggusest riust ja tullist
 linna sees, sest et neil kahtlased nouud ollid, ning
 (3) tiggeda uulleannetumattest Jssandist, kes petti-
 sel lombel mitto hulka enneste seltsi said, ennast
 Jssandals tosisid, paljo werd arrawallasid, et
 nemmad melewalda ning walliesust pidbid ennefe-
 le sama. Kui sel aial Kadara-rahwas Roma-rah-
 wa wasto hakkas pannema, siis pidbi Titus rut-
 tama kalro-kerterist walja tullesma, ning wottis
 Kadara-linna arra, ja temma pealif Laatsidius
 aias kolmkummend tuhhat koddanikko poggene-
 ma; kaks tuhhat wottis temma wangi, mu rah-
 wokenne ning poggenewa hull wpputas ennast ar-
 ra Jordani jofle, ja need surnud lehhad laksid jõe-
 ga alla Uswaliti jartwe sisse, mis hutakse surno-
 jartweks. Siis laksid Roma-rahwas senna pole
 Jordani Makaronist sadik keikis paikus Juda-
 rahwa peale, ja Juda-rahwas said sure hirmo alla.
 Kui talwe sai arralainud ning kerowade aeg late-
 tulli, siis todi Waspasianussele sannumid Gesa-
 ria linna, et Keiser Nero olli arrasurnud, siis
 walmistas temma ennast ussinaste, ja laks arra
 Gesaria linnast, ning kui temma keik Juda-ning
 Idumea-rahwa linnad sai arrarootnud (agga
 monningad pissikesed linnad jaid weel woora
 soameeste late) siis panmi temma Roma-rahwa
 soawagge keige linnade sisse et temma sebba ussi-
 naminne Jerusalemma linna peale, mis ulsi agga
 weel

weel ärrawotmatta olli, piddi sama vormi loosta ning sedda ärrawotta. Sel aial rōstis Wespasianusse söddawäggi sedda Keisriks. Pärrest läks Wespasianus ärra Egiptusse male, ning seält tahtis temma Italia male minna. Ugga se södda, mis temmal Juda-rahwaza olli, jättis temma omma poja Titusseholeks.

III.

Ugga Titus läks Jerusalemma linn alla, ning kui temma ühhe puhho ratfa wägga liggi linn aias watama, siis olleks temma pea Juda-rahwa kätte sanud, ning peasis waewalt ärra. Pärrest teggi temma omma leri Kopusse jures, senna sai wirsi maad linnast, ning jaggas ärra omma södawägge, et temma sedda linn eennam kui ühhelt kohast piddi kinnipannema. Se wahhel olli ilma otsata paljo rahwast feigelt poolt keikist linnadest Jerusalemma Wasa-pühhiks kōkkotulnud Jummalala tenistusi piddama. Peale se olli jo enne paljo kehwa ja ülleanto liigijulget rahwast ennast Jerusalemma linn kōkkolaggunud, mis Ralileamaast olli wälja-aetud, ning nenda olli kolm hulka rahwast linnas, kes ühtemelelist wallitsust eennam ning eennam (nenda kui siis ilka sünnib) ärrarikkusid. Ühhe hulga läe olli Jummalala södda, nende pealik olli Eleasar Simona poeg, temma pole hoidsid need Selotid, se olli üks tige ning karmal rahwas, ja wihtas wägga söddamikkud. Linn aaluminne ossa olli Joannesse lä, kellest keik

wihtet

willetjus tulli. Vealminne liina osjo olli Si-
mona ka, kel kaskumamend tuhhat Idumea ma
rahwoast abbiks olli, kes senna ollid kutfurud Selos-
tide wallatusse ja wa'e wasto sedda liina koitso-
ma. Neist wooraist olleks rahwas heal mehel jala-
le tahtnud lahti sada, agga nemmad ei woinud.

Kui Titus moistis, et sedda rahwoast Jerusalem
ma liinas wägga wa is ning lio's olli, siis ruttus-
tas temma ja walmistas ennost usfinaste liina
umberpiirma ning walli temma umber teagama,
nenda kui Kristus neile olli uttelnud, fenni kui se
rahwas weel keil uhheskojus olli, et nalg neid seds-
da fangeminne piddi waewoma.

Kui Juda rahwas sedda näggid, siis puubsid
nemmad keigest subdomest, ni paljo kui nemmad
suutsid ning arrandosid, sedda keelda, et se ei pidi-
dand Titussele korda minnema, agga nemmod ei
woinud mitte, neil ei olnud uhtegi onne, Jum-
mal isse tahtis otta nende peale tebha, separrast
ei lainud neil uhtegi nou korda. Ning otse sel ha-
wal toufis suur mässaminne liinas, et paljo rah-
woast Jummalala koia jures tappeti. Jerusalem ma
lin olli wägga korowa ning kindel ja temmal olli
kolm murist walli sel polel, kust liina piddi min-
dama. Separrast kiusasid Roma rahwas sure-
wäega müri peale sada, ning tormiga liina arra-
wotta. Wimat's said nemmad ommeti sure-
waema ja roga se kahhekordse müri arra. Sels-
sammal aial surri ilma arwomatta rahwas nälga,
nenda kui Jo'sep kirjotab. Uhhe leirwa passokesse pä-
rast on keige suremad söbrad teine teist raiunud ja

püinud. Eapsed on omma wannematte isä ja
 emma su eest ja suust roga ärraküinud, ei olle siis
 wend egga ödde teine teise peäle armo heitnud.
 Üks waf wilja on paljo rahha maksnud. Mon-
 ningad on weilse sitta sure nässa pärrast sönud.
 Monningad on sabbula rihmo, ning kilpidi p ält
 nahka ärranärrinud ja ärrasönud. Monni en
 furnud leitud heinad faus. Mitto on peldikud
 läbbi otfinud, ja rosa ning sittaga püüdnud nä ja
 ärraaiada. Siis on wägga paljo rahwast näs-
 ga furnud, et Ananias Eleasari poeg, kes sel wote-
 no aial Titusse jure olli pöggenenud, ütleb, et sad-
 da peäle wiisteistkümmend tuhhat furno lehma
 lüimast on leitud ja mahhamaetud. Egesippus
 kirjotab, et ühhest ainust wärrawast mitto tuhhat
 furnud on wäljalantud, et ni kaua kui Titus lüi-
 na al olli, kuus sadda tuhhat innimest on ärr-
 rasurnud.

Juda-rahwa lä olli weel Antonia lin, mis kin-
 del ja tuggew lin olli, ning Gummala kodda olli
 ka weel nende läes, seält läks üks sild lüina sisse.
 Sedda lüina kinniwottes nähti paljo ennam
 waewa kui keil mu lüinade kallal. Ehk Titus
 kü teadis, et nälg need Juda-rahwast pididi kau-
 tama ja lõppetama, siiski läks temmal aeg igga-
 waaks, sepärrast mainitses ning aias temma soa-
 wägge wäggije ning tormiga lüina peäle hakkama.
 Et se jures kü hädä ja kartus olli, siiski läks Ro-
 ma-rahwale keil assi korda, ning Juda-rahwale
 ei olnud woinust egga pñne. Kui nüüd se lin-
 so Roma-rahwa läes olli, siis andis passunapuh-
 hujä

hula passunaga tähe, siis tappeti leit Juda-rah-
 wast ärra, kes se liina peäl ollid, monningad hei-
 deti walli müri peält mahha. monningad langsid
 isse furnuks, monningad peäsid öse liina pöggene-
 ma. Pärrest sebda läks söddawäggi kotewaste
 nende peäle, lenne kä weel Jummalä kōdda olli.
 Kūl sõbdasse, et Titus Jummalä kōdda Jumma-
 lä tennistusse pärrest ei olle tahtnud ärrahawita-
 da, agga ots olli kä. Jummalä sunnitas sebda
 asia nenda, et ükski ei pidand Juda-rahwa peä-
 le armo heitma. Gest kui jo kaua olli tappeldud
 ning waewa nähtud, ning Juda-rahwas süski eg-
 ga ahwardamisse egga mainitsemisega ei taht-
 nud need kindlad paigad Roma-rahwa käite an-
 da, siis moisis södda-wäggi, et nemmad ei woi-
 nud mu wõsil kui nästaga (agga se wõttab passu aeg-
 ga) ehk tullega se paiga peäle wõimust sada. Ges
 pärrest wõtsid monningad sõa-mehhed tuld Jum-
 malä kōtta heita, se hakkas warsi põllema. Ja nen-
 da põlles se illus ning kallis hone ärra, mis suur
 ja kulus olli, ja tehti tuhhal's. Need Juda-rah-
 was, lenne kä peälminne liina ossa olli, on
 müist liina pöggenenud, agga surem hull neist
 sai tulle ja mooga läbbi hulla. Preestrid on
 wägga halledaste pallunud, et nemmad pidid el-
 lusse jama, agga seäl ei olnud armo Jummalä
 egga innimeste jures. Titus on kostnud: Kui
 nende Jummalä kōdda ning tenistus on ärrahaw-
 witud, ei olle kä Preestrid tarwis. Jummalä
 kōdda on öse kunnemat rukti-leikusse ku päwal
 ärrapõletud selsammal päwal, kui Pabiloni-kun-

ningas ennemuiste esimest Jummalala kodda on ärrapõlletanud. Ning se päärö on sel Jummalala koiat üs õnneto päärö olnud. Sedda aega esimest Jummalala koiost ja temma üllesehitamisesest mis Salomon olli teinud. Keisri Wespasia nusse teise wallitusse aastast sadik mil se Jummalala kodda sutumaks on ärrahärowitud, on üs teisikummend sadda aastat ja üs. Agga sest aolest mil se teine Jummalala kodda jälle hakkati üllesehitadoma Pünninga Sirusse teise wallitusse aastat on wiis sadda ja ühheksa aastat seitsmethummend. Kui Judorahwas nenda waerasti, et kül üksi ärrapeasemisse peäle ei woinud lota, ning mitto tubhat nalga surrid, jäid ommeri need teised omma mõtte peäle. Neil päiwil kui Jummalala kodda nenda ärrapõlletati ja ärrahärowitati, on üs hirmus ja halle assi Jerusalemmas sündinud, mis tulles wõlwe rahwas ei naljalgi ussu. Üs aus ja riikas suurt suggu emmand teiselt poolt Jordani olli hirno pärrast mu rahwaga Jerusalemma põggenenud; kui lüinas ni suur ja raske nalja hädda olli, on temma omma nore weikise lantsõesse kättisi woinud, (kül iggamees woidmoista, mis sugguse süddame walloga temma sedda teinud) ja sedda tapnud, teise pole on temma küpsnud ning ärrasonud, teise pole temma panud sõameeste ette, kui need ümberkaudo jooksid ning sõmist õfšid. Agga sõameestele on hirm peäle tuinud; kui nemmad sedda näinud, on nemmad se waese naese peäle hallastanud, ja sedda asja Jerusalemma lüina üllemile isfandile kulutanud.

nud. Sesinnatse hirmsa asja läbbi sund's, et nemmad sest pärvast sedda nou wostid ennast Titusse alla anda, ning on tulnud Titussega kennelema la leppima. Agga sepärrast, et nemmad rahhoteggernislega wägga kauaks ollid wibinud, ja siis weel rahho ning wabt adust pallusid, kui nemmad so nälja ja mu kornbega wägga ollid ärrawoeratud, ei sanud nemmad ühtegi. Sa lin on weel pissut pärtwi woerwalt uklespetud, sel wahhel on ma:ilmama paljo rahwast jure nälja hadda ja woerwa läbbi linnast wälja woerlaste leri pöggenenud. Siis on neid wägga alwa hinnaga ärramübud. Sel puhul on söa:mehhed koggematta juhtunud näggema üht Juda:meeft ennese ommast rojast kuldpenningid noppiwad, mis temma ennese sisse olli neelud. Siis on seddamaid üks kenne söa:meeste seas touenud keige leri läbbi, et Juda:rahwas, kes leri ollid pöggenenud, ollid kulda ennese sisse neelud. (Sest monningad ollid, kes muud midbagi ei woinud hoida ning ärrawia kui kulda, sest et need söa:mehhed keif läbbi oisid.) Sesinnatse kenne pärrast leikast söa:mehhed ühhel ösel ennam kui kahhetuhhande Juda:rahwa köhhud löhti, et nemmad mõlesid, keige Juda:rahwa köhtus kuldpenningid olliwad. Ning neid olleks weel ennam löhti leigatud, kui Titus ei olleks lastnud keelda, et wangi ei pidand tapetama. Wimal's siis woeri Jeru:alemma lin ärra, ja siis ei antud norele egga wannale armo, siiski on awwalikkult kulutatud, et rannotumale ning kehwa rahwale, kes ei suutnud söa:

riisto pidbada ning wastopanna, pidbi armo antama.

Nenda risuti, süttiti ja põlletati keik se Zerusalemima linna passak's ning futumak's ärra; surem linna ossa rikkuti ning härowi'ati hirmsaste ärra. Monni hone jäeti seisma Roma-rahwa sõa-meeste wariwak's, mis senna pandi sedda maad wahtima, ka muud tühjad kirowi'honed ja wedgad to'rid jäid seisma tahhek's ning tunnistussek's, et seal olli linna ennemuiste olnud. Nenda on Zerusalemima linna ärrahärowitud ja futumak's ärrarikkutud kolm nädalat enne Mihli päwa, wiendamal kuul pärrast sedda aega, kui waenlane esiti temma alla olli tulnud. Wangi woeto rahwa hirmsast surest hulgast läkkitas Titus seit'eteist kümme tuhat noort meest Aleksandria linna pärris-oriak's kirowa landma ning muud raskek tööd teggema. Walio Juda-rahwast müdi alwast ärra kui Paria. Rak's tuhat joreti senna ja tenna ärra Roma-riigi made sisse, et neid wahhest sure härrade wooraspeul rahwa immek's ja romuk's metsaliste ette pidbi heidetama ning ärrakistama. Wangisid on keikist keiki olnud ühheksakümme peale seitse tuhat, et kül siis, kui esmalt linna alla tuldi, kül kümme sadda tuhat inimest linna on olnud; se surem hulk neist olli wooras rahwas, ja ei mitte linna koddanikkud; siiski ollid keik Juda-rahwa soust. Kui Titus sure waega Zerusalemima linna sai ärrawoitnud, ärrapõlletanud, mahhaki'itud ja ärrahärowitanud, siis panni temma monningaid sõa-mehhi sedda maad hoidma

ma nende made pärrast, mis seal ümberkaudu ol-
 nud, ning laiks isse ärra sba-wäega Ewratil idest
 sabil, seit ni kaugele päis sel aial Roma:igi raia.
 Agga kui se tuggew, kulus ja pühha Jerusalemma
 lin ärrahawwitati, siis arwati sedda aega ma:il-
 ma algmisest nelli tuhat nelli nellikümme-
 aastat; Roma linna i:hesse hitamisest olli kah-
 helja sadda kolm kolmatümme aastat. Kris-
 tusse kannatamisest sai seit sadil nellikümme-
 aastat. Nenda on Jerusalem keigelulusam ja
 üllem lin keige homiko:maal ühhe hirmsa otsa sa-
 nud.

Ni raskesti ning hirmsaste on Jummal om-
 ma pühha jummalikke sanna põ:giad ja naerlad
 nuhhelnud, ning on se läbbi keige ma:ilmale ühhe
 mällestusse tähhe ja mainitsusse annud, et igga-
 ü's Jummalal wiha ning nuhtlust peab kartma
 ning Jummalal ja meie Issanda Jesusse Kristus-
 se tundmisest pole põ:orma. Sepärrast peab ig-
 gaus isse ommas meles ussinaste se peäle mõtle-
 ma: kui Jummal sesinnatse omma rahwale ei olle
 armo annud, kennele temma mitto kallist tootust
 olli annud, kenne seas mitto kallist suurt pühha
 Prohweiti ning wannemad on olnud, kennest Is-
 sand Kristus isse omma innimesse ollemisse polest
 wa sündinud, et temma paljo kängeminne muud
 rahwast nuhtleb, kellele temma selgest armust om-
 ma jummalikke tundmist ning kallist armo:oppe-
 tust on annud, kui nemmad tedda se eest ei tanna,
 ja sedda õiget tõsist Jummalal tundmist ning te-
 misust ärrapõlgwad, ning lange süddamega
 nact

naerwad ja mahhasätwad, nenda kui Jummal para
rago! Kõl näitse meie seas sündiwad.

Sepärrast piddagem Jerusalemma linna ärs
rahawitamißt allati mees, jättem patro mahha
ja pöörigem teigest südamest Jummal pole, ia
pallugem ilka; et se armolinne Jummal ning Jhs
sand selfinnatsel häddalissel aial meid ia meie moad
nijugguse hirmsa nuhtlusse eest armolikkult tah-
haks hoida, meie Jhsanda Jhesusse Kris-
tusse pärrast, Amen.

